Raftul Denisei

„Ce frumoasă carte! Nu poți nici să o lași din mână și nici să o uiți." — *Library Journal*

CHRIS CANDER

Greutatea unui pian

ROMAN

ebook HUMANITAS fiction

CHRIS CANDER

Greutatea unui pian

Traducere din engleză și note de
CRISTINA NICOLAE

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

CHRIS CANDER
THE WEIGHT OF A PIANO
Copyright © 2019 by Chris Cander
All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parţială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziţie publică pe internet sau în reţele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informaţiei, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislaţiei privind protecţia dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2021, pentru prezenta versiune românească (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-779-953-8 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Pentru minunata mea Sasha

În inima pădurilor dese de pe culmile munţilor din România, unde iernile erau tare lungi şi friguroase, creşteau ascunşi molizi ce aveau să fie transformaţi în piane: instrumente splendide, vestite pentru căldura timbrului lor şi îndrăgite de muzicieni precum Schumann şi Liszt. Un singur om însă ştia să îi aleagă.

Odată ce frunzele se aşternuseră pe jos şi zăpada înveşmânta pământul, Julius Blüthner[1] pornea la drum din Leipzig, cu trenul, şi apoi străbătea pădurea la pas, de unul singur. Copacii de acolo creşteau foarte încet din cauza altitudinii şi a frigului cumplit. Se ridicau drepţi şi deşi, cu fibra mustind de răşină, ţinând piept intemperiilor. Când trecea pe lângă copacii tineri, Blüthner dădea uşor din cap, mângâindu-le din când în când scoarţa în semn de salut. Era în căutarea celor mai bătrâni, la ale căror ramuri nu putea ajunge şi al căror diametru era atât de mare, încât, dacă în spatele lor ar fi fost vreun urs, n-ar fi putut să-l vadă. Bătea în ei cu bastonul, apoi îşi lipea urechea de trunchi, după cum îi dicta intuiţia, încercând să audă muzica ascunsă înăuntrul lor. O auzea mai clar decât oricare alt făuritor de piane, mai bine chiar decât Ignaz Bösendorfer, Carl Bechstein şi Henry Steinway. Când găsea ce căuta, marca trunchiul cu o bucată de lână roşie ce contrasta puternic cu zăpada.

După aceea, tăietorii de lemne angajaţi de el doborau copacii pe care-i alesese. Supraveghind totul îndeaproape, Blüthner putea să-şi dea seama care erau cele mai bune exemplare după felul în care cădeau la pământ. Doar copacii cu cel puţin şapte inele anuale pe centimetru, toate uniform distanţate, urmau să fie transportaţi din pădure pe sănii, apoi trimişi în Germania. Cei mai buni ajungeau plăci de rezonanţă ce pulsau şi răsunau asemeni unor inimi în vestitele lui piane.

Ca să nu se despice, buştenii erau păstraţi umezi până când ajungeau la gater. Acolo erau tăiaţi radial ca să descătuşeze cele mai pure tonuri, după care erau debitaţi şi rindeluiţi în scânduri groase şi uniforme. Talaşul ajungea la cuptoare, ca să încălzească gaterul şi să alimenteze motoarele cu aburi. Din cauza nodurilor şi altor imperfecţiuni care ieşeau la iveală în

timpul tăierii, multe dintre preţioasele scânduri cu proprietăţi tonale ajungeau şi ele în cuptoare. Ce se păstra era aproape perfect: culoare albă; lemn uşor, flexibil. Scândurile pe feţele cărora se desenau urmele estompate ale inelelor dens spaţiate, paralele, erau folosite pentru cutia de rezonanţă. Plăcile acestea nefinisate erau depozitate pentru cel puţin doi ani, vreme în care erau acoperite şi dezvelite până ce umiditatea lor cobora cam la paisprezece la sută.

Odată pregătit, lemnul era transportat cu căruţe trase de cai până la imensa fabrică Blüthner, în partea vestică a oraşului Leipzig, şi era aşezat sus pe rafturi, aproape de tavan, în camere cu temperatură ridicată, unde rămânea mai multe luni la rând. Însă nici atunci nu era încă pregătit să devină instrument muzical. Pentru ca într-o bună zi placa de rezonanţă să conducă vestitul său sunet de aur, lemnul trebuia să se usuce în aer liber încă vreo câţiva ani.

Şi astfel, în anul 1905, un *Klavierbaumeister* ucenic a ales plin de veneraţie câteva dintre scândurile acelea uscate cu grijă şi le-a încleiat una de alta ca să formeze o singură placă. A tăiat-o în forma potrivită şi a rindeluit-o la grosimea corectă, suficient de flexibilă să vibreze, dar şi îndeajuns de dură ca să reziste la presiunea a peste două sute de coarde. Odată ce a fost meşteşugit prelucrată, s-a întors în camerele termice să se mai usuce înainte să i se monteze pe partea inferioară nişte coaste subţiri de ranforsare, perpendiculare pe liniile fibrelor. După aceea, placa de rezonanţă a absorbit puţină umiditate, cât să-i permită părţii de sus să se umfle, arcuindu-se într-o curbură fină, pe care urmau să fie aşezate căluşurile pentru sunete joase şi acute, presiunea pe care o exercitau întâlnind apexul curburii opozante de parcă ar fi încercuit un butoi foarte mare. *Klavierbaumeister*-ul şi-a admirat munca: paralelele fără cusur ale granulaţiei, curbura precisă a coroanei. Placa aceasta de rezonanţă avea să fie inima celui de-al 66 825-lea pian al fabricii: o pianină.

Rama cutiei a fost construită de alţi meşteşugari, cele cinci grinzi din spate fiind îndeajuns de puternice să susţină greutatea plăcii de rezonanţă şi a plăcii de fontă. S-a tăiat şi s-a montat butucul pentru cuiele de acordaj. Agrafele au fost aşezate pe placă la o înălţime care determina lungimea de vibraţie a coardelor, tensionate ulterior; cu bătăi uşoare de ciocan au fost

inserate cuiele de acordaj, iar sistemul de acţionare, reglat şi montat. Un strat gros de pâslă presată la rece a fost întins pe ciocănelele de lemn, subţiindu-se în mod corespunzător spre partea delicatelor note din registrul acut. S-au montat apoi amortizoarele şi pedalierul, pârghiile, diblurile şi arcurile. Rama a fost înnegrită după ce toate componentele şi-au aflat locul înăuntrul ei, fiind nevoie de numeroase straturi de vopsea. Muşchii braţelor finisorilor se conturau puternic, umflându-se sub mânecile suflecate ale cămăşilor.

Pe urmă, instrumentul, acum aproape complet, a fost acordat, tensiunea fiecăreia din cele 220 de coarde fiind ajustată la tonul corect. După aceea l-au reglat şi s-au ocupat de răspunsul la atingerea clapelor şi de cel al sistemului de acţionare până ce mişcarea degetelor pe claviatură avea să se transfere în mod adecvat ciocănelelor ce loveau coardele.

În cele din urmă, după ani întregi în care au trudit multe mâini de experţi, pianina a fost trimisă la ultima ei staţie pentru procesul de intonare. *Meister*-ul de acolo a ridicat pătura de in cu care era acoperită şi şi-a trecut mâna peste capacul negru şi lucios. De ce-ar fi deosebit acest instrument? Fiecare era special, unic, cu un suflet propriu şi o personalitate aparte. Acesta era valoros, însă modest, misterios, dar şi sincer. A lăsat pătura să cadă pe podeaua fabricii.

— Oare ce vei spune tu acestei lumi? întrebă el, vorbindu-i instrumentului.

A modelat ciocănelele unul câte unul, ascultând fiecare coardă, subţiind şi aerând pâsla cu meticulozitate, iar şi iar. Era ca un diagnostician, lovind cu ciocănelul nervii de sub rotula pacientului, evaluând reacţiile. Ascultătoare, pianina îi răspundea de fiecare dată: *Salutare, salutare.*

— *Fertig*[2], spuse el când munca s-a încheiat.

Şi-a şters cu mâneca transpiraţia de pe frunte, şi-a dat la o parte de pe faţă şuviţele de păr alb. A făcut câţiva paşi în spate şi a privit entitatea aceea completă şi nou-nouţă, care – după ce se va cânta la ea în mod adecvat – avea să fie capabilă de isprăvi nemaipomenite. Primii câţiva ani erau imprevizibili, dar în timp se va deschide şi va aduna în el o istorie unică. Deocamdată era un instrument perfect, definit doar de propriul potenţial.

Meister-ul şi-a înfoiat şorţul când s-a aşezat pe butoiul pe care-l

împrumutase pe post de scaun şi, flexându-şi degetele mâinilor, s-a gândit cu ce piesă să facă botezul pianinei. Schubert, compozitorul lui preferat. Va interpreta rondoul din penultima lui sonată, marele La major; melodia de deschidere era drăguță, vibrând mai întâi de speranţă şi bucurie, devenind apoi mai meditativă şi tumultuoasă. Ar fi inaugurarea perfectă pentru Blüthnerul negru şi lucios nr. 66 825.

— Ascultaţi! a strigat el, însă nu l-a auzit nimeni prin zgomotul de fond al fabricii. Acum se trezeşte la viaţă!

Şi-a pus degetul pe Do diez, prima notă a rondoului, a apăsat clapa, ascultând cu atenţie, şi sunetul l-a întâmpinat cu inocenţa şi puterea primului strigăt al unui nou-născut. Era atât de pur pe cât sperase, aşa că a început să cânte şi restul sonatei. O să expedieze pianina aceasta, nouă şi lucioasă, cu tot optimismul de care se simţea în stare, ştiind că instrumentul n-avea să mai fie nicicând la fel de neprihănit odată ce va fi atins de mâinile disperate ale viitorilor săi proprietari.

---

1. Julius Blüthner (1824–1910) a fost un producător german de piane care, în 1853, a fondat vestita fabrică Blüthner din Leipzig. Marca Blüthner este una dintre cele mai importante din domeniu, alături de Steinway & Sons, Bechstein şi Bösendorfer, deţinătorii lor fiind cunoscuţi ca „The Big Four“ – cei patru mari făuritori de piane.

2. „Gata.“ (în germană, în orig.)

Clara Lundy împinse cu piciorul un scaun de atelier, blocând roata din față a unui Chevrolet Blazer vechi din 1996, și se aplecă deasupra motorului, dându-și peste umăr coada în care-și prinsese părul blond închis. Deșurubă piulița galeriei de evacuare și puse deasupra o lavetă ca să oprească benzina care picura la apăsarea valvei. Când termină de purjat conductele, își îndesă laveta în buzunarul de la spate și se duse la trusa de scule să ia cheile de 16 și 19 milimetri și scula de demontare rapidă. Apoi, cu o săritură atletică, dispăru în groapa de inspecție marcată cu galben, ca să poată lucra de dedesubt. Mai întâi scoase suportul, dădu drumul clemei de fixare și trase furtunul de cauciuc de pe partea de golire a filtrului, ca să nu-i picure combustibil în ochi. Învățase lecția asta cu mult timp în urmă, în atelierul unchiului ei, și nu o uitase niciodată.

— Hei, Clara?

Peter Kappas, unul dintre cei trei fii ai proprietarului atelierului, se uita în jos la ea. O aură dată de lumina soarelui de după-amiază târzie îi contura silueta masivă.

— S-a întors tipul ăla cu problema cu cremaliera și pinionul. Zice că încă face zgomot.

— Același zgomot sau unul nou?

— Niște pocnete. Bolțurile probabil.

— Poți să rezolvi tu? Încă n-am terminat cu filtrul ăsta.

— Am promis că o să fie gata Corvette-ul până la cinci.

Clara lăsă să alunece filtrul cel nou în suport.

— Bine, lasă-mă cinșpe minute. O să ridic mașina și-o să văd care-i treaba. Dar dacă-i vorba de șuruburile de șasiu, va trebui refăcut aliniamentul. Ai timp?

— Pentru tine?

— Termină!

El își ridică mâinile în aer.

— Glumeam. Mda, pot s-o fac.

După ce strânse toate șuruburile și verifică încă o dată conductele, Clara

ieşi din groapa de inspecţie să pregătească sistemul. Răsuci cheia pe poziţia On, aşteptă ca pompa de alimentare să pornească şi să se oprească, apoi întoarse cheia pe Off. Repetă asta de câteva ori şi, cum stătea acolo, îşi zări imaginea reflectată în oglinda retrovizoare şi fu şocată să vadă că părea mai bătrână decât cei douăzeci şi şase de ani ai ei, ca şi cum peste noapte ar fi îmbătrânit un deceniu. În ciuda stropului de machiaj pe care şi-l pusese, pleoapele-i erau încă uşor umflate de la criza de plâns din noaptea de dinainte. Gura îi era atât de strânsă, încât riduri mici şi fine se conturau pe lângă buze; avea obiceiul să scrâşnească din dinţi. Când îşi relaxa maxilarul, obrajii ei palizi păreau să atârne, iar colţurile gurii îi erau lăsate. Pe frunte, probabil de când îşi dăduse la o parte bretonul, avea o pată de ulei de motor care semăna cu semnul din naştere al răposatului ei tată. Se studie în oglindă, văzu ochii lui căprui şi genele deschise la culoare, pomeţii înalţi pe care amândoi îi aveau, şi imaginea aceea neaşteptată, a feţei lui reflectate în oglindă, fu ca un pumn în stomac. O suferinţă veche se adăugă celei noi.

Răsuci cheia în contact până la capăt şi motorul Blazerului porni perfect.

— Clara! La telefon! strigă cineva, acoperind zgomotele din atelier: cheia dinamometrică şi compresorul de aer, culisatul şi trântitul sertarelor de la trusele de scule, zăngănitul necontenit al metalului, mereu prezenta muzica *laïko*[3] ce se auzea din casetofonul portabil din colţ, murdar tot de ulei, strigătele în greacă şi engleză.

Îşi şterse urma de ulei de pe frunte cu laveta murdară, în timp ce se îndrepta spre telefonul agăţat pe perete. Fratele lui Peter, Teddy, o opri punându-şi mâna pe antebraţul ei.

— E Ryan, zise el. Poate vrei să vorbeşti din birou.

Cine ştie ce spuneau despre ea şi Ryan. Mama lui Peter, Anna, îi putea citi totul pe faţă, de parcă Clara i-ar fi fost fiică, şi transforma o părere – *Nu cred că Ryan ăsta e bun pentru tine* – în subiect de discuţie. De obicei, Clara se trezea că, fără să vrea, le oferea chiar ea toate informaţiile şi curând întreaga familie Kappas îi ştia treburile personale. Cu toate astea, nu o deranja; de multă vreme, ei erau pentru ea cele mai apropiate persoane, aproape ca o familie adevărată.

Clara încuviinţă din cap. Biroul era cam mic, cât să încapă în el o masă aşezată lângă perete în zona de aşteptare, între dozatorul de apă şi filtrul de

cafea. Nu prea aveai intimitate, dar pe moment nu era nici un client înăuntru, iar Anna, care stătea în spatele tejghelei scriind o comandă pentru piese, îi făcu cu ochiul și îi spuse cu accentul ei pronunțat:

— Te las un minut.

Clara se așeză și încercă să nu se uite la beculețul ce pâlpâia semnalând apelul în așteptare. În schimb, privi fotografiile înrămate de pe pereți, cu Insulele Sporades: vila familiei, vopsită în alb, plaja stâncoasă și curbată, apa de un turcoaz imposibil.

Când nu mai putu să evite asta, trase aer adânc în piept și preluă apelul:

— Salut, zise ea.

— Nu răspunzi pe mobil.

— Muncesc.

— În fine, Clara. Ascultă, o să plec câteva zile ca să-ți poți strânge lucrurile. Vreau neapărat să te muți până la sfârșitul săptămânii, da?

— Stai puțin, ce? Serios? Credeam că încă mai discutăm toată treaba.

— Clara, tu nu ai auzit ce-am spus ieri noapte? Am obosit să aștept să te hotărăști. Tu pur și simplu nu vrei ce vreau eu.

— N-am spus niciodată că nu vreau același lucru, doar am zis că am nevoie de timp.

Se întoarse cu fața la perete.

— Ryan, te rog.

— Știam că ai nevoie de timp și am încercat să-ți ofer asta. Însă nu mai pot continua să pun nevoile tale înaintea alor mele. Sunt pregătit să-mi văd de viață. Vreau o familie. Mi-ar plăcea să o am cu tine, dar dacă nu se poate… ei bine, am de ales?

— Uite, Ryan, te iubesc, știi asta. Dar căsătoria e un pas important. De ce nu putem fi împreună și-atât? De ce e totul așa o goană?

— De ce te îngrozește faptul că-mi doresc să ne căsătorim? Știu că mă iubești. De ce nu poți spune da?

Clara oftă. Cu un singur cuvânt ar putea schimba toată discuția, și-ar putea schimba întreaga viață. Însă nu putu.

— Nu știu. Îmi pare rău.

— Atunci între noi s-a terminat totul. Vreau să pleci. Trebuie să-mi văd de viața mea.

— Chiar mă dai afară? După patru ani, îmi laşi, cât, patru zile să mă mut? Cum te aştepţi să fac asta? Şi de unde vrei să fac rost de bani?

— Ştii că nu te-aş arunca în stradă. Ţi-am găsit un apartament în East Bakersfield. Am plătit deja chiria pentru prima şi ultima lună. M-am gândit că aşa o să fac situaţia mai uşoară.

— Dumnezeule, Ryan. N-am putea vorbi despre asta mai întâi? *East Bakersfield?*

El pufni scurt.

— Chiar îţi pasă unde locuieşti? Pare că nu-ţi pasă decât de nenonocitu' ăla de atelier.

Ea făcu ghem în pumn firul spiralat al telefonului, încercând din răsputeri să nu izbucnească din nou în plâns. Plângea pentru că îl pierdea? Pentru că rămânea fără casă? Îşi deplângea propria nehotărâre?

— Contractul de închiriere şi cheia sunt pe masa din bucătărie, zise el. Când ieşi, bagă vechea cheie prin fanta uşii.

Clara îşi sprijini fruntea de perete şi expiră lung.

— Aşadar, s-a terminat?

— Da, s-a terminat.

El tăcu, tăcură amândoi, iar ea se întrebă dacă Ryan va spune ceea ce spunea mereu când încheiau o discuţie la telefon: *Eşti iubita mea – ştii asta, da?* Nu putea vorbi. Nu se putea resemna. Se aplecă în faţă, anticipând, aşteptând, tânjind şi totuşi ezitând să cedeze.

— Mult noroc, Clara. Sper să-ţi dai seama ce vrei, chiar îmi doresc asta. Doar că-mi pare rău că n-am fost eu.

Apoi a închis. Ea ţinu receptorul la ureche, ascultându-şi bătăile inimii, până ce se auzi tonul ocupat. Când se răsuci, Peter era la uşă.

— Eşti bine? o întrebă el.

Nu îi răspunse imediat. La urma urmei, poate că nici nu-l iubise pe Ryan cu adevărat, sigur nu aşa cum îşi dorea el. Dar se obişnuise să fie cu el, să aibă pe cineva la care să se întoarcă acasă, iar viaţa cu Ryan fusese uşoară.

— O să mă ajuţi să mă mut? îl întrebă pe Peter.

El îşi scoase şapca de baseball – *Havoline, protejează ceea ce contează* – şi îşi trecu degetele prin părul negru şi des.

— Bineînţeles, zise el, îndesându-şi şapca la loc pe cap. Ştii bine că da.

Clara refuză atât sugestia Annei de a pleca mai devreme ca să-şi poarte de grijă şi să se ocupe de propriile treburi, cât şi invitaţia lui Teddy de a se opri la târgul Early Ford V-8 Club să-l ajute să aleagă nişte piese de motor *flathead* pentru un proiect de restaurare. În schimb, se stropi cu apă pe faţă şi se întoarse la lucru. Îi spusese lui Peter că o să se ocupe de problema cu cremaliera şi pinionul, şi exact asta va face, chiar dacă ştia că în condiţiile date s-ar fi ocupat bucuros de treaba asta chiar el.

Când a terminat, îşi puse sculele la loc în cutiile aliniate lângă perete, sub un raft cu manuale de service Chilton, strânse lavetele murdare, le aruncă în găleata cu cârpe şi le spuse tuturor noapte bună.

Peter păşi peste groapa de inspecţie, apoi pe podeaua de ciment uleioasă şi veni lângă ea la uşa deschisă a atelierului.

— Noi mergem la o bere mai târziu, îi zise el. Vrei să vii şi tu?

— Mulţumesc, dar trebuie să mă apuc de împachetat.

— Ai nevoie de ajutor?

Ar fi putut să rostească ea cuvintele în locul lui. Cel puţin o dată sau de două ori pe zi, după ce el termina ce avea de făcut, venea la ea, oriunde ar fi fost, să vadă dacă o poate ajuta cu ceva. Când Ryan era plecat din oraş, cum deseori se întâmpla, Peter îşi făcea apariţia, cu farfurii cu mâncare gătită de mama lui, acoperite cu folie, sau cu bilete la vreun meci sau un DVD la care să se uite. La ultimul incendiu de pădure, ignorase ordinele de evacuare şi condusese până la ea acasă, convingând-o să meargă cu el spre sud, către coastă. Clara se mândrise mereu cu faptul că reuşea să-şi păstreze cumpătul, ceva ce mama ei ar fi admirat şi-ar fi etichetat drept stoicism. Chiar dacă era bolnavă, singură sau îngrijorată, întotdeauna era „bine“ pentru oricine întreba. Cu toate astea, Peter îşi dădea mereu seama când nu era aşa şi se înfiinţa imediat, ca un câine credincios, fără să ceară ceva în schimb. O călca pe nervi faptul că se baza atât de mult pe el. Îşi permisese să îi placă anumiţi oameni, dar asta nu se extindea la a avea nevoie de ei. Mai ales de el.

— Nu, mergeţi voi, spuse ea, făcând uşor cu mâna. Sunt bine. Ne vedem mâine.

Deşi soarele coborâse din înaltul cerului, nu puteai scăpa de zăpuşeala apăsătoare de afară, iar dinspre vest nu adia nici o briză care să alunge

căldura ce se ridica din motoarele vibrânde ale maşinilor sau care să mişte palmierii subţiri, acoperiţi de praf, care se înşirau de-a lungul gardului din plasă de sârmă de lângă şosea. Clara stătea lângă o grămadă de cauciucuri vechi, ce separau intrarea de la Kappas Xpress Lube de parcul de rulote învecinat, uitându-se la terenul viran de peste drum printre camioanele care treceau. Funinginea şi ozonul mereu prezente în aerul din Bakersfield păreau astăzi deosebit de dense şi galbene, de parcă cerul ar fi fost infectat cu ceva.

Jucă un joc cu ea însăşi: dacă se răsucea şi cineva era în spatele ei, privind-o, Peter sau chiar vreunul din fraţii lui, o să se întoarcă înăuntru şi o să spună da, hai să mergem la o bere. O să amâne inevitabila întoarcere la casa închiriată pe care o împărţise cu Ryan, unde o aştepta o altă cheie a unui loc necunoscut. Ar putea bea o bere, sau două, sau poate trei, să uite că era pe punctul s-o ia de la capăt, singură din nou. Se uită în spate tocmai când Teddy cobora, din interior, uşa tip rulou de la ultima intrare în service, şi luă asta drept un semn. Când apăru o breşă în trafic, traversă strada în fugă până la maşina ei.

Se opri la băcănia mexicană unde îl întâlnise pe Ryan pentru prima oară şi unde făcuseră apoi cumpărături, dar regretă imediat. Piñatele atârnate de tavan şi muzica *banda*[4] ce se auzea din difuzor păreau prea festive pentru scopul ei. Întrebă pe cineva care aşeza produsele pe raft dacă aveau cutii goale şi când tipul se duse să caute câteva, Clara dădu o raită pe la raionul cu băuturi alcoolice să ia nişte bere. Ryan se arătase pretenţios în ce priveşte alcoolul, mai cu seamă berea, vorbindu-i plin de importanţă despre gust amărui, paletă de arome, de nuanţe, aspect. El nu avea obiceiul să bea direct din sticlă, nu o făcuse niciodată, insistând că asta ar diminua lucruri precum consistenţa cremoasă şi senzaţia pe care ţi-o lăsa în gură, gustul remanent. Clara trecu pe lângă standurile cu bere artizanală şi importuri, luă un *six-pack* de Pabst, apoi merse la casă să plătească şi să ia grămada de cutii pliate pe care angajatul de la băcănie le lăsase acolo pentru ea.

---

3. Muzică folk urbană din Grecia.

4. Muzică populară mexicană.

— Katia, vino! Am ceva să-ți arăt.

Ekaterina Dmitrievna se uită la tatăl ei, apoi își privi mama care frământa aluat pentru cină – iarăși nu o să fie carne sau unt. Mama îi zâmbi și dădu din cap, încuviințând. Katia lăsă păpușa jos, își luă tatăl de mâna pe care acesta i-o întinsese și coborâră în holul clădirii antebelice cu apartamente dispuse pe patru etaje, prin miros de varză și plânsete de bebeluși, trecând pe lângă afișele propagandiste zdrențuite. FAPTELE DE VITEJIE ÎI AȘTEAPTĂ PE CEI CURAJOȘI! PÂINE – PENTRU PATRIE! PUTERE SOVIETICILOR – HRUȘCIOV! Era obosită – cu toții erau –, dar în cazul ei era pentru că toată noaptea stătuse trează în patul ei mic, așteptând să se audă muzica ce încetase cu trei nopți în urmă.

— Unde mergem, Papa?

— Șșș-șșș-șșș. O să vezi. E surpriză.

Nerăbdarea Katiei creștea pe măsură ce se apropiau de apartamentul bătrânului neamț orb. Era o cunoștință de-a tatălui ei, un client. Tatăl ei îl vizita mai des decât pe ceilalți clienți, fiindcă pianina lui se dezacorda adesea.

— Cântă prea dur, i-a spus Dmitri fiicei lui. Își pune toată tristețea în cântece. Rău pentru pianină, dar bine pentru mine, nu?

De când se știa, Katia îl tot auzise pe neamț cântând la pianina sa, lovind cu putere clapele. Cel mai mult cânta noaptea, când copiii din clădire încercau să doarmă. Pe ei muzica îi agita, iar pe mamele lor le înfuria, dar se temeau să zică ceva. Își închipuiau că știu ce-avea să spună cu vocea lui răgușită și tunătoare: *Pentru mine e mereu noapte!* Rareori își părăsea încăperile și, ori de câte ori o făcea, bombănea tare în germană în timp ce-și târa trupul prea mare, mătăhălos, în jos pe hol, lovind în pereți cu bastonul și cercetând cu ochii lui albaștri și goi fiecare ungher. A căpătat dimensiuni monstruoase în imaginația copiilor, iar adulții își împărtășeau în șoaptă zvonuri despre el, ce puteau fi sau nu adevărate: Wilm Kretschmann nu era adevăratul lui nume. Se oferise voluntar în Waffen-SS. Era pe jumătate evreu, nu unul dintre arienii din *Herrenvolk*[5]-ul lui Hitler, însă omorâse sute

de evrei și partizani. Dezertase din propria divizie SS, *Das Reich*, în 1941, înainte să-i fie descoperită etnia, furișându-se din unitatea din Naro-Fominsk în timpul Bătăliei de la Moscova; altfel Hitler l-ar fi executat, pentru că nici un om din „rasa inferioară“ nu avea voie să fie membru Waffen-SS, chiar dacă se înrolase ca ucigaș voluntar. Se ascunsese într-o fabrică de textile, fusese dat dispărut, până ce armata sovietică forțase Wehrmachtul[6] să se retragă. Orbise, fie din cauza șrapnelului, fie a sentimentului de vinovăție. Cine știe cum reușise să ajungă la Zagorsk? Averea și-o făcuse ca antreprenor în imobiliare sau ca hoț. Încă își ținea Mauserul HSc în buzunarul jachetei. Muzica era o dovadă a suferinței lui. Era un monstru, un demon, un căpcăun.

Katia îl iubea.

Avea șase ani când s-a ținut prima oară după tatăl ei până în apartamentul neamțului. Ușa rămăsese întredeschisă. S-a strecurat înăuntru și s-a ghemuit lângă perete, cu spatele lipit de tapetul ce se dezlipea, gata s-o ia la fugă dacă era nevoie. Tatăl ei nu a văzut-o; era aplecat deasupra pianinei, uitându-se înăuntru. Neamțul ședea pe un scaun vechi, ședea drept ca un soldat, uitându-se în gol, cu urechea aplecată spre pianină. Katia își făcea griji că ar putea să-i audă bătăile inimii – gonea atât de repede, ca una dintre piesele lui muzicale, așa că și-a strâns genunchii la piept să acopere sunetul. A stat neobservată câteva minute, apoi a prins curaj. A scos limba la el. Nimic. A scos limba din nou, apoi s-a strâmbat. Neamțul stătea impasibil. S-a întors spre ea doar când Katia și-a înăbușit un chicotit. Apoi a tăcut, îndreptându-și atenția spre instrumentul negru și lucios care înghițise capul tatălui ei.

În lunile care au urmat, a mers acolo de mai multe ori, furișându-se înăuntru să-l observe pe neamț în timp ce acesta îl asculta pe tatăl ei acordându-i pianina. Ce-și dorea ea cel mai mult era să-l vadă cum compune muzica pe care ea o auzea noaptea. Spre deosebire de alții din clădire, ei îi plăceau cântecele de leagăn ciudate și complicate ce se auzeau din apartamentul lui. Voia să știe cum se fac.

— Vreți, vă rog, să cântați? zise ea într-o după-masă, îmboldită de dorința asta, cuvintele ieșind sâsâit prin spațiul gol lăsat de cei doi dinți din față care îi căzuseră.

Tocmai îşi serbase cea de-a şaptea zi de naştere. Tatăl ei se răsuci spre ea şi îi rosti tăios numele:

— Katia, ce cauţi aici?

Însă neamţul ridică mâna ca într-un gest de binecuvântare şi îi făcu semn să vină din cadrul uşii, unde stătea.

— Chiar mă întrebam dacă pentru asta ai venit, spuse el cu o voce care nu semăna defel cu a unui căpcăun.

Îl plăti pe tatăl ei şi îi ceru să ia loc, după care, punând mâna lui enormă, caldă şi uşor tremurândă pe umărul Katiei, o ghidă spre capătul apropiat al pianinei şi îi spuse să stea acolo. El îşi luă în primire locul pe banchetă, aşezându-se greoi, şi îşi puse mâinile în poală. Katia îşi ţinu respiraţia. După o clipă, mâinile lui plutiră elegant în aer spre claviatură, un moment de linişte, apoi coborâră, atingând clapele: cu grijă, încet, delicat. Katia se gândi la cum o mângâia mama ei pe păr când era supărată sau când nu putea să adoarmă.

Dar ce melodie era asta? Nu era muzica sălbatică, bubuitoare pe care o cânta noaptea; aducea mai degrabă cu o ploaie uşoară, sau cu nişte nori care treceau pe deasupra-i, sau cu dansul zânelor zăpezii. Se aşternea ca o poveste pe care nu o mai auzise vreodată. Îşi puse pe ascuns mâna pe lemnul lucios, apăsând. Se uită cum degetele neamţului se mişcau pe clape, abia atingându-le, şi simţi cum muzica îi pătrunde în tot corpul prin urechi, prin ochi, prin picioare, prin mână. Când bătrânul termină de cântat, bluziţa ei era udă de lacrimi, iar când el se ridică în picioare – cu mişcări din nou greoaie, tremurând din cauza bătrâneţii şi a orbirii –, îi curgeau şi lui lacrimi pe faţă.

— O compoziţie rusească pentru tine, spuse el cu accentul lui ciudat. *Sonata nr. 2 pentru pian în Sol diez minor* de Aleksandr Scriabin[7]. Prima secţiune. Ai auzit de el?

Ea scutură din cap, uitând că el nu putea s-o vadă.

Îşi puse degetul mare pe obrazul ei şi îi simţi lacrimile.

— *Blagodariu*[8], zise el.

Tatăl ei înţelese cuvintele neamţului drept încheiere, aşa că o luă pe Katia de mână şi o duse spre ieşire.

— Mulţumesc, spuse ea peste umăr. Mulţumesc frumos.

Sperase că o va invita să revină şi o va învăţa câte ceva, însă nu a făcut-o niciodată, iar ea era prea copleşită deopotrivă de respect, teamă şi uimire, ca să se furişeze la el pe cont propriu.

De trei nopţi nu-l mai auzise cântând şi când a intrat cu tatăl ei în apartamentul bătrânului neamţ a văzut că era gol, doar pianina lui mare şi lucioasă mai rămăsese acolo.

— El unde e, Papa? Unde e scaunul lui? Patul?

— Șșș-șșș-șșș, liniștește-te, Katen'ka. S-a dus. Dar mai e ceva aici. Ți-a lăsat ție pianina lui.

— S-a dus? Unde s-a dus?

— A murit. O să-ți explic într-o bună zi. A lăsat o scrisoare pentru noi.

Katia nu observase că tatăl ei ţinea ceva în mână.

— Ce scrie acolo?

— Doar că vrea să-ţi rămână ţie pianina. Mi-a cerut să am grijă de ea pentru tine şi să înveţi să cânţi la pian. A spus că până şi un orb poate să vadă cum în inima ta bate muzica.

Tatăl Katiei şi alţi trei vecini au împins pianina pe hol în jos, după care au adus-o în mica sufragerie. În apartamentul bătrânului neamţ s-au mutat două noi familii care au început să se plângă că sunt stafii. Se spunea în şoaptă că bătrânul îşi zburase creierii cu acel Mauser HSc. Plecase acasă, în ţinutul căpcăunilor şi al demonilor. „Suntem bucuroşi că am scăpat de el!“

Fără neamţ însă şi fără muzica lui, Katia nu putea să adoarmă decât dacă se întindea lângă pianină, cu capul sub ea. Cu părul încurcat în pedale, visa zâne ale zăpezii prinse în dans, ploi blânde şi nori ce treceau voioşi pe deasupra ei. Dimineaţa încerca să redea sunetele, alegând notele una câte una, învăţându-le ordinea. Tatăl ei o încuraja şi o învăţa tot ce ştia. Spunea că darul neamţului era o dovadă a bunătăţii din inima oamenilor. Pentru Katia, era o dovadă că într-o pianină atât de specială exista o magie ce aştepta să fie descoperită.

Și a descoperit-o ea.

A fost prima ei mare iubire.

---

5. Rasa superioară – concept al ideologiei naziste.

6. Forțele armate germane.

7. Aleksandr Scriabin (1872–1915), pianist și compozitor rus.
8. „Mulțumesc.“ (în rusă, în orig.)

Până cu puţin înainte să împlinească doisprezece ani, Clara şi părinţii ei au locuit într-un cartier din Santa Monica, la câţiva paşi de şcoala elementară şi de plajă, la doar unsprezece kilometri de UCLA, unde predau Alice şi Bruce. Privită din afară, casa lor era pitorească: o construcţie stil Craftsman, suficient de mare, vopsită în galben pal şi împrejmuită de un gard de uluci albe. Era plină de cărţi, şi obiecte de artă, şi soare, şi un soi de tăcere pulsând de energie, pe care ei o ignorau, ţinând pornit mai tot timpul sistemul stereo vintage Marantz din sufragerie – NPR pentru mama ei, postul de muzică clasică pentru tatăl ei. Munceau mult, chiar şi acasă, iar în tot acest timp Clara citea, sau se uita la televizor, sau îşi făcea obişnuitele exerciţii de gimnastică.

Sistemul stereo mai acoperea şi alte tăceri. Cele de dinaintea certurilor părinţilor ei şi cele de după. Ori cele care se strecurau din birourile lor separate, unde ei petreceau ore întregi după cină. De regulă, mama ei ţinea uşa biroului închisă; Clara putea simţi prin uşă fumul de Virgina Slims. Tatăl ei îşi lăsa uşa întredeschisă şi uneori îi dădea voie Clarei să-şi facă temele pe covorul Kazah roşu, în timp ce el citea cu voce tare în limbi pe care ea nu le înţelegea. Tăcerile lui însă erau cele mai asurzitoare. *Sst, linişte*, ziceau ele. *Am de lucru*, sau *Poate mai târziu*, sau *Am uitat.*

Şi totuşi Clara era sigură că nu fusese întotdeauna aşa. Îi reveneau în minte frânturi de amintiri, o dovadă fragilă a unor vremuri mai fericite: ei trei plimbându-se spre plajă cu găletuşe din carton cu pui prăjit pentru un picnic la apusul soarelui sau stând afară şi jucând cărţi pe mica terasă din spatele casei. După ce părinţii au murit, acestea erau momentele pe care Clara şi le amintea cel mai bine, cele mai vii amintiri ale ei. Puiul unsuros, mobilierul învechit de răchită de pe terasă, scârţâind şi pocnind la orice mişcare, aerul răcoros şi sărat, sentimentul cald ce o încerca atunci când îi ţinea pe amândoi de mână şi păşea între ei.

Singura familie care-i mai rămăsese era sora tatălui ei, Ila, şi soţul Ilei, Jack. Ea şi părinţii ei îi vizitaseră de câteva ori în casa lor din Bakersfield – de sărbători şi la înmormântările bunicilor – şi era evident că excursiile

astea erau obligații, nu aventuri. Ori de câte ori intrau în oraș, mama ei scutura din cap la vederea norului de fum de dincolo de geamul mașinii și spunea:

— Tot nu-mi pot închipui cum ai crescut în pustiul ăsta, Bruce.

El o privea pieziș și îi răspundea:

— Las-o mai moale, Alice.

Ila avea ceea ce tatăl ei numea o problemă cu nervii, adesea exacerbată de atitudinea rece a lui Alice. Făcea remarci privind propriile neajunsuri în ale gătitului, sau menajului, sau lecturilor ei, îndrugând verzi și uscate în pauzele din conversație. Odată, în timp ce luau masa acolo, a vărsat un pahar cu apă, a părut că e pe punctul să izbucnească în plâns și și-a cerut întruna scuze că distrusese fața de masă, chiar și după ce Alice a asigurat-o de mai multe ori, cu răceală, că era doar apă și că o să fie bine. Pe de altă parte, Jack, cu blugii lui vechi și cămășile moi și uzate, cu ochii lui albaștri și blânzi, cu vorbitul tărăgănat de sudist, nu părea să fie deranjat nici de faptul că era îmbrăcat nepotrivit, cam simplu, nici că nu avea o educație prea strălucită. Lângă casă avea un atelier de reparații auto din care făcuse o afacere stabilă. Era curios din fire și îi plăcea să asculte ce avea Alice de spus despre politică și adesea îi cerea lui Bruce să-i recomande cărți, deși nu se ținea de ele. Întotdeauna o întreba pe Clara de școală, și când era ora de plecare, dădea mâna cu ea și spunea: „A fost o adevărată plăcere să te revăd, domnișoară“, iar ea simțea că era sincer.

După slujba de pomenire a părinților ei – nu erau rămășițe trupești pe care să le îngroape; focul mistuise aproape totul – Ila și Jack au dus-o cu mașina de la Santa Monica la Bakersfield, mătușa ei plângând și repetând întruna ce îngrozitor era totul, cât de cumplit să pierzi tot ce ai așa cum i se întâmplase ei. Clara nu a scos nici un cuvânt. Se uita pe geamul din spate, cerul se întuneca și tot ce îi era cunoscut se îndepărta; a privit fără să clipească, fără să plângă, până ce ochii i s-au uscat, iar genunchii au început să o doară cum stătea așa, îngenuncheată, pe banchetă. S-a ghemuit în rochia ei nouă, neagră și rigidă, pantofii prea mici, din piele lăcuită, strângând-o și rănindu-i picioarele, iar tot restul drumului cu mașina, vreme de două ore ce păreau că nu se mai termină, s-a gândit numai la cât de mult își dorea să meargă acasă. Însă acel acasă pe care-l știa ea dispăruse.

În atelierul unchiului ei a învăţat să trăiască cu pierderea părinţilor. În timp ce mătușa ei încerca să o consoleze cu o sporovăială prietenoasă și inofensivă și cu exteriorizări constante ale suferinței, Jack a înțeles nevoia de liniște a Clarei. I-a pregătit un locușor confortabil sub o masă veche, așezată în colțul biroului atelierului, unde putea să se ascundă sau să se odihnească, și de unde puteau să aibă grijă unul de celălalt. În cele din urmă, pe măsură ce își revenea din șoc, a învățat-o cum să verifice presiunea în anvelope, să completeze lichidul de parbriz, să alimenteze o baterie descărcată. Se înscrisese la o școală nouă unde și-a făcut câteva cunoștințe și apoi câțiva prieteni, dar era mereu atrasă de siguranța și confortul din atelier. De-a lungul anilor, a învățat să vulcanizeze anvelope, să schimbe uleiul, să facă mici reglaje la motor, să se ocupe de inspecții auto, iar mai târziu să rezolve defecțiuni și să repare instalații electrice. A lucrat câte douăzeci de ore pe săptămână în tot timpul liceului, chiar dacă unchiul ei o încuraja să petreacă mai mult timp cu prietenii, să înceapă să se gândească la facultate și la viitorul ei. I-a adus Clarei o broșură de la CSU Bakersfield, dar când ea s-a uitat la lista interminabilă de specializări, s-a panicat.

— Clarabell, i-a spus el. Ascultă aici. Ești fetița pe care mătușa ta și cu mine nu am avut-o niciodată. Mă bucur pentru asta, știi bine. Dar nu așa trebuia să fie viața ta.

A ridicat brațul în aer arătând spre casă, atelier, chiar și spre oraș.

— Nu trebuie să rămâi aici. Poți să faci orice-ți dorești.

Singura problemă era că ea nu știa dacă mai era și altceva ce-și dorea să facă.

Apoi, la scurt timp după ce a împlinit douăzeci de ani, l-a întâlnit pe Bobby, un student la filozofie, la UCLA, care era în trecere cu mașina prin Bakersfield ca să-și viziteze niște prieteni în Fresno. Jetta lui tot dăduse rateuri în timp ce conducea pe autostrada SR 99, și când i s-a aprins martorul de motor, primul atelier pe care l-a găsit a fost al lui Jack. Clara a reglat supapa de admisie și i-a zâmbit când i-a dat cheile înapoi. A zâmbit și el, iar cina din seara aceea a marcat începutul unei relații ce a durat un an. Era cu câțiva ani mai mare decât ea și vorbea cu seriozitate și importanță despre ideile pe care le avea pentru câteva afaceri și spunea că voia să-și

înființeze propria companie după absolvire. Îi făcea plăcere că Bobby îi deschidea ușile, că o ținea de mână când erau la un film sau se plimbau pe undeva, și că o privea îndelung când ea vorbea. S-a dovedit că nu locuia departe de locul unde crescuse ea în Santa Monica. La cererea ei, au petrecut o sâmbătă întreagă pe plaja pe care ea o considerase cândva a ei, apoi a dus-o cu mașina pe strada unde copilărise.

— Condu încet, i-a spus Clara, iar el s-a conformat, fără să facă vreo încercare stângace de a o înveseli în timp ce ea trecea prin acea experiență cumplit de grea.

Totuși, după câteva luni, a început să ducă muncă de lămurire ca s-o convingă să se înscrie și ea la UCLA.

— Ești prea deșteaptă să n-o faci, i-a zis el. Îți plac mașinile, așa că studiază ingineria mecanică. Am putea petrece mai mult timp împreună.

Ea a ridicat din umeri și a spus că e fericită să fie mecanic, că-i place și se pricepe la asta, unchiul ei o pregătise bine. Nu după mult timp, frustrat de continua ei lipsă de interes, Bobby i-a spus lucruri dureroase, tăioase, de genul: „Nu crezi că părinții tăi ar fi vrut să mergi la facultate?“ În cele din urmă, i-a zis că nu vrea să fie cu cineva care nu avea de gând să facă ceva mai semnificativ în viața ei decât să schimbe uleiul, și cam asta a fost tot. Prima ei suferință în dragoste după suferința cea mare.

Pe Frank l-a întâlnit într-un bar, la câteva săptămâni după ce a împlinit douăzeci și doi de ani. Jack fusese diagnosticat cu cancer la gât în stadiu avansat, iar ea trebuia să scape de agitația Ilei, care-și frângea mâinile de disperare. Întotdeauna fusese mai probabil ca ea să plângă pe umărul Clarei, decât să ofere ea însăși alinare. Frank era barman și pescar pasionat de pescuitul la muscă, cu tatuaje care începeau la încheieturile mâinilor, dispăreau în mânecile suflecate ale cămășii și apăreau din nou deasupra gulerului. Abordându-l cam afumată în acea primă noapte, Clara l-a întrebat unde ar trebui să meargă să se tatueze și ea, să-și facă ceva de felul unei chei tubulare și o inimă în onoarea unchiului ei. Frank i-a spus că o să regrete dacă își face tatuajul, i-a schimbat whiskey-ul cu ceai fierbinte și a apărat-o de clienții zeflemitori în timp ce ea dormea dusă, cu capul pe brațele încrucișate, sprijinite pe tejgheaua barului. S-a trezit când s-au aprins luminile și după ce Frank a terminat de strâns și făcut curat, a dus-o

acasă la el şi a culcat-o pe canapea.

Ila a făcut infarct şi a murit la începutul relaţiei lor; apoi Jack a fost dus într-un azil de bătrâni. Ca să plătească toate facturile, Clara a trebuit să vândă atelierul lui Jack, împreună cu casa în care locuise de la vârsta de doisprezece ani, iar Frank a primit-o în micuţul lui apartament. Avea nevoie de o slujbă şi el i-a făcut cunoştinţă cu prietenul lui, Peter Kappas, care i-a oferit un loc de muncă în service-ul părinţilor săi. Când unchiul ei a murit, Frank a ajutat-o cu pregătirile de înmormântare, a ţinut-o de după umeri în vreme ce preotul rostea elogiul funerar, a lăsat-o să plângă în voie în dormitor. Era un tip drăguţ şi cuviincios, cu mult mai relaxat decât Bobby, mult mai nepretenţios, iar ea s-a gândit că poate era genul care nu o va face să sufere – până ce a adus acasă o fată pe nume Willow şi i-a spus Clarei cât de tare l-ar excita dacă le-ar putea privi cum se giugiulesc.

Cum n-avea mulţi prieteni, i-a rugat pe Peter şi pe fraţii lui să o ajute să se mute într-un apartament nou. Apoi, Peter a invitat-o la cină şi i-a răspuns că va merge, însă numai ca simplă prietenă. Şi-a lăsat capul tare pe spate, l-a privit în ochi şi i-a spus:

— Peter, te plac. Hai să n-o dăm în bară.

A avut vreo câteva întâlniri amoroase, dar niciodată cu cineva pe care să-şi fi dorit să-l revadă. Avea regulile ei legate de socializarea cu clienţii şi, din moment ce nu-i făcea nici o plăcere să meargă în baruri sau cafenele, era greu să întâlnească oameni noi. Când nu lucra, îşi petrecea cea mai mare parte a timpului fie singură, fie cu Peter.

Apoi l-a întâlnit pe Ryan, care împingea nonşalant un cărucior de cumpărături pe culoarul de la raionul de alimente, zâmbindu-le cumpărătorilor şi angajaţilor deopotrivă. Nu era prea arătos, aşa, cu fruntea lui înaltă şi bombată, nasul încovoiat şi un început de burtă, şi totuşi Clara a observat că oamenii întorceau capul să-l privească. A trecut pe lângă ea şi a salutat-o dând uşor din cap, iar Clara a înţeles de ce capta atenţia tuturor: privirea aceea scurtă şi radioasă se simţea ca o binecuvântare. Când s-a îndepărtat cu spatele la ea, a conştientizat sentimentul de singurătate şi, în acelaşi timp, de dor. El s-a oprit la un stand ca să deguste *agua fresca* şi ea şi-a împins căruciorul lângă al lui. Angajatul i-a dat un pahar mic de carton, iar Ryan s-a întors spre ea şi a spus „Noroc“ cu un accent despre care avea

ea să afle curând că era sud-african.

Au zăbovit lângă standul pentru sucuri, cărucioarele lor atingându-se. Era pilot liber profesionist pe avioane King Air pentru un serviciu de ambulanţă aeriană, transportând organe recoltate către beneficiari, sau pacienţi la spitale pentru transplanturi. Iubea faptul că putea să ajute mai cu seamă copiii, a spus el. În timp ce vorbea, ea a observat şi i-a îndrăgit pe loc dinţii strâmbi, albastrul adânc cu irizaţii maronii al ochilor. Când i-a spus că e mecanic s-a temut că el şi-ar putea pierde interesul, care părea a fi reciproc, însă el s-a plesnit peste coapsă şi a spus:

— Ce mişto!

Apoi, cu un tupeu care nu-i stătea în fire, l-a întrebat dacă nu poate să o ia cu avionul.

Cinci luni mai târziu, s-a mutat în casa lui închiriată, care avea două dormitoare. Acum, după aproape doi ani, se muta din nou.

Lăsă să cadă grămada de cutii lângă uşa de la intrare şi se uită prin încăperea scăldată în lumina înserării. Becurile din plafonieră erau prea puternice pentru ce avea de făcut, prea normale, aşa că deschise o sticlă de bere şi îşi lăsă ochii să se obişnuiască cu lumina. După cum i se promisese, pe masă o aştepta un contract de închiriere şi o cheie aurie şi strălucitoare. Alături era un bileţel cu un mesaj: *Îţi doresc tot binele din lume. Ryan P.S. Nu uita să laşi cheia ta.* Mototoli hârtia şi o aruncă la gunoi.

Nu avea multe de împachetat, doar hainele, cărţile şi CD-urile, câteva lucruri din bucătărie. Grătarul japonez Hibachi pe care i-l dăduse cadou de ziua lui şi pe care el nici măcar nu-l asamblase. Câteva lămpi. Sculele preferate ale unchiului ei şi singurul album cu fotografii de familie, strânse la un loc de Ila. Putea să-şi bage în Corolla aproape tot ce avea; nu-şi făcuse un obicei din a strânge lucruri după ce o luase de la capăt ca orfan în urmă cu paisprezece ani. O să aibă însă nevoie de ajutor şi de o camionetă pentru canapeaua extensibilă tip futon ce avea să-i fie pat din nou, o măsuţă şi nişte scaune, bicicleta, pianina.

Desfăcu a doua bere şi merse în dormitorul de oaspeţi. Vechea ei pianină Blüthner era aşezată lângă perete, neatinsă şi ignorată în cea mai mare parte a timpului, aşa cum fusese de când se mutase acolo. La început, Ryan nu s-a plâns de cât spaţiu ocupa, nu a îndemnat-o să se apuce din nou de lecţii. A

acceptat pianina așa cum face cineva cu relicvele din trecutul persoanei pe care o iubește – cu generozitate, apoi, când au apărut inevitabilele certuri, cu o iritare crescândă, până când, în cele din urmă, pianina a ajuns să simbolizeze cele mai mari eșecuri din relația lor.

— De ce nu scapi de chestia aia? a izbucnit el în mijlocul unei certe recente.

Ryan urma să împlinească treizeci și cinci de ani peste câteva luni și voia să transforme camera într-una pentru copii.

— Nici măcar nu știi să cânți la ea, a adăugat el, cu un dispreț de neiertat în glas.

— Du-te fix la dracu-n zbor, i-a zis ea.

El a mers cu pași apăsați în dormitor și a trântit ușa atât de tare, încât Clara a simțit că îi clănțăne scurt dinții. Asta se întâmplase în urmă cu două săptămâni.

Se așeză pe bancheta pianinei și mai luă o înghițitură de bere. Cu piciorul gol apăsă cu putere o pedală și ascultă sunetul estompat, înăbușit al nimicului, al amortizoarelor ce se ridică de pe coarde fără să se audă nici o notă. Era ca și cum ai apăsa pe accelerație și ai vrea să pleci în viteză – încotro însă? – într-o mașină care nu se pune în mișcare.

Troleul s-a oprit în scrâșnet ascuțit de frână, mânerele triunghiulare din sfoară legănându-se în arcuri leneșe deasupra capetelor pasagerilor.

— *Извините*[9], zise Katia, grăbindu-se să coboare și atingând în trecere genunchii îmbrăcați în ciorapi ai bătrânelor femei, urmărită de privirile plictisite ale bărbaților obosiți.

Trebuia să ajungă la Teatrul Tineretului în cincisprezece minute, o să întârzie cu siguranță.

Mergea cât de repede putea, luând-o din când în când la goană în sprinturi scurte până ce tălpile picioarelor începură să o usture în pantofii de piele cu toc pe care-i împrumutase de la colega ei de cameră. Își făcu vânt cu portofoliul subțire de partituri, făcând transpirația să se evapore – cel puțin nu era foarte cald încă – și trecu în grabă pe lângă statuia diplomatului Griboyedov și dreptunghiul îngrijit de iarbă din centrul Pieței Pionerskaya, unde mămicile împingeau cărucioare de-a lungul aleii mărginite de copaci, iar tinerii *stiliaghi*[10] pozau în americani sofisticați în pantalonii lor strâmți și cămășile viu colorate, fumând țigări și râzând prea tare la glumele pe care și le spuneau.

— Katia! o strigă prietenul ei de la Conservatorul din Leningrad, Boris Abramovici, apropiindu-se de ea în fugă și luând-o de mână. Am crezut că te-ai răzgândit, am fost atât de îngrijorat.

— Nu, bineînțeles că nu. Troleul a fost de vină. Iarăși a întârziat.

— Până la urmă, se pare că orarele sovietice nu sunt chiar atât de precise, zise Boris, trăgând-o practic după el, cu pasul lui de dansator, mai mare cu jumătate de lungime decât al ei.

— Nu vorbi așa, Boria. Pereții au urechi.

El gesticulă grațios spre cerul înnorat.

— În mijlocul promenadei! Știi, n-ar trebui să fii atât de serioasă tot timpul. Mai relaxează-te și tu un pic.

A încetinit pasul și a încercat să-i desfacă nasturele de sus al bluzei, dar l-a plesnit peste mână – ușor totuși, ca și cum ar fi alungat o muscă. El a

izbucnit în râs.

— În plus, Gerald Ford o să ne salveze acum cu o *разрядка*[11].

Îi plăcea Boris, însă era prea fantezist. Studia coregrafia la conservator, unde ea era în anul trei la arta interpretării instrumentale. Studenţii la pian erau uneori invitaţi să acompanieze balerinele şi balerinii în timpul antrenamentelor şi spectacolelor, chiar şi să compună partituri pentru coregrafia lor. Aşa se întâlniseră; îi admira dansul şi intelectul, iar compania lui îi făcea plăcere, în schimb o epuiza entuziasmul său pentru aparent orice. Avea tendinţa să înceapă să danseze dacă îl provocau o zi însorită sau traficul din Piaţa Teatrului, veştile bune sau rele. Odată, pe când aşteptau metroul, Boris a făcut piruete pe toată lungimea staţiei Sadovaya.

În urmă cu un an, iarna, o invitase să meargă cu el la o petrecere în apartamentul altui student ai cărui părinţi erau plecaţi. Ezitase să meargă – auzise poveşti despre petrecerile acelea studenţeşti, cât de sălbatice şi zgomotoase ajungeau să fie –, dar el a convins-o că îşi petrece prea mult timp singură, studiind.

— O să te transformi într-o ciupercă, i-a zis el.

La petrecere, erau discuri cu jazz de pe piaţa neagră şi râsete gălăgioase, ţigări ieftine şi vodcă şi mai ieftină, străini care dansau şi se sărutau, o paradă constantă de cupluri care stăteau la rând să câştige câteva minute de intimitate în debara. După ce a pierdut singurul joc cu băutură în care o târâse Boris, şi-a găsit haina în grămada de lângă uşă şi s-a strecurat afară, în liniştea relativă a nopţii, atât de uşurată să fie singură, încât nu s-a deranjat să-şi facă griji dacă vreunul dintre cetăţenii care se plimbau pe malul râului Fontanka era de la KGB.

— Ai invitat pe cineva la spectacol? o întrebă Boris când s-au apropiat de partea din spate a clădirii şi s-au uitat curioşi de după colţ la mica mulţime strânsă în faţa treptelor joase.

Aranjase să fie adus un pian cu coadă din clădirea teatrului până pe platforma de beton care urma să fie şi scena lui. Spectacolul era ideea lui Boris. Un profesor îi ceruse să reinterpreteze un balet clasic, iar el alesese *Căluţul cocoşat,* bazat pe vechea şi cunoscuta poveste despre un băiat nesăbuit pe nume Ivan şi calul fermecat care l-a ajutat să câştige iubirea frumoasei Ţarina-fecioara. În mod tradiţional, baletul era pus în scenă cu o

distribuție numeroasă, o scenografie somptuoasă și muzică sentimentală care-l întovărășeau pe Ivan în aventurile lui subacvatice și până la capătul lumii. Boris însă își dorise ceva radical diferit – un singur dansator, un singur instrument muzical, totul în aer liber – și mai vrusese ca partitura să fie compusă de Katia.

— Nu. E spectacolul tău, îi spuse ea. Eu doar te ajut.

El îi aruncă o privire, prefăcându-se ofensat.

— Cum adică, nu vrei să mă prezinți prietenilor tăi?

Ea și-a dat ochii peste cap.

— Doar te tachinez! spuse el. Dar ar fi trebuit să trimiți o invitație. Muzica ta e magnifică. Întreaga orchestră transpusă într-un singur instrument. Ți-a ieșit mai bine decât mi-aș fi putut imagina vreodată, Katia.

Ea s-a îmbujorat și și-a întors ușor privirea.

— E doar o scenă.

— Da, dar e cea mai bună.

Îi făcu cu ochiul și își desfăcu fermoarul pantalonilor, îi dădu jos și rămase în colanții de balerin.

— E timpul. Hai să mergem.

O împinse înainte, iar ea păși cu grijă spre pian. Nu aplauda nimeni, pentru că nimeni nu știa la ce să se aștepte când se așeză ea pe scaun. Apoi a interpretat un acord, iar Boris își făcu intrarea pe scenă cu mare pompă, purtând colanți de culoarea pielii, balerini și o pălărie țuguiată din fetru, ținând în mână o pană mare și portocalie și un căluț de jucărie pe băț. Se auziră câteva râsete, majoritatea de copii. A făcut o plecăciune, apoi îi făcu Katiei un semn din cap și au început.

Singur pe scena improvizată, Boris a devenit Ivan, căruia i se ordonase să ajungă pe munte, să găsească miticele păsări de foc și pe imaginata Țarină. Și în timp ce el se apleca și se întindea, unduindu-se și răsucindu-se, dansând solo printre coloanele clădirii, reușind însă să încorporeze și să transmită toate rolurile necesare, dând viață spectacolului, Katia simți că scena începe să dispară. Publicul, căruia i se adăugau tot mai mulți trecători, se îndepărta de treptele de beton, era purtat tot mai departe. În spatele lui, troleele și mașinile se opriră din drumul lor, râul tulbure își conteni curgerea în Marea Baltică. Leningradul și poate întreaga URSS rămaseră în

nemişcare; nu se auzea nici un sunet în afara muzicii. Era mai bine când cânta la Blüthnerul ei, se gândi ea, dar şi aşa era magic.

Katia se înălţă de pe scaunul pianului, pantofii nu o mai strângeau, era sus în aer, deasupra pietrelor din pavaj. Doar degetele ei pe clape o mai ţineau legată de lumea fizică în timp ce plutea pe notele muzicale în cerul mohorât. Acum norii se împrăştiau, smogul gri se făcea nevăzut, izul urban de tristeţe şi degradare dispăruse. Katia închise ochii. Mai văzuse ea vreodată culori precum cele care se învârteau în jurul ei ca un vârtej atunci când îşi luă zborul cu păsările de foc spre vârful muntelui Ţarinei? Peste tot flori ce se deschideau, un cer strălucitor. Apoi apăru prinţesa, fluturându-şi fusta şi evantaiul pe balconul luminos, sus, deasupra lumii, pe marginea iubirii abia aflate. Şi iată-l şi pe prostovan descoperind-o, convingând-o să se întoarcă cu el în capitală. Totul era atât de frumos, aproape că o orbea.

Se simţea aşa doar atunci când cânta la pian.

Dansul continuă timp de şapte minute, care zburară pe nesimţite. Când Boris şi-a pus mâna pe spatele ei, îndemnând-o să se ridice şi să facă o reverenţă, sufletul ei încă plutea deasupra scenei, învăluit în muzică. Se mişca parcă trezită dintr-un somn adânc. Publicul aplaudă aproape un minut întreg, strigând *Браво! Браво!*[12] înainte să se împrăştie care-ncotro. Apoi Boris coborî de pe scenă în paşi de dans, ca să se întâlnească cu instructorul şi nişte prieteni de-ai lui, iar Katia rămase singură, ţinându-se strâns de pianul deschis, în timp ce încerca să intre la loc în propriul corp, prea mic ca să o mai încapă, ziua rămânând iarăşi încremenită în jurul ei.

Venindu-şi în fire în cele din urmă, observă un tânăr care stătea pe trepte, şi-o privea. Trăgea adânc din ţigară, îngustându-şi ochii de fiecare dată, apoi îşi înclina capul pătrăţos ca să dea drumul aerului pe la colţul gurii, ca şi cum încerca să nu sufle fumul direct spre ea. Habar n-avea cine era tipul, dar atenţia aceea evidentă o impresionă.

Nu se uită în altă parte în lungile secunde cât i-a luat să tragă un ultim fum, să arunce ţigara pe jos cu un bobârnac, să o strivească sub călcâi şi să se îndrepte spre ea cu paşi apăsaţi, metodici. Era de înălţime medie, robust sub cămaşa-i cu guler, care era doar puţintel întinsă la nasturi deasupra curelei. Cu toate astea, se mişca de parcă gravitaţia acţiona mai tare asupra lui decât asupra altor oameni. Îl făcea să pară serios – poate chiar

încăpățânat. Se opri în fața ei și își băgă mâinile în buzunare.

— Foarte bine consolidat motivul în piesa asta, zise el scoțându-și bărbia în afară. A fost bună. Mi-a plăcut. În structură au fost aspecte ale temei centrale, nu?

Vocea lui era mai adâncă decât ar fi crezut, un ton grav care o făcu să se gândească la vechea tradiție a bașilor profunzi de la curtea țarului.

Ea îl privi, mijindu-și ochii. Nu părea a fi muzicolog sau muzician, dar la urma urmei ce știa ea?

— Da, zise Katia și sunetul ieși slab și răgușit.

Își drese vocea.

— Mulțumesc.

— Cu plăcere, spuse el.

Aprinse o altă țigară și i-o oferi ei. A clătinat din cap, refuzând. Încercase să fumeze o dată; o deranjase să-și țină degetele așa. Nu voia însă ca refuzul ei să pună capăt conversației.

— Ești la conservator?

— Nu, răspunse el, întorcând din nou capul ca să dea fumul afară tocmai când o pală de aer cald prinse fumul și oricum i-l suflă ei în față.

— O să fiu inginer. Totuși, înțeleg structura muzicală. Uneori citesc Schenker[13].

Și ea cunoștea teoriile lui Heinrich Schenker, deși doar pentru că i se ceruse. Oricine o fi tânărul ăsta, își zise ea în gând, sigur e foarte deștept. De aproape, ochii îi erau de un cenușiu-murdar asemeni apei de canal, tulbure și învolburată. Se văzu reflectată în ei așa cum un soare întunecat se reflectă pe suprafața apei.

— Poate ai vrea să bei un ceai cu mine, zise el. Am niște discuri Estrada…

Ea avea douăzeci de ani. Virgină, și nu neapărat pentru că așa-și dorise. În liceu aproape că avusese o relație serioasă cu un băiat care locuia în același imobil din Zagorsk, dar spre ușurarea tatălui și dezamăgirea mamei, i-a pus capăt când el s-a plâns că îl abandonează pentru conservator. *Trebuie să te gândești la viitorul tău, Katen'ka. Ar trebui să ai un soț, o familie! Și cum rămâne cu mine? Te am doar pe tine. Ar fi frumos să mă faci bunică!*

Boris o sărutase o singură dată, când era beat, și poate că s-ar fi culcat cu

el, dacă tipul nu i-ar fi leşinat pe umăr. O ocazie de genul ăsta nu mai apăruse în mod spontan şi era prea timidă ca să-i facă ea avansuri. De când sosise în Leningrad, în urmă cu doi ani, nici un alt băiat nu se mai arătase interesat de ea.

— Nu te cunosc, spuse ea încet.

— Sunt Mihail Zeldin.

Nu făcu nici o mişcare să dea mâna cu ea, doar continuă să o măsoare. Apoi ridică din umeri şi zâmbi uşor.

— Acum ştii cine sunt.

Katia chicoti. Încrederea lui i se păru atrăgătoare. Îi plăcea cum o privea, de parcă ar şti că e uneori singură, ca şi cum ar fi şi el singur uneori, chiar dacă nu părea genul care să recunoască un astfel de lucru.

— În regulă, zise ea.

El se răsuci pe călcâie şi începu să coboare treptele de parcă ar fi uitat că tocmai o invitase la un ceai. Se grăbi să-l ajungă din urmă, conştientă din nou de cât de incomozi îi erau pantofii, apoi el încetini ca ea să poată ţine pasul. Se plimbau unul lângă altul, mai mult tăcuţi, şi Katia simţi o tensiune ce nu-i era cunoscută pulsând între ei, în ciuda – sau poate tocmai datorită – faptului că nu-şi vorbeau aproape deloc.

O conduse în apartamentul lui de la etajul trei al unei clădiri vopsite în galben-murdar, lângă piaţă, şi îi spuse că împărţea cele două camere cu alţi trei studenţi de la Institutul Politehnic Leningrad, unde studia inginerie civilă.

— Construcţia drumurilor e specializarea mea, îi spuse el. O muncă foarte importantă.

Nu se scuză pentru maldărul de haine de pe podea, lângă canapea, sau pentru cănile murdare înşirate pe pervaz, sau scrumierele pline, sau mirosul uşor acrişor. În schimb, după ce s-au descălţat, îi făcu semn să se aşeze şi apoi se duse în chicinetă să pună apă la fiert în ceainic.

Ea a dat la o parte un vraf de hârtii de pe canapea şi s-a aşezat pe margine. Brusc, a simţit nevoia să-l ajute, nu-şi dădea seama dacă era o pornire maternă sau romantică, şi s-a aşezat pe degetele ei subţiri ca să nu se apuce să facă curat în camera aceea îngrozitoare.

— Ai auzit de Luba Vasilevna? o întrebă el.

— Cântăreața?

— Cine altcineva?

Scoase un disc de vinil din husă și îl puse cu grijă pe platanul pick-upului. În scurt timp, o voce înaltă și tremurată se înălță deasupra laudei cântate, adusă Patriei, întreruptă din când în când de păcănituri și pocnituri. Mihail închise ochii și dădu din cap în ritmul muzicii. Katia nu se prea dădea în vânt după stilul ăsta de muzică, totuși îi făcea plăcere să-l privească ascultând cu admirație vădită și se întrebă dacă și pe ea o ascultase la fel de atent ceva mai devreme. Poate că înțelegea ce înseamnă pentru ea să cânte, să călătorească purtată de muzică afară din propriul trup, să audă culori. Se gândi o clipă la bătrânul neamț, orbul care nu vedea lumea, însă putea să vadă muzica. Stând acolo, Mihail îi părea din ce în ce mai atrăgător, chiar și așa, când părea să uite încă o dată de ea. Cântecul s-a terminat tocmai când ceainicul a început să șuiere ascuțit și un sentiment de frenezie plutea în aer.

— E bună, nu?

— E foarte patriotică, zise Katia, cel mai drăguț lucru pe care putu să-l spună.

— Îmi place codul Morse de pe fundal.

I-a dat o cană cu un ceai tare, dulce.

— Luba Vasilevna, spuse el cu nostalgie, apoi scutură din cap și se trânti pe canapea lângă ea, de parcă ar fi fost căsătoriți de ani de zile.

A rostit numele cântăreței din nou, de data asta mai încet, mai moale, și deși știa că Luba Vasilevna era imensă și plină de pete pigmentare, cu sprâncene negre și groase care o făceau să pară mai lipsită de feminitate chiar și decât Leonid Brejnev, Katia simți un junghi de gelozie pe care nu și-l putu explica.

— Apropo, mă cheamă Ekaterina, zise ea. În caz că te întrebi.

El o privi cu atenție înainte să-și lase cana jos, lângă celelalte.

— Aș vrea să te sărut chiar acum, Katia.

Îi plăcea cum sună numele ei rostit de el, adânc și apăsat. Avea culoarea vinetelor și chiar dacă cetățenii de rând nu aveau niciodată acces la ceva atât de exotic, Katia își dori să guste vinete, așa că-și puse cana lângă a lui și îl lăsă să se-aplece spre ea. Inima-i bătea *in rilievo*[14] când a sărutat-o

apăsat şi a simţit cum şi inima lui bate mai repede. Oare era la fel de tulburat? Mihail îşi aşează mâinile pe umerii ei de parcă nu ar fi ştiut ce altceva ar putea face cu ele, iar semnul acela de nesiguranţă îi alimentă propriul curaj. Era pregătită să scape de povara inocenţei. Îşi trecu degetele prin părul lui, bătând uşor o măsură din al treilea concert pentru pian al lui Rahmaninov şi îşi strecură vârful limbii în gura lui. Mihail gâfâi uşor, apoi îşi lăsă mâinile să alunece pe talia ei şi o trase mai aproape. La început se sărutară timid, amândoi cerând şi dând voie celuilalt, fără cuvinte rostite, să îndrăznească mai mult. O căldură umedă i-a învăluit în timp ce buzele şi mâinile se mişcau tot mai liber, mai pasional, până ce aproape gâfâiau unul în gura celuilalt.

Katia deveni conştientă de senzaţia pulsatilă dintre picioarele ei, ceva ce nu mai simţise vreodată. Se atinsese acolo de multe ori, adesea după ce interpreta o piesă lungă sau solicitantă, dar a fost întotdeauna ceva inconştient şi rapid, ca şi cum te-ai scărpina ca să scapi de o mâncărime. Ce simţea acum era aproape o durere, o *nevoie* nu doar de a fi atinsă, ci de a fi atinsă de Mihail. Îi luă o mână de pe sâni şi o împinse spre interiorul coapsei.

— O, Katia, gemu el.

— Mişa, şopti şi ea, chemându-l pe numele de alint.

Fără să se oprească din sărutat, se lăsară jos pe podea, pe hainele alea murdare, desfăcându-şi unul altuia nasturii de la cămaşă. Îşi plimbă mâinile pe pieptul şi braţele lui în timp ce el îi săruta lobii urechilor, gropiţa de la gât, sfârcurile. Muşchii abdominali i s-au contractat când o sărută pe pântec în jos. Când se opri să-i desfacă fusta, îl ajută să o dea jos şi îşi scoase dresurile şi lenjeria. O privi cu un soi de uimire şi admiraţie, aşa că în loc să se simtă stânjenită de propria goliciune, îşi mişcă încet un picior într-o parte, deschizându-se în faţa lui, oferindu-i-se. Şi atunci el făcu ceva ce ea nici măcar nu ştiuse că e posibil: îngenunche între picioarele ei şi o sărută acolo până ce simţi că o să explodeze şi apoi asta a şi făcut.

— Mişa, spuse ea încă o dată când, în cele din urmă, îşi recăpătă suflul.

— Da?

Îi săruta pântecul ce se ridica şi cobora ritmic.

— Ai mai făcut asta?

— Nu-mi amintesc acum, zise el şi îi zâmbi.

Ea râse, se ridică în capul oaselor şi îl sărută, apoi îi desfăcu cureaua şi îşi strecură mâna în pantalonii lui. Îi simţi bărbăţia întărită, tresărind la atingerea ei.

— Acum asta, spuse ea şi îl trase deasupra ei.

Erau mai mult de douăzeci şi nouă de mii de note în piesa aceea a lui Rahmaninov care începuse să-i răsune în minte când s-au sărutat prima oară; a durat aproape patruzeci de minute să o cânte de la început până la sfârşit. O auzise în întregime de două ori în imaginaţia ei în timp ce ea şi Mihail se descopereau şi redescopereau unul pe celălalt, pe grămada de haine, pe canapea, pe patul pliant îngust pe care dormea el. Se făcuse seară târziu când, într-un final, fură prea obosiţi să mai continue.

S-au îmbrăcat, şi Mihail a pus de-un ceai proaspăt, Katia acceptându-şi cana cu un zâmbet micuţ. Acum, că aveau din nou hainele pe ei, se simţea iarăşi timidă. Mulţumită, da, însă era şi o undă de ruşine, de parcă i-ar fi venit greu să creadă că se purtase aşa. Cât de departe era de firea ei! Poate asta însemna că-l găsise pe cel pe care trebuia să-l iubească. De obicei, întâi te îndrăgosteşti şi apoi faci dragoste. Ar putea funcţiona şi fără ordinea aceea? Se pare că avea datoria morală să încerce.

Îl privi cum pune acul pick-upului pe alt disc, cu fruntea încruntată de concentrare. Pornind de la cât putea să ajungă să-l cunoască într-o singură după-masă, Mihail era pe placul ei. Oare cum ar fi să îl iubească?

---

9. „Mă scuzaţi“ (în rusă, în orig.).

10. Contracultura tinerilor sovietici nonconformişti din anii ’50, înţeleasă ca formă de protest faţă de regimul comunist; cunoscuţi şi ca primii hipsteri ai Rusiei.

11. „Destindere“, „relaxare“ (a relaţiilor tensionate, în special în sfera politică) (în rusă, în orig.).

12. „Bravo! Bravo!“ (în rusă, în orig.)

13. Heinrich Schenker (1868–1935), teoretician şi critic muzical austriac, profesor, pianist, acompaniator, dirijor şi compozitor. Cunoscut pentru analiza care îi poartă numele, analiza schenkeriană, aplicată muzicii tonale. Pentru Schenker, o compoziţie tonală elaborează o structură fundamentală (*Ursatz*), aceeaşi pentru toate compoziţiile tonale. Structura fundamentală este alcătuită din *Urlinie* – linia melodică – şi *Bassbrechung* – linia de bas, care formează o progresie de acorduri.

14. Notaţie muzicală indicând unui instrument anume să cânte mai puternic decât celelalte.

Clara merse încet cu spatele, echilibrând pianina pe care Peter, Teddy și celălalt frate al lor, Alex, o împingeau prin complexul unde era noul ei apartament.

— Denivelare! îi avertiză ea.

Încetiniră și unu-doi-trei săltară căruciorul peste un hop din aleea asfaltată. Simțind cum greutatea pianinei împinge de sub păturile matlasate, Clara nu-și dădea seama ce o irita mai tare: faptul că nu-și permitea să angajeze niște profesioniști să o ajute cu transportul sau că trebuia să mute pianina.

— Cu grijă, le spuse ea când au ajuns la un colț și au manevrat pianina într-o cotitură către scara ce ducea la apartamentul ei de la etajul doi.

Privi clădirea tencuită în stuc pal, acoperișul din care lipseau câteva țigle roșii, vopseaua scorojită de pe balustrada balconului, dar măcar avea vedere la piscina publică; apartamentele din spatele ei dădeau înspre parcarea unui Walmart. Oftă adânc.

— Mă simt ca Sisif la poalele muntelui.

— Să sperăm doar că n-o să facem asta o eternitate, zise Peter.

Când s-a uitat la ea, știu pe loc că nu se referea doar la mutat. Peter își șterse fruntea cu dosul mânecii, apoi aruncă o privire scurtă spre trepte, buzele mișcându-i-se în timp ce număra până la paisprezece.

— Palierul ăla e cam mic.

— E în regulă, zise Clara, l-am măsurat deja. Partea grea o să fie sus, la cotitură.

Luară apoi căpriorii de cinci pe zece din camioneta pentru mutări și îi așezară pe trepte, paralel, la lățimea picioarelor pianinei, după care au împins-o în așa fel încât să stea cu claviatura spre clădire. Peter zise:

— Alex, tu și cu mine o luăm în față și tragem. Teddy și Clara, voi împingeți de jos.

Înfășură o chingă grea de nailon în jurul pianinei și își trecu unul din capetele libere în jurul mâinii, pe celălalt i-l dădu lui Alex să și-l înfășoare și el, astfel încât, chiar dacă greutatea s-ar mișca și ar aluneca, încărcătura

nu ar lua-o în viteză până jos.

— Ar fi fost mult mai uşor dacă am fi avut o macara, spuse Teddy.

— Sau dacă ai pune pe tine nişte muşchi, îi răspunse Alex, strângându-şi demonstrativ bicepşii.

— Ia mai terminaţi, zise Peter. Clara, tu rămâi aici, lângă clădire, şi Teddy o să treacă la dreapta ta. E mai grea pe partea ta, Teddy, aşa că ai grijă. Alex şi cu mine putem prelua aproape toată greutatea, dar avem nevoie de voi să ne direcţionaţi în sus.

Îşi luară locurile în primire, Peter şi Alex pe a treia treaptă, cu spatele lor lat încordat şi pregătit, Teddy şi Clara mai jos. Clara verifică aliniamentul rotiţelor şi căpriorilor de cinci pe zece, apoi verifică starea balustradelor de metal de pe ambele părţi ale scării, scuturându-le puternic.

— Gata? întrebă Peter.

— În regulă, spuse Clara, daţi-i drumul.

— Toţi odată, veni răspunsul lui.

Reuşiră să urce cam până la jumătatea drumului, toţi gâfâind din cauza efortului în mare parte coordonat, înainte ca Alex să spună:

— Opriţi-vă o secundă. Trebuie să aranjez chestia asta.

Îşi înfăşură cureaua mai strâns pe mână, degetele albindu-i-se acum de la strânsoare.

— Gata, hai să-i dăm bătaie.

La treapta următoare, Teddy împinse pianina pe partea lui mai tare decât era nevoie, poate ca să le demonstreze ceva fraţilor lui sau poate Clarei; încercând să compenseze, Peter făcu un pas greşit, iar Alex încercă din instinct să-şi potrivească pasul, însă alunecă. Pianina, cu toate cele două sute cincizeci şi patru de kilograme ale ei, s-a legănat, iar Clara s-a prins de balustradă cu mâna stângă, pregătită să-şi folosească trupul micuţ ca să protejeze instrumentul. Dacă pianina ar lua-o în viteză pe trepte în jos, ar trebui să treacă de ea mai întâi.

— Ţineţi-o! strigă ea.

Peter şi Alex se proptiră bine pe picioare ca să blocheze pianina, care însă s-a înclinat spre dreapta, apoi s-a redresat, s-a înclinat şi mai tare spre stânga, izbindu-se de mâna Clarei şi ţintuind-o de balustradă. Ea scoase un ţipăt puternic şi, de sub învelitoarea-i groasă, pianina dădu drumul unei

cacofonii de note de parcă ar fi compătimit-o.

— Teddy, tâmpitule! strigă Peter. Înclină pianina în spate, ia-o de pe ea!

Clara strânse din ochi cât de tare putu, până ce văzu luminițe explodând în spatele pleoapelor – trucul ei pentru a-și opri lacrimile. Zbierând unul la altul în greacă, băieții reușiră să îndrepte pianina și să o tragă pe palier, adrenalina lor acționând ca un soi de alinare pentru Clara, care rămase unde era, cu mâna-i pulsândă așezată aproape dezinvolt pe balustradă, repetându-și cântat: „E în regulă, e în regulă, e în regulă.“

Scafoidul, micul os de deasupra degetului mare de la încheietura ei stângă, era fracturat. Medicul de la urgențe a spus că nu era grav, dar voia să-i pună ghips până la cot ca să se asigure că o să se vindece cum trebuie.

— Nu pot sta cu ghipsul pe mână. Cum o să mai lucrez?

— Păi cu ce vă ocupați dumneavoastră?

— Sunt mecanic.

Ca dovadă, își ridică mâna nefracturată, cu pielea aspră și unghiile mereu pătate de ulei, deși el o privea de parcă i-ar fi spus că era îmblânzitoare de lei sau o sirenă. Nu era o reacție neobișnuită. De obicei, noii clienți erau surprinși să o vadă ridicând anvelope și schimbând piese, dar era puternică pentru mărimea ei și știa ce face.

— Ei bine, zise el, coborându-și sprâncenele, în cazul acesta poate ar trebui să vă luați câteva zile de concediu.

— O, la naiba, Clara! spuse Peter când ea se întoarse în zona de recepție. Îmi pare tare rău. Să-l ia naiba pe Teddy. Ar fi trebuit să știu că o să o dea în bară cu ceva.

— Nu-i vina ta, răspunse ea. Și nici a lui Teddy. E vina mea. Voi îmi făceați o favoare.

Își ținea ghipsul cu cealaltă mână, mișcându-și ușor degetele umflate.

— Cât trebuie să porți chestia aia?

— Mi-a spus că șase săptămâni. Poate nu chiar atât. Vrea să-mi facă o altă radiografie peste câteva săptămâni ca să vadă.

— Pot să ajut, zise el. Pot să-ți aduc de mâncare, să te duc cu mașina oriunde trebuie să mergi.

— O să fiu bine.

— Știu că o să fii. Dar nu trebuie să faci totul de una singură.

Îi luă mâna dreaptă, nefracturată, într-a lui și o acoperi cu cealaltă mână de parcă ar fi ținut un licurici pe care nu voia să-l lase să plece. Palmele lui erau așa de mari, încât i le acoperiră pe ale ei în întregime. Închise ochii și, preț de o clipă, își apăsă palma pe a lui până ce îi simți bătăturile potrivindu-se pe ale ei. Era mult prea ușor să-și imagineze că-l lasă să-i cuprindă și restul trupului în îmbrățișare. Își trase mâna din strânsoarea lui cât de delicat putu.

— Mulțumesc că ești așa un prieten de nădejde, îi zise.

După ce Peter a lăsat-o acasă, Clara rămase la baza scării ce ducea la apartamentul ei, simțind zăpușeala zilei ridicându-se din ciment, și înainte să urce încet treptele, își așeză stângaci ghipsul pe balustradă, odihnindu-și brațul. Înăuntru, unde stratul nou de vopsea arăta prea lucios pe pereții vechi, avu sentimentul că era apartamentul altcuiva. O fâșie stranie de lumină venea de la fereastra ce dădea spre est, luminând firele de praf ce pluteau în aerul din camera ticsită și grămezile de cutii lăsate la întâmplare. Dar oare nu se simțise la fel de fiecare dată când o luase de la capăt? Nimic nu părea că e cum trebuie, cel puțin nu la început. Uneori niciodată.

Liniștea aceea era tulburătoare, Clara însă nu se simți în stare să scotocească prin cutii după casetofonul portabil. În schimb, se duse la pianina Blüthner, pe care băieții o împinseseră la perete, lângă ușă. Săltă capacul banchetei și scoase una dintre vechile ei partituri: o versiune simplă a *Sonatei lunii* de Beethoven. Prima mișcare era executată aproape în întregime cu mâna dreaptă, iar melodia tristă, fantomatică se potrivea cu starea ei sufletească. Se așeză și potrivi bancheta, apoi ridică grijulie capacul claviaturii și își puse vârful degetelor pe clapele îngălbenite, amintindu-și ce-i spusese prima ei profesoară, cum o învățase să-și țină mâinile de parcă în fiecare ar avea o minge.

De la prima lecție, Clara plănuise să se dedice învățării piesei care fusese preferata tatălui ei – *Preludiul nr. 14 în Mi bemol minor* al compozitorului rus Aleksandr Scriabin, pe care el îl tot ascultase la CD playerul de acasă. Era extrem de dinamic, de la început până la încheierea abruptă și dramatică, și foarte dificil de interpretat chiar și pentru un pianist desăvârșit, așa îi spusese profesoara ei. Abbie Fletcher, care întotdeauna mirosea ca o

piscină, dar într-un fel plăcut, a spus că admira alegerea Clarei, dar i-a sugerat să nu se avânte prea tare.

— Scriabin e minunat. Și iubea muzica lui Chopin la fel de mult ca mine, i-a zis doamna Fletcher. De fapt, când Scriabin a interpretat *Preludiul și Nocturna pentru Mâna Stângă*, l-au numit Chopin stângaciul – *le Chopin gaucher*. Poate că, într-o bună zi, vei putea interpreta Scriabin, draga mea, dar acum hai să ne concentrăm pe noțiunile de bază.

Clara interpretă câteva note din sonată, iertând pianina că era atât de dezacordată. La urma urmei, tocmai supraviețuise unei căderi aproape fatale. Continuă timid, dar pentru că nu își amintea piesa și îi lipsea și abilitatea tehnică, nu-și putea fixa privirea nici pe partitură, nici pe claviatură și trebuia să se tot uite când la una, când la alta. Rezultatul a fost un staccato și un ciocănit disonant, care-a făcut-o să se simtă chiar mai rău decât o făcuse tăcerea. Pe lângă asta, o durea mâna stângă cum încercase să-și întindă degetul mare și cel mic mai mult de o octavă ca să interpreteze partea în registru bas, așa că, în mijlocul măsurii a șaptea, înșfăcă hârtiile de pe suportul de partituri și le rupse în jumătate, apoi le rupse încă o dată și încă o dată, până ce mâna fracturată o duru din pricina grosimii, apoi azvârli bucățile de hârtie înspre cutii și le privi cum plutesc ca niște fulgi mari de confetti înainte să se aștearnă pe podea.

Se aplecă în față, își puse brațele pe clape – creând o scurtă disonanță – și își așeză fruntea pe ghipsul dur. Măcar așa nu mai vedea clapele de fildeș și închise ochii. Poate că Ryan avusese dreptate. La ce bun să aibă o pianină, dacă nu putea cânta la ea? Luase lecții ani întregi, exersând cu sârguință ca să devină pianistă, așa cum își dorise tatăl ei cu atâta disperare. Melodiile însă nu sunau niciodată așa cum trebuie. Avea cincisprezece ani când a dat primul ei recital și a interpretat *A Little Russian Song*, pe care doamna Fletcher îl aranjase în așa fel încât părea mai dificil de interpretat decât era de fapt. Când a terminat, în ciuda greșelilor pe care le făcuse, mătușa și unchiul ei au aplaudat entuziasmați, laolaltă cu părinții copiilor de la ciclul primar, care aveau și ei recital. Chiar și când a putut cânta toate notele, sunetele erau mai degrabă mecanice decât muzicale. Pe atunci lucra cu Jack la atelier, așa că știa că mâinile ei erau bune la ceva, și totuși degetele nu reușeau niciodată să transpună emoția din spatele unei piese muzicale. Ori

de câte ori simţea că profesoara de muzică renunţase la speranţă, ea îşi găsea una nouă. Apoi, învinsă în cele din urmă, a renunţat şi ea. Pianina ei Blüthner a ajuns ceva mai mult decât un prespapier în formă de instrument muzical, care nu lăsa ca tot ce mai rămăsese din amintirile ei despre copilărie să-şi ia zborul şi să dispară.

Dacă ar fi economisit banii daţi pe ani întregi de lecţii de pian, ca să nu mai vorbim de acordaj şi cheltuielile cu mutatul pianinei, cu siguranţă ar fi acoperit costul unei vacanţe forţate de şase săptămâni, timp în care să i se vindece mâna. Acum o să trebuiască să se îndatoreze doar ca să supravieţuiască până când va putea lucra din nou. Se îndepărtă de clape şi se ridică în picioare, după care şterse cu mâneca petele de pe ramă. Apoi, pentru că iubise şi în egală măsură urâse pianina în toţi cei paisprezece ani de când o primise, îşi făcu mâna sănătoasă pumn şi o lăsă să cadă, izbind capacul cu putere o dată, ca un ciocan.

Ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi reuşit să oprească pianina mai devreme? Dacă balansul acela i-ar fi imprimat aşa o viteză, că nu ar fi putut-o opri şi ar fi trecut prin balustradă, ar fi căzut – cât, trei metri, poate trei jumătate? – până pe placa de beton de dedesubt? S-ar fi şifonat toată, compactându-se sub propria greutate, aşa cum se întâmplă cu maşinile în timpul testării la impact? Sau s-ar fi făcut ţăndări? Cum ar fi sunat asta? Toată muzica latentă, închisă în ea, s-ar fi pierdut în zăngănitul şi trosniturile carcasei de abanos ce se zdrobea, iar viscerele greoiului ei mecanism s-ar fi revărsat afară, reduse la tăcere pentru totdeauna.

Imaginea pianinei Blüthner prăbuşindu-se spre propria moarte o fascina, aproape ca data aceea sau cele două dăţi când se simţise pe marginea prăpastiei şi se gândise, împotriva oricărei logici, să sară în gol. Cum s-ar fi simţit dacă şi-ar fi văzut pianina spartă, nenumăratele-i piese interne – pe care îi era imposibil să le numească – împrăştiate peste tot? Ar fi fost consternată, fără îndoială. Şocată. Însă poate ar fi descoperit altceva în mormanul acela de aşchii. Poate ceva ce aducea a uşurare. Dacă ar dispărea pianina, niciodată n-ar mai trebui s-o mute, sau s-o acordeze, sau să-i suporte tăcerea.

I-a venit o idee cu care nu mai cochetase până atunci şi care prinse încet rădăcini. Şi-a despachetat laptopul şi a găsit un site pentru licitaţii online,

apoi a creat o nouă postare:

> *De vânzare: Pianină Blüthner veche, fabricată în 1905, cu aproximaţie. Cadru ebonizat, în stare bună – a se vedea fotografiile pentru semne specifice. Are nevoie de acordaj, posibil noi coarde şi ciocănele. Preţ cerut: 3 000 de dolari.*

Unul dintre profesori îi spusese că pianina ei ar fi fost ceva obişnuit în Rusia sau în Regatul Unit, dar că foarte puţine pianine din epoca ţaristă au fost importate în America. O prevenise că, dacă vreodată s-ar hotărî s-o vândă, să nu o facă printr-un dealer; s-ar putea ca mai întâi să o plătească la un preţ subevaluat, şi mai apoi să vândă pianina cu un profit considerabil, care ar fi trebuit să fie al ei. Pianiştii serioşi, i-a mai zis el, probabil şi-ar dori doar un pian cu coadă, totuşi ar putea s-o vândă pe-a ei vreunui colecţionar pentru 1 000 până la 3 000 de dolari, pentru că era o pianină rară şi într-o stare atât de bună. În comparaţie însă cu noile modele de pe piaţă, vechea ei pianină Blüthner era prea mare şi prea urâtă ca să aibă vreo valoare sau să pară atrăgătoare pentru oricine de pe piaţă.

Clara chiar n-avea habar dacă 3 000 de dolari era un preţ corect, pentru că nu reuşise să găsească nimic asemănător pus în vânzare, cu care să compare. A ales preţul mai mare nu neapărat pentru că avea nevoie de bani, chiar dacă aşa era, ci ca să-şi mai păcălească sentimentul de vină care o încerca de când încărcase fotografiile pe care le făcuse cu telefonul.

Închise calculatorul, coborî capacul peste clape şi trecu la neplăcuta sarcină de a-şi despacheta cutiile cu o singură mână.

Într-o dimineaţă, Mihail stătea la coadă la cumpărături, în zăpada umedă şi gri, astfel ca soţia lui, Katia, să poată rămâne acasă cu bebeluşul. Fiul lor avea doar şase săptămâni, prea micuţ ca să stea toată ziua afară în frig, mai ales cu gripa care bântuia peste tot. Coada era lungă deja, înconjurând clădirea, oamenii bombănind când zvonurile ajungeau în spate, la ei: *Au rămas fără cârnaţi. Zic că o să închidă peste-o oră – nu-i suficient timp ca s-ajungem toţi în faţă. Cineva l-a mituit pe măcelar, şi casierul l-a lăsat să cumpere o valiză întreagă cu şuncă.* Din când în când, unii încercau să se bage în faţă, pretinzând că vreun prieten le ţine locul, iar ceilalţi strigau din spate: „Du-te înapoi! Nu cumva să crezi că tu eşti special!“ Mihail striga adesea cel mai tare.

Într-un final, când se făcuse aproape ora cinci, luă troleul înapoi către *Hruşciovka*[15], clădirea de beton cu şapte etaje unde locuiau într-un apartament cu trei camere. Era întuneric şi el era aproape îngheţat de frig, cu doar câteva lucruri în *avoska* lui, sacoşa din plasă tricotată pe care o purta mereu cu el, în caz că era ceva de cumpărat. Cel puţin apartamentul era încălzit. Putea fi recunoscător regimului sovietic pentru asta.

Se strecură înăuntru, în tăcere. Ori de câte ori o auzea prin uşă pe Katia cântând, îi plăcea să stea o clipă şi să o privească pe furiş, înainte ca ea să-l observe. Bebeluşul era înfăşat şi dormea pe podea lângă picioarele ei încălţate în papuci de casă. Părul ei închis la culoare era lăsat desfăcut, legănându-se în ritmul muzicii asemeni unei perdele în adierea delicată a brizei. Arăta slabă, în ciuda pântecelui ce-i rămăsese umflat. Asta îl făcea să se simtă vinovat, chiar dacă prefera să dea vina pe Partid pentru toate necazurile lor.

— Am ajuns, spuse el, când ea a terminat de cântat.

Îşi scoase căciula de lână, iar ea se ridică să-l întâmpine cu un sărut pe obraz.

— Ce ai adus?

Aruncă o privire prin plasa sacoşei să vadă ce era înăuntru. O pungă de orez, ţigări, săpun, un prosop de bucătărie cu flori sălbatice albastre şi

galben ocru, două banane, șase conserve de fasole verde, o porție de carne.

— Lapte?

— S-a terminat. Pot să încerc și mâine.

— Mâine trebuie să lucrezi.

— Atunci după aceea.

Ea încuviință și duse *avoska* în bucătărie. Mihail deschise dulapul și scoase două pahare și o sticlă de vodcă.

— Mama? întrebă el.

Katia dădu drumul plitei să fiarbă apă pentru ceai.

— Se odihnește. Nu s-a simțit bine astăzi.

— Katiușa, îi zise el cu voce-nceată.

Se întoarse spre el.

— Trebuie să plecăm. Nu mai rezist.

Turnă un deget de vodcă și îi întinse paharul Katiei.

— Nu pot. Copilul, spuse ea și se răsuci să plece. Hai, te rog, să nu vorbim despre asta acum.

El își mai turnă vodcă și bău tot dintr-o înghițitură, apoi își mai turnă un pahar și se uită cum se așază vodca până ce rămase nemișcată ca înghețatul râu Neva. Curând o să-și poată simți iar degetele de la picioare. Se lăsă să cadă pe unul din scaunele metalice de bucătărie.

— Trebuie să discutăm despre asta, Katia. Ascultă-mă. Putem începe o viață nouă în America, o viață mai bună. Undeva unde e cald. Am putea cumpăra fructe și legume, carne, și lapte, și unt oricând am vrea.

— Nu, zise ea încet, stând încă cu spatele la el. Nu. Îți tot spun asta. Acasă înseamnă Leningrad, nu America.

— Leningrad e un oraș frumos, dar vremurile sunt cumplite. Nu mai simt că e casa noastră. Nu e bun pentru noi.

— Cum rămâne cu părinții noștri? Cu prietenii noștri?

— Irina și Piotr pleacă.

— Cum? Nici măcar nu putem schimba bani. Ți-a zis Piotr că ei pleacă? Asta-i vreo scorneală de-a ta?

Ceainicul începu să fluiere.

— Există soluții. Am întrebat în stânga și-n dreapta.

Mihail se ridică, luă ceainicul de pe plită și își puse mâinile pe talia

Katiei.

— Îți amintești când ne-am întâlnit? Ce vise măreațe aveam! Atât de multe planuri! Tu aveai să fii o pianistă celebră. Eu inginer de top. Și uite, acum nu poți cânta decât pentru *Goskontsert*[16], fără să câștigi vreun ban, chiar dacă ești așa de bună. Nu ai mers la conservator doar ca să cânți ce-ți dă voie Kremlinul, așa-i? Tu m-ai învățat asta. De ce-ar fi Brejnev cea mai mare autoritate în muzică? Ai deja douăzeci și cinci de ani, Katia. Trebuie să ne gândim la viitor.

Se trase de lângă de el.

— Viitorul nostru e aici, Mișa. În Leningrad.

Se gândi la Concursul Internațional Ceaikovski. Se ținea o dată la patru ani, era ca un fel de olimpiadă a muzicii clasice. Următoarea ediție era peste doi ani, în 1982. Exersa deja pentru asta.

— Nu pot promova, zise el. Sunt cel mai bun de acolo, dar nu pot promova. Acum mi se spune *Jid*[17], știai asta? Nenorocitu' ăla de Vasili, să le spună el tuturor! Blestematul de KGB. Nici măcar n-am nasul la fel ca al lui taică-miu, și totuși știe toată lumea. Cum te aștepți să promovez, Katia? Și-așa e greu să facem rost de mâncare. Acum avem copilul. În America nu există comunism, nu-i nici o limită. Tu înțelegi asta?

— Nu, zise ea, nu-i corect. Nu spui asta din cauza lui Grișa. Vrei să pleci doar pentru tine.

Mihail își împreună mâinile și le scutură implorator.

— Nu, Katia, e doar pentru tine. Meriți mult mai mult decât primești aici. O să fie o aventură, un nou început. O să ne facem o casă nouă într-un loc mai vesel. O să fim mai fericiți în America.

— Nu vreau să plec, îi spuse ea.

— Nu pot face nimic aici, nu înțelegi asta? Sunt evreu – suntem evrei! – și nu o să primesc slujbele pe care le merit!

Trase un șut scaunului de sub masă, izbindu-l de perete. Apartamentul era atât de mic, încât zgomotul îi trezi pe copilaș și pe mama lui Mihail, care dormea în dormitor.

— Mișa, te rog, îl imploră ea.

— Nu-mi poți spune nu.

Chiar dacă Mihail își coborâse vocea, încă se simțea în ea povara

frustrării.

— Oricum, o vreme nu o să mai interpretezi nicăieri concerte. Trebuie să ai grijă de Grișa. Pe când o să ajungem în America, o să fie mărișor – atunci o să poți cânta. Eu însă – și aici se lovi cu pumnul în piept – trebuie să am grijă de toți. N-ai ce să zici la asta.

— De ce ajungi să faci tu alegerile, Mișa? De ce nu te gândești la mine?

— Dar mă gândesc la tine! Tu n-asculți ce spun?

Soacra Katiei își aduse nepotul în bucătărie, dar când văzu scaunul căzut într-o parte și expresia de pe fața fiului ei, îi dădu copilul Katiei și ieși în grabă. Bebelușul începu să plângă și atunci Katia ridică scaunul și se așeză să-l hrănească.

— În plus, spuse Mișa mai încet, e prea târziu acum. Am depus cererea ieri.

Apoi se așeză lângă ea și își puse mâna pe căpșorul fiului lui în timp ce copilașul sugea.

— M-au făcut să-mi dau demisia.

— Să-ți dai demisia!

Bebelușul tresări speriat, fluturându-și mânuțele pe lângă față, de parcă ar fi vrut să se apere.

— O să ne acuze de parazitism!

— Așa se face. Cât timp ni se procesează datele.

— Ar putea dura ani de zile să ni se aprobe plecarea, Mișa. Tu crezi că nu știu ce se întâmplă? În timp ce așteptăm, o să fim dușmani ai statului, dușmanii poporului. Cunoști Codul etic: cine nu muncește nu mănâncă. O să ne pierdem prietenii. Nu o să mai avem apă și electricitate. Cum o să mai putem avea grijă de bebeluș atunci? Ce o să facem ca să avem bani?

— Am pus ceva deoparte, nu mult. Dar tatăl tău o duce bine. Afacerea cu acordajul pianelor pare să meargă bine tot timpul. Poți să-i ceri lui bani dacă avem nevoie.

— Papa e la fel de strâmtorat ca noi! Nu o să-i cer lui bani!

Mihail ridică din umeri.

— Atunci o să găsim o altă cale.

— Cum? Măturând străzile? Cerșind?

— Oprește-te! Ăsta-i egoism. Nu o să accept genul ăsta de discuție. E

prea târziu, ți-am mai spus.

În cei trei ani de mariaj, după un început tandru, Katia învățase să nu treacă de limita furiei lui. Își domoli vocea, dar inima încă-i bătea *ravvivando*[18], așa cum obișnuise să o facă din pasiune. Acum o mai făcea doar de frică.

— Cât trebuie să așteptăm? Ce o să se întâmple? Unde o să mergem?

— Prima dată în Austria, așa mi s-a zis. De acolo în Italia, până când America o să ne dea vize de intrare. Poate o să dureze un an? Poate mai mult.

— Și ce ar trebui să facem noi în locurile astea, Mișa? Unde o să locuim? Cum o să mâncăm? Și ce ar trebui să fac cu pianina mea, ei? Să o car în spate?

El ridică din umeri.

— Tot vorbesc cu alții care așteaptă și ei să plece. Există agenții care să ajute. Agenții evreiești care să ne ajute să găsim ce ne trebuie. Putem lua câteva lucruri, poate trei sau patru valize fiecare. Dar fără pianină.

— Fără pianină!

Sări de pe scaun și, cu gura copilașului încă lipită de sân, străbătu în goană cei câțiva pași până în cămăruța din față, unde pianina ei ocupa cea mai mare parte a spațiului. Se așeză pe banchetă, de parcă ar fi vrut să o țină pe loc. De câte ori stătuse ea acolo după ce bătrânul neamț i-o lăsase moștenire? Câte note interpretase la clapele pianinei, la început una câte una, iar mai târziu piesele acelea frumoase și complicate care o purtau într-un loc din mintea ei așa cum nimic altceva nu reușea? Pianina o însoțise de la vârsta de opt ani. În ultimii șaptesprezece ani, cântase la ea aproape în fiecare zi. Când se mutase din casa părinților ei din Zagorsk ca să studieze la conservatorul din Leningrad, insistase să ia pianina cu ea în călătoria de opt sute de kilometri. În afară de familia ei, era singura sa comoară. Chiar dacă era forțată să plece, pianina era ceva ce nu putea – și nu voia – să lase în urmă.

Mihail veni în spatele ei, punându-i o mână pe umăr.

— Katia, o să găsesc eu o cale. O să luăm pianina cu noi. Da? Mă auzi? Te iubesc.

După o clipă, ea încuviință din cap. Închise ochii și plânse printre

degetele răsfirate. Apoi se mutară de lângă bebeluşul adormit, un spectacol tăcut al sonatei lui Beethoven *À Thérèse*[19]. Erau atât de mulţi diezi în piesa aceea, încât crucile ar fi putut umple un cimitir.

---

15. Denumire dată blocurilor sovietice destinate clasei muncitoare din Rusia, numite astfel după Nikita Hruşciov.

16. Agenția sovietică de divertisment.

17. Termen peiorativ folosit pentru evreii ruşi.

18. Indicație muzicală care se aplică unui pasaj ce trebuie cântat mai alert.

19. *Sonata nr. 24 în Fa diez major op. 78*, în două părți, numită *À Thérèse*, fiind dedicată contesei Thérèse von Brunswick. A fost compusă în 1809.

Clara şedea la Blüthnerul ei pe o scenă mare, îmbrăcată într-o rochie de gală neagră. Ghipsul ei alb strălucea în lumina reflectoarelor şi simţi nevoia să-l ascundă. Un public numeros era aşezat în rânduri tăcute. Tatăl ei stătea în faţă, pe marginea scaunului, aplaudând şi fluierând în spaţiul curbat al amfiteatrului. Lângă el, mama ei îi tot spunea să se liniştească. Clara îşi ridică mâinile deasupra claviaturii şi începu să cânte preludiul compus de Scriabin, dar degetele îi tot fugeau de pe clapele alunecoase şi singura notă pe care o putea cânta cu un deget al mâinii stângi era un Do în salve rapide ca nişte ropote: Do Do Do Do Do, pauză, apoi din nou. Ridică privirea să vadă dacă ninge, şi aşa şi era – cădeau fulgi de partituri ce se topeau când se aşterneau pe clape. Se uită în jos la misterul acelei zăpezi şi văzu că avea mâinile în ghips de la cot la vârful degetelor, mai puţin degetul arătător care putea să bată nota Do în suite de cinci. Teribil de stânjenită de reprezentaţia ei, se uită lung la public, gata să rostească o scuză disperată către părinţii ei. Dar tatăl ei se întorsese cu spatele şi îi şoptea ceva unei femei de lângă el, o femeie pe care ea nu o recunoscu, iar mama ei îşi scutura scrumul de la ţigară în poala lui, spunând cu voce tare: „Vezi?“

„Clara!“ Întoarse capul în direcţia de unde îşi auzise numele. „Clara!“ Nu era însă cineva din teatru; vocea venea de mai departe, aşa că a părăsit scena din visul ei şi a urmat-o, şovăind, prin ciudatul portal spre starea de conştienţă, reuşind încet să înţeleagă că Do-urile erau, de fapt, bătăi în uşă, iar persoana care o striga pe nume era Peter.

Deschise uşa câţiva centimetri, apoi merse clătinat înapoi pe canapeaua extensibilă. Ţinând în braţe un recipient Tupperware mare, Peter deschise uşa larg cu cotul.

— Ţi-am adus *avgolemono*. Supă de pui grecească.

— Nu sunt bolnavă, zise Clara, cu vocea înăbuşită de perna pe care şi-o trăsese pe faţă.

Peter se duse în bucătărie şi începu să deschidă dulapurile până când a găsit un bol.

— *Avgolemono* e bună pentru orice – răceli, gripă, mâini rupte.

Dădu la o parte cutiile goale de mâncare chinezească, ca să facă loc pe blatul micuț.

— În plus, nu poți trăi toată viața cu mâncare la pachet.

— De ce nu? În fine, cât e ceasul?

— Aproape unșpe.

— La naiba, habar n-aveam că-i atât de târziu. Am o grămadă de lucruri de făcut.

Peter se uită în jur și își desfăcu brațele într-un gest larg, întrebător.

— Ce ai de făcut? Aproape ai terminat cu despachetatul. E duminică. Ai supă. Aveam de gând să-ți instalez televizorul, ca să ne uităm la cursă. Ar trebui să fie una bună. Kansas Speedway și-au refăcut pista – nimeni nu-i în avantaj acum.

Merse spre ea și îi dădu un bol și un prosop din hârtie.

— Poftim, zise el.

Ea împinse perna la o parte și se ridică în capul oaselor, ținând bolul cu mâna dreaptă și încercând să manevreze lingura cu stânga, dar se stropi cu supă în poală.

— Nu te uita. E umilitor. Și pot și eu să instalez televizorul.

Peter râse.

— Mda, știu asta.

Se duse spre televizor și îl ridică de jos, îl așeză pe barul micuț care separa bucătăria de camera din față. Clara îl privea cum își mișcă trupul masiv prin cameră, cu agilitatea cuiva pe jumătate cât el. Era înalt, cu mult peste unu optzeci, vânjos, cu oase mari, mușchi tari și un păr negru și des, lucios ca uleiul de motor. Toate astea, laolaltă cu privirea lui calmă, placidă, îi dădeau un aer impozant. În atelier, ridica anvelope și motoare fără să scoată un geamăt, și totuși reușea cumva să se strecoare într-o cameră sau să iasă din ea fără să atragă atenția asupra lui.

— Ai nevoie de un televizor mai bun, zise el. Unul cu ecran plat.

— Sigur, când o să câștig la loto, replică ea, ridicând o sprânceană și apoi luând încă o lingură de supă. Supa asta-i bună. Mama ta a gătit-o?

— Nu, eu am făcut-o.

Era cu spatele la ea, dar putu să vadă cum i se înroșește vârful urechilor.

— Păi atunci, mulțumesc, spuse ea.

El ridică din umeri şi continuă să înfileteze cablul în mufa de intrare din spatele televizorului.

La câteva luni după ce Clara s-a despărţit de Frank, o pană masivă de curent a lăsat aproape tot oraşul în întuneric, iar Peter a venit cu maşina până la ea ca să-i aducă un radiator cu baterii. „O să coboare până la minus un grad la noapte“, a spus el când i-a deschis uşa, parcă cerându-şi scuze. Lucrau împreună de peste un an, şi acum erau prieteni apropiaţi. Erau născuţi amândoi în octombrie, la distanţă de doi ani, şi împărtăşeau aceeaşi pasiune pentru maşinile rapide şi reparatul motoarelor, pentru Kevin Harvick, campionul NASCAR din oraşul natal, Bakersfield, şi pentru lungile călătorii cu maşina, fără vreo destinaţie anume. Mai aveau în comun dragostea pentru muzică şi eşecul de a o crea; mama lui Peter insistase ca el să înveţe să cânte la *bouzouki*, instrumentul tradiţional grecesc, dar prietenii lui de la şcoală l-au tot tachinat cu asta până când Anna a decis să-l lase să renunţe. La câte o bere după serviciu, au ajuns să aibă suficientă încredere unul în celălalt ca să-şi împărtăşească lucrurile importante şi au căzut într-un final de acord că probabil se cunoşteau unul pe altul mai bine decât oricine altcineva.

Clara însă nu a permis niciodată ca prietenia lor să devină romantică până în noaptea furtunii. A fost ceva în felul în care Peter stătea cu lanterna şi radiatorul în mână în pragul apartamentului în care o ajutase să se mute în urmă cu câteva luni, ceva ce a umplut-o de o tandreţe neaşteptată.

— Vrei să intri? l-a întrebat, şi el a dat încet din cap, în timp ce un vânt rece îi sufla părul în faţă.

L-a privit de parcă l-ar fi văzut pentru prima oară, i-a observat maxilarul puternic şi nasul drept, ochii adânci şi blânzi, de culoarea cafelei. Fără să se gândească, s-a întins să îi dea părul în spate şi a simţit un fior electrizant cum o străbate din vârful degetelor prin tot corpul. Probabil a simţit şi el acelaşi lucru, pentru că a privit-o cu uimire. L-a luat de mână şi l-a condus în dormitor.

Dimineaţa următoare, înainte să se crape de ziuă, cu trupul adormit al lui Peter lipit de al ei, Clara s-a trezit cuprinsă de un sentiment de disperare. S-a strecurat de sub braţul lui şi l-a scuturat să se trezească.

— Mă simt de parcă aş fi la o înmormântare, i-a spus.

El s-a frecat la ochi și a încercat să o vadă în întuneric.

— Ce? De ce?

Ea abia mai putea vorbi, copleșită de sentimentul tot mai puternic de pierdere iminentă.

— Clara, ce s-a întâmplat?

S-a întins spre ea, însă ea s-a tras în spate.

— Nu putem face asta, a zis Clara. Nu o să se mai repete niciodată.

— Nu înțeleg.

— Nu vreau să te pierd.

Se simțea iarăși de doisprezece ani, ca în trecut, când încă trebuia să-și reamintească în fiecare dimineață, la trezire, că părinții ei erau morți.

— Dar *nu* o să mă pierzi, Clara.

A întins din nou mâna spre ea, dar Clara s-a întors cu spatele.

— Ba da, o să te pierd. Dacă facem asta, lucrurile o să o ia razna în cele din urmă și totul o să se termine. Așa se întâmplă mereu.

— Asta doar pentru că până acum nu ai fost cu bărbatul potrivit.

I-a zâmbit și a tras-o înapoi la pieptul lui.

S-a luptat să scape din îmbrățișare și s-a dat jos din pat.

— Așa e.

A început să strângă hainele aruncate pe jos și să le sorteze.

— Și cu un motiv întemeiat.

— Ce faci? De ce faci asta? Nu-i doar o aventură de o noapte, Clara. Vreau *să fiu* cu tine.

A aruncat înapoi pe podea blugii pe care i-i dăduse ea.

— A fost o greșeală, Peter. Da? O greșeală.

El a azvârlit la o parte plapuma și aproape a sărit din pat ca să se proțăpească în fața ei.

— Ce naiba tot spui? Am făcut dragoste toată noaptea! Știi de cât timp mi-am dorit să fac asta cu tine? Cum dracu’ să fie o greșeală?

S-a întors cu spatele la trupul lui dezbrăcat.

— Pentru că ești prietenul meu cel mai bun, și dacă pierd asta, nu o să mai am nimic.

Tristețea din vocea ei l-a lăsat fără grai. Clara s-a întors cu fața la el și i-a întins cămașa. Felul în care țesătura ușoară și moale i-a alunecat din mână a

făcut-o să se simtă de parcă îşi lua rămas-bun, însă a refuzat să o ia înapoi.

— Dacă rămânem prieteni – doar prieteni –, atunci nu o să distrugem asta.

După o pauză lungă, i-a spus cu o voce spartă:

— *Asta* e greşeala, Clara. Nu noaptea trecută.

Şi-a tras pe el doar blugii, a înşfăcat restul hainelor şi s-a năpustit afară, în dimineaţa întunecată şi rece, trântind uşa după el.

Nu a mai vorbit cu ea mai mult de o săptămână. Clara refuza să cedeze, dar refuza şi să se lase păgubaşă. L-a invitat la cină, i-a cumpărat bilete la un meci Lakers şi la un turneu de *monster truck*-uri, a împrumutat Harley-Davidsonul unui client ca să facă o tură împreună. Încetul cu încetul, în următoarele luni şi-au reluat timid prietenia până ce aproape părea că între ei lucrurile au reintrat pe făgaşul normal. Apoi, spre sfârşitul verii, Clara l-a întâlnit pe Ryan.

— Ieri am luat o hotărâre, spuse Clara, iar Peter se uită la ea peste umăr.

Privirile li s-au încrucişat, apoi ea s-a uitat în jos la ghipsul ei.

— Am dat un anunţ pentru pianina mea.

— Ce vrei să spui?

— Ca s-o vând.

Peter se opri din ce meşterea la televizor şi se întoarse spre ea.

— Nu vorbeşti serios. De ce?

— E timpul, zise ea. Şi în plus, am nevoie de bani.

Se aşeză lângă ea pe canapeaua extensibilă desfăcută şi îşi trecu mâna peste faţă. Nu era nici măcar prânzul şi deja îi mijiseră firele de păr din barbă. Clara putea să le-audă cum i se freacă de bătăturile din palmă.

— Dacă ai nevoie de bani, te pot ajuta eu.

Ea scutură din cap.

— O să mă descurc, dar mulţumesc. Oricum m-am săturat de nenorocita aia de pianină. O târăsc după mine oriunde merg. Sus pe scări, jos pe scări. De fiecare dată când mă mut, mă costă o avere s-o acordez. Şi, mama ei de treabă, nici măcar nu pot să cânt la ea.

Ridică din umeri.

— Asta e.

— Dar tocmai am adus-o aici sus.

— Nu-ți face griji – dacă o să o cumpere cineva, nu o să vă cer să o mutați din nou. Dacă cineva chiar o să plătească trei miare, cât am cerut pe ea, o să-mi permit să angajez niște profesioniști.

— Știi bine că nu la asta mă refeream.

— Ce, nu crezi c-ar trebui să o vând?

Clara se aplecă în față și puse bolul pe podea, apoi își prinse părul în coadă și se chinui să răsucească elasticul în jurul ei. Până ieri, nu se gândise la mișcările pe care le implicau lucrurile cele mai simple, cum ar fi să ții în mână o lingură sau să-ți prinzi părul. Cu un oftat adânc, azvârli elasticul cu mâna sănătoasă până în cealaltă parte a camerei.

Peter traversă camera după elastic, îl ridică de pe jos, îl lăsă să cadă în poala ei și se duse înapoi să conecteze cablul.

— De fapt, chiar cred că-i o idee bună.

Clara aruncă elasticul pe canapeaua extensibilă și își dădu la o parte părul de pe față.

— Vorbești serios?

El întoarse televizorul cu fața spre canapea și comută pe ESPN, unde camera video panorama mulțimea și comentatorul spunea: „Ediția de astăzi a cursei Hollywood Casino 400 la Kansas Speedway va fi una dintre cele zece curse NASCAR Sprint Cup ale lui Danica Patrick de anul acesta…“

— Mda. Vreau să zic că noi am mutat-o – a închis ochii și a numărat – de trei ori până acum. Nu știu de câte ori ai mutat-o tu înainte să te desparți de Frank, dar știu sigur că a fost o mare bătaie de cap pentru tine.

— Lasă, n-a fost chiar așa de rău.

El își mișcă demonstrativ degetele de la mâna stângă.

— Bine, poate că în cazul tău nu tocmai de cap.

Apoi se uită în jos, la canapeaua nestrânsă, cu o expresie indescifrabilă – deși Clara putea ghici cam ce-i trecuse lui prin minte. Trase așternuturile răsucite înainte să se așeze lângă ea și să se sprijine inocent de perete. Pianina Blüthner era chiar în fața lui și se potrivea de minune cu părul său negru lucios, corpul masiv, firea lui imperturbabilă. Cei doi erau ca o pereche de santinele, fiecare având grijă de ea, Clara.

Tatăl ei îi dăduse pianina cu o săptămână înainte să moară. Ea nu ceruse un instrument muzical, nu se gândise nici măcar o dată să cânte la vreunul.

Dar îşi aminti cât de încântat păruse când a adus pianina acasă. A scos bancheta, ca să poată sta unul lângă altul.

— E pentru tine, i-a spus el, radiind de bucurie, ţinând o mână pe clape şi cuprinzând-o pe ea cu celălalt braţ. Ceva special, ca să ştii cât de mult te iubesc.

Închise ochii, strâns. Se pripise.

— Vin imediat, îi zise ea lui Peter, ridicându-se în picioare.

— Începe cursa.

— Ştiu. Trebuie doar să şterg anunţul.

Peter ridică mâna să o oprească.

— Clara, lasă-l.

— Nu pot.

— Ba da, poţi. Ştiu de ce te cramponezi aşa de pianină, dar n-ai nevoie de ea.

— Nu, a fost un impuls prostesc. Nu-mi pot imagina că după toţi anii ăştia nu o să o mai am, înţelegi? Mi-ar fi dor de ea.

El pufni pe nas şi scutură din cap.

— Ce vrea să-nsemne asta?

Peter apăsă cu putere pe telecomandă, dând volumul mai tare.

— Nimic. Las-o baltă.

Îi luă telecomanda din mână şi opri televizorul.

— Ce e?

— E că te concentrezi pe ce nu-i cazul. Tocmai ţi s-au dat papucii şi ţi-ai rupt mâna. Dar ia fii atentă. Eşti într-un loc nou, în altă parte a oraşului, vopsea nouă pe pereţi. E timpul să laşi totul în urmă şi să o iei de la capăt. Mai gândeşte-te şi tu la viitor.

Cum ea nu a zis nimic, şi-a lăsat mâinile să cadă în poală.

— Hei, e pianina ta, fă ce vrei cu ea.

Clara aruncă telecomanda pe canapea.

— Aşa o să fac.

Apoi îşi luă laptopul şi se aşeză lângă el. Intră în e-mail să găsească linkul şi să şteargă anunţul şi văzu că în inbox, chiar în partea de sus, era un mesaj nou cu următorul text la subiect:

FELICITĂRI! Obiectul dvs. s-a vândut! Trimiteţi factura acum.

— Ce naiba… şopti ea, apoi se uită la Peter. Cineva a cumpărat-o.

— Cu trei mii de dolari?

— Se pare că da. Stai, poate-i o glumă. Vreo escrocherie online. Dar de ce s-ar preface cineva că dă bani pe o pianină?

— Poţi să trimiţi un răspuns, să vedem dacă e pe bune?

— Mda.

Dădu clic pe link să vadă datele de contact ale cumpărătorului.

— Greg Zeldin, New York, New York. Îţi sună a nume real? Probabil e fals.

— Caută-l pe Google.

— Nu, o să-i trimit factura. Dacă-i o escrocherie sau ceva de genu' ăsta, nu o să plătească. În orice caz, acum, că scrie „Vândut", nu mai e nevoie să anulez anunţul.

— Ştiu cât de mult îţi plac semnele. Ar trebui să vezi asta ca pe unul.

Îi aruncă o privire tăioasă. El îi făcu cu ochiul.

Peter stătea aplecat în faţă ca să vadă, iar Clara făcu următorii paşi să completeze factura şi să o trimită. La câmpul pentru instrucţiuni speciale, a scris: *Am uitat să menţionez că este responsabilitatea cumpărătorului să acopere costul transportului din Bakersfield*.

— Nu ştiu cât ar costa să o ambalez şi să o expediez la New York, dar sigur costă o căruţă de bani. Zero şanse să plătească atât de mult, şi pe deasupra şi transportul. Imposibil să valoreze aşa mult pentru altcineva în afară de mine.

Peter îi aruncă o privire scurtă şi oftă, apoi porni din nou televizorul.

— Hai să ne uităm la cursă, spuse el.

După ce se încheie cursa NASCAR, cu Matt Kenseth pe locul întâi şi Danica Patrick pe o dezamăgitoare poziţie treizeci şi doi, Peter merse acasă, iar Clara îşi desfăcu o bere, puse un CD cu nocturnele lui Chopin interpretate de Arthur Rubinstein, apoi îşi deschise laptopul să-şi verifice e-mailul.

De la: Greg Zeldin <grisha@zeldinphotography.com>
Data: 21 octombrie, 2012 la 11:59 AM pdt
Către: clarabell1986@gmail.com
Subiect: Re: CLARABELL v-a trimis o factură

Salutări: Am efectuat plata în valoare de 3 000 dolari şi voi face pregătirile pentru transport. Asistenţii mei vor putea ridica pianina în aproximativ o săptămână. Care zi e mai convenabilă pentru dumneavoastră?

Cu stimă,

Greg Zeldin

De la: Clara Lundy

Data: 21 octombrie, 2012 la 3:14 PM pdt

Către: Greg Zeldin <grisha@zeldinphotography.com>

Subiect: Re: CLARABELL v-a trimis o factură

Bună, Dl. Zeldin,

Îmi pare foarte rău că trebuie să vă spun asta, dar nu pot să vând pianina. Vă voi returna banii, plus suma echivalentă taxei de efectuare a plăţii.

Sper că nu e o problemă.

Clara Lundy

De la: Greg Zeldin <grisha@zeldinphotography.com>

Data: 21 octombrie, 2012 la 3:21 PM pdt

Către: Clara Lundy

Subiect: Re: CLARABELL v-a trimis o factură

Doamnă Lundy,

Mă tem că *avem* o problemă. Am remis deja plata, aşa că, din punct de vedere tehnic, pianina este a mea. Vă rog să mă anunţaţi de unde o pot ridica asistenţii mei; vor ajunge acolo sâmbăta, 27 octombrie, între orele 13 şi 16 după-masă. Sper că *asta* nu va fi o problemă.

Greg

De la: Clara Lundy

Data: 21 octombrie, 2012 la 3:23 PM pdt

Către: Greg Zeldin <grisha@zeldinphotography.com>

Subiect: Re: CLARABELL v-a trimis o factură

Dragă Greg,

După cum am spus, pianina nu mai este de vânzare. Voi returna banii. Îmi pare rău pentru inconvenient.

Clara se logă pe contul de plăţi şi văzu că într-adevăr Greg îi virase 3 000

de dolari. Mai mulţi bani decât avusese ea vreodată la un loc. Când i-au murit părinţii, Clara a moştenit economiile lor şi o distribuire a unei mici asigurări de viaţă de la universitate, dar mătuşa şi unchiul ei au folosit o parte ca să acopere cheltuielile de înmormântare şi apoi au investit restul, gândindu-se la viitoarele cheltuieli pentru facultate. Luându-se după un pont la bursă primit de la un vechi client şi tovarăş texan, Jack chiar a adăugat o bună parte din propriile lui economii la moştenirea Clarei şi a cumpărat acţiuni la o companie numită Enron, cu sediul în Houston. Nu şi-au revenit niciodată financiar după ce, trei ani mai târziu, în 2001, compania a falimentat, iar când Clara a rămas singură, nu şi-a dat niciodată silinţa să economisească modestul venit pe care-l câştiga ca mecanic.

Ezită văzând suma de 3 000 de dolari. Asemeni nocturnei pe care o asculta, cu cele două fire melodice în contrapunct, se simţea şi ea simultan atrasă de cele două voci din capul ei: păstrează banii, dă banii înapoi, păstrează-i, dă-i înapoi. După aceea piesa se încheie cu o coda care Clarei îi suna ca o tânjire, sau poate ca dorul de casă, şi îşi întoarse privirea spre pianină. Mişcă apoi cursorul pe iconiţa Returnează plata de pe ecranul computerului şi dădu clic.

Katia luă ceainicul de pe aragaz și turnă apa fierbinte peste cafea. Cât timp o să mai aibă curent? Trecuseră deja opt luni de când Mihail depusese cererea pentru vizele de ieșire din țară; ea se aștepta să le taie curentul dintr-o clipă în alta, și iarna bătea la ușă din nou. Și nici nu avea vreun ajutor. Fără să le intre bani din care să se poată toți întreține, soacra ei se întorsese acasă în Kolpino, la slujba de la fabrica Ijorskie Zavodî. Mihail nu o ajuta cu copilul, chiar dacă nu avea serviciu. Depusese cerere pentru un post de liftier într-un spital, dar și de acolo aștepta un răspuns. Slujbele astea fără calificare erau repede luate de evreii cărora li se refuzaseră vizele, toți având calificare de specialitate. Așa că-și petrecea ziua tăind frunze la câini, cugetând ursuz la toate cele, iar noaptea stând la restaurantul de la Hotelul Leningrad, unde un barman evreu cu care se împrietenise îl lăsa să termine băuturile clienților după ce aceștia plecau.

Sigur era acolo și în după-masa asta, presupuse ea. Între timp, vechiul ei prieten Boris Abramovici îi făcuse o vizită-surpriză, aducând o sticlă de coniac armenesc bun și o rezervă de ace, ață și nasturi, luate pe sub tejghea, toate fiind *defițitnî*[20] în magazinele locale. Katia era așa fericită să-l vadă, să aibă în sfârșit un prieten cu care să vorbească. Grișa era un copil bun, dar nu știa decât să gângurească. Ea și Boris nu se prea văzuseră de când absolviseră, asta fusese cu aproape trei ani și jumătate în urmă, în 1977. El îi trimitea scrisori, de obicei din orașele din străinătate unde mergea compania lui de balet în turneu, dar și din Uniune. Cu un an înainte, Boris făcuse imposibilul: aranjase să i se livreze un buchet de flori de seră după ce el primise premiul Artistul Poporului din URSS.

— Ești la fel de frumoasă ca întotdeauna, îi spuse el.

Ea își trecu ușor mâna prin păr, își netezi jerseul și-și ascunse un zâmbet.

— M-am bucurat tare mult pentru premiul tău. Spune-mi, ce o să faci acum? Cum s-a schimbat lumea pentru mărețul coregraf?

Când el s-a lăsat pe spătarul scaunului de bucătărie și și-a împreunat mâinile după cap, Katia își făcu griji că picioarele ieftine de metal o să cedeze, dar nu spuse nimic.

— Asta-i dorința mea, Katia. Vreau să compun un repertoriu care să arate deruta pe care a creat-o gândirea comunistă. Mișcarea ca metaforă pentru oprimarea spiritului uman, zise el. E bună, nu? Acoperirea perfectă pentru o revoluție socială. Ce-o să creadă despre asta, ha?

Râse cu o voce înaltă, aproape un chicotit.

Katia puse cafeaua, coniacul și fursecurile pentru ceai pe o tavă și o așeză pe masă.

— O să creadă că ești împotriva guvernului. O revoluție socială? Ar fi foarte periculos pentru tine.

— Pentru noi.

— Cine e *noi*?

Boris ridică din umeri.

— Un grup de oameni care gândim la fel. Sigur lăsăm impresia că suntem nevinovați, nu-i așa? Nimeni nu suspectează o trupă de balet care călătorește.

Își lăsă iarăși scaunul să cadă în față cu o bufnitură.

— Poate o să creez un balet Ceaikovski, dar nu vreunul dintre spectacolele alea stupide cu lebede înfoiate și niște frumoase adormite. Vreau unul despre viața revoluționarului Nikolai Ceaikovski. Sau poate un balet psihologic bazat pe *Doctor Jivago*. Sau *Arhipelagul Gulag*. Ceva important.

Se întinse și o apucă de antebraț, privind-o cu fanatism, în timp ce ea turna cafeaua.

— Mă poți ajuta tu, Katia.

— Cum?

— Așa cum făceam uneori la conservator. Eu scriu coreografia. Tu poți să compui partitura.

— Și apoi? Lăsăm KGB-ul să ne târască în Siberia?

— Ți-ai uitat idealurile, Katia? Nu cu mult timp în urmă vorbeam despre cum să facem viața mai bună în Rusia. Îți amintești noaptea aceea când am stat până târziu, citind poezia lui Nekrasov[21], „Cine trăiește bine în Rusia?“ Datoria noastră e să ne amintim unul altuia de demnitatea umană. Trebuie să facem ceva să apărăm viitorul copiilor noștri, pentru că prezentul nu-i bun de nimic. Gândește-te la fiul tău, da? Nu vrei ca el să aibă dreptul să

citească și să gândească ce vrea el? Să-și poată apăra convingerile? Să nu fie o marionetă obedientă a guvernului?

Cu toate că îi admira patosul, ea nu era o activistă.

— Borya, tu nu ai copii. Nu știi ce vorbești. E diferit când ai pe cineva pe care trebuie să-l protejezi.

— Vorbesc despre a ne proteja pe noi toți, Katia. Vorbesc despre a schimba lumea.

— Prin balet?

Boris se lăsă din nou pe spătarul scaunului. Papucii de casă pe care Katia i-i dăduse la ușă îi erau prea mici și unul i se bălăbănea pe degete când își încrucișa picioarele subțiri.

— Da, balet. Crezi că asta nu poate schimba lumea? Crezi că totul trebuie să fie o revoluție violentă?

— Așa că vrei să-l înfrunți pe Brejnev cu muzică și dans? Să strecori texte *samizdat* în programele de la teatru?

Katia scutură din cap.

— N-are nici un rost. Nu poți câștiga – doar o să fii pedepsit. Îți amintești ce s-a întâmplat cu Rostropovici când a ignorat politicile muzicale oficiale? Sau cu Șostakovici? Înțelept ar fi să-ți ții capul plecat, cred eu.

— Sau să plec, așa-i?

În ochi i-a apărut o sclipire răutăcioasă și au trecut-o fiorii sub privirea-i scrutătoare.

Ca studenți, fuseseră prieteni foarte buni, dădeau spectacole și mâncau împreună, mergeau din când în când la petreceri, atunci când Boris reușea să o convingă să-l însoțească. Făceau plimbări lungi și adesea ajungeau până la Cimitirul Tihvin, hoinărind pe sub copacii dintre mormintele unor maeștri și compozitori faimoși din lumea baletului: Balakirev, Petipa, Rimski-Korsakov, Rubinstein, Ceaikovski. Lucrurile s-au schimbat între ei în noaptea de după unul dintre ultimele ei spectacole, când Boris și-a împletit degetele cu ale ei – degetele ei obosite de atâta cântat, ale lui amorțite de-atâta aplaudat – și i-a mărturisit că o iubește. Fusese un prost înainte, i-a spus el. Cum de nu-și dăduse seama ce simțea cu adevărat pentru ea? Voia să se căsătorească cu ea, să-și unească pasiunile, să înființeze propria lor companie de balet, să călătorească și să descopere

plăcerile şi excesele lumii, să aibă copii, dacă asta îşi dorea ea. Vor avea părul închis la culoare ca al ei şi ochii cenuşii ca ai lui, şi vor putea să compună muzică şi să danseze. Chiar în timp ce el o implora, Katia s-a văzut nevoită să îi spună: deşi cumva încă îl iubea pe Boris şi voia să rămână prieteni pentru totdeauna, îi era deja devotată lui Mihail. Bineînţeles că el nu a putut să-şi ia înapoi pledoaria plină de pasiune, sfârşind prin a fi amândoi stânjeniţi şi de atunci avusese grijă să-l ţină la o distanţă rezonabilă.

Brusc se gândi că vizita asta neaşteptată ar putea fi un test. Oricine ar putea fi informator. Un *stukaci*. Era unul dintre puţinele moduri de a răzbi – ajutând KGB-ul cu munca de zi cu zi în a supraveghea poporul sovietic, raportându-i pe disidenţi, strângând aşa-zişi prizonieri ai conştiinţei. Doar cu un an în urmă, martorii au văzut cum doi agenţi băgau cu forţa un compozitor naţionalist ucrainean faimos, Vladimir Ivasiuc, într-o maşină a KGB-ului. Trei săptămâni mai târziu, trupul lui a fost găsit atârnând de un copac. Ochii îi fuseseră scoşi.

— Nu vreau să plec, Boria, zise ea precaută. Niciodată n-am vrut să plec.

— Dar soţul tău vrea. Tot trimite petiţii. Şi tu o să pleci cu el, nu-i aşa?

Era formulată ca o întrebare, dar Katiei i-a sunat a ameninţare, a provocare. Habar n-avea de partea cui era Boris: cu Kremlinul sau împotriva lui? Cu ea sau împotriva ei?

Apoi, după o scurtă tăcere, cu ceasul bătând uşor pe perete deasupra lor şi cu cafeaua răcită, el spuse cu o voce moale şi rugătoare:

— Cântă-mi ceva, Katia. Te rog! A trecut aşa de mult timp.

Se ridică fără să rostească vreun cuvânt şi îl conduse în cealaltă cameră, apoi s-a oprit, gândindu-se dacă să-l ducă pe Boris la patul ei. Ar proteja-o asta pe ea şi pe Mihail? Pe copilul lor, care în clipa aceea dormea pe o saltea aşezată pe podea? Nu-şi putea închipui însă o astfel de trădare. Nu. Trase aer adânc în piept şi făcu un gest spre canapeaua îngustă de la perete. El se aşează, şi Katia simţi cum o urmăreşte cu privirea în timp ce ea îşi luă locul în faţa pianinei.

O să cânte, aşa cum îi ceruse el, dar o să fie prudentă. Nu vor fi nici lebede înfoiate, dar nici ceva revoluţionar. După o clipă de gândire, alese a doua secţiune a *Sonatei pentru pian în Do diez minor* a lui Piotr Ilici

Ceaikovski, scrisă în 1865, în ultimul lui trimestru la conservator, cu 112 ani înainte ca ea și musafirul ei să fi absolvit.

Boris pufni ușor pe nas când recunoscu piesa.

— Bună alegere, făcu el.

Canapeaua a scârțâit, protestând când Boris s-a lăsat pe pernele uzate.

Katia și l-a imaginat stând cu ochii închiși în timp ce ea interpreta tema simplă, ca de marș, într-un gest de patriotism sovietic. Spera ca entuziasmul interpretării să mascheze profunda ei neliniște.

---

20. Obiecte care nu se găsesc la vânzare (în rusă, în orig.).

21. Nikolai Alekseevici Nekrasov (1821–1878), poet și publicist rus, cunoscut pentru scrierile sale cu orientare socială, exprimând idei democratice revoluționare. Și-a folosit poezia civică pentru a da voce țărănimii oprimate.

A sunat telefonul.

— Sunteţi Clara?

Vocea era joasă şi melodioasă, ca a unei personalităţi de la radio, şi faptul că îi folosea prenumele era suficient de intim să-i facă pielea de găină pe braţe.

— Cu cine vorbesc?

— Sunt Greg Zeldin.

Aruncă o privire spre zăvorul de la uşă ca să se asigure că e pus. Cei de la biroul de închirieri se lăudaseră cu faptul că situaţia se schimbă în cartier, dar Clara ştia că precis exista un motiv pentru care chiria era atât de mică.

— De unde ai numărul meu de telefon?

— Era în partea de jos a facturii.

— Rahat cu mac, făcu ea. De ce mă suni? Nu ai primit e-mailul meu?

— Ba da, l-am primit. M-am gândit că trebuie să vorbim despre asta în persoană.

— Poftim?

Cu vârful degetelor, Clara depărtă uşor jaluzelele şi se uită în lumina înserării ca să se asigure că tipul nu era în faţa apartamentului ei. Doar pentru că la adresa lui era trecut New York, asta nu însemna neapărat că el chiar era acolo.

— Uite ce e, îmi pare rău, spuse ea, dând drumul jaluzelelor care se aliniară cu un zgomot scurt. Înţelegerea a căzut. Nici măcar nu ar fi trebuit să o scot la vânzare.

— Dar am plătit deja. Am şi început să fac pregătirile. Nu poţi pur şi simplu să anulezi totul.

— Ba da, pot. Am returnat suma. Aşa că tu îţi păstrezi banii, eu îmi păstrez pianina şi putem da totul uitării. Noapte bună, Greg.

Era pe punctul să închidă când i-a auzit vocea tânguitoare în micuţul difuzor.

— Aşteaptă! Te rog!

Puse telefonul înapoi la ureche şi oftă în receptor înainte să se trântească

pe canapeaua extensibilă şi să se uite la tavan.

— Dacă e problemă de bani, o să plătesc mai mult.

Vocea lui de radio era acum murmurată şi mai înaltă cu câteva tonuri, ca şi cum încerca, fără să reuşească însă, să pară mai calm decât era.

— N-are legătură cu banii.

— Clara, te rog. Ascultă-mă.

Greg îşi drese vocea.

— *Am nevoie* de pianina asta.

Ea îşi ridică brusc mâna nevătămată în aer într-un gest de frustrare.

— Sunt mii de pianine de vânzare. Mai bune ca asta. Mai ieftine.

— Eu de pianina *asta* am nevoie.

Clara închise ochii.

— La fel şi eu.

Preţ de o clipă, el nu zise nimic. Clara îl putea auzi cum expiră încet.

— Bine. Ce zici de asta: lasă-mă să o închiriez.

— Să o închiriezi? Pentru ce?

— O săptămână, cel mult două. Păstrează banii şi lasă-i pe băieţii mei să vină să o ia. Când termin, ţi-o trimit înapoi.

— Nu m-am referit la cât timp, am întrebat de ce.

— Are vreo importanţă?

Clara rămase o clipă pe gânduri.

— Ar avea, dacă aş intenţiona să o închiriez, dar nu asta vreau. Îmi pare rău. Trebuie să plec acum.

Când a sunat-o iar, a lăsat să intre mesageria, la fel şi a doua oară. A treia oară a răspuns imediat şi i-a spus:

— Încetează, te rog.

— Dă-mi voie să-ţi explic, i-a zis el, rostind grăbit cuvintele. Sunt fotograf. Mă ocup de chestii comerciale, modă, portrete, din când în când nunţi, dacă am nevoie de bani. Şi de muzică – instrumente, concerte, coperţi de CD, chestii de genul ăsta.

S-a oprit o clipă.

— De mult timp mă gândesc să fac o serie de fotografii cu o pianină Blüthner veche, ebonizată. Caut una de ceva vreme şi pur şi simplu nu sunt prea multe de felul ăsta pe aici. Ar însemna foarte mult pentru mine dacă te-

ai decide să mi-o împrumuți pe a ta.

Ea se ridică și se plimbă încoace și-ncolo prin mica ei sufragerie.

— Clara? zise Greg. Mai ești acolo?

— Ce serie de fotografii?

O altă pauză la celălalt capăt.

— Încerc să surprind absența muzicii.

— Cu o pianină? Cum poate o pianină să evoce absența muzicii? Ea este muzică.

— Așa să fie?

Clara aruncă o privire spre Blüthner. Tăcerea pianinei era și răspuns, și mustrare.

— Presupun că nu tot timpul.

— Mă fascinează instrumentele care sunt folosite pentru a face muzică. Și oamenii care cântă la ele ca să creeze muzică. Dar ce se întâmplă cu muzica dacă moare muzicianul? Sau dacă instrumentul e distrus? Ce se întâmplă atunci?

— Nu știu.

Scoase un sunet ca și cum ar fi râs încetișor, un amestec audibil de disconfort și curiozitate.

— Ai fost vreodată într-o mașină sau la o petrecere unde muzica era dată tare și brusc cineva o oprește? Se poate simți atunci un fel de ecou al tăcerii. Poți chiar să-l vezi, ca și cum ar fi un soi de schimbare fizică în spațiu. Știi despre ce vorbesc?

Trase aer adânc în piept.

— Așa că vreau să folosesc pianina – pianina ta – ca simbol pentru ce înseamnă să trăiești în lumea asta după ce muzica se oprește, sentimentul pe care-l ai atunci. Vreau să arăt că doar e acolo, că există și nimeni nu cântă la ea, că e un obiect ca oricare altul.

Era intrigată de ideea lui: exact asta reprezenta pianina în viața ei. Însă tot nu era convinsă.

— Tot nu înțeleg de ce ai nevoie tocmai de pianina *asta*.

Când i-a răspuns, vocea îi era gâtuită.

— Când eram mic, mama obișnuia să cânte la pianină și n-am uitat asta niciodată. Sunt sentimental, se pare.

Clara a simţit cum iar i se face pielea de găină pe braţe. De când îi murise tatăl, nu mai auzise pe nimeni să vorbească cu atâta înflăcărare despre muzică. Era singurul lucru care păruse să-l pasioneze. S-a gândit la mama ei: braţe încrucişate, încălţări practice chiar şi sâmbătă dimineaţa, pernițe pentru umeri la toate bluzele şi jachetele, ca un fotbalist sau un soldat echipat şi pregătit să iasă pe teren. Se gândi apoi la tatăl ei: o fantomă chiar şi când era în viaţă, o umbră în spatele unui ziar desfăcut, o voce fără chip ce se auzea din telefon: *Ajung acasă târziu, nu mă aşteptaţi la cină.* Chiar dacă părinţii ei se ignorau unul pe altul, şi la fel şi pe ea, ar da orice să fie din nou în casa lor galbenă, întinsă pe podeaua sufrageriei, în vreme ce în aer, deasupra ei, pluteau acorduri de muzică clasică şi fum de ţigară.

— Unde ai face asta? În New York?

— Nu, în California. Nu foarte departe de Bakersfield. Cum am spus, am nevoie de ea pentru vreo săptămână şi jumătate, poate nici atât, dacă totul merge bine şi sunt sigur că va merge. Băieţii pe care o să-i folosesc ca să o mute sunt foarte buni. Au lucrat ani la rând pentru un designer de platou de filmare din Los Angeles şi i-am mai folosit de câteva ori la proiecte importante, zise el. Nu-i o afacere prea rea, nu crezi? Trei mii de dolari pentru mai puţin de două săptămâni de închiriere?

Nu, se gândi ea. Nu era.

— Ce zici? Dacă mă laşi să o închiriez, amândoi obţinem ce vrem.

Părea atât de convingător, atât de sigur pe el, încât, prin contrast, Clara îşi dădu seama pe loc cât de nesigură era ea de orice: apartamentul mizerabil, situaţia ei financiară, despărţirea de Ryan, propriul ei viitor. Chiar şi de nenorocita de pianină la care nu putea cânta şi de care nu se putea despărţi. *Sper să-ţi dai seama ce vrei, chiar îmi doresc asta.*

— Bine, zise ea, o poţi închiria. Dar o să te coste cinci mii, nu trei, şi te taxez în plus dacă o ţii mai mult de două săptămâni. Se dezacordează de fiecare dată când e mutată şi nu-i ieftin să rezolvi problema. În regulă?

— În regulă, spuse el cu vădită uşurare. E minunat, Clara. E formidabil. Mulţumesc.

Rostit de el, numele ei îi mângâia auzul. Îşi apăsă urechea mai tare pe telefon.

— Îţi trimit banii acum. Băieţii mei o să ajungă acolo sâmbăta asta, pe

27. E convenabil pentru tine aşa?

— E bine, răspunse Clara. Apropo – poate că se aşteaptă la asta din moment ce sunt profesionişti –, dar a fost nevoie de trei prieteni plus subsemnata ca să o cărăm sus pe scară.

— Nu-i o problemă pentru ei.

— Şi promiţi că o să ai mare grijă ea?

— Da, zise el. Bineînţeles. O să semnez un acord de închiriere dacă vrei.

— Cum pot fi sigură că o să ai grijă?

— Cum poţi fi sigură de orice? Se pare că va trebui să ai încredere în mine.

După ce au încheiat convorbirea, Clara l-a căutat pe internet. Pe pagina lui erau colecţii cu lucrări din diferitele categorii pe care le menţionase el, şi a dat clic pe toate. Avea un stil aparte. Părea că îi plac contrastele frapante: fâşii mari de cer şi pământ şi, între ele, siluete de oameni mişcându-se, amestecându-se. Îi plăceau mai cu seamă peisajele, în care era surprinsă mişcarea oprită în timp: vântul printre ramurile copacilor, valurile pe plajă, apa revărsându-se peste o stâncă, nori de furtună clocotind pe cer. I se păru interesant că doar câteva dintre feţele subiecţilor erau clare în portrete; în schimb, identitatea le era ascunsă în perspectiva din profil, sau sub umbre puternice, sau era pur şi simplu blurată. Îi plăceau lucrările lui. Lipsite de zorzoane, directe, curate.

Dădu clic pe biografie.

„Imortalizez ceea ce e şi ceea ce nu e, prezenţa şi absenţa, astfel încât să poţi vedea ceea ce eu pot auzi.“

Greg Zeldin

Greg Zeldin a crescut în Los Angeles. S-a mutat în New York la vârsta de douăzeci de ani ca să studieze muzica şi arta fotografică. A petrecut câţiva ani ca ucenicul multora dintre fotografii de top din modă şi publicitate înainte să îşi deschidă propriul studio în urmă cu cinci ani.

Greg utilizează tehnici fotografice tradiţionale şi moderne, precum şi propria lui perspectivă asupra compoziţiei muzicale, pentru a dezvolta un stil sinestezic pe care criticul de artă Euben Goethe de la New York

Times *l-a numit „o interpretare a misterioaselor forţe ale muzicii, naturii, timpului şi umanităţii, cu o profunzime nu doar lirică, ci şi vizuală.“*

Greg e disponibil pentru proiecte de documentare, editoriale şi comerciale. Vă rugăm să ne contactaţi pentru informaţii suplimentare cu privire la rezervări, expoziţii sau comenzi de imprimări. Vă mulţumim pentru interes.

„Când separăm muzica de viaţă, obţinem artă.“

John Cage, compozitor

Spre deosebire de feţele nedesluşite din portretele lui, fotografia propriului chip era frapant de clară: torsul îi era răsucit într-o parte, însă faţa era întoarsă direct spre aparatul de fotografiat, o sprânceană deasă arcuită într-o expresie de aroganţă şi, în acelaşi timp, de vulnerabilitate. Dădea impresia că e în conflict cu sine însuşi şi ar fi părut probabil ameninţător de n-ar fi fost pielea-i translucidă ca a unui pui de pasăre şi puful rămas acolo unde părul i se rărise. Avea bărbia pătrată, buze cărnoase şi uşor ţuguiate, ce păreau că schiţează un zâmbet, pe care însă nu-l vedeai şi în ochii de un albastru deschis şi intens. Privirea şireată era atât de pătrunzătoare, încât Clara avea senzaţia că el era chiar acolo, în cameră, uitându-se insistent la ea.

Să poţi vedea ceea ce eu pot auzi. S-a uitat la pianină şi a reflectat la asta. Cunoscuse oameni care auzeau tot timpul muzică în mintea lor, mereu fredonând, sau fluierând, ori bătând un ritm care suna doar în imaginaţia lor. Odată, tatăl ei o dusese la un concert din Rahmaninov şi Prokofiev, în interpretarea unei tinere pianiste americane. Clara nu-şi amintea nimic din concert cu excepţia comentariilor despre el, făcute de tatăl ei după aceea. I-a spus că felul în care mâinile pianistei pluteau pe clape, felul în care corpul ei se legăna în acordurile muzicii l-au făcut să simtă concertele până-n măduva oaselor. A mai spus şi că o să le poată auzi iar şi iar în mintea lui, oricând şi-ar dori asta, că îşi dorea să fi avut talentul de a compune muzică, dar nu-l avea, aşa că era recunoscător pentru reprezentările mentale.

— Păstrezi şi tu aşa muzica în minte, Clara? a întrebat-o el.

Și-a răscolit imaginația în căutarea unui răspuns pe care nu l-a găsit, așa că doar a dat din cap.

— Atunci înțelegi, i-a spus el solemn și a dus-o cu mașina acasă, în tăcere.

Se întreba acum cum ar fi să ai un tonomat în mintea ta. Ori de câte ori îi rămânea ceva fixat în minte – un cântecel de la vreo reclamă la televizor, vreo melodie cunoscută – i se părea ceva claustrofobic și abia aștepta să dispară. Când asculta muzică la casetofon sau în atelierul auto, putea să schimbe postul sau să o oprească dacă devenea obositoare, acum însă se întreba dacă ăsta nu era cumva un neajuns de-al ei. Dacă ar fi putut păstra un cântec în minte, poate că ar fi fost în stare să învețe să cânte la pian cu adevărat. Poate ar fi fost asemeni pianistei pe care o văzuseră concertând, ale cărei mâini erau probabil delicate și curate, nu pline de bătături, pătate de ulei și fracturate.

Katia își înfipse degetele în păr, trăgând cu putere. Mihail se uita fără să-și trădeze furia crescândă la vederea micilor smocuri ce cădeau pe porțiunea dreptunghiulară de covor care părea mai nouă decât restul.

— Ce-ai făcut? strigă ea. Ce-ai făcut? Ce-ai făcut?

Grișa era pe podea, plângând și ținându-i isonul maică-sii; lângă el, acolo unde Katia lăsase să-i cadă *avoska*, se rostogolise din ea puiul pentru care stătuse la coadă două ore.

— Ce am făcut *eu*, Katia?

Vocea lui Mihail își începu ascensiunea tremurată.

— Ce am făcut *eu*? Ți-am zis că o să mă gândesc cum să-ți scot pianina din Rusia. Aș fi putut să o împing pe fereastră sau să o fac surcele de pus pe foc, dar ți-am spus că o să găsesc o modalitate și asta am făcut. Ar trebui să stai în genunchi în fața mea, mulțumindu-mi în toate felurile imaginabile pentru geniala mea soluție la problema ta – nu să țipi așa la mine.

Obrajii lui palizi se înroșiră și își bătu ușor cu degetele tâmpla, acolo unde părul i se rărise.

— Vreme de-un an m-ai tratat ca pe un neica nimeni. Toată ziua, bună ziua posacă. Niciodată zâmbind. Vrei doar să putrezești în locul ăsta, da? Îmi spui că n-o să pleci fără nenorocita asta de pianină, așa că m-am tot gândit și apoi, după ce mi-ai zis de vizita balerinului tău poponar, mintea mea a scornit ideea asta, pentru care ar trebui să-mi mulțumești. Și când colo, uită-te la tine, îmi faci fiul să plângă, deranjezi vecinii, te desfigurezi. Ridică-te! Mi-e silă de tine.

Katia se prăbușise pe covor, pe locul unde pianina ei stătuse în cei trei ani cât locuiseră în apartamentul acela sărăcăcios. Acum, că a terminat cu părul, și-a încleștat mâinile pe fibrele, care protejaseră pianina absorbind vibrațiile muzicii ei.

— Să-i fi văzut fața lui Boris în noaptea aia când m-am dus să-l văd!

Zicând asta, Mihail izbucni în râs.

— Hai să zicem că nu se aștepta să-l vizitez. Cât de vinovat arăta! Nu-i de la nici un KGB, ascultă ce-ți zic. Când ți-a vorbit despre ideile lui

fanteziste, te-ai întrebat vreo clipă de unde face rost de banii de care are nevoie? Nu știu, poate-i vreun menșevic de-ăla care transformă piruetele în reformă socială, habar n-am. Nu-mi pasă. Dar știu ceva despre el ce tu nu știi.

— Ce tot spui acolo? îl întrebă ea fără să se uite la el. Zi-mi ce-ai făcut cu pianina mea.

Lacrimile i-au căzut pe fibrele covorului; părea că tot sufletul i se scurgea prin lacrimile ce-i șiroiau pe obraji.

— Simplu, îi spuse el, vocea lui înveselindu-se de preocuparea pentru propria-i persoană. N-aș fi crezut într-o mie de ani că un bărbat ca el, ușor ca o șoaptă, elegant ca o țarină, ar putea simți așa iubire pentru o femeie, dar chiar așa e, Katerina, asta simte.

Mihail se lăsă jos lângă ea, genunchii pocnindu-i când s-a ghemuit. Și-a pus arătătorul gros sub bărbia ei, ridicându-i fața spre el, ca să o poată privi.

— Și nu ești tu aia. Sunt *babki*[22] pe care le ține în portofel. Știi, nu-i greu să găsești punctul slab, continuă el. Nu contează că-i vorba de-o structură, un circuit sau o persoană. Un inginer bun știe ce să caute, dar un inginer excepțional poată să vadă asta fără efort. Slăbiciunea lui Boris e la fel de evidentă ca mocasinii lui eleganți. Nimeni în toată Rusia nu-și poate permite astfel de lucruri, Katerina. Când i-ai împrumutat la ușă papucii mei de casă, în ziua în care a venit aici, ai observat cât de eleganți și moi erau pantofii lui? Italienești, fără îndoială. Chiar dacă un balerin călătorește în Italia, nu-și poate permite lucrurile astea de lux dintr-un salariu sovietic. Înțelegi unde bat? Mintea ta înceată a reușit să mă urmărească până aici?

Mihail râse.

— Hai că recunosc meritul micului tău prieten: a priceput foarte repede cum stă treaba. Când am adus vorba de mocasinii lui stilați și am sugerat că cei de la KGB poate ar fi curioși să afle de unde a avut caşcavalu’ pentru așa chestii, a înțeles pericolul în care era. Nu-i așa greu de priceput, Katerina, am dreptate? Nu știam exact ce anume cumpără și vinde, dar când am ghicit că-i ceva ce poate transporta în găoază în timp ce face piruete peste graniță, apoi să vândă chestia asta cuiva care-i dispus să o tragă pe nas, am văzut pe fața lui că aveam dreptate. Poate că, după ce-și cumpără pantofii ăia scumpi, folosește banii luați pe droguri ca să-și finanțeze mica

revoluție, n-am de unde să știu. Să fie sănătos. Și nu mă interesează ce-și bagă în fund, Katia. Sunt convins că i-a fost lărgit de tot soiul de obiecte. KGB-ul însă are o imaginație tare bogată pentru astfel de lucruri. Nu se știe cât de creativ ar explora ăștia gaura cavernoasă a lui Boris, dacă ar avea vreun motiv să creadă că ascunde ceva acolo.

— Unde e pianina mea?

— Șșș-șșș-șșș. Asta încerc să-ți spun. I-am făcut o propunere lui Boris. M-am oferit să i-o vând în schimbul tăcerii mele.

— De ce? țipă ea.

— E doar ceva temporar, Katia. Soluția mea ca să-ți scot nenorocita de pianină din Rusia în siguranță. Prima dată o să mergem în Europa, așa ți-am zis. Și Boris merge tot în Europa cu trupa lui de balet, un pretext ca să-și mute drogurile, da? Și ca să-și cumpere pantofi.

A râs din nou.

— Așa că am sugerat să-și împacheteze opiaceele în spatele – cum i se zice? Plăcii de fontă? Cred că a fost chiar de acord că era mult mai logic ca un balerin care călătorește să-și ascundă inventarul într-un instrument, și nu în rectul lui abuzat. Sunt surprins că nu s-a gândit la asta înainte. Poate ar fi în stare să transporte aceeași cantitate – cine știe cât de vastă e cavitatea aia a lui –, dar cu siguranță ar fi mai ușor să susțină că e nevinovat dacă drogurile ar fi descoperite într-o pianină. În plus, ar avea bucuria să se poată răhăți cum trebuie în tot timpul ăsta. Și când o să-și termină contrabanda, ne dă pianina înapoi. Toată lumea-i fericită.

Mihail zâmbi larg, dezvelindu-și dinții mici și galbeni, și își deschise brațele într-un gest de triumf.

— Vezi, ți-am promis că o să rezolv problema. Termină cu plânsu' înainte ca nefericirea asta a ta să devină mai contagioasă. O să plecăm în curând. O să avem cu toții parte de o mare aventură, până și prețioasa ta pianină.

Katia își lăsă capul în piept și un hohot de plâns îi scăpă printre buze, o suferință ce nu putea umple spațiul unde înainte fusese pianina Blüthner. N-avea nici un motiv să spere că o va mai vedea vreodată, indiferent ce-ar fi făcut Mihail cu ea. Nu știuse că poate fi atât de crud. Putea să-i ierte furia ce tot mocnise în el și crescuse cu cât așteptaseră mai mult. Cruzimea însă nu. Și Boris, oare ar putea fi adevărată povestea asta? Habar n-avea pe cine

să întrebe – în cine altcineva să mai aibă încredere în afară de soţul ei?

Copilul, abandonat temporar şi lăsat de capul lui, se oprise din plâns pentru o clipă, cât să-şi tragă sufletul înainte să înceapă din nou.

---

22. „Bătrâioare“, cu sensul argotic de mălai, lovele, biştari. (în polonă, în orig.)

Sâmbătă dimineața, când urmau să ajungă muncitorii trimiși de Greg pentru mutatul pianinei, Clara a mers cu mașina la Kappas Xpress Lube, pentru prima oară de la accidentul pe care-l avusese cu o săptămână înainte. Mama lui Peter era la calculator, încheind o comandă, și când o văzu, își împinse scaunul în spate și se duse spre Clara cu brațele larg deschise.

— *Yassou, koukla*[23], zise Anna, luând ghipsul Clarei în mâini. Biata de tine, cum arăți. Și atât de slabă deja. Mănânci mâncarea pe care ți-o trimit eu, da? Îi spun lui Peter să ți-o aducă.

— Da, mulțumesc.

Clara o îmbrățișă, trăgând în piept mirosul ei familiar de pudră pentru bebeluș și ulei de motor. Peter, își spuse ea, era norocos să aibă o mama ca Anna.

— Dar a făcut *avgolemono* de unul singur, zise ea și îi făcu cu ochiul.

Clara râse și apoi își dădu seama că nu mai făcuse asta de mult.

— Mi-a spus. Chiar a fost bună, dar a învățat de la cea mai pricepută.

— Când ai de gând să vii la cină, hmm? Când te întorci la lucru?

— Sunt pregătită să mă întorc acum, răspunse Clara, dar nu pot să fac nimic.

Își ridică mâna umflată.

— Tu vino înapoi. Poți sta în față, ții registrul. Sau te ocupi de hârțogăraia de la service până te faci mai bine. Nu-i bine pentru tine să stai singură acasă.

Clara scutură din cap.

— Îmi ia o veșnicie să bat la mașină. Și Teddy e cel care se ocupă de hârtiile din service. N-ai nevoie de doi pentru treaba asta.

Ridică din umeri și zâmbi cu jumătate de gură.

— E în regulă. O să mă întorc când îmi scot ghipsul.

Anna se aplecă în față și șopti:

— Ai nevoie de bani? Spune dacă ai nevoie de ceva.

— Mulțumesc.

Peter a ieșit din groapa de inspecție, călcând cu bocancii grei pe treptele

abrupte de metal, ştergându-şi mâinile pe un prosop plin de ulei ce-i ieşea pe jumătate din buzunarul din faţă al pantalonilor.

— Salut, zise el, un zâmbet înflorindu-i pe buze la vederea ei.

Apoi se întoarse spre mama lui şi îi spuse ceva în greacă.

Ea a dat din cap şi i-a făcut Clarei cu ochiul.

— Tot timpul cineva are nevoie de ceva, spuse ea şi glisă uşa de sticlă ca să-i strige soţului ei:

— Vin acum!

— Eşti bine? o întrebă Peter, aplecându-se spre ea.

— Mda, sunt bine. Aştept să scap de chestia asta.

Arătă cu bărbia spre groapă.

— De ce schimbi tu uleiul?

— Alex lasă tot timpul mizerie acolo jos. Ştiu cât urăşti când face asta, aşa că….

Îşi azvârli prosopul într-o găleată.

— Vrei să luăm prânzul sau ceva?

Clara zâmbi – ochii lui, cu colţurile exterioare uşor coborâte, îi trădau mereu emoţiile.

— Nu pot, îmi pare rău. Am trecut doar să împrumut câteva dintre păturile pentru mutat pe care le ţinem pe aici pe undeva.

— La naiba, doar nu te muţi iarăşi?

Peter îi făcu cu ochiul.

— Păi am luat cinci mii de la fotograful ăla, aşa că poate ar cam trebui. Găsesc un loc la parter, ca să nu mai mut pianina pe scări în sus.

— Sau ai putea să-l laşi să păstreze pianina şi tu să trăieşti oriunde ai vrea, fericită până la adânci bătrâneţi.

Buzele Clarei se strânseră într-o linie subţire, dură, şi îi aruncă o privire ce părea să-i spună „Du-te naibii!“

— Vrei, te rog, să mă ajuţi cu păturile astea? Muncitorii lui Greg vin să o ia astăzi şi vreau să mă asigur că o ambalează cum trebuie.

Peter păru că e pe punctul să spună ceva, apoi se gândi mai bine la asta. Doar dădu din cap şi se duse să caute păturile.

Dorinţa puternică, bruscă, de a proteja pianina o luă prin surprindere. Şi-l imagină pe Greg luând-o în primire şi cercetând-o cu meticulozitate,

examinându-i clapele îngălbenite, zgârieturile și semnele căpătate. La fel ca o mamă care-și trimite odorul la școală în ziua în care se fac pozele, voia să se asigure că pianina arată cum nu se poate mai bine. Așa că puse bobițe de pastă de dinți pe o cârpă moale și șterse pe rând fiecare dintre cele optzeci și opt de clape, din spate spre față.

— Acum zâmbește, spuse ea, după care închise capacul claviaturii.

Cercetându-i rama, se opri la partea pentru registru acut, unde a observat ceea ce sigur era o urmă lăsată de degetul mare de la mâna lui Peter. O urmă mai mică se suprapunea pe ea și se întrebă dacă nu cumva era chiar a ei. A dat cu spray-ul de luciu puternic, special pentru piane, pe care-l cumpărase de la Kern Keyboards și le-a șters.

Dădu cu cârpa pe fiecare centimetru de lac de culoarea abanosului, oprindu-se la petele mai mari. Se făcură nevăzute accidentalele pete de apă și de mizerie, urmele de degete, dar nu reuși să scape de toate zgârieturile ce se adunaseră în timp sau de cele două crestături din partea de sus a ramei care fuseseră acolo când primise pianina. Nu erau prea pronunțate, așa că nu se văzuseră în fotografiile pe care le postase pentru anunțul ei. Le atinse de parcă le vedea pentru prima oară. Oare Greg se va supăra că nu spusese nimic despre ele? O să se vadă oare în fotografiile lui și o să strice efectul?

Brusc, gândul că un străin va intra în posesia pianinei ei, chiar dacă numai pentru un timp, o umplu de panică – oare chiar ar trebui să-l lase să o ia? – și încă o mai chinuia îndoiala când a bătut cineva la ușă.

Doi bărbați, robuști și arătând foarte serioși, au salutat-o dând ușor din cap.

— *Estamos aquí para el piano*[24], spuse unul din ei.

Era chel și avea o cicatrice care începea în spatele urechii drepte, o lua pe gât în jos până în smocul de păr ce se ițea prin gulerul tricoului. Avea brațele pline de protecții matlasate pentru mutări. Celălalt era mai înalt, cu pielea de culoarea cafelei și păr ondulat care îi cădea până la jumătatea spatelui. Își ținea brațul pe partea de sus a unei plăci bine capitonate, care era clar o piesă de echipament pentru mutări.

Stătea acolo, în cadrul ușii, uitându-se la ei. Tipul chel o fixa cu o privire impasibilă, așteptând. Celălalt verifică numărul de alamă fixat cu șuruburi pe ușă, chiar deasupra vizorului, apoi aruncă o privire pe hârtia pe care o

ţinea în mână şi spuse:

— Pentru preluare?

— Da, scuze.

Deschise uşa să-i lase să intre.

— Poftiţi.

Se şterseră pe picioare înainte să intre, chiar dacă nu era nici un preş, apoi se duseră direct la pianină, o traseră de lângă perete şi începură să o împacheteze în păturile grele pe care le aduseseră cu ei.

— Mai am şi eu, le zise ea şi chelul o privi şi scutură din cap de parcă ar fi mustrat-o.

Îi privi cum prindeau păturile matlasate cu bandă adezivă pentru ambalare şi-şi dădeau instrucţiuni unul altuia în spaniolă. Pentru ei era doar o altă sarcină, doar o altă zi de muncă. Părea că ştiu ce fac, dar nu dădeau impresia că le prea pasă de pianină; era doar un obiect care trebuia mutat dintr-un loc în altul. Clara făcu un pas în faţă şi aranjă pătura acolo unde alunecase de pe colţul ramei.

— Trebuie să aveţi grijă cu pianina, le zise ea. E foarte… veche.

— Da, domnişoară.

Cu protecţiile bine fixate, manevrară pianina şi o aşezară pe placa aceea capitonată, aranjând-o până ce reuşiră să potrivească partea registrului bas lângă proptea în unghiul corect. Tipul mai înalt ţinea pianina pe platformă în timp ce partenerul lui trecea chingi groase de nylon prin orificiile din placă şi le scotea pe partea cealaltă. Fiecare chingă era trecută peste pianină şi legată strâns. Când terminară cu asta, se lăsară pe vine şi îşi legară al doilea set de chingi în jurul şoldurilor.

— *Listo*[25], zise tipul înalt.

Numărară până la *tres*[26] şi se ridicară în picioare, săltând pianina de la pământ. Chelul se uită la Clara cu o expresie indescifrabilă, de parcă avea tot timpul din lume, în ciuda faptului că ţinea ridicată jumătate din încărcătura de 254 de kilograme.

— Oh, făcu Clara, dându-şi seama că o aşteptau pe ea.

Merse repede la uşă să o ţină deschisă. Băieţii păşiră cu grijă, sincronizându-se, până ce trecură pianina dincolo de prag, pe palier. Se opriră la treapta de sus, numărară din nou şi o ridicară, apoi tipul chel o luă

înainte şi coborî cele două trepte de sus. Cel înalt ţinu pianina nemişcată, şi apoi o aplecă uşor în faţă până când o sprijini aproape de tot pe spatele partenerului său. Bărbatul cel chel părea puternic, dar nu era foarte mare, cu siguranţă nu suficient de mare ca să susţină singur greutatea pianinei.

— Aşteptaţi, le spuse Clara, simţind cum o cuprinde din nou panica. Sunteţi siguri că puteţi face asta?

Păreau că nu o aud, continuând să coboare încet şi anevoie cele paisprezece trepte, o distanţă care Clarei i se părea înşelătoare – aşa cum, de fapt, se şi dovedise pentru ea. Sigur o să se desfacă chingile sau o să-i lase picioarele şi pianina o să o ia la vale, zdrobindu-se. Îşi ţinu respiraţia, anticipând dezastrul, dar cei doi reuşiră să ajungă jos cu bine. Fără să spună un cuvânt, coborâră pianina de pe scară. Tipul chel împinse cu piciorul un cărucior cu patru roţi pentru transport, îl potrivi, apoi înaintară amândoi şi aşezară pianina pe cărucior, după care începură să o împingă pe trotuar, spre parcare.

Clara răsuflă uşurată şi o luă la fugă pe scări în jos. În ciuda priceperii lor evidente, se întreba cât de grijulii aveau să fie când ea nu e de faţă să vadă.

— Scuzaţi-mă, îi spuse ea tipului chel, ţinând mâna streaşină la ochi să se ferească de lumina soarelui de după-amiază târzie. Cum te cheamă?

— Juan.

— Juan, îmi poţi spune unde duceţi pianina?

El îşi îngustă ochii de parcă nu înţelegea ce spune.

— Adică ai voie să o faci? Ai voie să-mi spui, la asta mă refer.

El coborî rampa camionetei şi se urcă pe cadrul metalic.

— Bineînţeles că ar trebui să ai voie, continuă ea. Doar o închiriez tipului, nu i-o vând. Nu e exagerat din partea mea să ştiu unde mergeţi.

Au împins pianina în sus pe panta uşoară.

— *Cuídate, Beto,* îi zise Juan partenerului său.

Clara ştia suficientă spaniolă ca să înţeleagă că asta însemna *ai grijă*.

Trase aer în piept şi Juan o privi.

— E în regulă, domnişoară. Nici o problemă.

În interiorul camionetei erau două genţi sport, o trusă de scule şi încă un maldăr de pături matlasate pentru mutări. Muncitorii fixară pianina pe şine pe lungimea camionetei, apoi răsturnară căruciorul cu partea plată în jos, ca

să nu alunece încoace şi-ncolo. Se dădură jos, după care închiseră uşa şi o încuiară. Juan merse în cabina camionetei, scotoci pe acolo şi scoase o hartă.

— Aici, zise el, arătând cu degetul un orăşel la vest de Las Vegas, încercuit cu cerneală albastră. Apoi aici.

Puse degetul pe o zonă mare şi verde pe care scria Death Valley National Park[27], apoi îşi plimbă degetul pe ea.

— Şi prin zona asta.

Clara se aplecă deasupra hărţii şi se uită cu atenţie.

— Poftim? De ce acolo? Ce vrea să facă cu ea acolo?

Juan ridică o sprânceană, apoi ridică din umeri.

— Face fotografii. Apoi…

Făcu o gest rapid cu degetele în aer, ca şi cum ar fi dat un bobârnac, după care îşi scutură mâinile de praf. Clara nu înţelegea ce vrea să spună, însă asta nu îi diminuă cu nimic îngrijorarea.

— Nu înţeleg, spuse ea.

Fără să-şi schimbe expresia feţei, Juan ridică mâinile în dreptul feţei ca şi cum ar fi ţinut un aparat de fotografiat, făcându-se că apasă butonul de declanşare.

— Nu, îmi pare rău.

Clara scutură din cap.

— Ştiu că e fotograf. Vreau să spun că nu înţeleg ce vrea să facă cu pianina mea în Death Valley.

Juan ridică iarăşi din umeri.

— Orice zice el.

Apoi îi făcu lui Beto semn cu bărbia şi urcară amândoi în cabină, Beto pe locul şoferului, Juan pe al pasagerului.

Clara rămase acolo, mâinile atârnându-i fără vlagă pe lângă corp, încercând să împace itinerariul acela ciudat cu explicaţia lui Greg pentru proiectul lui fotografic.

Cu braţul aşezat pe geamul coborât al portierei, Juan se întoarse să se uite la ea şi dădu încetişor din cap, schiţând un zâmbet care sugera că fusese păcălită cu aranjamentul ăsta, că ceva de rău augur urma să se întâmple. Oare gestul lui Juan, bobârnacul acela, fusese un simbol pentru a încheia

ceva? Sau pentru a distruge ceva?

Când camioneta începu să se îndepărteze, Clara se răsuci pe călcâie şi o luă la goană pe trotuar înapoi spre apartamentul ei, urcând câte două trepte deodată. Îşi înşfăcă rucsacul, telefonul mobil şi cheile, încuie uşa – manevrând cheile precipitată şi cu stângăcie din cauza eliberării bruşte de adrenalină –, fugi iar jos, alunecând o dată şi prinzându-se cu mâna fracturată, a durut-o, însă nu atât de tare încât să o încetinească, ajunse la maşină, urcă, porni motorul, gândindu-se, gândindu-se, gândindu-se: Pe unde ar lua-o ei? Probabil spre est şi apoi în jos spre Oswell, în loc să o ia la vest spre Mount Vernon – era un proiect de construcţie în partea dinspre sud –, apoi ar lua-o pe Autostrada 58.

Îi ajunse din urmă la semaforul de pe Virginia Avenue. Cotul lui Juan încă ieşea pe geamul pasagerului şi semnalizatorul stâng era pornit, chiar dacă erau deja pe banda cu virare obligatorie. Probabil nu auzeau sunetul ritmic al semnalizării din cauza muzicii *cumbia*[28] ce se auzea strident din radioul camionetei. Lumina semaforului se făcu verde, şi camioneta îşi continuă drumul.

— Du-te, du-te, spuse Clara maşinii care era între ei. Dă-te la o parte.

A claxonat, şi şoferul s-a uitat la ea în oglinda retrovizoare. Ea îşi flutură mâna spre el şi apoi arătă spre camionetă.

— Îi urmăresc, strigă ea, exagerând cuvintele de parcă el chiar ar putea-o auzi prin sticlă şi metal.

El îi răspunse cu un gest obscen, apoi se mută pe banda cealaltă.

— În regulă, zise ea. În regulă.

Era chiar în spatele camionetei. Şi acum ce? Să-i facă să tragă pe dreapta? Să insiste să-i ducă pianina înapoi în apartament? Conducând în spatele lor, vântul zburlind firele de păr de pe braţul lui Juan şi ritmul puternic năvălind afară din camionetă, îşi dădu seama că era o idee proastă. Nu mai acceleră şi rămase în urmă puţin. *Ar trebui să merg acasă.* Însă mâna ei fracturată refuză să răsucească volanul.

---

23. „Salutare, fată frumoasă“, cu sensul originar „păpuşă“ (în greacă, în orig.).

24. „Suntem aici pentru pian.“ (în spaniolă, în orig.)

25. „Gata.“ (în spaniolă, în orig.)

26. „Trei.“ (în spaniolă, în orig.)

27. Parcul Național Valea Morții. În roman, denumirea Death Valley primește valoarea simbolică.
28. Gen de muzică specifică Americii Latine.

Katia coborî din maşină şi lumina necruţătoare o făcu să-şi mijească ochii. Nici măcar în Italia soarele nu fusese atât de puternic cum era în California. Aici, se reflecta în toate lucrurile: vitrinele magazinelor, parcometre, chiar şi în trotuare. Îşi puse ochelarii de soare pe care i-i dăduse femeia de la Consulatul Californiei de Sud pentru Evreii Sovietici când i-a luat cu maşina de la LAX, cu doar patru săptămâni în urmă.

— Uite, îi spuse Ella zâmbind. Cu ochelarii ăştia arăţi ca o adevărată americancă.

Katiei nu îi plăceau; aveau rame groase care-i acopereau sprâncenele şi o apăsau pe pomeţi. Îi venea să îi arunce în stradă, dar nu a făcut-o pentru că avea nevoie de ei. Asta îi displăcea şi resentimentul o făcu să se simtă vinovată, iar sentimentul de vinovăţie o făcu să se simtă şi mai deprimată decât era deja.

Mihail radia, fericit ca un copil de ziua lui, şi le conduse în sediul băncii United Desert Bank of California, unde Ella avea să îi ghideze prin paşii necesari ca să-şi deschidă primul lor cont curent. Banii pe care îi depuneau – 400 de dolari – păreau o sumă uriaşă în comparaţie cu cele din care subzistaseră în Rusia şi Italia; îi primiseră de la o sinagogă locală.

— Nu am muncit pentru banii ăştia, îi şoptise ea lui Mihail când secretara rabinului îi dăduse lui plicul plin cu bani. Nu-i putem accepta.

Soţul ei însă nu era stânjenit de actele de caritate. Şi cum să fie din moment ce, după ce se mutaseră într-o casă închiriată, plătită dintr-un împrumut fără dobândă, şi ea refuzase să meargă la depozitul FEMA să ia de acolo conserve deteriorate cu mâncare donată de supermarketuri, se dusese chiar el fără să-i fie jenă. Mihail spunea că avea de gând să le dea tuturor banii înapoi de îndată ce încasa primul salariu ca inginer la o companie americană de top. Dar mai întâi trebuia să înveţe suficientă engleză ca să obţină un interviu; după o lună în Los Angeles, tot nu ştia mai mult de câteva cuvinte.

Directorul băncii i-a invitat să ia loc la un birou mare.

— *Здравствуйте*[29], a spus el. *Добро пожаловать в Америку*.[30]

Pentru că foarte mulţi imigranţi ruşi ajunseseră acolo, în West Hollywood, cunoştea suficient din limba lor ca să le poată ura bunvenit în America. Banca lui se arăta prietenoasă faţă de noii rezidenţi, în ciuda subţirelelor depozite de început ale acestora; el ştia că ruşii sunt viabili. Medicii, traducătorii şi inginerii, chiar şi simplii muncitori, lucrau adesea mai mult decât confraţii lor americani, pentru că erau atât de recunoscători pentru proaspăt aflata libertate şi a doua şansă primită. La nunţi şi alte întâlniri, întotdeauna închinau primul pahar pentru Statele Unite. Directorul ştia că vor fi clienţi loiali, făcând în cele din urmă împrumuturi ca să-şi cumpere case şi maşini sau ca să pornească o afacere. Ospitalitatea arătată lor era o bună investiţie.

Katia şi Mihail îşi scoaseră paşapoartele şi legitimaţiile eliberate de INS[31], care dovedeau statutul lor de refugiaţi. Ella îi ajută să completeze formularul: noua lor adresă de pe North Genesee Avenue, propunerea de angajare, datele sponsorului lor. Şi-au scris stângaci numele în engleză şi au semnat formularul.

Pe peretele din spatele biroului erau înşirate postere înrămate, sponsorizate de bancă, înfăţişând atracţii turistice din California: Podul Golden Gate, Lacul Tahoe, Disneyland, Venice Beach şi altele. În timp ce Mihail completa alte hârtii, Katia se uită îndelung la o imagine pe care o putea vedea peste umărul directorului băncii.

După o clipă, aruncă şi el o privire în spate ca să vadă ce îi captivase atenţia.

— Vă place poza aceea? întrebă el.

Era o imagine ciudată în comparaţie cu restul, toate celelalte părând hotărâte să demonstreze faptul că statul lor era unul al soarelui şi fericirii Technicolor perpetue. Era singura alb negru, o fotografie superbă a ceea ce părea a fi un lac îngheţat, în prim-plan, cu gheaţa crăpând în forme poligonale, în spate vârfurile estompate ale munţilor şi deasupra un cer de iarnă. Semăna mai mult cu ţinutul ei natal, se gândi ea, părea că nu se potriveşte deloc cu celelalte. Întocmai cum se simţea şi ea. Schiţă un zâmbet şi dădu din cap aprobator.

— E Badwater Basin, cel mai jos punct din America de Nord. Sinistru, nu-i aşa?

Katia dădu iar din cap. Va trebui să caute cuvântul *sinistru* în dicţionarul ei de acasă.

— Aşa cum scrie acolo, e în Death Valley National Park. E cam la patru ore şi jumătate, cinci ore de mers cu maşina de aici spre nord, chiar la graniţa cu Nevada. E cam pustiu, dar merită să faceţi o vizită acolo, dacă aveţi cumva ocazia. Sunt multe de văzut la noi în California. Ar trebui să-l duceţi pe fiul vostru la Disneyland. E o adevărată instituţie americană.

Katia mai dădu o dată din cap.

— Am terminat, spuse bărbatul şi îi dădu lui Mihail carnetul lor temporar de cecuri cu o copertă de plastic lucios. Anunţaţi-mă dacă vă mai pot ajuta cu ceva cât vă instalaţi şi adaptaţi.

Ella a tradus, iar Mihail a zâmbit larg.

— *Отлично*. *Спасибо*. *Спасибо*[32], zise el, dând din cap şi scuturând cu putere mâna directorului.

Apoi o înghionti pe Katia, care iar se uita la poza alb-negru de pe perete şi se trezi din visarea în care căzuse, spunând:

— Mulţumesc şi eu.

În noaptea aceea, după ce soţul şi fiul ei au adormit, Katia merse în vârful picioarelor în bucătărie şi aprinse lumina. Se uită în jur la instalaţiile strălucitoare, la blatul de ceramică albă, frigiderul mare, în care încăpea mai multă mâncare decât ar consuma ei într-o săptămână. În Leningrad, apartamentul lor avea doar douăzeci şi şapte de metri pătraţi, fix nouă metri de persoană. Aici, doar bucătăria era aproape la fel de mare şi, pe lângă asta, mai aveau două dormitoare, o baie spaţioasă, o sufragerie, o curte cu terasă în spatele casei, toate pline ochi cu mobilă donată, mult mai multă decât aveau ei nevoie. Pereţii fuseseră vopsiţi de curând într-un alb luminos, la fel de luminos cum ar trebui să fie viitorul lor. Ferestrele mari de pe pereţii perimetrali o făceau pe Katia să se simtă expusă, chiar dacă dădeau spre gardul acoperit de plante agăţătoare sau înspre lămâi sau tufe de trandafiri. Se gândi la mama ei, mereu aplecată peste vreo oală într-un colţ rece şi umed, încercând să pregătească o mâncare decentă din mai nimic. Ar fi copleşită de splendoarea bucătăriei de aici şi mai mult ca sigur că ar insista să doarmă pe vreun pat pliant lângă masa pentru mic dejun, ca să

poată sta şi alţii sub acelaşi acoperiş. *Nu am nevoie de o cameră a mea ca să dorm, ce risipă! Asta e mai mult decât suficient pentru mine. E atât de frumos, aş putea muri aici.* Katia se gândi la asta şi la ceilalţi refuznici[33] care aşteptau să li se dea voie să părăsească Rusia. Nu le păsa ca va trebui să înveţe o altă limbă, o nouă valută, un nou sistem de transport, reguli noi. Merita! Ce dacă trebuiau să vândă tot înainte să plece? Poate că nu le păsa că nu o să-şi mai vadă niciodată rudele şi prietenii pe care-i lăsau în urmă. Însă Katiei îi păsa.

La aeroport, a plâns în hohote până când a început să o doară capul, în timp ce-şi ţinea mama şi tatăl strâns în braţe pentru ultima oară. Era un lucru ştiut. Dacă plecai, nu te mai întorceai niciodată. Iar părinţii ei, care nu aveau să părăsească Rusia vreodată, vor fi îngropaţi aproape de locul unde-şi trăiseră vieţile modeste. Nici măcar mormintele lor nu le va vedea niciodată. După un an în Los Angeles, i se va da cartea verde şi va deveni cetăţean cu drepturi legale şi nu va mai fi un refugiat. După alţi cinci ani, putea să dea un test în engleză ca să devină cetăţean american. Dar o durea inima la gândul că ar fi înmormântată într-un cimitir american.

De ce te gândeşti la moartea ta, Ekaterina? Eşti pregătită să mi te alături? Din ziua în care plecaseră din Leningrad tot auzise în mintea ei vocea aceea aspră. Nu ştia a cui era. Poate a unui *domovoi*[34] care o urmărea din casă-n casă. Oare americanii aveau spirite ale casei? Probabil că nu. Mai mult ca sigur că nu-şi doreau spiriduşi păroşi care să aibă grijă de liniştea lor. Deschise uşiţa cuptorului şi aruncă o privire înăuntru. Nu, nu era nici un *domovoi* acolo. Cel mai probabil cea care îi vorbea era muzica pierdută. Însă nu era acea muzică ce putea să împrăştie norii şi să dea culoare vieţii ei; cea care îi şoptea era absenţa muzicii. Ţara ei era în cealaltă parte a lumii. Părinţii erau reduşi la tăcere de distanţă. Pianina nu mai era. Fără aceste lucruri, în mintea ei era un gol prea mare.

— Aş primi-o cu braţele deschise, spuse ea cu voce tare, în bucătăria cu faianţă, vocea ei lovindu-se de albul strălucitor şi reverberând.

Şi fiul tău? E foarte tânăr.

Ea coborî vocea.

— Grişa o să fie bine. Aici sunt multe oportunităţi. Nu o să aibă nevoie de mine.

Poate că e adevărat. Fiii americani par să aibă succes. Dar cum rămâne cu soţul tău?

— Nu mai e bărbatul cu care m-am căsătorit. E furios tot timpul, mai puţin când e în faţa altor oameni. Lor li se pare că e fericit şi bun, dar Mihail păstrează pentru mine tot ce-i mai rău în el. Mereu spune că înţelege muzica, şi totuşi nu şi-o aminteşte niciodată. La fel şi cu limba. Cuvintele englezeşti sunt prea dificile pentru el. Acum bea şi mai mult, iar scuza lui e că-l ajută să-şi dea drumul la limbă.

Va fi…

— Opreşte-te.

Deschise frigiderul, aerul rece lovindu-se de cămaşa ei de noapte, şi ea se uită înăuntru la alimentele pe care abia dacă îşi amintea să le fi cumpărat. Îi era foame, dar nimic nu-i părea apetisant. Dacă pentru Mihail era un chin să înveţe limba engleză, ei îi venea uşor să o facă. *Milk. Eggs. Orange juice. Lettuce. Mayonnaise. Carrots. Velveeta*.[35] Închise uşa, se aşeză la masa de bucătărie şi îşi lăsă capul pe braţele încrucişate.

Zburaseră toţi trei de la Leningrad la Viena cu opt geamantane, având pe ei toate hainele pe care le putuseră îmbrăca pe sub paltoane, cu toate că era jumătatea lui mai şi era deja destul de cald. Pentru că nu aveau aproape nici un ban, părinţii lor le dăduseră cât de mult îşi puteau permite, iar ei folosiseră banii ca să cumpere lucruri care erau la mare căutare în Europa: vodcă rusească, caviar, baticuri *babuşka* de calitate, ornamente pictate de mână, păpuşi Matrioşka, pânzeturi de uz casnic. Alţii le spuseseră că singura lor speranţă ca să facă bani să supravieţuiască emigrării era să vândă lucrurile astea de import de pe piaţă neagră.

După două săptămâni oribile petrecute în Austria, unde au locuit într-un apartament micuţ şi întunecos, împreună cu alte două familii, toţi suferind de o gastroenterită care le-a stricat starea de spirit colectivă, şi la fel şi baia pe care o împărţeau, au fost transferaţi cu trenul în Ladispoli, un sătuc italian de la malul Mării Tireniene. Aveau două camere cu pereţi umezi de pe care cădea tencuiala, într-o clădire plină de alţi refugiaţi ruşi care aşteptau permisiunea de a se reloca permanent în Statele Unite, Canada sau Australia. Katia îşi aduse aminte de prima noapte petrecută în Italia. Stătea

pe balconul apartamentului lor dintr-o clădire fără lift de lângă gară, şi a văzut luna plină, galbenă şi grea sus pe cer, părând mai aproape de pământ decât ar fi trebuit să fie. Asta a speriat-o. Aerul era cald şi mirosea a ocean, şi a speriat-o şi asta. Ar fi trebuit să-i placă, dar nu putea să se bucure.

Au stat în Italia un an şi nouă luni. Au vândut aproape tot ce aduseseră cu ei prin târgurile de vechituri din Roma, dar când a venit toamna, s-au trezit că au nevoie de şi mai mulţi bani ca să-şi plătească chiria şi să cumpere mâncare.

— Dă-mi discurile tale de vinil să le vând, i-a spus Mihail.

În micuţa colecţie a Katiei erau compozitorii ei preferaţi: Ceaikovski, Rahmaninov, Prokofiev, Musorgski, Scriabin, Borodin, Taneiev, Şostakovici. Tot ce îi mai rămăsese din casa şi muzica ei, deşi, bineînţeles, nu aveau un patefon la care să le asculte.

— Nu, i-a zis ea. Mai bine rabd de foame.

— Atunci o să-ţi cauţi de lucru. M-am săturat să te tot văd învârtindu-te indispusă pe aici, lăsând toate greutăţile în seama mea.

Mihail lucrase la negru în restaurante şi în construcţii, făcând tot soiul de treburi mărunte. „Construcţii drumuri“, zisese el cu amărăciune după o zi de astupat gropi pe strada Statale. Cât timp Katia făcea menajul în case, o femeie mai în vârstă din bloc avea grijă de fiul lor şi i-a spus că era norocoasă că a găsit de lucru, pentru că nu toată lumea reuşea. Se simţea ca o trădătoare, tot ce îşi dorea era să meargă acasă.

— Mişa, vreau să merg în Death Valley, i-a zis Katia la câteva zile după ce-şi deschiseseră contul bancar.

Se săturase să piardă vremea prin oraş cu Ella, strângând vechituri şi haine la mâna a doua cu care să umple casa lor prea mare, deja ticsită de obiecte.

Spre surprinderea ei, el a fost de acord. Poate că şi el se săturase de oraş, chiar dacă nici în ruptul capului nu ar fi recunoscut vreodată ceva de genul ăsta. Într-o dimineaţă de vineri de la jumătatea lui aprilie, au pus în maşina luată la mâna a treia, un Cadillac DeVille cafeniu, din 1972, de care Mihail era deosebit de mândru, nişte gustări, şi băuturi, şi câteva pături în plus pentru fiul lor, apoi au mers patru ore până la Panamint Springs fără să se oprească. Au luat un prânz târziu, au făcut plinul maşinii, au cumpărat o

hartă a parcului și l-au rugat pe bărbatul de la tejghea să le arate drumul spre Badwater Basin.

— Știți că e un loc imens, le spuse el. Sunt mult mai multe de văzut decât Badwater. Aveți Mesquite Flat Sand Dunes, Salt Creek, Devil's Golf Course, Mosaic Canyon, Ubehebe Crater, Racetrack Playa…

Pentru fiecare loc, a ridicat câte un deget; apoi s-a uitat în jos la ei și s-a oprit.

— Cred că ar fi trebuit să întreb cât timp aveți de gând să stați.

— Doar astăzi, i-a răspuns Katia. Apoi mergem acasă, în Los Angeles.

— Păi ați putea să vă gândiți să petreceți cel puțin o noapte, dacă puteți amâna. Găsiți un loc ieftin în Beatty, în partea cealaltă a parcului, au acolo un cazinou și o piscină. Dacă reușiți să faceți asta, atunci uite cum puteți vedea câteva dintre zonele mai accesibile.

Katia și Mihail s-au uitat unul la altul și au privit cum bărbatul încercuiește și numerotează câteva obiective turistice, după care trasează o linie care intra în parc prin partea estică și apoi îl înconjura până la orașul Beatty, apoi în partea de sud-vest înapoi în parc spre alte câteva locuri, și într-un final ieșea prin partea de sud-est.

— Puteți merge acasă de acolo, să schimbați puțin peisajul.

I-au mulțumit și, așa cum se obișnuiseră de mult timp să procedeze, au făcut așa cum li s-a spus.

Merseră în tăcere cea mai mare parte a timpului, în vreme ce civilizația devenea doar o pată în oglinda retrovizoare și un teren complet diferit se întindea în jurul lor. Katia se uita afară peste capota mașinii lor cafenii la șoseaua cenușie ce despica dealuri joase și maronii, presărate pe ici, pe colo cu câte-un smoc de vegetație arsă de soare. Începu să se-ngrijoreze că făcuse o greșeală; părea izolat și pustiu, nu de o frumusețe austeră. Oare de aceea i se spusese Death Valley?

Grișa era prea micuț ca să fie atent la peisaj, dar odată ce parcară și coborâră din mașină, țipă de încântare și începu să alerge în toate părțile. O făcu și pe Katia să râdă, privindu-l cum mergea clătinându-se pe nisip și peste pietre, cu piciorușele lui grăsuțe. Chiar și Mihail părea să se relaxeze. Făcu o serie de întinderi, apoi se lăsă pe vine și își întinse pe rând picioarele, ca și cum executa cu încetinitorul dansul cazacului[36]; peste

zgomotul vântului ce bătea cu putere, Katia putea auzi cum îi pocnesc genunchii. Mihail îi dădu o Coca-Cola, care se încălzise între timp, dar o bău și așa, simțind cum bulele o pișcă de nas.

— O să vă fac o poză, zise Mihail.

Ridică aparatul foto Polaroid pe care-l împrumutase de la Ella – „Să vă distrați!“, le ordonase ea – și îl îndreptă spre Katia.

Ea curăța nisipul de pe palmele deschise ale copilului și se întoarse spre soțul ei când el a strigat-o; Mihail apăsă pe butonul de declanșare tocmai când o pală de vânt îi suflă Katiei părul peste față.

— Mai fă una, spuse ea. Nu eram pregătită.

Dar el scutură din cap și închise aparatul.

— Nu putem. E prea scump. Doar câte o fotografie în fiecare loc.

Aveau doar un pachet cu opt cadre de film instant și au făcut cinci fotografii cu o zi înainte să se cazeze în cea mai ieftină cameră din hotel. Mâncară în cameră resturile rămase de la prânz, apoi Katia îi făcu baie lui Grișa.

— O să merg la cazinou, îi zise Mihail, lovindu-și ușor tâmpla cu degetul și zâmbind cu viclenie. Să recuperez banii pentru hotel și chiar mai mult, ca să putem cumpăra mâine un mic dejun scump și încă un pachet de film.

Dar când se întoarse împleticindu-se în cameră, câteva ore mai târziu, duhnind de la o poștă a băutură, trânti ușa și dădu drumul unui potop de înjurături. Îl păcăliseră, insista el, bolborosind, îl îmbătaseră și profitaseră de el, pentru că se temeau de abilitățile lui superioare la jocuri de noroc. Katia îl făcu să tacă, îngrijorată că ar putea trezi vecinii, și îl ajută să se urce în pat. În dimineața următoare, nu avură nimic de mâncare la micul dejun.

Întorși în Los Angeles, Katia își reluă obiceiul de a sta singură în bucătărie după ce toată familia adormise. Alegea ce să bea în funcție de starea ei de spirit: ceai dacă era melancolică; cafea dacă era deja neliniștită, chiar dacă ar ține-o trează ore întregi; vodcă dacă șoaptele acelui *domovoi* sau acordurile muzicii pierdute stăruiau prea mult în auz. În seara aceasta, o seară de la începutul lui mai, cu greieri de câmp cântând tremurat chiar la fereastra ei, Katia își turnă un pahar de vodcă din provizia lui Mihail.

Aranjă pe masă cele opt fotografii făcute în excursie și le studie, pe fiecare în parte, minute în șir. Pe cutia filmului fusese scris că poate da

„superculoare“, dar toate pozele arătau la fel de terne şi cenuşii ca vopseaua spălăcită de pe maşina lor, Katia stând în toate sau singură, sau cu băieţelul lor în faţa unor piscuri crestate, bazine de lac secate sau nisip neatins. Fără copaci, fără flori, fără alţi oameni – doar peisaje pustii, care te duceau cu gândul la o altă lume, un tărâm rece şi nepopulat. Chiar şi ea arăta diferit, altfel de cum se ştia. Mihail reuşise să o fotografieze doar când era pe jumătate întoarsă spre el, sau cu ochii închişi, sau aplecată deasupra fiului lor. Numai într-una singură i se vedea faţa. Stătea în picioare în Badwater Basin, pe pământul uscat şi acoperit de sare, locul care îi păruse a fi un lac îngheţat atunci când îl văzuse în poza de pe peretele din biroul bancherului. Se uita în sus la stâncile de deasupra – Coffin Peak, îşi amintea că aşa se numea una dintre ele – cu privirea încărcată de ceva ce aducea a nostalgie. În spatele ei, peisajul părea într-adevăr îngheţat. Aşa se simţea ea pe dinăuntru – moartă. Aşa cum se simţea, de fapt, în toate acele polaroide. Chiar şi directorul băncii spusese că locul era pustiit, sinistru, un cuvânt pe care ea nu-l ştia, dar pe care cumva îl înţelesese.

Nu e nici o muzică acolo, ajunse şoapta la urechea ei.

Vocea avea dreptate. Panoramele acelea cu vreme caniculară păreau îngheţate tocmai pentru că erau prinse în capcana timpului şi a tăcerii. La fel cum era şi ea.

Poate că adevărata problemă nu era că fotografiile o înfăţişau aşa cum nu era ea, ci întocmai aşa cum era.

---

29. „Bună ziua.“ (în rusă, în orig.)

30. „Bine ați venit în America.“ (în rusă, în orig.)

31. Immigration and Naturalization Service (Serviciul de Imigrare şi Naturalizare al Statelor Unite ale Americii).

32. „Excelent. Mulțumesc. Mulțumesc.“ (în rusă, în orig.)

33. Termen folosit pentru cetățenii sovietici, cu precădere evrei, cărora nu li s-a permis să emigreze din Uniunea Sovietică.

34. În folclorul slav, spirit protector al casei. (în rusă, în orig.)

35. „Lapte. Ouă. Suc de portocale. Salată. Maioneză. Morcovi. Brânză Velveeta.“ (în engleză, în orig.)

36. Cunoscut şi sub denumirea de „cazacioc“, „căzăcească“, „cazacincă“ (dans caracterizat prin figuri care se execută pe vine).

Pe autostradă, traficul spre est era suficient de aglomerat ca să se poată ține după camionetă fără să atragă atenția. Clara se hotărâse să îi urmărească o vreme, tot nu avea nimic mai bun de făcut, iar munții erau scăldați într-o minunată strălucire ca de foc, în vreme ce soarele apunea în spatele ei. Își coborî geamul, apoi și pe cel de pe partea pasagerului, ca să scape de sunetul enervant de joasă frecvență care se auzea în toată mașina când atingea o anumită viteză. O să facă în curând cale întoarsă, doar că nu încă.

Când Clara era copil, mama ei nu mergea niciodată cu geamurile mașinii coborâte; nu-i plăcea ca vântul să-i ciufulească părul și firele de păr să i se lipească de rujul mov. Unchiul Jack însă făcea asta mereu. Hobby-ul lui era să repare camionete Chevrolet vechi, din anii 1950, dintre care nici una nu avea aer condiționat, iar după ce Clara s-a mutat la ei, o lua adesea cu el în lungi drumuri cu mașina, în perioada aceea însingurată dintre cină și ora de culcare. Ieșeau din Bakersfield, spre facultate, spre lanțul muntos Sierra, trecând pe lângă câmpurile petrolifere și falezele ce dădeau spre râul Kern. Uneori mergeau până la întinsul parc al ținutului, unde coborau din mașină și porneau pe jos, cel mai adesea în tăcere, uitându-se după păunii cărora le plăcea să se plimbe pe acolo. Sau o luau spre nord, pe lângă poalele munților Sierra Nevada, sau spre sud, să vadă podgoriile indigene, sau spre vest, prin livezile de citrice și câmpurile de migdali și fistic. Unchiul ei nu încerca să compenseze părțile pierdute, pustii din viața ei; doar o plimba cu mașina fără să se grăbească, cu geamurile coborâte, lăsând vântul să vorbească pentru amândoi.

În ritmul acela confortabil mergea ea acum, urmărind pe ascuns camioneta. Câmpurile cu legume și fructe și podgoriile treceau în goană ca o succesiune de cadre de film, apoi se deschideau în zone de pășunat și dealuri joase, acoperite de iarbă. La o jumătate de oră după ce ieșiseră din Bakersfield, s-au apropiat de parcul eolian Tehachapi Pass; în dreapta ei, turbinele albe și gigantice își făceau rotațiile molcome, sincronizate. Își

imagină mecanismele din interiorul lor, energia pe care o dădeau paletele ce roteau arborele de turație, cutia de viteze accelerând ca să trimită energie la generatorul ce convertea energia kinetică în curent electric, care apoi ajungea printr-un cablu în interiorul pilonului turbinei. O relaxa să privească mașinăriile; iubea simplitatea complicată a părților mobile, elementele statice care puteau scoate megawați din mai nimic.

Îi sună telefonul, trezind-o din reverie.

— Salut, îi spuse Peter când a răspuns. Ți-e foame?

Clara se gândi la asta. Era aproape șapte și nu mai mâncase de la prânz.

— De fapt, chiar îmi e, îi răspunse ea. Dar nu sunt în zonă. Sunt… pe drum. A trebuit să plec undeva.

— O, făcu el. Au luat tipii ăia pianina?

— Au luat-o.

— Ești ok cu asta?

— Nu chiar.

Acceleră puțin de tot, simțind iarăși nevoia să stea aproape de pianină. Își fixă privirea pe camionetă și o lăsă să o tragă după ea. Voia să aibă opt ani din nou, sau șase, sau doi. Voia să fie în mașină cu mama și cu tatăl ei, înapoi în vremurile când încă erau o familie și urmau să trăiască toți fericiți până la adânci bătrâneți. Voia să se întindă pe bancheta din spate și să adoarmă încet, ghemuită în murmurul vocilor lor. Își înăbuși plânsul într-un singur suspin.

— Clara, spune ceva.

— Sunt bine. Vreau doar să mă asigur că o să ajungă în siguranță acolo.

— *Acolo* unde?

— Vegas, cred. Și apoi merg în Death Valley, dar nu știu exact unde.

Brusc a înțeles de ce nu făcuse cale-ntoarsă spre casă.

— Știu că-i ciudat, dar vreau să-l întâlnesc pe Greg.

— Mama mă-sii, Clara. Ai mers cu ei? Ce se întâmplă? De ce vrei să-l întâlnești pe tipul ăsta?

Rămase tăcută o clipă.

— Ai vorbit cu el?

— Nu sunt cu ei. Sunt în spatele lor, în mașina mea. Și nu, nu am vorbit cu Greg. Nu are nici o legătură cu el, e vorba de pianină.

Peter expiră lung, și ei i se păru că sună ca o adiere ușoară de vânt.

— Îmi pare rău, știu că nu-i treaba mea, dar nu mi se pare în regulă, tu să pleci așa, să mergi cine știe unde ca să întâlnești un tip pe care nici măcar nu-l cunoști. Unde te întâlnești cu el?

— Chiar nu știu. Nici unul nu știe că sunt în spatele lor. A fost oarecum spontan.

— La naiba, Clara. Plec în clipa asta.

— Ohoho, oprește-te. Pot să am și singură grijă de mine.

— Pe când o să ajungi acolo, o să fie deja miezul nopții. Nimic bun nu se întâmplă în Vegas la miezul nopții.

— Ei bine, orice se întâmplă acolo rămâne acolo, așa-i?

Încercă să râdă, dar a sunat forțat.

— Uite, nu o să fac nimic prostesc. Trebuie însă să mă ocup de asta.

El tăcu o clipă.

— Vrei să faci un singur lucru pentru mine? Mă poți suna când ajungi acolo, ca să știu că ești bine?

Și-l putea imagina ținând telefonul lângă obrazul nebărbierit, aplecat în față, așa cum făcea când lucra, ca și cum putea izola și rezolva problema închizând-o în spațiul pe care-l ocupa corpul lui. A zâmbit.

— Da, o să te sun. Promit.

— Și dacă obosești, lasă totul baltă, bine? Am avut aici un tip săptămâna asta care a adormit la volan și a intrat cu mașina într-un stâlp de telefon. Noroc că nu avea viteză prea mare. Așa că tu ține geamurile coborâte.

— Așa o să fac.

— Știu, îi răspunse el.

Când terminară de vorbit, aproape dispăruse ce mai rămăsese din strălucirea soarelui. Puse un CD care fusese preferatul unchiului ei, unul pe care el îl numise colecția lui pentru mașină, chiar dacă nu ascultau aproape niciodată muzică în micile lor excursii: James Taylor și Cat Stevens, Neil Young și Bob Dylan. Derulă în față până la cântecul care-i plăcea cel mai mult, *Homeward Bound* al lui Simon și Garfunkel, și îl ascultă în timp ce noaptea o învăluia. Temperatura scădea rapid la poalele munților, dar Clara lăsă geamurile coborâte, părul fluturându-i pe față, lipindu-i-se de buze. Luminile roșii ale camionetei U-Haul se mișcau constant în față.

Începu să i se facă somn, iar gândurile i-au zburat la casa copilăriei, așa cum se mai întâmpla uneori. Doar în clipe ca acestea își mai putea aminti fețele părinților ei.

Imaginea lor începuse să se estompeze din amintirile ei aproape imediat după incendiu. Cu cât încerca mai mult să-i invoce, cu atât erau mai neclare și se pierdeau în negura uitării. În câteva zile, nu-și mai putu aminti forma semnului de naștere pe care-l avea tatăl ei. Nu-și putea aminti pe care parte a feței mamei ei era gropița, nici dacă ochii ei erau căprui-verzui sau verzui-căprui, sau când o îmbrățișase ultima oară. Nu-i așa că o îmbrățișase de rămas-bun când plecase acasă la prietena ei, Tabitha, în noaptea aceea fatidică? Putea simți mirosul de țigară, putea auzi muzica, dar să fi fost oare Chopin? Sau vreunul dintre compozitorii ruși? Fețele lor se estompau treptat, topindu-se încet, așa cum le topise focul.

La câțiva ani de la moartea lor, a făcut niște cercetări. Când focul atinge corpul, straturile exterioare ale pielii încep să se prăjească și să se desprindă. După câteva minute, straturile mai profunde și mai groase se strâng și se crapă, lăsând să picure grăsimea galbenă de dedesubt care alimentează mai departe focul. Apoi mușchii se usucă și se strâng, iar în cele din urmă oasele, pentru care e nevoie de mai mult timp ca să ardă, până când tot ceea ce rămâne e un schelet carbonizat, de nerecunoscut pentru oricine altcineva, mai puțin pentru dentiștii sau medicii care lucrează cu radiografii sau alte evidențe medicale de felul acesta.

Îi rămăsese doar o singură fotografie de care se putea ajuta – albumele de familie arseseră odată cu ei –; o avea pentru că mama ei i-o trimisese Ilei cu mulți ani în urmă. Cineva făcuse fotografia pe plaja de lângă casa lor într-o după-masă de vară târzie; umbrele din imagine erau alungite, lumina slabă, strălucind pe corpurile lor. Mama ei purta un costum de baie întreg albastru și o pălărie de sub care ieșeau vârfurile drepte ale părului blond-roșcat. Stătea cu fața la aparatul de fotografiat, cu greutatea trupului lăsată pe un picior. Ținea o țigară la spate, dar nu o ascundea destul de bine; fumul se ridica încreștindu-se deasupra umărului ei, de parcă i-ar fi șoptit la ureche. Zâmbea fără să-și dezvelească dinții. Tatăl ei purta slip, pe atunci încă nu făcuse burtă. Pălăria îi umbrea fruntea și, pentru că amândoi purtau ochelari de soare, arătau de parcă erau deghizați. Ar fi putut la fel de bine să fie niște

părinţi oarecare la vreo treizeci şi ceva de ani sau nişte străini culeşi direct de pe pasarela de lemn şi puşi să pozeze, numai Clara era singura de acolo care era ea însăşi, un copilaş stând în nisip între ei doi, ochii închişi să nu-i intre soarele-n ei. Nu-i plăcea poza tocmai pentru că părea că blochează cu cruzime trăsăturile pe care-şi dorea cel mai mult să le vadă.

Bineînţeles că se învinovăţea. Dacă i-ar fi iubit mai mult, ar fi putut să-şi amintească fiecare detaliu al trăsăturilor lor. Dacă i-ar fi iubit mai tare, poate că ei n-ar fi murit.

*

Merseră cu maşina încă două ore, după care camioneta ieşi de pe autostradă şi se opri la o staţie de benzină. Clara se simţea stânjenită, acum probabil că o vor observa şi vor vrea să ştie de ce îi urmărise trei ore în mijlocul pustietăţii din estul Californiei. Faptul că voia să-l întâlnească pe Greg părea o explicaţie nepotrivită în împrejurările acelea, aşa că încercă să se ascundă şi trase maşina lângă o pompă la câteva rânduri mai jos, unde nu puteau să o vadă în timp ce ea făcea plinul la maşină.

Cei doi bărbaţi stăteau lângă camionetă în timp ce Beto punea benzină, întinzându-şi oasele şi făcând glume pe care ea nu le putea auzi. Nu conta, atâta timp cât nu o vedeau nici pe ea, nici Corolla ei albă. S-au oprit din râs şi se lăsă ceea ce părea a fi o tăcere între prieteni, iar privirea lui Juan cercetă pompele şi anexa clădirii, după care se opri pentru o clipă asupra ei. Clara se întoarse cu spatele. După un minut sau două, auzi uşile trântindu-se şi camioneta pornind din nou la drum, aşa că puse la loc pistolul de alimentat şi urcă în maşină, cu munţii întunecaţi şi şirurile de neoane din Vegas aşternându-se la orizont.

Apoi însă, după patruzeci şi cinci de minute, chiar la est de graniţa dintre California şi Nevada, camioneta a ieşit de pe autostradă şi a intrat într-un orăşel plin de magazine şi cazinouri sordide. Clara i-a urmat în josul drumului principal, abandonat în cea mai mare parte, spre o firmă luminoasă în culori vii, ca din desene animate, pentru Motelul şi Sala de jocuri de noroc Lucky’s Golden Strike, genul de loc pe care şi l-ar fi imaginat că atrage mai mult insecte decât clienţi. Nu părea prea populat pentru o noapte de sâmbătă, dar poate că era de aşteptat pentru un hotel

dărăpănat din mijlocul pustietății. Câteva semiremorci erau staționate în parcarea mare și un valet de vârstă mijlocie stătea tolănit pe un scaun de lângă un panou unde agățase câteva seturi de chei. Clara opri în spatele unei semiremorci și se uită cum Beto o ia pe un rând gol și întoarce mașina cu grijă, într-un loc de lângă intrare. Juan sări jos din mașină și făcu câteva genuflexiuni, își dezmorți umerii și își aplecă dintr-o parte în alta capul. Apoi se duse în spatele camionetei și deschise trapa. Împinse pianina, scuturând-o ușor, ca și cum ar vrea să verifice starea legăturilor. Aparent mulțumit, luă cele două genți sport și îi aruncă una lui Beto. Vocile lor erau purtate de aerul răcoros și clar, dar putea deslușI doar câteva cuvinte răzlețe: *cansado*[37], și *tomar algo*[38], și *en la mañana*[39]. Juan încuie camioneta și intrară amândoi în motel, trecură pe lângă valet, salutându-l din mers cu mișcări scurte ale bărbiei, un salut ce sugera un soi de recunoaștere reciprocă, nu ca indivizi, ci ca membri ai unei caste care la miezul nopții frecventa cazinouri dărăpănate din orășele de la graniță.

Opri motorul, stinse farurile și ridică aproape de tot geamurile. Îi era foame, și era obosită, și i-ar fi plăcut la nebunie să se poată întinde pe un pat – chiar și într-o cameră care se închiria cu numai 29 de dolari –, dar dacă șoferii n-aveau să păzească pianina la noapte, atunci o să o facă ea. Se gândi la Peter și la cât de îngrijorat ar fi dacă ar ști ce face ea. Cât de prostește ar crede că se poartă. De ce să facă pe dădaca pentru o pianină ținută sub cheie în parcarea unui cazinou? Ăsta era dezavantajul loialității: logica nu interfera întotdeauna cu manifestarea ei.

Fără tragere de inimă, formă numărul lui Peter și fu ușurată când a intrat căsuța vocală.

— Sunt la un hotel, spuse ea. Mă culc, așa că nu-i nevoie să mă suni înapoi. Am vrut doar să-ți zic că sunt bine. În regulă?

Ura să lase mesaje în căsuța vocală. Vorbitul ăsta în neant o făcea să se simtă singură.

---

37. „Obosit.“ (în spaniolă, în orig.)
38. „Ceva de băut.“ (în spaniolă, în orig.)
39. „Dimineață.“ (în spaniolă, în orig.)

Katia scoase fotografiile polaroid din sertar, le înșiră pe pat și își trecu degetul peste marginile albe ce începuseră să se zdrențuiască la colțuri. În cei cinci ani de când veniseră în Los Angeles, s-a uitat la fotografii ori de câte ori simțea că i se frânge inima, ori de câte ori lumina veselă și orbitoare a soarelui era prea greu de suportat pentru ea. Se gândea că, dacă se face să se simtă mai rău, poate cumva o să se simtă mai bine.

A încercat să fie fericită. Ella îi prezentase numeroasei comunități de imigranți ruși, făcându-le cunoștință cu oameni muncitori și conștiincioși, care erau nerăbdători să ia masa cu ei și să le împărtășească informații. Ella i-a invitat la sinagogă, chiar dacă nu erau religioși. A ajutat-o pe Katia să-l înscrie pe Grișa la grădiniță, unde a învățat engleză și și-a făcut prieteni. A mers cu ea și la Armata Salvării ca să cumpere o pianină Yamaha uzată, cu un finisaj drăguț din lemn de nuc. După ce le-a fost livrată acasă și a fost acordată, a sunat bine, însă nu era nimic special. Katiei îi părea că are o tonalitate seacă, fără căldura vitală cu care era obișnuită, iar muzica pe care o interpreta la pianină cu greu o mișca. Cu recomandările Ellei, reuși să facă rost de câțiva elevi. Însă nici unul dintre ei nu era pasionat de pian, nici măcar rușii. America era prea însorită. Nimeni nu voia să stea înăuntru și să studieze. În Rusia, iernile erau lungi și oamenii aflau căldura și lumina în muzică. Dacă era interpretată cum trebuie, muzica putea topi zăpezile tundrei. Dar cine să aibă nevoie de o pianină când erau numai plaje împrejur?

Colac peste pupăză, soțul ei era acum chiar mai nefericit decât ea. Nu reușise să învețe limba, așa că nu se întrevedea nici o perspectivă să lucreze în domeniul lui de competență. În loc să devină un inginer de top, supraveghind construirea frumoaselor șosele americane, era nevoit să le străbată în spatele volanului unui taxi galben. În timp ce foștii lui tovarăși prosperau, făcând avere și prinzând noi rădăcini, Mihail s-a retras din societate. Îi era prea rușine de lipsa lui de succes ca să se bucure de compania altor ruși și ajunsese să-și închipuie că vecinii lui americani l-ar respinge dacă ar ști ce ratat era. Când era acasă, ținea ferestrele închise ca ei

să nu-l poată spiona și i-a interzis Katiei să mai cânte muzică rusească, de teamă să nu o audă careva și să creadă că sunt comuniști. Chiar dacă era nefericit în Los Angeles, știa că ar muri de rușine dacă, indiferent de motiv, ar fi trimiși înapoi în Uniunea Sovietică. În mod ironic, ceea ce-și dorea ea cel mai mult era să se întoarcă. Oricât de mult timp trecuse, dorul de patria ei și de părinți era la fel de puternic. Tot se simțea de parcă o parte din inimă îi fusese luată și încă nu-și putea ierta soțul pentru că provocase ruptura asta.

Grișa intră în dormitorul Katiei și se așează lângă ea.

— O să îmi spui povestea? o întrebă el.

Copilul avea acum opt ani, aceeași vârstă pe care o avusese ea când bătrânul neamț îi dăduse pianina, cu atât de mulți ani în urmă.

— Șșș-șșș-șșș, făcu Katia, uitându-se încă la polaroide. Știi deja fabula asta, o știi foarte bine. Nu ai nevoie de mine să ți-o spun.

— Dar vreau să o aud iarăși, zise el, răsucindu-se pe spate și punându-și căpșorul lângă poala ei.

Ea oftă și căută printre fotografii până o găsi pe cea făcută în locul din Death Valley cunoscut sub numele de Racetrack Playa. Fusese un drum lung și dificil cu mașina până acolo; drumurile erau proaste, și dinții le tot clănțăniseră în gură fără voia lor. Spre sfârșit, fiul lor a început să plângă, implorându-i să oprească mașina, mai întâi în engleză și apoi în rusă. Însă Mihail doar a strâns mai tare volanul mașinii.

— Am ajuns deja atât de departe, le-a zis el.

În prim-planul fotografiei se vedea o piatră mare, aproape pătrată. În spatele ei era o dâră lungă care se întindea pe pământul altfel netulburat, acoperit de noroi uscat ce se crăpase în forme hexagonale, care se întindeau până departe la orizont. Pentru că Mihail acționase obturatorul prea devreme, Katia apărea în poză în timp ce se îndrepta spre bolovan, dar era puțin ieșită din cadru. Li se spusese că pietrele acelea erau cunoscute ca „pietre călătoare“, pentru că se tot deplasează prin Racetrack Playa fără să fie mișcate de vreun om sau animal, lăsând în urma lor dâre ce se vedeau pe suprafața de lut fin și uscat a lacului.

Piatra îi aducea aminte Katiei de pianina ei, lucioasă, și neagră, și singură. Parcă se îndepărta chiar în timp ce Katia alerga după ea. Se întrebă

unde era pianina ei în clipa aceea, dacă era într-un camion, plină ochi cu droguri, sau dacă era în vreo tavernă, împinsă lângă un perete, sau dacă era arsă ca lemn de foc, pierdută pentru totdeauna.

— Piatra asta mare arată ca o pianină, aşa-i? îi spuse ea fiului ei.

De fiecare dată spunea asta.

— Şi deşertul: arată atât de singură pentru că nu-i nimeni acolo să cânte la ea. Singură şi îngheţată, indiferent de cât de cald se face acolo.

Apoi oftă şi începu:

„A fost odată o fată care se numea Saşa şi care locuia cu familia ei în nordul îndepărtat al Rusiei, acolo unde trăiau turmele de reni. Era mereu foarte, foarte frig în micul ei sătuc. Era gheaţă şi omăt peste tot, şi sufla veşnic viscolul în lunile grele de iarnă. Sătenii nu erau fericiţi. Nu aveau nici muzică, nici dans şi puteau doar să-şi spună unul altuia poveşti ca să ţină mâinile reci ale Morţii departe de gâtul lor pentru încă o noapte.

Dar într-o bună zi trecu pe-acolo un străin, ducându-şi toată agoniseala într-o sanie. Un nebun, un ţigan. Încerca să traverseze lumea, dar se rătăcise şi ajunsese în sătucul lui Saşa. Sătenii nu aveau încredere în străini, aşa că, atunci când acesta începu să cerşească mâncare şi adăpost, nimeni nu vru să-l ajute. Ocolit de toată lumea, îşi lăsă bărbia-n piept şi îşi continuă călătoria întortocheată, trăgând după el sania grea. Saşa văzu toate astea şi o duru sufletul. Alergă la coşul în care nu mai era decât o coajă de pâine rămasă pentru familia ei şi o înfăşură într-o bucată de pânză, laolaltă cu nişte carne uscată de ren. Luă o ploscă în care mai rămăsese doar o înghiţitură de vin şi alergă prin zăpadă, mergând pe urmele lăsate de sania străinului. Îi dădu darul acela şi el căzu în genunchi, îi luă mâinile într-ale lui şi o imploră să accepte o dovadă a recunoştinţei lui pentru bunătatea ei. O luară înapoi spre mica ei casă, iar acolo el dădu jos din sanie ceva ce nici unul dintre săteni nu mai văzuse vreodată: o pianină. I-a spus că o cărase cu el mii de kilometri. I-o dăduse un prinţ şi, aşa grea cum era, era prea specială să o abandoneze în pădure sau în zăpadă, să o distrugă vremea rea. „Dar tu“, îi zise el, „meriţi cutia aceasta muzicală“ şi îi arătă cum să apese pe clapele de fildeş ca să se audă sunetele.

Saşa era fermecată de pianină şi petrecu zi după zi încercând să o înţeleagă. Apăsa doar câte o clapă pe rând, învăţând notele muzicale, apoi

adăugă mai multe, descoperind tipare. Asculta cu atenţie sunetele din natură, vântul şuierând peste gheaţă, tropăitul şi răgetul renilor, zbaterea flăcărilor focului. Şi învăţă cum să le imite în notele pianinei. Curând ajunse să combine notele acelea în melodii, adăugând armonie după armonie şi schimbând tempoul ca să transforme sunetele singuratice ale şuieratului, răgetelor şi zbaterii în ceva diferit, ceva ce aducea cu felul în care ne gândim la primăvară, când gheaţa se topeşte şi o explozie de culori însufleţeşte locul care înainte era doar cenuşiu. Saşa era tare fericită să compună cântecele acelea, iar familia ei se simţea fericită ascultându-le.

Pe urmă văzură că gheaţa şi zăpada din jurul casei lor se topea şi apăreau petice mici de lucruri verzi pentru care nu aveau nici un nume. Apoi soarele însuşi a dat la o parte câţiva nori, arătându-şi chipul. Curând au observat şi ceilalţi săteni şi nu după mult timp s-au strâns în jurul pianinei, ascultând, în timp ce Saşa îşi cânta strania muzică ce le pătrundea în trup ca un fior, doar că era fiorul acela era cald şi le dădea furnicături în tot trupul, făcându-i să-şi dorească să stea în vârful picioarelor, să se legene şi să facă piruete! Saşa interpreta compoziţii minunate, pline de veselie, iar sătenii dansau, peticele de verdeaţă se făceau tot mai mari şi sosiră acolo animale mici ca să pască şi să se odihnească. În doar câteva săptămâni, sătucul se schimbase în întregime. A ajuns un loc al încântării, al muzicii şi fericirii, un refugiu cald în faţa atingerii îngheţate a Morţii, iar asta a continuat ani la rând.

Muzica a plutit pe adierile calde de vânt, peste ţinuturile învecinate şi spre mările nordice, aducând cu ea speranţă şi veselie. Au venit în vizită mai mulţi străini care auziseră povestiri stranii de la negustori şi vânători, sau auziseră chiar muzica, iar uneori alegeau să rămână. Un astfel de călător a fost un bărbat ce-şi ascundea inima lacomă în spatele unui chip frumos. Era fermecător peste poate şi o măgulea pe Saşa ascultând-o cu mare atenţie în vreme ce ea cânta, aducându-i multe laude pentru frumuseţea muzicii. Când după câteva săptămâni a cerut-o în căsătorie, ea a spus da.

O vreme au trăit împreună fericiţi, şi la început Saşa nu observă că o anume întunecime cobora pe faţa soţului ei ori de câte ori sătenii veneau să stea sau să danseze în jurul pianinei. Apoi el a hotărât că oamenii trebuie să plătească dacă voiau să se bucure de muzica nevestei lui. De ce să o dea ea pe nimic? Erau săraci. De ce să nu profite de muzica ei? Însă Saşa nu a fost

de acord. Pianina îi fusese dată în dar, şi fusese un dar şi înainte de asta. Era destinul pianinei să se bucure toţi de ea, întocmai ca acea căldură a soarelui ce-şi revărsa lumina peste sătuc ori de câte ori cânta ea. În plus, sătenii erau şi ei săraci şi nu aveau nimic cu ce să plătească.

Într-o bună zi, a mai venit un străin care a fost la rându-i fermecat de muzica lui Saşa. Era un negustor înstărit, aflat în trecere, şi împărtăşea viziunea de mercenar a bărbatului ei în privinţa magiei pianinei, atât doar că el şi-o dorea pentru sine, gândindu-se că ar putea să se îmbogăţească şi mai tare. A oferit în schimbul pianinei mai mulţi bani decât Saşa sau soţul ei ar fi putut visa să aibă vreodată, însă ea l-a refuzat. Saşa nu-şi putea imagina că ar fi despărţită de pianină sau de bucuria pe care i-a adus-o ei şi tuturor sătenilor. Cu toate astea, a doua zi, pe când ea îşi vizita părinţii, soţul ei a acceptat oferta străinului şi împreună au mutat pianina în cortul pe care acesta îl instalase pentru şederea sa. Când Saşa s-a întors şi a văzut că pianina lipsea, a fost devastată. A căzut la pământ şi a implorat, dar bărbatul ei era de neclintit. „Cu banii ăştia, ne putem construi o casă mai mare şi ne putem cumpăra tot ce ne dorim“ i-a spus el. Dar Saşa nu voia o casă mai mare şi nici nu-şi dorea să cumpere lucruri.

Şi-n vreme ce zăcea acolo plângând, un vânt necunoscut începu să bată-n sat. Soarele, a cărui faţă strălucise atât de mult timp, se retrase în spatele unei perdele dese de nori şi începu să se lase frigul. Dintr-odată, sătenii, obişnuiţi cu clima lor caldă, începură să tremure din toate-ncheieturile fără paltoanele sau bocancii lor. Soţul ei nu şi-a făcut griji; era prea ocupat să-şi numere banii.

S-a auzit o bătaie furioasă în uşă. Negustorul înstărit care cumpărase pianina stătea acolo, cu faţa roşie de furie şi pumnii strânşi pe lângă corp. Pianina era stricată, spuse el. Nu putea să compună muzică la ea cum făcuse Saşa, nu putea face florile să înflorească şi nici iarba să crească, aşa că îşi voia banii înapoi. Soţul se ridică în faţa lui cât era el de înalt, şi era mult mai mare decât străinul. Nu se obosi să-şi ascundă lăcomia în spatele unui chip fermecător. Făcu câţiva paşi spre străin, ameninţând că o să-l ucidă dacă nu pleca de acolo.

Bărbatul o luă la goană ca să scape cu zile şi îşi duse furia cu el. Dacă nu putea face muzică şi nu putea să-şi ia banii înapoi, atunci avea să dea foc

pianinei. O făcu bucăți bucățele și vârî niște surcele sub morman. Se așeză lângă ea și stătu acolo în timp ce pianina ardea, să se încălzească, fiindcă fără muzica lui Sașa, gerul strașnic al iernii se întorsese cu repeziciune. Sătenii s-au îngrămădit unii-n alții, dar n-au putut opri frigul care le pătrunsese-n oase. A nins și totul în jur s-a prefăcut în gheață, iar sătenii au murit înghețați în paturile lor. Soțul cel lacom a murit ținând în mână banii, iar negustorul cel hain a murit când ultima pată de portocaliu a jarului de la pianina arsă s-a făcut și ea neagră și a ajuns cenușă. Curând nu mai rămăsese nimic altceva decât un pământ pustiu și sterp, lipsit de animale și săteni. Era atât de frig, încât până și renii și păstorii lor se țineau departe în sud.

Cât despre Sașa, ea era întinsă într-o raclă de gheață făcută chiar din lacrimile ei, însă nu murise, chiar dacă frigul îi amorțise trupul. Se spune că încă e acolo, așteptând ca un suflet blând să aducă o pianină în frigul acela cumplit, să-i încălzească inima și degetele, ca să poată topi zăpada cu muzica ei și să readucă satul la viață.

În ciuda veghii din parcare, la un moment dat pe Clara o fură somnul. Apoi se auzi un zgomot, o izbitură suficient de puternică încât să o trezească. I-a luat o clipă să-și amintească unde era și de ce. Se întinse și se uită prin stratul subțire de rouă care înghețase pe parbriz. Soarele începea să coloreze în roz orizontul și îi era frig. Căscă și se ridică încet, frecându-și mâna stângă, de la cot în jos, acolo unde începuseră furnicăturile pe care acum le simțea ca acele invizibile ale unui curent ce ajungea până sub ghips.

Bum! Bum! Bum!

Sări în capul oaselor pe scaun și se uită pe geam, unde stătea un bărbat îmbrăcat în negru, cu pumnii ridicați. Scoase un țipăt și se dădu în spate mai repede decât ar fi crezut că e posibil, cu spatele lipit de portiera pasagerului, ridicând picioarele, gata să lovească. Cu mâna sănătoasă căută pe dibuite la spate, încercând să dea de sistemul de blocare, dar mișcările îi erau haotice din cauza somnului și adrenalinei.

— Oprește-te! strigă bărbatul. E în regulă. Tu ești Clara?

Pipăind cu mâna la spate, reuși în cele din urmă să deblocheze portiera și apoi aproape că se prăbuși pe asfaltul rece. Își aminti ceva ce învățase la orele de autoapărare la care unchiul ei o forțase să meargă când avea șaisprezece ani: *Puneți ceva între voi și pretinsul vostru atacator: distanță, un obstacol mare, orice ar face să-i fie mai greu să ajungă la voi.*

— Clara, sunt Greg. Greg Zeldin.

Ținu pumnii ridicați și Clara, clipind confuză, văzu de-abia acum că ținea două pahare de hârtie, cu aburi ieșind prin capacele albe. Cafea. Le ridică și mai sus, ca un mic gest de fluturare a unui steag alb.

— Cel care a cumpărat pianina ta?

Îi recunoscu vocea metalică din conversația lor telefonică. Trase aer în piept, dar avu grijă să nu lase complet garda jos.

— Vrei să spui închiriat.

El expiră pe nas pufnind ușor, și aerul ce ieșea pe nări se transformă în aburi.

— Corect, îi zise el. Închiriat.

— Ce faci aici? întrebă ea.

El merse încet spre partea din faţă a maşinii. Clara făcu instinctiv un pas înapoi, el însă întinse hotărât mâna şi îi dădu un pahar.

— Eu ar trebui să te întreb asta.

Îşi băgă mâna în buzunarul pantalonilor şi scoase două cutiuţe cu frişcă, două pliculeţe de zahăr şi un beţişor roşu de amestecat.

— N-am ştiut cum îţi place cafeaua.

— Cu frişcă, zise ea şi încercă să ia un pacheţel cu degetele umflate de la mâna fracturată.

Au căzut amândouă pe jos, unul explodând într-o mâzgă albă ce s-a întins pe tenişii ei şi pe tivul blugilor.

— Minunat, mormăi ea.

— Dă-mi voie.

Îi luă cafeaua din mână şi o aşeză pe portbagajul maşinii, apoi luă pacheţelul cu frişcă rămas intact şi-l vărsă în pahar.

— Mai vrei unul?

Scoase încă unul din buzunar şi îl ridică cu aplombul unui magician care scoate un iepure din pălărie. Ea a dat absentă din cap, întrebându-se, în timp ce el amesteca în pahar, ce altceva ar mai putea scoate la iveală din buzunarele îmbrăcăminţii lui complet negre: tricou, jachetă, blugi, încălţăminte. Arăta de parcă ar fi capabil de anumite acte de magie neagră. Şi-l putea imagina ca artist într-un spectacol de circ. *Marele Zeldin*. Mai avea nevoie doar de o pălărie şi pelerină.

Era chipeş, chiar dacă într-un fel neconvenţional: ten palid, care urca până la linia mult retrasă a părului tuns scurt, sprâncene groase, care nu se mişcau în timp ce vorbea, buze aproape feciorelnice. Barbişonul frumos aranjat avea un smoc de fire cărunte undeva lângă maxilar. Privirea din ochii lui deschişi la culoare era frapantă, ca a unui lup. Cu toate astea, în loc să se simtă ameninţată, îşi dădu seama că se simte atrasă de el. Poate că nu era atât de atrăgător pe cât era de fermecător.

— Te întrebi cum de-am ştiut că eşti tu, îi zise el, privind-o fix în ochi în timp ce îi dădea cafeaua cu frişcă.

Exact asta se întreba, dar nu băgă în seamă tonul lui didactic.

— Presupun că băieții tăi m-au văzut la benzinărie.

Își miji ochii prin aburii cafelei și luă o înghițitură, forțându-se să nu-i ocolească privirea, de parcă era o provocare pe care nu-și permitea să o piardă.

— Te-au văzut, da, așa se pare, dar n-au înțeles ce și cum până ce nu au ieșit în dimineața asta să verifice camioneta și ți-au văzut mașina aici, iar pe tine dormind în ea.

Clara se uită în jur și observă că toate semiremorcile plecaseră. Mașina ei era expusă și singură în mijlocul parcării.

— Ei bine, începu ea, după care nu a mai știut ce să adauge.

Simțindu-se la rândul ei expusă, se întinse după hanoracul făcut ghem pe care-l găsise pe bancheta din spate și-l folosise pe post de pernă. Temperatura scăzuse în timpul nopții și îi era frig.

— Am ajuns și eu târziu, spuse Greg. Am aterizat la Vegas și am închiriat o mașină. Dumnezeule, ce hazna mai e și locul ăla. De fiecare dată când merg acolo, mă simt de parcă sufletul mi se distruge câte puțin. În plus, n-are nici un sens să pariezi în cazinourile alea mari. Te tratează ca pe-un rege – bine, poate ca pe-un nobil de rang inferior –, și vreo chelneriță neinspirată, care-a avut probabil o copilărie de rahat, îți aduce un rând de băuturi după altul în vreme ce tu îți cheltuiești banii, la blackjack, aparate sau ce-o fi, și dacă începe să-ți meargă bine, nu prea dau doi bani pe asta. Personalul, în costume ieftine, începe să-și facă apariția, supraveghează. În cele din urmă, tot casa trebuie să câștige. Nu ai auzit vorba aia „Casa întotdeauna câștigă“? Dar în locurile de genul ăsta – arătă cu degetul peste umăr spre salonul de jocuri de noroc din spatele lor, o clădire ce stătea să se năruie – nu le prea pasă, cel puțin pentru scurt timp. Puțină acțiune le dă aripi nevoiașilor.

Își întrerupse solilocviul să ia o înghițitură de cafea, uitându-se la ea în tot timpul ăsta, ca și cum aștepta un răspuns.

— Nu prea le am cu jocurile de noroc, nu merg la risc, spuse ea, făcând cuvintele să sune a întrebare, de parcă nici ea nu era foarte sigură de asta.

Imediat a vrut să o repete insistent – *Nu joc jocuri de noroc* –, însă doar ar fi sunat mai rău dacă ar fi atras atenția asupra chestiei ăsteia.

— Asta spune fata care a urmărit o camionetă pentru mutări până în

mijlocul pustietății.

Când el i-a zâmbit, s-a îmbujorat.

În spatele lui, soarele se târa încet peste Clark Mountain și crestele lui zimțate, deși nimic altceva nu arăta că era dimineață. Pariorii sigur dormeau încă, se gândi Clara. Se simțea ciudat stând în zori de zi într-o parcare aproape goală, bând cafeaua pe care i-o adusese un străin. Însă asta și dădea zilei un vag sentiment de potențial.

— Atunci de ce ești aici? În mijlocul pustiului, spuse ea și apoi adăugă, cu pianina mea.

— Ți-am zis deja. Intenționez să o fotografiez.

— Unde?

— În diverse locuri.

— În cazinouri?

— Nu. În aer liber.

— Afară?

— Da.

— Cum rămâne cu intemperiile? Cu murdăria?

Vocea ei se înălță și ea arătă cu mâna spre pământ. Se gândi la gestul lui Juan din ziua precedentă, sugestia de pericol din el.

— Ți-am zis să nu-ți faci griji. Voi avea grijă de ea. Ai încredere în mine.

Clara luă o înghițitură de cafea – era fierbinte, dar avea gust de vechi – și vărsă restul pe pământ.

— Pur și simplu nu înțeleg de ce faci asta, îi spuse ea.

Ochii lui Greg s-au îngustat ușor în timp ce o privea. Îi răspunse pe îndelete.

— Aș vrea să cred că cinci mii de dolari sunt un răspuns suficient la orice întrebare ai avea despre planurile mele pentru săptămâna viitoare sau cam așa ceva. Sau costă în plus să-ți vezi de treaba ta?

Nu contează că planul lui i se păruse interesant sau că vocea lui auzită la telefon fusese o alinare în întuneric. Dintr-odată devenise un dușman.

Crescând ca ucenic în atelierul unchiului ei, Clara învățase tot ce ține de întreținerea și repararea mașinilor. Putea repara orice. Însă ce anume o făcuse să fie un mecanic bun, ceea ce îi asigurase loialitatea clienților, fusese ceea ce o învățase unchiul ei despre cum să se poarte cu ei.

— Trebuie să vezi lucrurile din perspectiva lor, i-a spus el. Au maşina distrusă sau avariată – totul s-a întâmplat din senin. Acum au întârziat la serviciu, ziua le-a fost dată peste cap, se gândesc la cât o să-i coste. Sunt furioşi. Nu pe tine, dar o să se descarce pe tine. Nu o poţi lua personal. Poţi doar să-ţi faci curaj şi te pregăteşti, ca şi cum urmează să încasezi un pumn. Apoi expiri frumos şi liniştit, fără vreo atitudine, şi le explici pe înţelesul lor care-i problema, cât durează să o rezolvi, cât o să coste. Arată-le empatie, arată-le unde e cafetiera, dar nu încerca niciodată să le spui de ce e greşit să fie furioşi sau urâcioşi. Se numeşte „detensionare“.

— Ai dreptate, îi zise ea lui Greg. E treaba ta. Tehnic însă e şi a mea. Nu te întreb ce o să mănânci la cină sau la ce oră o să te trezeşti dimineaţa. Întreb doar despre pianina mea.

Se forţă apoi să zâmbească şi continuă să se uite la el cu ceea ce spera să fie o expresie plăcută, detensionantă, până când el a oftat şi s-a sprijinit de maşina ei.

— Îmi pare rău, nu ar fi trebuit să fiu atât de insensibil. Evident că n-ai fi aici dacă n-ai fi îngrijorată, dar te asigur – s-a întins şi a atins-o pe antebraţ –, va fi în siguranţă. Juan şi Beto se pricep. O să fim cu toţii foarte atenţi.

Se uită lung la ea, cu atâta sinceritate, încât până şi privirea lui rece părea acum caldă.

Ea dădu aprobator din cap.

— Death Valley, zici?

— Locul preferat al mamei mele.

Greg se uită în jos la capacul paharului lui – era prima oară, îşi dădu ea seama, când el îşi luase ochii de la ea de când îşi făcuse apariţia.

— Spuneai că obişnuia să cânte la pian. Cânţi şi tu? Pe website-ul tău scrie că ai studiat muzica.

El scutură din cap.

— Am studiat, asta da. Dar de cântat, nu cânt. Tu?

— Nu.

— Ei bine, asta-i chiar interesant, nu-i aşa? Uite cum ne luăm noi la harţă pentru o pianină la care nu cântăm nici unul.

Îşi termină de băut cafeaua, apoi mototoli paharul, uitându-se în jur după un loc unde să-l arunce. Negăsind vreunul, îl vârî în buzunarul jachetei,

lângă cine ştie ce lucruri sau secrete o mai fi având pe acolo.

— Nici măcar nu am văzut-o încă. Vrei să mi-o arăţi înainte să pleci tu?

Nu a spus „să plec *eu*“, îşi zise ea. Şi nici *noi*.

Ridică din umeri.

— Sigur.

O conduse la camionetă şi Clara observă, aşa cum mergea în spatele lui, că avea pasul neregulat. Piciorul stâng făcea un mic arc ori de câte ori îl ducea în faţă, suficient cât să dea impresia unui mers ţanţoş. Totuşi, nu părea să-l inhibe şi poate chiar adăuga ceva la încrederea în propria persoană. Poate era o provocare faptul că mergea în faţa ei cu legănatul lui uşor: *Nu există nimic din ce ai putea gândi tu la care să nu mă fi gândit deja eu, dar dă-i drumul, haide, încearcă.* Sau poate felul în care îşi îndrepta spatele deasupra piciorului pe care-l arunca în faţă şi înfrunta zorii cu bărbia ridicată era emblema personală a triumfului său asupra a ceva anume. Sau poate că nu era nimic, se gândi ea în timp ce el descuia camioneta şi împingea în sus uşa. Poate că era doar un nesimţit care şchioapătă.

Camioneta era parcată cu faţa spre vest, aşa că atunci când uşa s-a ridicat, lumina dimineţii s-a revărsat pe platformă. Greg se căţără înăuntru, puţin cam stângaci din cauza piciorului, apoi, aproape ca un gând întârziat, se întoarse să îi întindă mâna Clarei.

— Ai nevoie de ajutor? o întrebă el.

— Nu, mulţumesc. Mă descurc.

Se apucă de bară cu mâna sănătoasă şi sări înăuntru.

— Şi totuşi ce-ai păţit la braţ?

Clara se uită în jos. Trecuse o săptămână de la accident, degetele încă îi erau umflate şi pielea începuse să se descuameze puţin chiar la marginea ghipsului. Era incomod şi deranjant, dar începea să se obişnuiască.

— Nu braţul. Mâna. Bine, tehnic vorbind, încheietura, dar poate fi la fel de bine mâna. Am fracturat-o. Când mutam pianina. Păcat că nu i-am avut pe băieţii tăi să mă ajute cu mutatul. Au făcut să pară că totul e atât de uşor. Bineînţeles, dacă nu mi-aş fi rupt mâna, nici nu aş fi scos-o la vânzare.

— În cazul ăsta, nu-mi pare pe de-a-ntregul rău că ţi-ai rupt-o, zise el, zâmbind ironic. Dar îmi pare rău dacă a durut.

Desfăcu legăturile, trase pianina de lângă peretele camionetei şi începu să o despacheteze. Sprâncenele lui groase s-au unit de concentrare în timp ce el dădu deoparte straturile de protecţii şi le azvârli pe jos, mişcându-se tot mai repede şi cu frenezie crescândă pe măsură ce era tot mai aproape de suprafaţa pianinei.

Era fascinant să vezi pe altcineva arătând atâta interes pentru acea pianină. În cazul Clarei, pianina devenise parte din viaţa ei într-un fel abrupt, fiind valoroasă doar pentru că i-o dăduse tatăl ei. În primele câteva zile, o acceptase aşa cum accepţi un pistrui nou pe antebraţ sau vreo doi centimetri în plus în înălţime. Dar, după ce tatăl ei a murit, pianina a părut ceva inexorabil. Custodele fără voie al copilăriei ei. Nu-şi imaginase vreodată că ar fi importantă şi pentru altcineva în afară de ea.

Greg îşi aşeză uşor mâna pe ramă şi se uită la pianină preţ de o clipă îndelungată înainte să-şi mişte degetele pe toată lungimea ei, oprindu-se la urmele de lovituri de la partea cu acutele. Când ajunse acolo, închise ochii şi îşi mişcă vârful degetelor înăuntrul lor şi de jur împrejur, pipăindu-le topografia lină, ca şi când ar fi citit istoria pianinei.

— Nu le-am văzut în fotografii, zise el, atât de încet, încât Clara aproape că nu-l auzi.

— Ştiu, îmi pare rău. Habar nu am cum au apărut acolo. Erau chiar mai adânci când am primit-o, dar cineva a reparat şi a refinisat rama.

— Da, spuse Greg.

Deschise ochii cu un aer adormit, apoi cercetă restul ramei cu ochii, cu mâinile. Clara îl privi cum mângâie pianina, trecându-şi degetele subţiri peste capac şi suportul claviaturii, în jos peste ornamentele piciorului până la bază.

— Da, repetă el, vocea lui doar cu puţin mai puternică decât o şoaptă.

Trase pianina şi mai departe de şine, partea din spate fiind acum expusă în lumina soarelui, merse în spatele ei şi se aplecă. Lăsă să-i scape un sunet straniu, un mic strigăt, ceva între râset şi suspin. Apoi tăcu din nou. Dădea încet din cap sau poate tremura; Clara nu-şi putea da seama. Se apropie să vadă ce anume îl tulburase. Greg se uita la micuţa inscripţie din partea de jos a ramei registrului grav. Cineva – fabricantul, ea întotdeauna aşa presupusese – gravase în abanos un singur cuvânt sau un nume şi aparent îl

şi dăduse cu baiţ, ca să nu fie prea vizibil.

Observase semnul acela la scurt timp după ce se mutase în Bakersfield la unchiul şi mătuşa ei. Pianina a trebuit depozitată în atelier până ce reuşeau să golească un dormitor, cel care ar fi fost al bebeluşului – verişorul ei –, dacă ar fi trăit. Devenise un fel de cameră cu de toate, vechituri şi nimicuri, asta pentru că, după moartea lui, blânda ei mătuşă nu mai putuse să se despartă cu inima uşoară de nimic altceva. Aşa că, timp de câteva săptămâni, cât mătuşa ei şi un vecin au demontat şi golit din cameră lucrurile despre care nimeni nu vorbea deschis, Clara a dormit în sufragerie pe un pat încropit dintr-un palet, iar pianina a rămas în atelier, cu clapele spre perete, pentru siguranţă. Nu prea a vorbit nici ea în săptămânile acelea – de fapt, abia dacă a scos câte un cuvânt timp de câteva luni – şi încă nu-şi construise acea relaţie bună cu unchiul ei, aşa că se simţea în largul ei doar când era în atelier cu pianina. Se întindea pe cimentul rece şi se uita pierdută la laterala netedă a carcasei. Îşi imagina că negrul strălucitor era spaţiul cosmic, iar ea căuta imagini ale părinţilor ei printre reflexiile fără contur ale obiectelor din spatele ei: trusa de scule, şi echipamentul de grădinărit, şi decoraţiunile de Crăciun. Într-una dintre aceste dăţi, pe când stătea întinsă acolo, a descoperit scrisul acela micuţ din colţ, cel la care Greg se uita lung acum, cu o expresie indescifrabilă: Гриша[40].

Niciodată nu ştiuse de ce era acolo.

---

40. „Grişa.“ (în rusă, în orig.)

S-a auzit soneria. Katia tocmai punea pateurile cu brânză de pe hârtia de copt pe grătarul de sârmă ca să se răcească. Făcuse iar prea multe, ca de obicei. Poate o să ducă vreo câteva în clasa fiului ei, care era a opta. Nu, asta o să-l facă să se simtă prost. Mamele americane nu făceau chestii de genul ăsta. Cel puţin nu după ciclul primar. Se auzi din nou soneria.

— O clipă! strigă ea, grăbindu-se să le pună şi pe ultimele. O clipă! zise ea din nou, ştergându-se pe mâini în timp ce se îndrepta spre uşă.

Îşi netezi părul şi aruncă o privire prin sufragerie, sperând să fie la uşă vreun vecin cu o invitaţie la cină sau la o petrecere. Nu mai fusese la o petrecere de foarte mult timp. Dar probabil nu era o vizită de curtoazie; de când murise Ella, vechea ei prietenă, nu avusese prea mulţi vizitatori spontani şi nici nu se pricepuse să-şi cultive prietenii. Îşi făcea griji că ar putea să vină cineva în vizită, pentru că niciodată nu ştia când o să se întoarcă Mihail acasă, tunând şi fulgerând despre clienţi bădărani şi bacşiş de doi bani, trafic, smog şi hârtoape de pe stradă. „Aş putea face drumuri mult mai bune ca astea şi de n-aş avea ochi!“ obişnuia el să strige, după care, cu băutura în mână, se lăsa să cadă pe un scaun care gemea sub greutatea lui. Programul de şofer de taxi al lui Mihail era imprevizibil, mai ales atunci când era băut. Zilele astea obişnuia să bea cam mult.

Persoana de pe mica verandă din faţa casei era un bărbat. Se gândi că poate era cineva care venise să se intereseze de lecţiile de pian. Postase un anunţ în parc, la avizierul comunităţii.

— Bună, spuse el.

— Bună.

— Sunteţi Ekaterina Zeldin?

Sunetul numelui ei întreg, aşa stângaci cum îl rostise bărbatul, părea straniu şi puternic. Era în el o anumită formă care-i aducea aminte de prima măsură din *Preludiul în Mi bemol minor* de Scriabin. La fel şi faţa lui. Partea stângă era colorată într-un roşu purpuriu, un *rodimoe piatno*[41] cum avea Gorbaciov pe frunte, dar mai pronunţat şi mai mare, întinzându-se de la tâmplă în jos, peste ochi, şi dincolo de maxilar până pe gât. Văzu că

genele lui erau atât de deschise la culoare, încât îi venea să se întrebe dacă țineau vreun pic umbră ochilor lui căprui deschis. Era înalt, mult mai înalt decât Mihail, și stătea într-un fel nesigur și spășit, ținând un plic cu ambele mâini. Să fi fost oare de la serviciile poștale? Sau de la poliție? Dar nu purta uniformă, iar pantofii lui erau prea curați. Își lustruiau polițiștii americani pantofii?

Întotdeauna crezuse că Mihail o adusese în țara asta pe căi necinstite. I se păruse că fac ceva ilegal chiar și atunci când petrecuseră în așteptare săptămânile acelea în Viena, apoi în lungile luni în Italia, unde li se dăduse în cele din urmă permisiunea să intre în Statele Unite. Și totuși, grija asta nu o făcuse să-i fie rușine. Lasă să vină poliția, să o trimită înapoi în Leningrad, chiar dacă acum i se spunea din nou Sankt-Petersburg. Atâta vreme cât putea să-l ia pe Grișa, poate avea o șansă la fericire după tot acest timp. O, însă era prea târziu să se mai întoarcă acasă acum. Făcuseră cerere pentru cetățenie prin naturalizare, au învățat pentru examen și-au stat toată ziua într-o clădire federală, așteptându-și rândul să dea testul cu 150 de întrebări. La sfârșitul examenului, li s-a cerut să scrie o propoziție întreagă în engleză. Mihail a ales cel mai ușor lucru, ceva ce i-au sugerat alții care luaseră testul: „Iubesc Statele Unite ale Americii.“ Katia a citat din Tolstoi: „Toate familiile fericite sunt la fel; fiecare familie nefericită e nefericită în felul ei.“

— *Da,* răspunse ea în rusă.

Apoi își aminti unde era și spuse:

— Da.

— Mi s-a cerut să vă aduc asta.

Îi înmână plicul. Adresa de retur era a unui hotel din Finlanda. În mijloc era numele ei, scris cu chirilice, iar cu altă cerneală și un scris de mână diferit, adresa ei din Los Angeles, în engleză. Își trecu degetul pe sub clapa plicului, inima bătându-i tot mai repede.

Дорогая Катя!

Если ты получила это письмо, значит, ты уже живешь в своей американской мечте. В Калифорнии действительно много солнца? Может быть, ты думаешь, что я плохой человек, и, возможно, ты права. Но я не настолько плох, чтобы забыть о тебе. Не настолько плох, чтобы

не вернуть пианино, даже спустя столько времени.

Может быть, когда-нибудь, я расскажу тебе, где путешествовал твой отважный инструмент. Он был надежным партнером, умел хранить свои секреты. И мои тоже. А какой сильный звук! Хотя никто не мог добиться от него такого звучания, какое удавалось извлечь тебе, Катя. Как зверь, покинувший любимого хозяина и вынужденный служить другому, он должен подчиняться, но дух его уже сломлен.

Твой муж разузнал кое-что обо мне, но он ошибся. Я не так жаден, как он. Я всего лишь позаимствовал идеи у наших капиталистических врагов, чтобы заработать для более благородного дела. Пожалуйста, не суди строго; каждый несет свой крест. Сейчас гласность меняет нашу жизнь, не так ли? Возможно, ты была права. Балет не изменит мир. А гласность изменит. Как и те Mauerspechte, которые разобрали обломки старой стены и дали возможность пройти с востока на запад.

Что бы ни говорил тебе муж, я приобрел у тебя пианино только для того, чтобы когда-нибудь потом снова вернуть его тебе. Я не позволял никому играть на нем, если не был уверен, что руки исполнителя чисты. Если бы оно могло говорить, то поведало бы тебе, что о нем хорошо заботились. Теперь оно снова твое. Пианино находится в распоряжении одного моего знакомого из музыкального отделения UCLA, который обещал его отреставрировать. Так что инструмент вернется к тебе в целости и сохранности.

Я все еще надеюсь, что однажды ты сочинишь музыку для моего балета. Может быть, его темой станет ослабление напряженности.

Твой Борис

Dragă Katia,

Dacă citeşti asta înseamnă că acum trăieşti visul american. E într-adevăr mult soare în California, aşa e? Poate crezi că sunt o persoană rea şi poate că ai dreptate. Însă nu sunt atât de rău încât să te fi uitat. Nu într-atât de rău încât să nu-ţi returnez pianina, chiar dacă a durat atât de mult.

Poate că într-o bună zi o să-ţi spun pe unde a călătorit rezistentul tău instrument. A fost un partener de încredere şi şi-a păstrat bine secretele. La fel şi pe ale mele. Şi ce tonalitate puternică! Cu toate astea, nimeni nu a putut să compună muzică la ea aşa cum puteai tu, Katia. Era ca un animal

care a trecut de la un stăpân mult iubit la unul nou; poate că era supus, însă spiritul i-a fost înfrânt.

Soțul tău a descoperit ceva despre mine, dar a greșit când a presupus că sunt la fel de lacom ca el. Eu doar am împrumutat idei de la prietenii noștri capitaliști, ca să fac bani pentru o cauză mai nobilă. Te rog să nu mă critici prea sever; cu toții ne purtăm propria rușine. Acum avem glasnostul care schimbă lumea, așa-i? Poate că aveai dreptate. Nu baletul schimbă lumea. Glasnostul o să o facă. Și *Mauerspechte*[42], care au îndepărtat dărâmăturile vechiului zid și au făcut posibilă trecerea dinspre Est spre Vest.

Orice altceva ți-ar fi spus soțul tău, ar trebui să știi că am cumpărat pianina doar ca să ți-o pot cumva returna. În tot timpul ăsta, m-am asigurat că mâinile care au cântat la ea erau curate. Dacă pianina ar putea vorbi, ți-ar spune că întotdeauna a fost bine îngrijită. Acum e din nou a ta. E în posesia unei cunoștințe de la departamentul de muzică de la UCLA, care a promis că o va recondiționa. A spus că o să ți-o aducă în siguranță.

Încă mai sper că vei compune cândva o partitură pentru baletul meu. Poate cu o nouă temă de *détente*.

Al tău, Boris

Au curs lacrimi. Trecuseră treisprezece ani și cinci luni de când atinsese ultima oară pianina. De-a lungul anilor, fragila speranță că Mihail și Boris nu o trădaseră, că pianina avea să ajungă din nou la ea, s-a tot diminuat până ce jalea ei nu mai era pentru despărțirea de pianină, ci pentru dispariția ei și, în cele din urmă, încetase să mai creadă că o să o mai vadă vreodată. Bărbatul de pe verandă îi oferi o batistă.

— Pianina mea e la dumneavoastră? îl întrebă ea, cu vocea plină de speranță.

— La mine? Nu. Nu, nu e la mine. Eu doar am adus scrisoarea. Colegul meu urma să o livreze, dar a trebuit să plece din oraș – mama soției lui e bolnavă, cred – așa că m-a rugat să aflu unde locuiți. Presupun că tipul la care era pianina dumneavoastră știa că sunteți în L.A., doar că nu știa exact unde. În orice caz, Andries – colegul meu – mi-a povestit întâmplător cum un vechi prieten de-al lui, coreograf, i-a trimis o pianină cu vaporul. Boris, ăsta să fi fost numele? Da, așa e. Boris a reușit cumva să ia legătura cu

Andries – nu vorbiseră de mai bine de zece ani, cred. Se pare că acum tipul e într-un gulag siberian pentru trafic cu droguri. Cred că a spus că e în Krasnoiarsk…

— Închisoare! Boris e la închisoare?

Bărbatul ridică mâinile.

— Hei, eu nu știu nimic. Andries mi-a relatat toate astea înainte să zboare la Amsterdam. Dar, da, a zis că Boris e în închisoare pentru droguri sau ceva de genu' ăsta. În orice caz, pianina – pianina dumneavoastră, presupun – a apărut la universitate într-o ladă mare, împreună cu două scrisori, una pentru Andries și cea de aici.

Arătă spre hârtia din mâna Katiei.

— A spus că nu putea să se ocupe de asta, dar și că Boris i-a transmis că e urgent să pună pianina la punct și să v-o trimită cât de repede posibil. Între noi fie vorba, cred că Boris i-a plătit o sumă frumușică să facă asta. I-a acoperit costul biletelor până în Olanda pentru toată familia.

— Unde e pianina mea?

— O, da, corect. I-a pus pe niște studenți de-ai lui să o transporte la Immortal Piano. Se pare că ei sunt cei mai buni când e vorba de repararea unui instrument făcut praf.

— Ce vreți să spuneți cu „făcut praf"?

— Nu vă faceți griji. După ce v-am găsit adresa, i-am sunat și mi-au spus că e ca nouă-nouță și gata să fie livrată.

Ridică sprâncenele deschise la culoare.

— Vă pot duce acolo acum, dacă doriți.

Katia se repezi spre el, aterizând cu obrazul pe nasturii cămășii lui, strângându-l în brațe de parcă ar fi fost salvatorul ei, de parcă l-ar fi iubit. Poate că era și poate că-l iubea; el o găsise și urma să o ducă la pianina ei mult iubită, o va readuce la viață, exact ca în povestea ei.

— Mulțumesc, mulțumesc! zise ea.

El izbucni în râs.

— *Пожалуйста*[43], îi spuse el.

— Vorbiți rusește?

Făcu un pas în spate să-l privească.

— O, nu, doar câteva cuvinte pe ici, pe colo. Însă vorbesc ceha și polona.

Și engleza, bineînțeles.

— Vă voi răsplăti pentru ajutor. Vă ajut cu rusa, dacă vreți. Sau vă învăț să cântați la pian. Știți că cântați?

— Nu, nu. Nu am ureche pentru asta. Deși mi-aș fi dorit.

— Vă pot învăța, dacă vreți. Nu am prea multe, dar pot să fac asta ca mulțumire că mi-ați adus pianina înapoi.

Se lipi iarăși de el, apăsându-și obrazul pe inima lui, iar el râse din nou și o strânse ușor în brațe.

---

41. „Semn din naștere“ (în rusă, în orig.).

42. Cunoscuți drept „ciocănitorii de zid“, cei care spărgeau bucăți din Zidul Berlinului și le vindeau ca suveniruri turiștilor.

43. „Cu plăcere.“ (în rusă, în orig.)

— Știi ce e scrisul acela? îl întrebă Clara pe Greg.

El a dat din cap, încă uitându-se la scrijelituri.

— E un nume, spuse el încet. *Grișa.*

După o pauză, adăugă:

— Nu pot să cred. La dracu', nu pot să cred.

— Ce anume?

Se întoarse spre ea.

— De unde o ai?

Tonul acuzator o luă prin surprindere. Sau poate era panică.

— A fost cadou. De la tata.

— Când?

— Când am împlinit doisprezece ani, răspunse ea.

Apoi, devenind defensivă:

— De ce?

— Și acum ai…?

— Tocmai am făcut douăzeci și șase.

Fața palidă a lui Greg se făcu albă ca varul.

— Asta înseamnă că a fost cândva în – s-a încruntat în timp ce calcula – 1998?

— Da, zise ea, iar el dădu din cap, absent, un timp care ei i s-a părut neobișnuit de lung.

— Te simți bine? De ce vrei să știi toate astea?

— Ai idee cumva de unde a luat-o tatăl tău?

— Adevărul e că nu știu. N-am avut niciodată ocazia să aflu. Părinții mei au murit imediat după ce mi-au dat-o.

— Într-un incendiu, zise el după o pauză, fixând-o cu privirea.

Clara a simțit un fior pe șira spinării. În minte i se derulară cu repeziciune o suită de imagini: mama Tabithei, ghemuită lângă sacul ei de dormit, *A fost un incendiu*; propria ei imagine, purtând o rochie nouă și cam țeapănă, stând între mătușa și unchiul ei, abătuți cum erau, la înmormântarea părinților; pianina de un negru lucitor, reflectând imaginea ei ghemuită când

stătea întinsă pe podeaua de ciment din atelierul unchiului ei.

— De unde știi că a fost un incendiu? Ai căutat informații despre mine?

Clara căutase o dată pe internet informații despre ea, întrebându-se dacă o să găsească ceva. Găsise un profil de social media al unei alte Clara Lundy. Pe un website unde apăreau liste cu domiciliul oamenilor și venitul net, ea încă figura că locuiește într-un complex rezidențial care era cu trei adrese mai vechi decât adresa din prezent. A dat și peste un necrolog pentru o Clara Louise Lundy , decedată în 1976, o relatare plină de compasiune a vieții celeilalte femei care chiar o făcuse invidioasă. Singura informație relevantă era într-un comentariu postat de cineva pe un site care evalua afacerile locale. Făcuse o revizie a motorului pentru un client și era complimentată ca fiind „drăguță, pricepută – și sexy“. Dar nu apărea nicăieri că își pierduse părinții într-un incendiu. Fusese minoră când s-a întâmplat, așa că nu-i menționaseră prenumele în buletinul informativ.

— Nu, nu mi-a trecut asta prin minte. N-am avut nici un motiv să o fac. Când am văzut anunțul tău pentru o pianină Blüthner, a fost exact ce îmi doream – perioada corectă, culoarea potrivită – și m-am gândit că poate nici nu sunt atât de rare pe cât credeam. Aș fi căutat informații despre tine dacă aș fi știut că pianina ta era exact *această* pianină. Dar în tot acest timp am crezut că *această* pianină a dispărut pentru totdeauna, că nu a mai rămas nimic din ea. În orice caz, asta mi-a spus mama.

Clara scutură din cap.

— Nu înțeleg. De unde știa mama ta despre incendiu?

— Pentru că pianina a fost a ei înainte să o primești tu.

— Ce? De unde știi asta?

— Scrisul acela. Cel de pe spate. Numele.

— Grișa, spuse ea.

— *Eu* sunt Grișa.

Arătă spre pieptul său asemeni unuia care mima asta cuiva care nu vorbea engleza.

— Sunt Grigori în rusă. Greg în engleză. Și Grișa îmi spunea mama.

— Adică tatăl meu a cumpărat pianina de la ea?

Timp de câteva minute, cel puțin așa a părut, fața lui rămase încremenită, mai puțin o venă care-i ieșise în relief pe mijlocul frunții.

— Nu chiar.

— Atunci cum? Vrei să spui că *a furat*-o?

— Nu, nu, nici vorbă. A fost un transfer perfect legal al dreptului de proprietate.

Greg își trecu mâna peste față, strângându-și tâmplele, și când le-a dat drumul, orice urmă de prietenie dintre ei dispăruse, iar el arăta exact cum era în portret: rece, concentrat, distant.

— Nu mai contează. Termenii acordului lor nu sunt importanți.

— Pentru mine sunt, zise Clara.

Tatăl ei nu-i spusese absolut nimic despre cum obținuse pianina, nici de unde și de ce, sau cine îi fusese proprietar înainte. Bineînțeles că la doisprezece ani nu-i trecuse nici o clipă prin minte să întrebe, iar în anii ce trecuseră de atunci, proveniența acesteia păruse lipsită de importanță. Nu-i știa nici muzica, nici secretele.

— Te rog, spuse ea.

Greg închise ochii și trase adânc aer în piept.

— Nu-i o poveste fericită, bine? Mama a iubit pianina asta, dar ceva s-a întâmplat și singura ei speranță de a o proteja a fost să scape de ea. Nu a vândut-o; pur și simplu a dat-o.

Clara fu atât de șocată, încât, preț de-o clipă, doar se uită la el, cu toate că o mulțime de întrebări i se învălmășeau în minte.

— Dar nu a fost prinsă în incendiu? o întrebă el.

— Era la tehnician să îi repare rama.

El a dat din cap.

— Mda, așa are sens.

Apoi se uită la ceasul de mână.

— Băieții o să iasă dintr-o clipă-n alta și trebuie să plecăm dacă vreau să mai fac toate fotografiile înainte să ne expire contractul.

Întinse mâna și Clara își strecură pe loc mâna într-a lui – era uscată și caldă. El o ținu puțin mai mult decât părea necesar, privind-o pe Clara cu atenție. Ei i se păru că simte cum ceva important trece de la unul la celălalt și îi unește, o legătură purtată de fluxul unei istorii comune. Însă apoi el îi dădu drumul brusc și îi spuse pe un ton formal:

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc.

Făcu apoi semn cu proaspăt eliberata mână spre uşa deschisă a camionetei într-un gest gen „după tine“, care sugera încheierea discuţiei.

— Aşteaptă o clipă, îi zise Clara. Nu poţi pleca pur şi simplu după ce mi-ai spus că pianina mea a fost a mamei tale. Ai crescut în Los Angeles, aşa-i? La fel şi eu, în Santa Monica. Cum i-a cunoscut mama ta pe părinţii mei?

— Nu am spus că-i ştia.

— Atunci *ce* spui tu, de fapt? De ce a crezut ea că pianina a fost în incendiu?

— I-a spus cineva. Nu-i mare lucru.

— Cine?

Greg o prinse în privirea aceea goală, cu expresia feţei perfect calmă. După o clipă, îşi scutură cu mâna partea din faţă a pantalonilor, deşi nu era nici un fir de praf pe ei. A făcut-o ca şi cum marca sfârşitul a ceva, un gest hotărât de încheiere, iar când a vorbit din nou, vocea lui avea o claritate fermă.

— Aceea a fost o perioadă grea din viaţa mea. Nu am nici un interes să vorbesc despre ea, nici cu tine, nici cu altcineva. Mă înfurie, şi eu nu vreau să mă înfurii.

Juan şi Beto se îndreptau agale spre ei, amândoi cu ochii roşii şi privirea puţin tulbure, după cine ştie ce consolări avusese cazinoul de oferit noaptea târziu. Ea se întoarse cu spatele. Se simţea ridicol stând acolo, după ce clar dormise în maşină şi crezuse că-i urmărise fără să fie observată. Îşi duse mâna la păr, se gândi că poate îi miroase gura şi că trebuie să meargă la baie.

— *Vámonos*[44], le spuse Greg cu un accent destul de convingător. *Quiero empezar temprano.*[45]

Apoi i se adresă ei:

— O să am grijă de pianina ta.

Gura lui zâmbea, însă ochii nu.

— Drum bun spre casă.

Clara nu avea nici un motiv să se împotrivească; obţinuse ceea ce-i spusese lui Peter că îşi dorea: să-l întâlnească pe Greg, să se asigure că pianina era pe mâini bune. Nu ştia cât de bune erau ale lui, bineînţeles, dar era încă vie senzaţia aceea tulburătoare a mâinii lui atingând-o pe a ei şi era

puțin stânjenită că-și închipuise că poate a însemnat ceva. Îi răspunse acum doar cu o mișcare a bărbiei, un gest pe care-l învățase fiind mereu în preajma bărbaților, un fel de a saluta pe cineva sau de a admite un fapt fără a expune ceva prea intim. Apoi își șterse mâinile de praf pe partea din față a blugilor, înlăturând parcă și anulând momentul, așa cum aparent făcuse el, după care sări jos din camionetă.

Merse spre mașină cu spatele, uitându-se cum cei doi oameni de la mutări își aruncă gențile în spatele camionetei, trag jos ușa tip rulou și o blochează. Făcură schimb de informații cu Greg, care a arătat cu un gest evaziv spre orizont în direcția frontierei, acolo unde mergea și ea. Apoi Greg o luă șchiopătând spre mașina lui, un SUV negru care părea mai mare decât era necesar și care – în ciuda mărcii elegante sau poate din cauza ei – era un model cunoscut pentru faptul că se strica cu regularitate.

— Tâmpitule, zise ea cu voce tare.

Însă toți își trântiseră portierele, închizându-le, așa că nu o auzi nimeni, mai puțin valetul, întors la datorie.

Se opri la benzinăria de pe colț, făcu plinul, își goli vezica, cumpără o pungă de Slim Jim, un pachet de biscuiți crocanți cu unt de arahide și un sfert de litru de lapte pentru micul dejun, pe care le înfulecă cu lăcomie, stând în mașina parcată, amintindu-și că nu mâncase nimic de aproape douăzeci de ore. Era doar șapte și jumătate dimineața și ziua părea că trecuse deja. Mâna îi pulsa, gâtul îi era înțepenit. Voia să facă duș, voia un pat, muzică pe care să adoarmă.

Se gândi la mama lui Greg, care dăduse pianina de pomană ca să o protejeze. De ce anume să o protejeze? Cum și de ce a ajuns la tatăl ei? Poate cineva știuse că încerca să găsească una pentru ziua de naștere a Clarei. O cunoștință comună? Apoi cineva i-a spus mamei lui Greg că fusese mistuită de flăcări în același incendiu în care pieriseră și părinții ei. Aceeași persoană care le făcuse legătura sau colegul de la serviciu, care-l ajutase pe tatăl ei să aducă pianina acasă în noaptea în care i-o dăduse ei, sau poate altcineva de la universitate. Ar fi putut fi oricine. Dacă mama lui Greg îi cunoscuse sau nu pe părinții ei, probabil că nici nu avea vreo importanță. Sau poate că era prea obosită și iritată ca să-i pese.

Dacă ar conduce fără să oprească, s-ar putea întinde în propriul pat

înainte de amiază. Apoi se gândi la Peter şi la cât de îngrijorat trebuie să fi fost. Îşi verifică telefonul să vadă dacă o sunase, dar era descărcat. Oricum era prea devreme să sune, îşi zise ea, şi îl puse la încărcat. Se hotărî să-i trimită un mesaj mai târziu, ca să-i spună că totul e în regulă, exact cum promisese că va fi, după care porni maşina şi o luă spre casă.

Era însă pe autostradă de mai puţin de un minut când îi atrase atenţia o privelişte ce se vedea în faţă, un tablou atât de improbabil, încât trecu de el şi mai conduse încă vreo 900 de metri înainte să realizeze ce era: Juan şi Beto descărcau pianina ei pe marginea şoselei.

Întoarse maşina cu un viraj larg peste zona mediană din pietriş de pe şoseaua aproape goală şi trecu pe lângă ei pe partea opusă, de data asta încet – nu, nu-i jucase feste imaginaţia –, apoi mai făcu un viraj de întoarcere ca să poată trage pe dreapta în spatele lor. Rulă până la un loc de staţionare de pe marginea drumului, pe jumătate ascuns vederii, şi se opri în spatele unui buldozer şi altor utilaje grele de construcţii parcate acolo. Mâinile îi tremurau când a deschis portiera maşinii, iar stomacul i s-a răzvrătit, fie de la porcăriile pe care le mâncase, fie din cauza anticipării faptului că trebuia să-şi apere pianina de vreun act de agresiune. Putea simţi cum strigătul prinde formă în gura ei, dar Greg i-o luă înainte.

— *Cuidado!*[46] a zbierat el, făcând un salt în faţă, ca să dea un şut unei pietre pe care Beto nu o putea vedea şi pe care poate ar fi călcat, din moment ce era la partea din spate a pianinei pe care o împingeau jos de pe rampă.

Apoi Greg a mers în laterala pianinei şi a echilibrat-o când ei au înclinat-o în spate şi au aşezat-o pe căruciorul de transport pe teren accidentat.

Clara, oarecum temperată de felul în care Greg supraveghea totul, se sprijini de capota maşinii şi se uită cum manevrau pianina, ducând-o lângă semnul albastru cu galben, cu maci aurii, care le ura călătorilor bun-venit în California. Era prea departe ca să audă ce spuneau, dar era clar că nu aveau să o abandoneze acolo, pe linia de demarcaţie a comitatului San Bernardino.

Se mişcau încet, Greg din cauza mersului lui săltat, şi cei doi tipi pentru că era anevoios să duci pianina în siguranţă pe pământul nisipos şi plin de hârtoape. Greg arătă spre o mică ridicătură.

— Împingeţi-o până sus. Movila aia pare suficient de plată. Daţi-o apoi

jos de pe cărucior și așezați-o pe pământ – altfel o să pară că e doar recuzită. Vreau să dea impresia că stă aici de ceva vreme. Ca și cum ar avea un scop.

Le dădu instrucțiuni lui Juan și Beto să poziționeze pianina în tot soiul de unghiuri până când, aparent satisfăcut, făcu câțiva pași în spate și ridică degetele mari și arătătoarele, două L-uri împreunate, formând un dreptunghi, și se uită prin el.

Pe urmă a arătat spre stâlpii de semnalizare rutieră, portocalii cu dungi albe, și Beto a alergat spre ei să îi scoată din cadrul imaginar. Juan a ridicat un băț, niște pietre și gunoiul care era aruncat pe jos, însă Greg a strigat „*Déjalo*!“[47] și a făcut semn cu mâna, așa că a ridicat din umeri și le-a lăsat să cadă cam pe unde le găsise.

Încă nu o observaseră, așa că rămase în spatele echipamentului de mutare, sperând că nu o să o vadă. Era interesant să-și privească pianina scoasă din context, cum era acum, manevrată și aranjată de niște străini. O cunoștea ca pe propriul corp, totuși părea atât de diferită acolo, pe marginea drumului, ca o versiune a ei pe care nu o mai privise până atunci.

— Împinge-o puțin mai în spate, strigă Greg, dar asigură-te că nu o să cadă. Bine, în regulă.

A lovit ușor aerul cu mâna.

— Acum dă-te puțin în spate spre mine, ca să ieși din cadru. E suficient. Rămâi acolo, în caz că am nevoie să o muți. *Entiendes?*[48]

Ea îl privi cum se lasă pe vine și își îndreaptă sofisticatul aparat de fotografiat spre pianină, soarele dimineții revărsându-și lumina peste Mojave National Preserve din spatele acesteia. Stătea nemișcat, înclinându-și capul mai întâi într-o parte, apoi în cealaltă. Clara încercă să-i urmărească privirea, dar nu-și dădea seama ce vedea el. Se gândi că ședințele foto pentru revistele de modă din New York City se desfășurau așa, dar cu modele slăbănoage și haine de nepurtat, oameni umblând grăbiți de colo-colo ca să le aranjeze părul, să le machieze și să aranjeze luminile. Dintr-odată, nu-și mai făcu deloc griji. Era evident că Greg e un profesionist și părea că într-adevăr tot ce voia era să fotografieze pianina. Felul în care și-a trecut mâinile peste ea mai devreme și cum a strigat la Juan și Beto să aibă grijă atunci când o ating, fără a mai pune la socoteală că îi aparținuse

cândva mamei lui – pentru ea toate astea erau nişte indicii că probabil o să aibă impecabil grijă de pianină. Se hotărî să stea şi să privească până când el o să termine, apoi o să meargă acasă. Şi când o să-i returneze pianina, peste două săptămâni, o să-i ceară să-i arate şi ei fotografiile. Voia să vadă prin ochii lui Greg cum e atunci când, aşa cum spunea el, se opreşte muzica. Cu siguranţă se oprise pentru pianina ei când a intrat în posesia ei. Poate că fotografiile lui vor scoate la iveală ceva despre cum fusese pianina înainte de asta.

Clara continuă să se uite cum Beto şi Juan au învelit din nou pianina în protecţii şi au urcat-o în camionetă, iar Greg şi-a luat echipamentul de acolo. Însă când el a ieşit cu SUV-ul pe şosea şi a luat-o spre Las Vegas, un nor de praf ridicându-se de pe cauciucurile din spate când a accelerat peste zona mediană, Clara a spus:

— La naiba cu asta.

Nici în ruptul capului n-avea să plece acum, nu după ce aflase că pianina îi aparţinuse mamei lui. Şi ce dacă era un subiect delicat pentru Greg? El era legat de trecutul ei şi ştia ceva despre pianină – poate şi despre părinţii ei –, ceva ce nimeni altcineva nu ştia. Şi dacă Greg hotăra că era a lui şi poate să o păstreze? Dacă o ducea în Death Valley şi refuza să o mai aducă înapoi? Poate asta însemnase gestul lui Juan, poate că ăsta fusese planul lui Greg de la bun început. În plus, fără serviciu sau iubit, de ce s-ar grăbi să se întoarcă în Bakersfield? Aşa că, atunci când camioneta a ieşit pe autostradă în spatele lui Greg, Clara a intrat din nou în formaţie în urma lor.

Îi sună telefonul. *Peter*. Îl smulse de la încărcat şi zise dintr-o suflare:

— Scuze, ar fi trebuit să te sun.

— Nu neapărat, spuse vocea de la celălalt capăt. Sunt doar flatat că mă găseşti atât de atrăgător.

— Ce?

— Păi sigur nu-i vorba tot despre pianină, nu-i aşa?

— Greg.

— A, da. Aşa. Spune-mi numele încă o dată.

— Nu fi ridicol.

— O, nu cred că eu sunt cel ridicol, tu ce zici? Am crezut că am clarificat lucrurile când eram la cazinou şi totuşi, uite că ţi-ai făcut iar apariţia,

umplându-mi oglinda retrovizoare.

Nu-şi putea da seama dacă o tachina sau era furios. *Eu nu vreau să mă înfurii*. Hotărî că nu vrea să afle ce s-ar întâmpla dacă el ar face-o.

— M-am gândit să vin şi eu cu voi un timp, spuse ea pe un ton degajat. Se pare că nu prea e nevoie de mine acasă acum.

— Nici aici nu prea e nevoie de tine.

Se forţă să găsească o replică potrivită.

— Sunt mecanic.

— Da, şi?

— Conduci un SUV de rahat şi o camionetă pentru mutări în Death Valley. S-ar putea să ai nevoie de serviciile mele.

După o scurtă pauză, îşi permise o clipă de optimism. Nu avea nevoie de permisiunea lui să meargă oriunde se nimerea să meargă el, dar ar fi o aventură mai plăcută dacă ar fi şi el de acord.

— În plus, tocmai mi s-a plătit o sumă frumuşică pentru taxe de închiriere, aşa că primeşti orice ai nevoie, fără să te coste nimic.

Chiar a zâmbit când a spus asta şi a făcut semnul OK cu degetul mare în sus, în cazul în care el se uita.

El a râs.

— Cred că glumeşti. O femeie-mecanic cu mâna ruptă? Asta e o povară, nu un avantaj. Mă tem că va trebui să refuz drăguţa ta ofertă, dar îţi mulţumesc. Hei, ascultă, drum bun spre casă şi băieţii o să treacă pe la tine peste două săptămâni. Sună bine?

— Aşteaptă, zise ea, dar el închisese deja.

Au condus toţi mai departe, ochii Clarei îngustaţi pe negrul strălucitor al SUV-ului lui Greg, exteriorul elegant al maşinii mascând o transmisie manuală alunecoasă care părea în clipa aceea o metaforă potrivită pentru el. Nu se simţea jignită că i se spusese femeie-mecanic; o deranja partea cu mâna ruptă – presupunerea că nu ar fi în stare să rezolve nici o problemă neprevăzută. Întotdeauna îşi propusese să fie exact opusul: femeia autosuficientă şi independentă, pe care să te poţi baza, în loc să depindă ea de altcineva. Lovi cu mâna fracturată în volan, îndeajuns de tare să scoată un strigăt de durere, dar când i-au dat lacrimile, a clipit des să scape de ele.

Cine naiba se credea el, să spună că *ea* era o povară?

44. „Să mergem.“ (în spaniolă, în orig.)
45. „Vreau să încep devreme.“ (în spaniolă, în orig.)
46. „Atenție!“ (în spaniolă, în orig.)
47. „Lasă-le!“ (în spaniolă, în orig)
48. „Înțelegi?“ (în spaniolă, în orig)

Era sâmbătă și Katia cânta la pianină, exersând gamele. În cele șase săptămâni de când îi fusese înapoiată pianina, a cântat ori de câte ori a putut. Toate celelalte puteau să aștepte: mersul la cumpărături după mâncare, gătitul cinei, scrisorile pentru părinții ei, chiar și timpul petrecut cu Grișa. Când nu cânta, se gândea la atingerea satinată a clapelor care se îngălbeniseră din nou în tot timpul în care nu fuseseră folosite, la apăsarea inconfundabilă a amortizoarelor, la tonul fără egal. Și muzica! Piesele pe care le știa, la fel și mâinile ei, păreau acum animate de o prospețime neașteptată. Trecuseră mulți ani de când nu mai compusese ceva și totuși simțea cum o piesă nouă se țesea în imaginația ei, măsură cu măsură. Se întrebă dacă așa te simți când ești dependent de droguri. Nu mai cântase deloc la pianina surogat, de care fusese peste măsură de încântată să scape. Când cei de la Immortal Piano îi livraseră pianina, le dăduse un bacșiș generos și îi rugase să ducă Yamaha înapoi la Armata Salvării, ca să fie pusă iarăși în circulație.

Plutea din nou deasupra lumii mohorâte. Degetele îi erau libere, la fel și mintea. Pianina ei era o punte către Rusia – către casă –, pe care nici măcar muzica nu o putea egala. Învăluită în notele aurii, putea să dea uitării temperamentul îngrozitor al lui Mihail, exuberanța și excesele prietenilor americani, propria singurătate apăsătoare. De săptămâni bune nu se mai uitase la polaroidele din Death Valley. Iar glasul îndurerat al muzicii pierdute, ce-i pusese stăpânire pe gânduri zi și noapte, nu o mai deranjase în ultima vreme. Poate dispăruse pentru totdeauna.

— De ce zâmbești? o întrebă fiul ei.

Nu s-a oprit din cântat când i-a răspuns:

— Cred că tundra se dezgheață.

— Când o să termini? zise el, vocea-i părând iritată.

Se tot plimbase prin cameră, așteptând-o, pierzându-și răbdarea.

— Încă puțin.

Copilul oftă teatral.

— O să-mi spui povestea? întrebă el, sprijinindu-se de pianină.

Ea îi făcu semn să se dea înapoi.

— Nu mai e nevoie să spunem iarăşi povestea aia, îi răspunse ea.

— Atunci născoceşte alta. Una cu Saşa după ce s-a trezit.

— Şşş-şşş-şşş. Acum eşti prea mare pentru fabule copilăreşti.

— Atunci hai să mergem undeva, o imploră el, lăsându-se să cadă lângă ea pe banchetă. La un film, sau în parc, sau altundeva.

— Ce zici de prietenii tăi de la şcoală, Grişa?

Îl iubea, dar o înnebunea cu cât de multă nevoie avea de ea. Mai ales acum, când tot ce-şi dorea ea era să plutească, distrasă într-un fel plăcut de la viaţa pe care fusese forţată să o accepte.

— Urăsc şcoala, îi zise el.

— Ai deja paisprezece ani. Mergi la liceu la toamnă! E timpul să-ţi faci prieteni de vârsta ta şi să-ţi petreci timpul cu ei.

Cu toate astea, se opri pentru o clipă, punându-şi mâna pe obrazul lui.

El închise ochii.

— Nu mă place nimeni.

Ea oftă. Ce copil dificil putea fi.

— Bine, o să mergem. Dar mai stăm un pic, spuse ea. După ce termin de studiat.

Îi era dor de ea. Chiar dacă încă era aici cu el, aşa cum fusese mereu, acum era diferită. Mereu zâmbind din senin, mereu preocupată. Toată viaţa lui îi fusese cea mai bună prietenă, şi presupusese că era la fel şi pentru mama lui, însă acum ea avea un alt prieten. Voia să i se strecoare în poală aşa cum făcea când era mai mic, când îl învăţase să cânte la pian pentru prima oară. Dar i-ar spune nu, că era prea mare acum, şi ca ani, şi fizic. În schimb, se întinse pe podea aproape de ea, în razele soarelui de după-amiază, şi privi firele de praf care pluteau în aer, urcând şi coborând odată cu gamele pe care le cânta ea. Îşi imagina că se mişcau datorită muzicii, fiecare fir înlănţuit de o notă anume, mama lui dirijându-le fără ca măcar să-şi dea seama. Grişa încerca să le atingă asemeni unei pisici, sperând că, dacă le întrerupea coreografia, poate că ea va termina mai repede şi-l va duce la plajă sau la mall, aşa cum făceau mamele tuturor colegilor lui. Sau măcar o să vorbească cu el înainte să vină tatăl lui acasă, furios, sau beat, sau amândouă la un loc, şi o să strice totul. Nu-i plăcuse tatălui lui că

vechea pianină își făcuse din nou apariția, dar asta nu era o surpriză. Nu părea să-i mai placă ceva, cu atât mai puțin să conducă un taxi cât era ziua de lungă, apoi să vină acasă la o soție care voia doar să cânte la pian.

Particulele de praf s-au mișcat când a despicat aerul cu mâna, fără însă să se oprească din mișcarea lor, luând-o doar liniștite în alte direcții, ca niște norișori pe cer, cu vântul împingându-i de colo-colo. Mama lui își continuă armonioasele game minore și majore, mâna dreaptă ridicându-se în timp ce stânga cobora până ce au fost la o distanță de patru octave, apoi schimbă direcția și își aduse mâinile la un loc din nou. Apoi ambele mâini urcând două octave în paralel, pe urmă coborând, apoi înapoi la mișcările antagonice, separate din nou, și în final iarăși împreună. Știa tiparul pentru că îl punea și pe el să-l repete în timpul orelor de pregătire, ceva ce făcuse deja pe ziua de astăzi, chiar imediat după micul dejun. Își dorea să adore asta, așa cum o făcea ea, însă nu putea. Nu putea să execute mișcările la fel de repede ca ea, deși ei îi făcea plăcere când el își dădea silința.

Soarele îi încălzea prea tare picioarele, așa că se târî pe podea culcat pe o parte, până într-un loc răcoros din spatele pianinei. Mama lui o ținea departe de pereți, chiar dacă împinsese Yamaha în fața uneia dintre ferestrele din sufragerie, blocând vederea.

— Muzica are nevoie de spațiu ca să respire, obișnuia ea să-i spună.

— Așa, ca în poveste? întreba el.

— Da, ca în poveste, venea răspunsul ei.

Așa că pianina trona în mijlocul încăperii de parcă ar fi fost un pian cu coadă.

Neagră și lucitoare, dominând totul din mijlocul camerei invadate de soare, ocupând prea mult spațiu pentru mărimea ei, pianina îl intimida și, în același timp, îl fascina. Își punea mâna pe partea din spate a ramei și simțea notele pe care le cânta mama lui. O altă serie de game, de data asta în Fa diez minor: Fa diez, Sol diez, La, Si, Do diez, Re, Mi, Fa diez, iar și iar. Putea auzi muzica, putea chiar să o simtă în palme, dar își dorea să o vadă ca să înțeleagă ce însemna pentru ea.

— Mama, cum arată muzica? o întrebă el, acoperind notele gamei.

— Șșș-șșș-șșș! s-a răstit ea. N-am terminat încă.

— Uff, făcu el, dar îndeajuns de încet ca să nu o deranjeze.

Avea în buzunar un cui pe care-l luase de pe jos pe când se întorcea acasă de la şcoală, o brichetă Bic goală şi doi bănuţi uzaţi. Vârful cuiului era ca un creion ascuţit, doar că mult mai dur. Şi în timp ce stătea întins pe podea, îi veni o idee plină de cruzime: ce urmă ar lăsa cuiul lui pe lemn? Deşi avea destulă minte să nu facă aşa ceva pianinei pe care mama lui o iubea – poate mai mult decât îl iubea pe el –, îşi dădu seama că odată ce se gândise la asta, nu mai putea să-şi scoată gândul din minte, aşa că rămase întins acolo, cu firele de praf şi notele gamelor plutind în jurul lui şi simţi cum cuiul e tras afară parcă de o forţă magnetică, spre partea cu note grave a pianinei. Negocie cu el însuşi. Ceva mic, micuţ, se gândi el, atât de mic, că nimeni nu o să observe vreodată.

Îşi scrijeli numele foarte îngrijit. Litere chirilice micuţe, chiar jos, la muchia colţului. Avu mare grijă, trecând pe conturul fiecărei litere de câteva ori, ca să aibă o adâncime uniformă. Contrastul dintre luciul negru şi lemnul natural închis la culoare, acolo unde lacul fusese scrijelit, nu sărea în ochi. Îi plăcea ideea de a-şi cere drepturile asupra bestiei care-i revendicase mama. A continuat, atât de concentrat pe ce făcea, încât nu-şi dădu seama că ea se oprise din cântat, că notele pe care le auzea el erau de fapt nişte ecouri din memoria lui.

Tocmai termina ultima literă când mama lui a venit de la bancheta ei şi a ţipat:

— *Grişa! Что, черт возьми, ты делаешь?!*[49]

---

49. „Ce naiba faci?“ (în rusă, în orig.)

Drumul către Death Valley a fost lung și plictisitor, o călătorie de trei ore cu mașina în partea vestică a Nevadei, pe lângă tufe de plante Artemisia, linii electrice de înaltă tensiune și turnuri de apă. În mijlocul unei fâșii imense de deșert, secătuit de culoare și fără nimic aparte, un panou roșu supradimensionat spunea ceva de un BORDEL și SOS PICANT, FOTOGRAFII, SUVENIRURI, dar Clara nu vedea nici un stabiliment prin preajmă. De fapt, peisajul părea abandonat în cea mai mare parte. Era liniște, mergea cu 120 la oră prin bazinul ăsta vast cu munți joși în depărtare și deasupra cu un cer de un albastru crud, nesfârșit. Într-un final, au trecut printr-un orășel, unde un magazin de anvelope deschis non-stop i-a adus aminte de propriul ei atelier, apoi au intrat din nou în California.

În cele din urmă, au trecut de un indicator ce le ura bun venit în Death Valley National Park. Tocmai trecuse de amiază, soarele trona în înaltul cerului, dogorind. Clara a înțeles că era genul de loc unde oamenii se puteau rătăci și puteau muri de sete și expunere. Nu mai fusese pe aici, dar unchiul ei îi povestise odată despre un prieten de-al lui care fusese. Ieșise cu cortul și un șarpe a intrat în sacul lui de dormit, înfășurându-i-se pe un picior. Când bărbatul a sărit din somn, șarpele l-a mușcat, așa că a urmat vechiul sfat să-și cresteze un X în piele, sugând apoi și scuipând sângele otrăvit. Dar a tăiat prea adânc. Mușcătura nu fusese veninoasă, însă tipul crestase o venă și, după ce s-a întins să se odihnească, a sângerat pe nisipul deșertului până a murit.

După câțiva kilometri, un indicator anunța PLATĂ TAXĂ, arătând cu o săgeată spre sediul unei patrule de pe marginea drumului. La chioșc, Greg a parcat și a plătit pentru acces. Când a terminat cu asta, a plătit și ea. Douăzeci de dolari nu erau o sumă exorbitantă, dar au făcut-o să se gândească la soldul de pe cardul de credit, lipsa unui venit, cheltuielile medicale și cele cu mutatul. Chiar și cu cei cinci mii de dolari picați din cer, își făcea griji cât avea să coste aventura asta neprevăzută. Greg a oprit la un hotel rustic, gen Old West, și a intrat împreună cu băieții, probabil ca să-și rezerve camerele, iar ea a rămas în mașină, încercând să se hotărască dacă

ar trebui să facă şi ea acelaşi lucru. La urma urmei, ar putea să o ia înapoi spre casă şi să ajungă până la cină dacă voia.

Contemplările ei financiare fură întrerupte când l-a auzit pe Greg zicând:

— Oră de cazare de rahat.

Cei trei bărbaţi erau din nou în parcare.

— Nu contează. Oricum, vreau să fac două fotografii înainte să se întunece.

Apoi dădu cu ochii de Clara şi se îndreptă spre maşina ei, iritarea lui evidentă făcându-i şchiopătatul şi mai pronunţat. Ea coborî geamul şi îşi sprijini ghipsul pe portieră.

El se aplecă.

— Nu crezi că chestia asta ţine de prea mult timp?

Dacă încerca să o intimideze, nu funcţiona. Luase deja o hotărâre: o să rămână, încă o vreme cel puţin.

— De ce-ţi pasă? Nu fac nimic rău.

— Ţi-am mai zis şi înainte, eşti o povară.

— M-am tot gândit la asta. Mai exact *cum* anume sunt eu o povară? Nu răspunzi tu pentru mine.

Greg îi aruncă o privire tăioasă.

— Nu, sigur că nu, zise el.

Apoi a făcut un pas înapoi şi a părut că se uită în jur, la întinderea sălbatică şi stâncoasă din spatele hotelului.

— Uite ce e, spuse el după o clipă, dacă vrei să te ţii după mine ca un câine de pripas, eu nu te pot opri. Doar să nu-mi stai în cale, ai înţeles?

A rămas acolo, uitându-se încruntat la peisajul sterp, vântul bătând tăios şi ciufulind smocurile de păr care îi mai rămăseseră. Poate că era un bărbat nemilos, se gândi ea, crud şi schilod. Dar ceva îi spunea că nu era atât de ameninţător pe cât pretindea el a fi. Oare ce anume îl făcea să fie atât de înverşunat?

— În regulă, răspunse ea.

Apoi, când el s-a întors spre maşina lui, l-a întrebat:

— Carevasăzică, unde mergem mai întâi?

Greg îşi ridică ochelarii de soare şi îi aruncă o privire piezişă care reuşea să fie indiferentă şi în acelaşi timp pătrunzătoare.

— *Noi?*

— Scuză-mă. *Voi*.

— Ei bine, presupun că va trebui să aştepţi şi-o să vezi, a spus el, după care s-a îndepărtat.

Înapoi pe şoseaua cu două benzi ce traversa Death Valley, merseră încă vreo cincisprezece minute, trecând pe lângă pâlcuri răzleţe de tufe verzi şi prăfuite şi un indicator care spunea că sunt la nivelul mării, după care au ajuns la o răspântie pietruită marcată ca TRASEU INTERPRETATIV SALT CREEK. De unde ştia Greg unde merge? La cât de sigur părea să fie de itinerarul lui, sigur era familiarizat cu parcul. Se întrebă cât de minuţios fusese cu planificarea expediţiei, şi lucrul ăsta îi aţâţa curiozitatea în ce priveşte motivul pentru care pornise el la drum.

După vreun kilometru şi jumătate, drumul se oprea într-o zonă pavată de parcare, de unde o alee din lemn se întindea spre munţii din depărtare, încadrată de un pârâu îngust într-o parte şi nişte formaţiuni masive de piatră spălăcită în cealaltă.

Clara se ţinu mai în spate – destul de departe cât să nu o acuze că îşi bagă nasul, dar suficient de aproape ca să vadă – şi citi ce scria pe câteva panouri unde era descris ecosistemul din Salt Creek. Greg le ordonă băieţilor să descarce pianina şi să înceapă să o împingă pe aleea de lemn.

— Soarele apune cam pe la şase şi cinci, zise el, uitându-se la ceasul de la încheietură. Pentru asta vreau să merg spre sud, către Badwater, aşa că trebuie să ne grăbim. Facem vreo treizeci de minute până acolo.

Juan şi Beto au grăbit pasul. Greg încerca să ţină aproape, iar şchiopătatul lui ajunse să pară un soi de ţopăit care îi amintea de bătrânul câine ciobănesc pe care-l avea unchiul ei atunci când el şi mătuşa au luat-o să stea cu ei. Shep avea o „şontâcăială în zorul lui“, cum zicea unchiul ei, şi ori de câte ori câinele încerca să fugă, avea acelaşi mers sacadat, săltat, pe care-l avea Greg acum. Iubise câinele acela.

— Aici, strigă Greg. Daţi chingile jos şi lăsaţi căruciorul acolo. O să o punem în pârâu.

— Stai, ce? strigă ea, trezită din amintiri. Ce ai spus?

— Vorbeam cu ei, zise el, deşurubând şi extinzând picioarele trepiedului.

— Ai spus cumva că o să puneţi pianina în *pârâu*?

— Chiar acolo, i-a strigat el lui Beto, arătând spre mijlocul apei puțin adânci. Lumina soarelui părea că aleargă pe luciul apei, care era presărată cu pietre de diferite mărimi.

— În apă? întrebă Clara.

Stătea proțăpită în fața lui, așa că nu o putea ignora.

El a oftat.

— Îți amintești înțelegerea noastră? Partea în care tu nu mă bați la cap?

A pus o lentilă la aparatul de fotografiat și l-a pulverizat scurt cu un jet de aer comprimat dintr-un tub.

— La dracu' cu înțelegerea ta! Nici în ruptul capului nu o să te las să-mi pui pianina în apă.

— Și cum ai de gând să mă oprești?

Spre surprinderea amândurora, ea îi smulse aparatul din mâini și mărșălui cu pași apăsați înapoi spre parcare.

— Ce dracu'? Treci înapoi! Aparatul ăla probabil valorează mai mult decât toate lucrurile tale la un loc.

Îl putea auzi apropiindu-se în spatele ei – un pas, buf, un pas, buf – și o luă la goană, sări în mașină și blocă ușile. Tocmai terminase de ridicat geamul de pe partea șoferului când ajunse și Greg. Clara așeză aparatul pe scaunul pasagerului și băgă cheia în contact.

— Dacă-mi pui pianina în pârâu, m-am cărat de aici și îți iau aparatul cu mine, îi strigă ea prin sticla geamului.

Gâfâind de zor, Greg se lăsă pe geam, punându-și un braț pe sticlă și afișând o expresie de indiferență, în ciuda faptului că pieptul îi urca și cobora spasmodic.

— Crezi că nu mai am și alte aparate la mine? Ce fotograf aș fi dacă aș aduce doar unul?

— În cazul ăsta, nu cred că o să te deranjeze dacă-l păstrez, îi zise Clara.

Porni motorul și își trecu brațul pe după scaun, uitându-se în spate peste umăr ca să se ghideze.

— Așteaptă! strigă Greg, lovind cu palma în geam când mașina a dat smucit în marșarier. Stai!

Cu inima bătându-i nebunește, Clara făcu un viraj de întoarcere și apoi băgă brusc în viteză ca un șofer cascador, o șmecherie pe care o învățase de

la Peter într-o duminică după-masă, apoi porni în trombă pe şosea, răscolind pietrişul. Îl auzi pe Greg zbierând în urma ei, dar nu-l putea vedea de norul de praf pe care maşina îl ridicase între ei.

— Stop! a auzit ea. Opreşte-te!

Nu era sigură însă dacă Greg era cel care îi striga asta sau propria conştiinţă. A încetinit şi a oprit, după care s-a uitat la aparatul care alunecase în spate pe scaun. Îl ridică şi şi-l aşeză în poală, simţindu-se ridicol şi infantilă că îl luase. Apoi întoarse maşina.

Greg era în mijlocul drumului, aplecat şi cu mâinile pe coapse. Când a ajuns mai aproape, a văzut că încerca să-şi recapete suflul. Asta o făcu să se simtă şi mai prost, dându-şi seama că probabil încercase să alerge după ea. Când în cele din urmă Greg se îndreptă de spate, expresia feţei lui purta povara înfrângerii. Trase pe dreapta chiar lângă el şi lăsă geamul jos.

— Ţi-am mai spus că n-o să las să se întâmple nimic pianinei, zise el. Şi chiar nu o să las.

— Şi atunci ce-i cu pârâul?

Aparatul a rămas cuminte la ea în poală.

— Ai observat cumva, din moment ce le vezi şi le ştii pe toate, cât de mică e apa şi că este o ridicătură de pământ uscat chiar în mijlocul ei? Nu? Ei bine, chiar aşa e, şi e suficient de mare ca să aşezăm pianina acolo fără să i se ude picioarele. De fapt, probabil că băieţii au şi pus-o deja *in situ*. Probabil că stau acolo, în mijlocul pârâului Salt Creek, aşteptându-mă să o fotografiez, ceea ce am să şi fac imediat ce-mi dai înapoi afurisitul de aparat.

— Parcă ziceai că ai şi alte aparate.

El scoase o batistă din buzunar şi îşi şterse obrajii şi ceafa cu ea.

— Chiar eşti o pacoste, ştii asta? spuse el, uitându-se în jos la ea.

Era ciudat cum vocea lui spunea atât de multe, şi faţa lui atât de puţine, de parcă îşi ecrana propria vulnerabilitate.

— Nu, chiar nu sunt, răspunse ea şi îi întinse aparatul, ţinându-l cu mâna sănătoasă.

Era o uşurare să scape de el. Greg a examinat aparatul şi lentilele să vadă dacă nu cumva Clara o fi stricat ceva, ba chiar l-a şi pornit şi s-a uitat la câteva cadre ca să se asigure că încă sunt acolo.

— Uite ce e, zise ea, îmi pare rău. Eu doar…

— Îmi pasă mult mai mult de pianina aia decât ți-ai putea imagina vreodată, spuse el, vocea înmuindu-se și trecând acum într-un registru mai blând. Nu e în interesul meu să o distrug acum.

În timp ce Clara se gândea la felul mai degrabă amenințător în care sunase acel *acum* al lui și dacă ceea ce intenționase el, de fapt, să spună era că poate ar fi în interesul lui să o distrugă mai târziu, Greg se răsuci pe călcâie fără să mai rostească vreun cuvânt și se îndreptă spre pârâu. Se uită la el cum se îndepărtează, șchiopătând mai tare acum, mergând în bătaia soarelui, și începutul lui de chelie strălucind de transpirație. În ciuda aerului său dur și arogant, a privirii îndrăznețe, a aparentei mobilizări în serviciul nefericirii, nu îl displăcea pe de-a întregul. Adevărul e că i se părea atrăgător într-un fel ciudat. Vedea o parte din ea însăși în Greg: un gol anost unde ceva se pierduse. Răbdarea lui sugera o rană mai adâncă decât orice i-ar fi cauzat mersu-i șchiopătat.

Rănile lui o duseră pe Clara cu gândul la ale ei, fizice și emoționale. Porni în jos spre pârâu, vrând să vadă cu ochii ei că pianina era în siguranță. Era acolo, pe porțiunea de pământ uscat din mijloc, unde spusese Greg că va fi, cu Juan și Beto stând lângă ea, arătând plictisiți, dar răbdători, așteptând instrucțiuni. Vederea apei o făcu să-i fie sete, iar setea o făcu furioasă. În clipa aceea nu voia să aibă nevoie de nimic – nici de băut, nici de o toaletă, nici de banii lui Greg, nici măcar de un sentiment de control, și cu siguranță nici de o pianină la care nu știa să cânte, dar la care nu putea renunța.

Se așeză pe aleea din lemn și se uită de la distanță cum Greg își potrivește aparatul după oarecșce calcule misterioase pe care și le făcuse, apoi aranjează locul, strigându-le ajutoarelor lui ceva ce ei îi păreau a fi niște ajustări lipsite de importanță, care nu făceau altceva decât să sporească riscul ca pianina să se ude. La un moment dat, Beto s-a împiedicat, iar Clara, văzând cu ochii minții clipele dezastruoase când mutau pianina și o cărau pe scări, scoase un sunet slab, involuntar, care – odată ce a văzut că el și-a recăpătat echilibrul și pianina era din nou stabilă – o făcu să fie mai furioasă pe ea însăși. Ținându-și mâna fracturată în poală, se luptă cu o nevoie covârșitoare de a plânge. A pierdut.

Șiroaie de lacrimi grele își croiră drum prin praful și nisipul de pe fața ei. Odată ce a început să plângă, nu s-a mai putut opri, lăsându-se copleșită de toate emoțiile care erau în spatele lacrimilor și în ele, în același timp însă putea să se privească de la distanță – *oh, e acolo o femeie care plânge* –, și când se aplecă în față, ținându-și mai strâns mâna la piept, simți cum o tandrețe profundă pune stăpânire pe ea. Sciziunea aceasta a conștientizării îi permise să observe că aleea din lemn tremura și ea la unison cu hohotele ei de plâns, că îi curgea nasul și era ceva total neatrăgător, că era posibil ca sunetele patetice pe care le scotea să se audă suficient de tare ca să atragă o atenție nedorită. Își permise totuși să continue, așa că lăsă frustrarea și setea, durerea, și stânjeneala, și toate celelalte să-i curgă pe obraji și să cadă picătură cu picătură pe blugi în pete dolofane. În cele din urmă, după câteva minute, izvorul a început să sece și lacrimile s-au rărit, apoi s-au oprit. Se simțea secătuită într-un fel satisfăcător – chiar dacă nu întru totul plăcut. Nu mai trebuia să lupte cu emoțiile ei: bătălia fusese deja purtată, iar acum se încheiase. Se simțea ca o mașină care rămăsese fără benzină și singura opțiune era să aștepte pe marginea drumului până ce făcea rost de combustibil ca să pornească din nou.

Aruncă o privire și văzu că Greg terminase și își împacheta din nou flanela și rucsacul, iar băieții de la mutări scoseseră deja pianina din pârâu și o așezau pe căruciorul de transport de pe aleea din lemn. Soarele coborâse suficient de mult ca să poleiască împrejurimile cu lumina înserării, iar ea se gândi cu o uimire detașată la cât de frumoasă și nobilă arăta pianina. Nu era de mirare că Greg voia să o fotografieze. Orice altceva ar fi fost între el și pianina Blüthner părea acum lipsit de importanță; oboseala luase locul curiozității.

Nu avea șervețel, așa că își șterse nasul cu dosul mâinii nevătămate și înțelese cât de murdară se simțea. Chiar dacă era obișnuită să fie plină de ulei de mașină, genul ăsta de „uzură“ rutieră nu avea pic de demnitate. Poate nici faptul că insista să-l urmărească pe Greg. Decise că era timpul să plece acasă, dar mai întâi voia să-și sufle nasul, să se spele pe față și să se ocupe de celelalte nevoi omenești ale ei.

Strecurându-se de acolo fără să fie văzută, a condus tot drumul înapoi la motel cu gândul să folosească baia și poate să lase un bilețel pentru Greg, ca

să-i spună că el câștigase, și ea pleca și nu mai era sub papuc. Dar când a intrat în parcare, a doborât-o oboseala și și-a dorit cu disperare să se întindă în pat, chiar și numai pentru o oră sau două, înainte să conducă cei vreo două sute și ceva de kilometri până acasă.

— Îmi pare rău, doamnă, i-a spus bărbatul de la recepție. Nu avem nici o cameră disponibilă pentru diseară. Sunt toate rezervate cu mult timp în avans în perioada aceasta a anului. Sfârșit de octombrie, început de noiembrie, atunci sunt cele mai aglomerate săptămâni ale noastre.

— Nimic, nimic?

— Nu, îmi pare rău.

A oftat și i-a mulțumit, apoi a luat-o pe unde i-a spus el ca să ajungă la baia publică. Pe urmă, în timp ce aștepta să i se aducă mâncarea în restaurantul hotelului, i-a scris lui Greg un mesaj scurt pe un șervețel de hârtie, cerându-și din nou scuze că-i luase aparatul de fotografiat, anunțându-l că pleacă și că îi dorea toate cele bune. Îl mai citi o dată, apoi împături șervețelul, îl rupse în bucățele pe care le aruncă în coșul de pâine. Pe un alt șervețel scrise, *Plec. – Clara*. Mesajul a rămas acolo pe masă cât timp ea a mâncat. Când a terminat, s-a șters la gură cu șervețelul și l-a azvârlit pe farfuria goală. Nu-i datora lui Greg absolut nimic.

Katia se aplecă în față, aproape de oglinda din baie, ca să-și dea cu rimel la un ochi, apoi se dădu în spate să verifice rezultatul. Satisfăcută, repetă procesul la celălalt ochi. Nu avea prea multe riduri; decise că arăta tânără pentru cei patruzeci de ani ai ei, chiar drăguță. Apoi un pic de ruj, nu prea mult. Nu voia să dea impresia că făcuse un efort special. Era prima oară când se machia sau când își ondula părul și purta tocuri ca să dea o lecție de pian.

Tot pentru prima oară, se întrebă dacă se cuvenea să invite un elev la ea acasă. Nu avea prea mulți, așa că de obicei era mulțumită că veneau la ea. Cei mai mulți erau copii de ciclu primar, pe care îi aduceau mamele lor cu mașina, care apoi stăteau pe sofa citind sau croșetând timp de treizeci de minute, așteptându-și odoarele. Copiii mai mari veneau uneori cu bicicleta după ore, lăsând-o aruncată la întâmplare în curtea din față. A avut și câțiva elevi adulți, femei ai căror copii crescuseră și plecaseră și care voiau în sfârșit să facă ceva pentru ele sau să alunge singurătatea care le invadase cuiburile goale. Doi soți, căsătoriți de aproape cincizeci de ani, veneau de două ori pe lună la ora prânzului, făcând cu rândul în timpul lecției de o jumătate de oră, stând ba unul, ba altul în picioare lângă pianină și încurajându-l pe cel care cânta. Niciodată însă nu venise un bărbat adult ziua-n amiaza mare, când fiul ei era la școală, și soțul la muncă. Acesta însă era singurul interval convenabil, el având un program încărcat și propria familie.

Așa că *de ce nu* s-ar cădea? Era profesoară, și casa ei era singura sală de curs pe care o avea la dispoziție. Faptul că ar fi singură cu un elev de gen masculin nu reprezentase o problemă înainte. N-ar fi nimic ieșit din comun, doar o altă lecție introductivă.

Katia așează niște fursecuri pe un platou și făcu pregătirile pentru ceai, apoi mai aranjă încă o dată lucrurile prin sufragerie. Aruncă o privire spre ceas: totul fusese pus în ordine de prea mult timp deja, și el nici măcar nu trebuia să sosească până la prânz. Oftă și se așeză la pianină. Cântatul întotdeauna o ajuta să se liniștească, mai ales acum, că-și primise înapoi

vechea pianină Blüthner.

A ales studiul lui Liszt *La Campanella* pentru tempoul lui vioi, *allegretto*. Era și o provocare tehnică ce implica agilitatea degetelor pentru salturile mari făcute cu mâna dreaptă. Primele note se cântau încet, ca și cum îți dregeai vocea, piesa devenind apoi mai alertă, mai insistentă și, în câteva minute, suficient de complicată încât să o acapareze și să o facă să uite de timp, așa că a tresărit, luată prin surprindere, atunci când s-a auzit soneria. Sări și se grăbi să ajungă la ușă, apoi se opri și trase adânc aer în piept, ca să pară calmă atunci când avea să o deschidă.

— Bună, poftește înăuntru, zise ea, întinzând mâna spre sufragerie ca una dintre gazdele de la emisiunile-concurs pe care le văzuse la televizor.

El îi zâmbi, acel *rodimoe piatno* al lui schimbându-și forma de-a lungul ridurilor din colțul ochiului stâng.

— Sper că n-am ajuns prea devreme. Mi-am făcut griji cu traficul, și de data asta chiar nu a fost aglomerat.

Zâmbi și ea, forțându-se să se liniștească. Era doar un elev. N-ar trebui să dea atenție faptului că el reușise cumva să o facă să i se înmoaie genunchii și să se simtă amețită atunci când a sunat-o din senin, la câteva luni după ce o ajutase să fie din nou împreună cu pianina ei, și a întrebat-o despre oferta ei de a-i da lecții de pian, așa cum menționase. Dar cum ar putea să nu dea atenție? Trecuse atât de mult timp de când simțise fluturi în stomac datorită unui bărbat, încât nici măcar nu-și mai amintea când anume fusese asta.

— E o plăcere să te revăd.

Îl conduse la pianină și trase bancheta pentru el.

— Ia loc, te rog.

Se așeză și Katia luă loc lângă el.

— Pianina arată minunat aici. Pun pariu că te bucuri că e a ta din nou după atâta timp, așa e?

— O, da, spuse ea, zâmbindu-i. Sunt tare bucuroasă.

El îi întoarse zâmbetul și ea văzu cum privirea lui alunecă grăbită peste a ei ca o mângâiere, și repede își coborî privirea.

El își împreună mâinile, frecându-le una de alta.

— Așadar, cum se procedează? Nu am mai luat nici o lecție de pian până acum.

Katia îşi îndreptă spatele şi dădu aprobator din cap o dată.

— Da. Primul lucru pe care trebuie să-l învăţăm este postura, fundamentul tuturor deprinderilor expresive şi tehnice pe care le vom dezvolta mai târziu.

El îi imită postura şi asta-l făcu să pară cu câţiva centimetri mai înalt – amândoi observară asta şi izbucniră în râs.

— Bun, zise ea. Acum nişte mişcări de bază. Relaxează tot braţul. Fără tensiune în umăr, cot sau încheietură. Fă asta.

Se răsuci spre el, îi luă mâna dreaptă într-a ei, arătându-i cum să-şi lase braţul cât mai moale. Intimitatea atingerii o făcu să tragă repede aer în piept, după care se forţă să se concentreze.

— Acum ridică braţul – relaxat, uite aşa. Priveşte.

Îi arătă cum, ridicându-şi braţul ca şi cum plutea în sus.

— Ţine mâna aşa, relaxată. Palma trebuie să fie rotunjită ca şi cum ai avea un măr în ea. Vezi? Bun, acum încearcă tu.

Când făcu ce i s-a cerut, păru că era un robot sau o marionetă manevrată cu ajutorul sforilor.

— În regulă, bine. Mai relaxat. Da, acum rotunjeşte-ţi palma şi mai tare. Ca un… cum se spune? Dom? Da, ca un dom. Bine. Acum priveşte, stai relaxat, dar vârfurile degetelor trebuie să fie ferme şi precise – nu flasce ca nişte paste fierte.

Katia îşi lăsă degetele să alunece pe claviatură şi apăsă o clapă cu degetul mijlociu.

— Deocamdată apasă doar cu al treilea deget, uite aşa. Apasă clapa tare, până jos, apoi dă-i drumul. O să se audă un ton frumos, profund, delicat. Bine, acum e rândul tău.

Făcu la fel, apăsând aşa cum îl instruise ea, prea tare însă şi eliberând clapa atât de repede, încât a sunat dur.

— Foarte bine, spuse ea. E nevoie de mult exerciţiu. Încearcă încă o dată. Şi încearcă şi cu cealaltă mână.

A cântat aceeaşi notă de câteva ori cu fiecare mână şi de fiecare dată a sunat la fel de îngrozitor ca prima oară.

— De cât timp cânţi? o întrebă el.

— De când eram foarte mică.

— Ai luat lecţii? Ar fi trebuit să încerc să învăţ când eram copil.

— La început m-a învăţat tata, dar în mare parte am învăţat singură. Mai târziu cu profesori. Am studiat pianul la conservator.

— Atunci sigur eşti bună. Vreau să spun că *a sunat* foarte bine ce ai interpretat. Am auzit prin uşă cum cântai.

— A fost binişor.

Ea a zâmbit în timp ce îşi ridica uşor umărul. Breteaua rochiei de vară i-a alunecat şi îşi dădu seama că el a văzut asta, apoi a privit-o cum o potriveşte la loc.

— O să cânţi ceva pentru mine?

— Nu vrei să-ţi continui lecţia?

— Ba da, dar e clar ca lumina zilei că n-o să devin *maestro* astăzi. Eşti o profesoară bună, sunt sigur de asta. Dar nu eşti *chiar atât* de bună.

Au râs.

— Ai vreo doleanţă anume? îl întrebă ea.

— Orice. Ceva ce-ţi place ţie mult.

Ea a dat o dată din cap, apoi se mută mai pe mijlocul banchetei, iar el se trase la margine ca să-i facă loc. Katia îşi ridică uşor mâinile şi făcu o pauză înainte să apese pe clape, atacând o piesă surprinzător de rapidă şi tumultuoasă, care a făcut ca mâinile să-i zboare în sus şi-n jos până ce a părut că ar putea ieşi scântei din ele. Picioarele îi acţionau pedalele, iar trupul îi zvâcnea de fluxul de energie ce trecea de la ele la pianină. Două minute, doar atât a durat, dar când s-a terminat – abrupt aproape –, pieptul îi tresălta şi o peliculă fină de transpiraţie îi făcea fruntea să lucească. Se întoarse spre el şi îi zâmbi.

— Ei bine?

El îi răspunse aplecându-se să o sărute aşa cum îi spusese ea mai devreme să apese pe clapă: profund, delicat, până la capătul notei, înainte să îi dea drumul încetişor, cu mult mai bine decât ar fi sugerat-o biata lui ofensivă asupra pianinei. A deschis ochii, iar ea a clipit, încă cu sufletul la gură, năucită şi rămasă fără grai.

— Iartă-mă, zise el ridicându-se. Îmi pare foarte rău. Nu ştiu ce mi-a venit. Te rog…

Se ridică şi ea, ducându-şi mâna la piept, inima bătându-i atât de tare,

încât crezu că o va auzi şi el.

— Cânţi atât de frumos, adăugă el, scuturând din cap şi aruncând o privire prin încăpere, apoi o luă stângaci spre uşă. Chiar îmi pare rău pentru… În fine, îţi mulţumesc.

Se împletici înapoi spre ea şi întinse mâna.

Îi strânse mâna într-a ei şi simţi cum tremură – sau să fi fost mâna ei cea care tremura?

— Mulţumesc, zise el din nou. În regulă. La revedere.

Se îndreptă singur spre ieşire şi era deja pe trepte înainte ca ea să-şi dea seama că pleca; se grăbi şi ea spre uşă.

— Întoarce-te săptămâna viitoare, strigă ea în urma lui. La aceeaşi oră.

El se opri şi răsuflă uşurat, tot corpul relaxându-i-se; apoi se întoarse încet spre ea cu un zâmbet pe faţă.

— Da? Eşti sigură de asta?

Katia dădu din cap o dată, încuviinţând, şi îşi înăbuşi un zâmbet.

— Ne vedem atunci, zise ea şi ridică mâna în semn de salut înainte să intre înapoi în casă.

Soarele coborâse deja în spatele munților când ea a păşit în parcare, iar aerul era rece şi încărcat de mirosurile deşertului aduse de un vânt mai puternic. Închise ochii şi trase aer adânc în piept. Oare mai fusese vreodată atât de obosită? Șoseaua se întindea spre orizont şi, amintindu-şi lungul şi monotonul drum cu maşina de mai devreme – oare chiar azi-dimineaţă ajunseseră ei în Death Valley? –, a simţit cum o lasă puterile. Ştia că nu va fi în stare să ajungă înapoi în Bakersfield dacă nu o să tragă un pui de somn mai întâi. Aşa că a căutat în portbagajul maşinii şi a scos un prosop pe care să-l folosească în loc de pătură, a coborât un pic geamurile să lase aerul serii să intre şi s-a întins pe bancheta din spate. În mai puţin de un minut dormea dusă.

A trezit-o un hohot de râs. Chiar şi cu uşoara poluare de la motel, stelele străluceau ca nişte puncte luminoase pe peticul de cer ce se vedea prin geamul maşinii când Clara a deschis ochii şi a privit afară. Temperatura scăzuse. Împingându-se ca să se ridice, bâjbâi pe scaun după telefon şi se uită cât era ceasul: 11:12 noaptea.

— Bineînţeles.

Un minut prea târziu ca să-şi mai pună o dorinţă. Când era copil, verifica adesea cât era ceasul până când se făcea 11:11, apoi închidea ochii şi-şi punea o dorinţă, dar se pare că în ultimii ani mereu rata asta. Se frecă la ochi şi căscă. Nu conta; oricum n-ar şti ce dorinţă să-şi pună.

Ieşi din maşină şi se întinse, uitându-se în jur să vadă cine râdea: câţiva oameni stăteau pe scaune pliante la oareşce distanţă de motel, capătul roşu aprins al ţigărilor lor licărind în întuneric. Voia să se stropească pe faţă cu apă rece, dar îi era prea jenă să dea iar ochii cu recepţionerul. Peste drum era o benzinărie unde putea să oprească la plecare. Când era pe punctul să urce la volan, observă pe scaunul din faţă un plic cu numele motelului. În el erau un bilet şi o cheie.

Până şi câinii vagabonzi merită un culcuş decent. Camera 213 din clădirea Roadrunner – G.

Se întrebă ce anume îl împinsese pe Greg să fie atât de generos numai după ce scotocise în torpedou după trusa de voiaj și prinse a căuta Roadrunner pe harta de pe peretele de la intrare. Apoi își aminti că recepționerul spusese că nu au nici o cameră liberă și nu avea nici un motiv să nu-l creadă; restaurantul și salonul erau aglomerate și, chiar și la ora aceea târzie, tot veneau și plecau clienți din diferitele clădiri ale complexului.

Două cupluri tinere, toți patru având laptopuri și râzând, au trecut pe lângă ea pe unul dintre pasajele acoperite pe când ea verifica numerele de pe uși. Brusc, una dintre femei se întoarse spre ea și spuse:

— Pare că te-ai rătăcit. Ai nevoie de ajutor? Felul în care sunt dispuse camerele aici e cam derutant.

— Nu, îi răspunse Clara, cu o voce care, spera ea, dădea impresia de nonșalanță.

Da. M-am rătăcit. Sunt derutată. Spune-mi ce să fac.

— Mă descurc, dar mulțumesc.

— Bine, zise femeia și ridică mâna în ceea ce părea și fluturare a mâinii, și salut. Noapte bună.

— Noapte bună, spuse și Clara, după care, enervată, o luă înapoi spre recepție, în spatele căreia era parcată mașina ei.

— Hei, a strigat cineva.

Se uită peste umăr și îl văzu pe Greg stând în cadrul unei uși.

— Văd că ai primit biletul meu.

El se lăsă pe spate, încrucișându-și brațele. Vocea dădea impresia că e mulțumit de sine, însă, ca de obicei, nu puteai citi nimic pe fața lui. Îi venea să-i dea un pumn.

— Te îmbeți cu apă rece dacă-ți închipui că o să mă culc cu tine, zise ea, suficient de tare să-l facă să se uite-n dreapta și-n stânga și apoi să se precipite spre ea.

— Despre ce vorbești? întrebă el printre dinți.

— Poți să mă insulți cât vrei, să mă faci câine vagabond, să râzi de mine că sunt aici, dar să nu crezi nici o clipă că sunt așa de disperată.

Greg își aruncă brațele în sus și se încruntă.

— Sper că glumești. Chiar crezi că încerc să te ademenesc în camera

mea?

Părea cu adevărat surprins. Clara simți că-i ia foc fața, dar nu îndrăzni să-i evite privirea. În cele din urmă, el își lăsă umerii în jos și închise ochii o clipă, cât să tragă aer adânc în piept și să-i dea apoi drumul.

— Nu încerc să flirtez cu tine, Clara. Nu-mi doresc deloc să mă culc cu tine.

Asta o făcu să se simtă îngrozitor de umilită. Nu-și dorea ca el să se dea la ea – cel puțin nu credea că-și dorea –, însă era mai rău că i se spunea că nici măcar nu încerca asta. Simți că obrajii îi iau foc din nou.

— Le-am spus lui Juan și Beto să împartă o cameră ca să poți sta tu în cealaltă, mai jos pe hol. Nu-mi plăcea ideea că ești singură afară și dormi în mașină. Dacă tot ai de gând să stai pe aproape, ai putea la fel de bine să o faci în siguranță. Mama ar fi insistat cu asta.

Se aplecă spre ea și o mirosi.

— În plus, ar cam trebui să faci un duș. Noapte bună, Clara.

Se întoarse în camera lui și închise ușa, lanțul zăvorului alunecând la loc cu un zornăit metalic.

Clara a dormit buștean pe patul îngust, așa cum nu o mai făcuse de mult timp. De obicei adormea destul de ușor, doar că în timpul nopții se tot foia în pat, agitată de vise prea vii, frecându-și capul de pernă atât de tare, încât atunci când se trezea, părul îi era vâlvoi, la fel de răvășit ca și așternuturile. Astăzi se trezi chiar înainte să răsară soarele, simțindu-se foarte odihnită. Rămase întinsă în pat, fără să se miște, uitându-se cum lumina devine tot mai puternică pe la marginea perdelelor și încercă să-și aducă aminte când a dormit ultima oară atât de bine. Probabil a fost în noaptea aceea cu Peter, cu mulți ani în urmă. Acum era luni, așa că el avea să se trezească curând, pregătit să deschidă atelierul la șapte dimineața. Și-l putea imagina, cu fața-i liniștită de somnul fără griji. S-a dat jos din pat. Gata cu asta!

Trase perdelele și privi munții. La marginea îndepărtată a parcelei, erau duzini de corturi și turiști și, dincolo de forfota aceea, un câmp plin de tufișuri ce se întindea până la orizontul poleit de lumina aurie a dimineții. Ziua, pe cât de liniștită se arăta, părea că întreabă: *Ce ai de gând să faci?*

Pe de-o parte – poate partea cu fractura, se gândi ea, făcând haz de necaz – era acolo, la un hotel dintr-un decor exotic și neobișnuit, fără să aibă unde

altundeva să meargă. Aproape că îi dădea senzația de concediu. Și nu era ea, tehnic vorbind, în concediu, dat fiind că nu era în stare să facă nici o muncă însemnată?

Pe de altă parte, nu fusese niciodată genul de om care să-și ia concediu. Nu pentru că ar fi fost excesiv de ambițioasă; pur și simplu nu făcuse niciodată parte dintr-o familie care să recompenseze munca cu excursii. Părinții ei munciseră întotdeauna din greu. Chiar și în afara numeroaselor cursuri semestriale din primăvară și toamnă, vara predau, se documentau, scriau articole. Amândoi își luau sarcinile atât de în serios – în privința a orice –, încât nu și-i putea închipui lăsând munca deoparte, făcând fericiți bagajele și călătorind în vreun loc unde nu era absolut necesar să meargă. De fapt, Clara se întreba acum, poate pentru prima oară, dacă vreunul din ei a făcut vreodată ceva doar de dragul distracției.

Nu-și amintea nici ca unchiul ei să-și fi luat vreo zi liberă. Petreceau seri liniștite împreună cu mătușa ei și mergeau în lungile lor plimbări cu mașina, dar pentru că Jack trebuia să se ocupe de service, nu a avut niciodată ocazia să-l închidă, cu excepția sărbătorilor oficiale. Pe lângă mașinile clienților, mereu era câte ceva care trebuia reparat sau căruia trebuia să-i acorde atenție, sau trebuia făcută contabilitatea, sau vreunul dintre angajații lui sunase să anunțe că era bolnav. Din moment ce nu aveau un cont de economii pe care să se bazeze, unchiul ei prefera să facă lucrurile care-i aduceau bani, nu pe cele care presupuneau să-i cheltuie.

Când a mai crescut și colegii ei de clasă vorbeau despre vacanțele de vară sau despre mersul la schi în vacanța de iarnă, nu i-a invidiat. Era ca și cum sporovăiai despre mersul la școală călare pe o lamă sau vorbeai în dodii. Interesant, da, însă nu ceva pe care să-l fi luat măcar în calcul ca opțiune. Așa că atunci când Ryan a surprins-o cu un weekend în San Diego drept cadou pentru a douăzeci și patra ei aniversare, s-a simțit vinovată tot timpul cât au stat acolo, de parcă ar fi trebuit să facă ceva mai productiv.

Auzi prin fereastră cum se deschide și închide o ușă mai jos pe hol. Apoi, puțin mai departe, o bătaie în ușă, un răspuns, cuvinte înăbușite în engleză și spaniolă. Alegerea era simplă. Ce ar putea face acasă mai productiv decât să se asigure că pianina ei era în siguranță și să afle poate câte ceva despre trecutul ei – sau al părinților ei?

Se spălă repede pe dinți și se îmbrăcă. Spre supărarea ei, Greg avusese dreptate când i-a spus că trebuie să facă duș. De-ar fi avut și niște haine curate. Habar n-avea unde o să meargă echipa de filmare, nici cât timp o să meargă ea după ei, așa că își strânse puținele lucruri pe care le avea, fără vreun gând de a se întoarce în camera asta. Putea să plece oricând voia. Fără lucruri pe care să le împartă și să le împacheteze, fără resentimente adânci pe care să le tot arunce dintr-o parte în alta. Doar să se urce în mașină și să conducă în orice direcție își dorea, exact așa cum obișnuia să facă cu unchiul ei până când erau pregătiți să se întoarcă acasă.

Se duse în micuțul salon din spatele biroului de la recepție și tocmai lua o înghițitură de cafea când Greg și ajutoarele lui își făcură apariția.

— Bună dimineața, zise el, dând din cap la vederea bananei și sticlei de apă de lângă ceașca ei. Provizii pentru drumul spre casă?

— De fapt, mă gândesc să mai stau prin zonă un timp.

I-a zâmbit. Greg ridică din umeri.

— Fă ce vrei.

Asta a și făcut. A avut grijă să păstreze distanța, dar s-a ținut scai de ei în următoarele zile în care Greg a fotografiat pianina în diferite locuri din Death Valley. Conducând de la un loc la altul, Clara fu șocată de imensitatea parcului. Ceva ce ei i se părea că e la vreun kilometru și jumătate depărtare – o dună de nisip, un afloriment pestriț – era în realitate la o distanță de vreo șase kilometri. Sub soarele dogoritor al amiezii, munții păreau să se aplatizeze și să se facă bidimensionali. Noaptea, întunericul se umplea de stele ce păreau atât de aproape, încât aveai impresia că le poți culege. Sentimentul că lucrurile erau aproape și în același timp departe era o iluzie derutantă. Până și cerul nu mai părea a fi bolta obișnuită; a te uita la el era mai degrabă ca și cum ai privi îndelung și direct spațiul cosmic. Și toate astea creau un cadru fascinant pentru fotografiile lui Greg.

Clara nu fusese niciodată interesată de fotografie. Oameni care se plimbau cu ochii lipiți de vizorul aparatelor în loc să vadă ce era chiar în fața lor, și pentru ce? Să păstreze o imagine artificială care era mai fragilă decât una reală? Până și fotografiile dintr-un album se puteau pierde sau puteau să ardă, și atunci ce ar mai rămâne? Doar jumătăți zdrențuite de amintiri care făceau ca trecutul să pară și mai îndepărtat decât era. Până

acum – uitându-se cum cei de la mutări poziționau pianina ei sus pe dune, lipind-o de niște formațiuni saline gigantice, în fața unui munte ce părea făcut din grămezi de diverse arome de înghețată – nu se gândise că valoarea artistică a unui fotograf ar putea fi de ajuns să justifice efortul.

Cea mai mare parte a timpului, ea și Greg nu și-au vorbit. Se uita la el cum muncește și doar ocazional îi remarca și el prezența. Și-a adus aminte cum mergea după tatăl ei prin casă, dorindu-și să fie lângă el, să știe mai multe despre el. A învățat să fie tăcută, să nu deranjeze ca să-l poată studia așa. Merita osteneala, mai ales pentru rarele clipe în care devenea conștient de prezența ei, lăsa deoparte hârtiile și o chema la el să-i dea un pupic sau să discute.

Iar și iar au repetat băieții de la mutări efortul de a da jos pianina, punând-o pe căruciorul de transport, legând-o cu chingi, împingând-o pe roți acolo unde urma să fie ședința foto, descărcând-o și dând jos protecțiile, poziționând-o după cum le indica Greg. După ce i-a privit făcând asta de câteva ori, Clara se simți mai în largul ei, mai liniștită în ce privește felul în care îi manevrau pianina. Se întrebă dacă nu cumva se plictiseau de slujba lor. Nu păreau să aibă vreo opinie în privința asta și pur și simplu executau ce li se cerea, păstrând conversația la minimum și îndurând cerințele lui Greg cu o indiferență stoică. Când el își termina treaba, băieții reluau toate acțiunile în ordine inversă. Apoi ea se alătura micuței lor caravane până la următoarea destinație, bucuroasă, dintr-un motiv inexplicabil, că face asta.

În acea primă noapte, după o zi întreagă de făcut fotografii, își cumpărase un schimb de haine de la magazinul de peste drum. Nu-l întrebase pe Greg dacă mai era disponibilă camera, dar din moment ce nu i-a spus că nu ar mai fi, a intrat folosindu-se de cheie. Pe urmă, curată după un duș lung și purtând noul ei tricou cu Death Valley, cumpărat ca suvenir, a mers la restaurantul hotelului pentru a doua noapte la rând.

Plasatoarea o conduse într-un separeu chiar vizavi de cel unde Greg, Beto și Juan se uitau peste meniu. Se strecură de-a lungul banchetei curbate, tapetată cu vinil, până ce fu parțial ascunsă vederii de spătarul înalt al separeului. Juan, așezat lângă Greg, îi aruncă o privire fără să dea semne că a recunoscut-o, apoi se uită din nou în jos la meniu. Poate că Greg le spusese să o ignore. Se simțea din nou umilită la gândul că e ținta vreunei

remarci sarcastice, deşi, uitându-se la ei – Juan şi Beto purtând o conversaţie simplă, liniştită, în vreme ce Greg era absorbit de ceva la telefon –, s-a gândit că el probabil nu s-ar deranja să socializeze cu ei, nici măcar pe seama ei.

Chelneriţa le-a luat comanda: hamburgeri şi suc acidulat de portocale pentru muncitori, un sendviş cu ton şi pâine de grâu – „fără coajă, mulţumesc“ – şi martini extra dry cu vodcă şi măsline, pentru Greg. Era un gurmand pretenţios, îndepărtând una după alta bucăţelele de coajă pe care le uitase bucătarul. Şi-a băut martiniul şi cu dinţii a eliberat săbioara de plastic de povara celor două măsline străpunse, apoi a ridicat degetul ca să-i facă semn chelneriţei să-i aducă încă unul. Le-a vorbit lui Juan şi Beto o singură dată, iar ei au dat aprobator din cap şi s-au apucat din nou să mănânce. Părea că Greg nu intenţiona să lege vreo prietenie în excursia asta. Aliaţi temporari, poate. Clara înţelegea, ba chiar admira felul acela de independenţă.

Când a terminat, Greg şi-a pus cardul de credit pe marginea mesei, iar Juan şi Beto au hăpăit ce le mai rămăsese din cină. Clara încă mânca atunci când Greg a trântit pixul chelneriţei pe nota de plată semnată şi s-a ridicat în picioare. Muncitorii s-au şters la gură şi au aruncat şerveţelele mototolite pe masă, după care l-au urmat afară; nici unul nu i-a vorbit când au trecut pe lângă ea.

Ziua următoare nu a fost cu mult diferită de prima, cel puţin la început. Au mers în două locuri diferite, au străbătut mulţi kilometri, s-au oprit pentru benzină şi nişte gustări, au mers cu maşina în alt loc. Când umbrele s-au alungit, au coborât dealul spre un loc numit Badwater Basin.

Părea mai degrabă un nume impropriu, acolo nefiind nici o picătură de apă, doar un bazin mic şi puţin adânc, înconjurat de ceea ce păreau a fi kilometri de sare. Au mers puţin mai departe de parcare şi au ieşit de pe şosea. Greg s-a dat jos să cerceteze zona, le-a spus celor doi să aştepte şi, spre surpriza Clarei, i-a făcut ei semn să i se alăture.

O conduse în depresiunea din care de mult se evaporase apa mării ce fusese pe vremuri acolo, lăsând în urmă un strat alb de sare, presărat de modele octogonale, neregulate de la crăpături şi mici creste de presiune. De aproape, păreau nişte valuri ce se prăbuşesc, împietrite de timpul ce trecuse.

Greg se opri la câţiva metri depărtare şi, vârându-şi mâinile în buzunare, îşi lăsă privirea să rătăcească peste culmile munţilor şi apoi în jos, spre vâlcelele de dedesubt.

— Te-ai simţit vreodată foarte jos? o întrebă el, pe un ton meditativ. Ai simţit că ai ajuns cel mai jos posibil?

Clara fu luată prin surprindere de ceea ce părea a fi o recunoaştere a vulnerabilităţii. El a dat cu piciorul într-o crustă de sare ce părea o miniatură a crestelor munţilor din spate.

— Da, răspunse ea.

— Ei bine, ai ajuns acum.

— Poftim?

— Uite, ăsta e fundul fundului, chiar aici. Cel mai jos punct de pe planetă. Suntem la 85,95 de metri sub nivelul mării.

Se uita la ea fără nici o urmă de prefăcătorie, însă ochii lui păreau să se încreţească la colţuri. Dacă ar fi prieteni – dacă el ar fi fost Peter –, ar fi pufnit-o râsul, poate chiar l-ar fi lovit în joacă cu pumnul în braţ. Dar chiar dacă a apreciat gluma, nu voia să coboare garda prea tare.

— Atunci nu ne rămâne să mergem decât în sus, zise ea, imitându-i expresia impasibilă.

Se văzu că se gândeşte la asta şi după o clipă dădu din cap.

— Poate că da. Poate că da.

Apoi ridică mâna şi le făcu semn de plecare lui Juan şi Beto.

Clara, simţindu-se mai puţin ca un câine de pripas, dacă nu chiar inclusă, îl privi cum îşi aşază trepiedul jos pe pământ, scotocind în geantă şi mormăind pentru sine:

— Unde mi-e lentila cu unghi larg? Fotometru. Da, aici. În regulă.

Se lăsă pe vine, atent la piciorul ţeapăn, ca să se poată uita prin vizor. Schimbă reglajele – „ISO 100, f/14, 1.6s“ mormăi el – şi focalizează obiectivul. Părea complet absorbit de munca lui, iar aceste mici manevre o fascinau. O duceau cu gândul la munca pe care o făcea ea: cobora în groapa de inspecţie, scotea de la vreun motor şurubul de golire a băii de ulei şi garnitura, lăsa uleiul să se scurgă, schimba filtrul, schimba uleiul. Muncă de jos, da, dar pe deplin satisfăcătoare – deşi probabil nimănui nu i s-ar părea suficient de interesant încât chiar să privească. Era surprinsă de cât de mult

îi lipsea să simtă ulei pe degete, să găsească o soluție la o problemă încurcată, să urmeze fiecare pas, să țină lucrurile în ordine. Să cureţe după Alex, care făcea mereu mizerie. Să lucreze cu Peter.

Odată ce a început să facă fotografii, Greg a încetat să mai vorbească singur. Poate, își spuse Clara, avea nevoie să asculte și altceva în afară de propria voce ca să poate surprinde fiecare imagine. Se gândi la fraza aceea de pe website-ul lui: *„Imortalizez ceea ce e și ceea ce nu e, prezența și absența, astfel încât să poți vedea ceea ce eu pot auzi.“* Clara închise ochii și ascultă și ea. Se auzea goana vântului, mai puternică decât în ziua de dinainte, măturând munții. Țipătul ascuțit al șoimului ce te ducea cu gândul la șuieratul locomotivei cu aburi. Țăcănitul declanșatorului. Beto, stând în spatele lor, aprinzându-și țigara cu un chibrit. Când a deschis ochii din nou, soarele alunecase în spatele munților, iar norii care brăzdau cerul se coloraseră portocaliu-purpuriu. Pietricelele din bazinul deloc adânc și încă acoperit de umbră păreau să plutească într-o mare de lumină aurie reflectată. Lacul negru al pianinei Blüthner strălucea pe depresiunea albă de sare, în vreme ce *doppelgänger*[50]-ul ei tremura în bazin. În lumina înșelătoare a amurgului, depresiunea de sare părea că e o vale acoperită de zăpadă.

În noaptea aceea, întorși la hotel, Greg o invită să i se alăture la cină.

---

50. „Dublul.“ (în germană, în orig.)

— Nu-mi doresc să fiu nicăieri altundeva decât aici, spuse Katia, apropiindu-se şi mai tare de el şi trecându-şi un picior peste al lui, prinzându-l parcă în capcană sub aşternuturi.

Fereastra era deschisă şi briza oceanului mişca adagio perdelele, asemeni unui dans lent în întuneric. Era lună nouă şi nu intra nici un pic de lumină, mai puţin cea de la ceasul digital de pe noptieră. Bungalow-ul de pe plajă era al unui prieten de-al lui, un tip divorţat care avea mai mulţi bani decât timp liber, aşa că se puteau bucura de el aproape oricând îşi doreau, iar asta fusese aproape în fiecare joi după-masa din ultimul an şi jumătate, de fiecare dată atâtea ore câte îşi puteau permite. În ultimul timp, rămăseseră până după lăsarea întunericului, disperaţi să stea mai mult timp unul în braţele celuilalt. El făcea unsprezece kilometri cu maşina dacă venea de la birou, ea făcea douăzeci: suficient de aproape ca să poată petrece netulburaţi câteva ore în pat, sau plimbându-se pe plajă, sau stând într-o cafenea, dar suficient de departe ca să nu trebuiască să-şi facă mereu griji că o să fie văzuţi.

— Şi eu, iubirea mea. Hai să rămânem. Să ne mutăm aici.

Ea râse uşor:

— Unde o să-ţi pui toate cărţile?

— Păi, când o să-ţi scoatem pianina în drum să o ia măturătorii, o să ne rămână suficient loc pentru cărţi.

Se prefăcu că îl loveşte cu palma peste piept şi el o trase într-o îmbrăţişare strânsă.

— Bine, fără cărţi. Putem pune pianina în bucătărie. N-am nevoie să mănânc; tot ce-mi trebuie eşti tu.

— Aşa e mai bine, zise ea şi îl sărută.

— Se apropie aniversarea noastră. Doi ani de la prima noastră lecţie.

— Eşti un elev îngrozitor.

— Cel mai rău. Dar un iubit minunat.

— Da, bineînţeles. Cel mai bun.

Îl bătu încet pe umăr.

— Te iubesc, îi spuse el.

— Și eu te iubesc.

El se răsuci pe-o parte și se sprijini în cot.

— De ce?

— *Зачем?*[51]

— Da, de ce. De ce mă iubești?

— Nu știi?

— Știu. Doar că îmi place să te aud spunând-o.

— Prostuțule.

— Prostuțul tău, îi spuse el, sărutând-o pe gât, chiar sub ureche, unde era locul cel mai sensibil. Spune-mi.

Katia își înclină capul pe spate ca el să aibă un unghi mai bun.

— Îți spun dacă nu te oprești.

Își îngăimă acordul pe pielea ei și ea se înfioră toată.

— Te iubesc pentru că vii tot timpul cu mine aici, în fiecare săptămână, pentru lecția ta de pian.

Chicoti.

El îi linse lobul urechii.

— Ce altceva?

— Te iubesc pentru cum mă privești în ochi minute în șir fără să clipești.

— Te-aș putea privi o veșnicie; ești atât de frumoasă. Și degetele tale, felul cum mă atingi, de parcă ai cânta Scriabin sau Ceaikovski. Nici măcar nu îți dai seama că o faci.

Interpretă primele măsuri din *Preludiul în Mi bemol minor* de Scriabin pe pieptul lui, presto. Ori de câte ori ea îi atingea sfârcurile, el tresărea de plăcere.

— Și ce anume îți place ție atât de mult la mine, încât te întorci de fiecare dată? îl întrebă ea.

— Vrei să-ți spun în rusă sau în engleză?

— Engleză. Ca să pot exersa. Se spune că cea mai bună cale de a învăța limbajul colocvial e „conversația în pat“.

— Păi am avut parte din plin de asta, nu-i așa?

Se rostogoli deasupra ei, mișcându-i trupul sub al lui până ce era întinsă pe spate.

— Oricum nu știu destulă rusă să mă exprim cum se cuvine. În regulă. Păi, în primul rând, ar fi talentul tău. De fiecare dată când cânți la pian, ești ca un păpușar care face cu mine ce vrea. Orice emoție ai vrea să simt, funcționează. Nici măcar nu știu cum faci asta.

— Meritul e al compozitorului, nu al meu.

— Greșești. E al tău.

O sărută pe nas.

— Apoi ar fi conversația, comunicarea. Nu m-am simțit niciodată atât de liber să vorbesc, să tachinez sau să glumesc cu cineva.

A tăcut. Amândoi știau că prin acel *cineva*, se referea la soția lui.

— Dar cu tine pot să fiu deschis. Putem vorbi despre… mecanismul iubirii fizice. Tu mi-ai arătat ce înseamnă și m-ai făcut să mă deschid complet spre asta. Și iubesc felul minunat în care îmi răspunzi când sunt pasional. Am fost cu persoane care erau excitate, dar niciodată pasionale. Nu nebunia care vine direct din inimă, nu așa. Înțelegi?

Nu înțelegea, nu pe de-a-ntregul, nu nuanțările astea ale lui. Însă felul în care s-a așezat deasupra ei, ca și cum ar proteja-o și ar avea grijă de ea, era de-ajuns.

— Da, răspunse ea.

— E o nebunie cât de ușor e să fiu cu tine. Exact ca acum, în pat împreună, ore întregi. Nu cred că am stat vreodată mai mult de o oră dezbrăcat lângă cineva fără ca unul din noi să ia în mână o carte sau să pornească televizorul, să plece sau să adoarmă. Tu?

Se gândi la prima după-masă pe care o petrecuse cu Mihail în micul lui apartament, făcând dragoste până ce s-a lăsat întunericul, acum douăzeci și unu de ani. Mai avuseseră parte de încă vreo câteva zile ca aceea pe urmă, încercând să se cunoască – poate câteva săptămâni; îi era greu să-și amintească – dar el avea temperamentul unui inginer, nu al unui amorez. Era atras de rutină și eficiență; sexul a devenit curând doar un alt lucru pe care să-l bifeze pe o listă. Măcar se îndrăgostiseră? Nu credea asta. Cedaseră pur și simplu în fața bunului-simț și pragmatismului.

Katia își puse mâna pe inima lui.

— Nu, dragostea mea. Nu așa.

— Vreau să fiu cu tine tot timpul, spuse el.

— Și eu, și eu vreau să fiu cu tine.

El se ridică și aprinse lampa. Părul lui roșcat închis era ciufulit, barba țepoasă începuse să se vadă, părând în lumină de un argintiu strălucitor. Și părul ei negru începuse să încărunțească, doar câteva fire pe ici, pe colo. Nu cu mult timp în urmă îl întrebase dacă credea că ar trebui să și-l vopsească, iar el i-a spus că nu voia să facă nimic de genul acela pentru el. Spunea că adoră să vadă cum i se schimbă culoarea părului, că își dorea să-l privească cum ajunge tot alb și cum venele se făceau noduroase pe dosul palmelor. Spunea că nu-i păsa ce urme avea să lase trecerea anilor câtă vreme el era acolo, martor al schimbărilor.

— Nu glumesc, Katia. Au trecut doi ani. Știm de ce ne iubim, așa că spune-mi când o să facem ceea ce trebuie să facem ca să fim împreună?

Se ridică și ea în capul oaselor, lovind cu pumnul în perne și potrivindu-le în spate ca să se lase pe ele. Apoi îi zâmbi.

— Și cum să facem asta, mă rog? Ne iubim, dar chiar ai de gând să-ți părăsești soția? Chiar vrei să-mi accepți fiul? Sunt multe lucruri dificile în aranjamentul ăsta.

El nu a ezitat.

— Da! Bineînțeles că l-aș accepta. Întotdeauna am spus că o să o fac.

Ea scutură din cap.

— Și cum rămâne cu soția ta?

— Îți amintești că ți-am spus de colegul acela care crede că a văzut-o în afara campusului cu un absolvent?

Ea a încuviințat, dând aprobator din cap.

— Cred că se vede cu el. *Se vede cu el.* Înțelegi ce vreau să spun?

— O relație amoroasă?

— Așa cred, da. Se poartă ciudat. Mă rog, mereu se poartă ciudat. Dar pare ceva diferit, în ultima vreme. E mai distrasă decât de obicei. Pare să fie mai puțin furioasă. Nu știu – ar fi minunat să aibă o relație cu altcineva.

— Nu te-ar deranja?

El făcu o pauză.

— Păi nu prea încape loc de critică, așa-i? Mi-ar plăcea să cred că e mai fericită cu altcineva. Asta m-ar face să mă simt mai puțin vinovat.

Katia se gândi la multele minciuni pe care le spuseseră de când au

început să se vadă, energia deturnată de la familiile lor ca să poată fura orele astea în doi, în fiecare săptămână. Era mai uşor cu telefoanele din timpul zilei, dar să înlesnească şi să ţină secretă partea fizică a relaţiei lor presupunea vigilenţă constantă şi tot soiul de tertipuri şi aranjamente. Uneori se simţea şi vinovată, dar nu într-atât pe cât se temuse. Hotărâse cu mult timp în urmă că Mihail merită trădarea ei. Ura însă să-şi mintă fiul, să spună că merge cu maşina în Mid-City în fiecare joi după-masa pentru repetiţii cu corul la o biserică prezbiteriană unde pretindea că munceşte cu jumătate de normă. Grişa avea aproape şaisprezece ani, era deştept şi bănuitor. Când a întrebat-o de ce cântă la repetiţiile corului, dar niciodată în timpul obişnuitelor slujbe bisericeşti, Katia a început să se furişeze de acasă câteva ore duminica dimineaţa, din două în două săptămâni. Uneori, dacă iubitul ei nu putea veni la bungalow, chiar se ducea la biserică, cu toate că nu o interesau nici religia, nici Dumnezeu. Nu o ajuta prea mult să-şi îmblânzească sentimentul de vină, dar a strâns suficiente detalii ca să-i poată descrie locul fiului ei dacă vreodată i-ar cere-o.

— Peste doi ani, zise ea, Grigori o să termine liceul şi probabil o să meargă la universitate. Atunci o să-l pot părăsi pe Mihail.

— Încă doi ani, spuse el ca şi cum era o condamnare la moarte.

— Nu-i atât de mult. Aşa avem timp să inventăm o poveste pe care să o spunem copiilor, să ne hotărâm unde o să locuim. Da?

Îi cuprinse faţa între palme şi se uită în ochii lui căprui deschis. Îşi trecu degetul mare peste pielea aspră a semnului lui purpuriu, pe care ea-l adora din motive pe care nu avea nevoie să le înţeleagă.

— Nu pot pleca acum, cu copilul încă acasă. Trebuie să fiu acolo. Dar când o să facă optsprezece ani, o să fie în regulă. O să fie mare şi o să poată să-şi poarte de grijă. Înţelegi?

El oftă, apoi se aplecă spre ea şi o sărută.

— Da. Nu-mi place, dar înţeleg.

Telefonul lui a început să sune din grămada de haine de pe podea.

— La naiba, exclamă el.

În ciuda costului exorbitant, îşi cumpărase un celular ca să poată răspunde de oriunde la telefoanele neveste-sii, fără ca ea să ştie unde e. Se oferise să-i cumpere şi Katiei unul, dar ei nu-i trebuia. Mihail nu se deranja

niciodată să o verifice, iar dacă ea trebuia să vorbească cu fiul ei, putea să sune de la un telefon public. Era suficient de greu să pretindă că era plătită pentru toate repetițiile și reprezentațiile cu corul; ar fi imposibil să explice cum făcuse rost de bani în plus pentru unul din telefoanele astea noi.

— Nu o s-o lungesc, îi zise el.

Răspunse la telefon în timp ce închidea ușa de la baie după el.

— Tocmai închei o cină de afaceri, l-a auzit ea exclamând.

Katia se întinse în pat, simțindu-se ca o pisică satisfăcută. Cu ceva timp înainte, petrecuseră o zi întreagă într-un hotel, făcând dragoste, ținând un picnic pe cearceafurile mototolite, bând vin spumos din pahare de hârtie. Se făcuse târziu fără ca ei să-și dea seama, iar el s-a panicat dintr-odată. Dacă nevastă-sa își făcea griji? Sau intrase la bănuieli? Soțul ei era la serviciu și copilul era plecat într-o excursie cu școala, așa că ea nu trebuia să dea explicații nimănui pentru absență. El însă tremura când a format numărul de acasă, și când a răspuns nevastă-sa, a părut exagerat de atent și afectuos. Broboane de sudoare i-au apărut pe frunte și s-a făcut roșu la față. Își acoperea gura cu mâna când vorbea, dar Katia era chiar lângă el. L-a auzit cum mințea despre ziua lui, cum îi dădea asigurări false și, la sfârșitul conversației, i-a spus soției că o iubește. A sunat mai degrabă ca ceva reflex decât sincer, ceva în genul *Ce mai faci?*, cum întreabă americanii, ca o formulă de salut la care nu așteaptă răspuns. Pe urmă nu a putut să o privească în ochi.

— Îmi pare atât de rău că a trebuit să auzi asta, i-a zis el. Nu am mai făcut așa ceva până acum. Mă tem că nu sunt un mincinos prea convingător.

Și pentru Katia era ceva nou. Minținul, faptul că-și înșela soțul, că fura din timpul copilului. Dar să fie cu el – să fie iubită de el – era singura evadare din melancolia care îi umbrise toți anii de când plecase din Leningrad. Se îndrăgostise, iubea cu adevărat. Și totuși, bucuria pe care o simțea alături de el nu făcea să dispară senzația aceea despre care doctorul ei spusese că ar putea fi depresie. Încă o simțea acut, mai ales când trebuiau să se despartă și să se întoarcă la familiile lor. Se întrebă dacă ar fi mai fericită să fie împreună în mod fățiș, fără să fie nevoiți să mintă. Poate că vor afla într-o bună zi, deși între timp era dispusă să tolereze toate astea, inclusiv să fie martoră la duplicitatea iubitului ei. Era surprinzător de ușor

să se obișnuiască cu asta.

Acum abia dacă o mai deranja.

---

51. „De ce?“ (în rusă, în orig.)

— Poate ai vrea să vii cu noi mâine, îi spuse Greg când terminară de luat masa.

Nu era sigură ce cauzase schimbarea lui de atitudine și rămase sceptică, deși îi făcuse plăcere compania lui la cină.

— De ce? întrebă ea.

— E drum lung cu mașina. De ce să nu-mi doresc să am un mecanic cu mine? Nu mi-ai spus tu că așa ar trebui?

Ea se uită într-o parte și luă o înghițitură de bere.

— Clara, zise el, râzând.

Simți că îi ard obrajii și rămase așa, cu fața întoarsă, deși nu era suficient de întuneric în restaurant ca să-și ascundă stânjeneala.

— Scuze, Clara, uită-te la mine. Te rog.

Trase aer în piept, se mustră pentru că s-a lăsat jucată pe degete așa ușor și se întoarse cu fața spre el.

O privi adânc în ochi.

— Chiar îmi pare rău, spuse el. Nu am vrut să-ți rănesc sentimentele.

— Nu ai făcut-o, îi răspunse ea.

Apoi se șterse la gură, aruncă șervețelul mototolit pe farfurie și se ridică în picioare.

— Mulțumesc pentru cină. Ne vedem dimineață.

— Bună dimineața, spuse Greg. Facem pace?

Îi dădu un pahar de carton cu cafea, iar ea se uită sub capac.

— Am făcut-o așa cum îți place, adăugă el zâmbind, apoi se întoarse spre cei doi bărbați de la mutări. Ar fi bine să pornim. O să fie o zi lungă.

Ea merse după ei în parcare.

Greg se duse cu Beto la camioneta U-Haul, arătând cu degetul ceva pe hartă. În timp ce Clara se îndrepta spre mașina ei, Greg i-a strigat:

— Poți veni cu mine dacă vrei.

Fu surprinsă când își dădu seama că își dorea asta. Nu-i făcea plăcere prezența lui atât cât o atrăgea complexitatea pe care bărbatul o emana: intensitatea ochilor, șchiopătatul misterios, felul în care părea să o invite și

în același timp să o respingă, să o alunge.

— E un drum lung, zise el. Cam 116 kilometri, dar se pare că șoselele sunt atât de accidentate, încât ne-ar putea lua patru ore dus, patru ore întors. N-are sens să luăm trei mașini. Dar, bineînțeles, fă cum ți-e mai comod.

Apoi își îndreptă din nou atenția spre hartă.

Opt ore în mașină cu Greg? Ar putea fi interesant.

— Sigur, îi răspunse ea. Lasă-mă o clipă. Trebuie să-mi iau niște chestii din mașină.

Când a împlinit șaptesprezece ani și și-a cumpărat prima ei mașină – o rablă veche pe care-o reparase împreună cu unchiul ei –, el a dotat-o cu un kit voluminos pentru urgențe și a avertizat-o să nu conducă niciodată fără să fie pregătită să trăiască la nevoie vreo câteva zile pe marginea drumului, în caniculă sau frig cumplit.

— Nu se știe niciodată când tu sau altcineva puteți da de vreo problemă.

Așa că avea întotdeauna pregătite apă, un pulover, un amnar cu magneziu pentru aprins focul, un extinctor, prosoape vechi, o trusă de prim-ajutor, protecție solară, ochelari de soare, balsam de buze, plus scule bine depozitate. Cel puțin Jack ar fi fost de acord ca ea să-și ia trusa de scule și geanta pentru urgențe rutiere. Poate că-și asuma riscul să fie cu trei bărbați în mijlocul pustietății, dar cu siguranță nu ar risca cu natura, cu mediul înconjurător.

— Ai roată de rezervă, da?

— Îhî.

— Și pentru U-Haul?

— Da, dragă.

— Verificam doar, zise ea și deschise portbagajul SUV-ului.

A văzut că avea acolo bidoane cu vreo optsprezece litri de apă, o pătură termică de la hotel și o ladă frigorifică, plus echipamentul lui de fotografiat și încercă să nu le deranjeze când își puse și lucrurile ei înăuntru.

— E acolo mâncare pentru picnic la cină, spuse Greg. Și niște gustări. O, și am cumpărat un *six-pack* pentru băieți și vin pentru noi.

A ridicat o sprânceană și a zâmbit.

— Crezi că avem nevoie și de altceva?

A zâmbit și ea fără să vrea. Ideea de picnic și vin în deșert cu un tip

interesant – chiar dacă enervant – părea aproape bizară. A ridicat din umeri.

— Presupun că nu.

— Atunci la drum, zise el, săltându-se în scaunul șoferului.

În Death Valley totul îi părea extrem Clarei, dar până acum cel mai impresionant a fost craterul vulcanic Ubehebe, adânc de vreo 180 de metri și lat de vreo 800, din partea de nord a parcului; paleta lui de culori și texturi era ceva nepământesc. Pe fundul craterului, pământul mâlos roz-maroniu te ducea cu gândul la niște lacuri secate. Între ele, straturi colorate de gresie și alte sedimente, sculptate de-a lungul a milioane de ani de aluviunile ce se scurgeau în stratul roșiatic-portocaliu de la bază, expus vederii, deschizându-se ca un evantai, ramificându-se în ravene adânci pe terenul vulcanic negru.

Stând pe marginea vulcanului, la o înălțime de 79 de metri, Clara a trebuit să-și înfigă bine picioarele în pământ, unul în față și celălalt în spate, ca să nu o doboare palele puternice de vânt ce împrăștiau pe cer norii subțiri.

— *Miren*[52], le strigă el muncitorilor, arătând spre punctul cel mai de jos de pe marginea sud-estică a craterului.

— *Sí*, îi răspunse Beto.

— Vreau să duceți pianina în partea cealaltă a craterului – își mișcă mâna peste creasta nordică – și să o descărcați chiar vizavi de locul unde suntem noi acum. *Me entiendes*?[53] În regulă, bun, dar ascultați aici. Probabil că e cam un kilometru și jumătate până acolo, pe pământ moale, care o ia la vale, plus că o să bată tare vântul. Odată ce ajungeți acolo, va trebui să o țineți bine. Doar să o duceți cât mai pe margine, dar apoi va trebui să vă întindeți amândoi pe jos în spatele ei și să nu-i dați drumul. Știți ceva? Folosiți chingile. Nu le dați jos. De la distanța asta nu o să se vadă în fotografie. Și, oricum, după cum e înclinat peretele craterului, probabil nici n-o să pot să văd picioarele. Poftim, luați walkie-talkie-urile. O să vă zic ce să faceți.

— Pot să merg eu cu ei, zise Clara, nereușind să-și ascundă îngrijorarea.

Rafalele erau puternice și știa foarte bine cât de instabilă putea fi pianina când nu era ținută în echilibru. O durea mâna numai când se gândea la asta.

— Clara, nu-ți fă griji. Nu aș risca dacă n-aș avea încredere în ei. Ți-am spus că lucrează pentru un prieten de-al meu de la o companie de design de platou. Platouri de film. Știi filmul cu tipul care cade de pe clădire? Unde vezi toată povestea vieții lui în timp ce cade tot mai jos, etaj după etaj? Amicul meu a construit platoul acela. A câștigat și un Oscar pentru asta. În orice caz, băieții nu fac acordaj sau chestii de genul ăsta, dar se pricep să mute lucruri grele dintr-un loc în altul.

Juan îi aruncă Clarei un zâmbet.

— E adevărat, zise el.

Fără să mai zăbovească, o luară încet pe lângă marginea craterului, făcând eforturi să nu cadă. La o rafală mai violentă, Clara crezu că o să o ia de pe picioare chiar în locul în care stătea și își azvârli brațul să se țină de Greg, inima bătându-i cu putere când și-i imagină pe bărbații de la mutări și pianina ei azvârliți dincolo de marginea vulcanului, izbindu-se și rostogolindu-se până ce se prăbușeau pe pietrișul de la bază, la aproape 180 de metri mai jos.

— Sunt toți în siguranță, Clara.

Greg ridică mânerul de la portbagajul SUV-ului, deschizându-l, și întinse mâna după geanta cu aparatul de fotografiat. Clara stătea la câțiva metri și se uita cum muncitorii împing încet pe roți pianina pe lângă marginea craterului, bălăbănindu-se pe terenul instabil, vântul jucându-se brutal cu ei la fel cum se juca cu părul lung al lui Beto. Cum putea el să vadă ceva când părul îi tot intra în ochi în halul ăla?

Ajunseră în cele din urmă pe poziție. Greg își potrivi trepiedul și se aplecă în față ca să se uite cu ochii mijiți prin vizor. Îndreptă spre pianină un dispozitiv mic și, după ce-l verifică, schimbă niște reglaje și își lipi din nou ochiul de aparat. Apăsă un buton de la capătul unui cablu ce era conectat la aparatul de fotografiat, potrivi reglajele încă o dată și apăsă pe buton.

— Puțin mai la stânga voastră, spuse el în walkie-talkie și muncitorii se ițiră din spatele pianinei asemeni unor popândăi.

— Bine, rămâneți așa.

S-a tot mișcat, schimbând lentile și reglaje, modificând înălțimea trepiedului, curățând obiectivul. Le spuse să schimbe unghiul pianinei cu

câteva grade, ceea ce-au și făcut, și să dispară din nou, și au făcut și asta. În timp ce el lucra, Clara îi remarcă fluiditatea mișcărilor. Avea un soi de autoritate confortabilă asupra propriului echipament, pe care ea o admira.

Se uită îndelung la pianină, scânteind în miniatură în partea cealaltă a hăului, apoi se întoarse spre el.

— Cum arată?

— Uită-te și tu, îi răspunse Greg.

Șchiopătând, a păşit din spatele trepiedului și a arătat spre vizorul aparatului.

— Scopul e să creezi o atmosferă grandioasă. În mod normal, aș pune fundalul cât mai departe posibil ca să fac pianina mai mare, dar în cazul ăsta am vrut să scot în evidență fragilitatea și pericolul a ceva ce se află pe marginea prăpastiei. Vezi cum am încadrat-o? Imensitatea cerului deasupra? Adâncimile misterioase dedesubt? Dă impresia unui potențial pericol. Simți asta?

Vocea îi suna tensionat, ca și cum era încântat de pericolul pe care-l descria.

Clara îl fixă cu privirea, îngrijorată, însă el arătă din nou spre vizor.

— Uită-te, o îndemnă el, așa că îşi lipi ochiul de aparatul de fotografiat.

Tot distantă, pianina părea singuratică și, da, fragilă, chiar dacă Clara știa că era în siguranță, ținută strâns de Juan și Beto, care stăteau nevăzuți în spatele ei. După ce îşi privi pianina timp de un minut, în acel cadru deopotrivă periculos și frumos, obosi să-și mai țină ochiul stâng închis, așa că îi dădu aparatul înapoi lui Greg. Auzi țăcănitul diafragmei chiar și cu tot vântul care bătea. În rest, el rămase complet nemișcat.

— De ce faci asta? îl întrebă ea.

— Ce anume? zise el fără să-și dezlipească ochiul de aparat.

— Îmi târăști pianina prin deșert. Pare o cheltuială mare și o adevărată pacoste. Ca să nu mai zic că e… periculos. Adică îmi place ideea de a arăta ce se vede când muzica se oprește, dar de ce aici? De ce, dintre toate locurile, taman în Death Valley?

Greg trase adânc aer în piept și expiră încet în timp ce se ridica din poziția ghemuită.

— Bine, zise el. E corect așa.

Apoi apropie walkie-talkie-ul de gură şi zise:
— În regulă, aduceţi-o înapoi.

---

52. „Uitați-vă!“ (în spaniolă, în orig.)
53. „Mă înțelegeți?“ (în spaniolă, în orig.)

Își puse la loc echipamentul în SUV. Înainte să înceapă să-l dezasambleze, a cotrobăit în mașină până ce a găsit o mapă din piele și i-a întins-o.

— Poftim, uită-te.

Ea a tras fermoarul, a deschis mapa și a scos din ea un obiect plat, învelit într-o pânză groasă de in, imprimată cu flori sălbatice galben cu ocru. Aruncă o privire scurtă spre Greg, iar el a dat din cap să continue. Înăuntru era un mic album de fotografii, cu coperta groasă, cartonată. Pe coperta albă era o singură imagine alb-negru a unui peisaj înghețat și straniu, cu un cer pustiu și cu munți în depărtare.

— Îl recunoști? o întrebă Greg. E Badwater Basin, unde am fost ieri după-masă.

— Oh. Da, îmi amintesc acum. Dar pe pământ pare că e gheață, nu sare.

— Așa a crezut și mama. Spunea că arată ca tundra siberiană și că nu-i venea să creadă că nu e frig. În toate arată așa, de fapt.

Clara întoarse filele cu grijă. Era doar câte o imagine pe fiecare, o copie a unei fotografii Polaroid învechite, cu marginea albă și calitatea aceea ușor subexpusă, neclară, în ton sepia.

— E mama ta în poze?

— Mda. Și eu. Astea sunt scanări ale pozelor dintr-o excursie pe care am făcut-o în Death Valley imediat după ce am ajuns noi în California. De fapt, sunt singurele fotografii de familie pe care le avem. Mama le-a ținut aproape tot timpul împachetate și ascunse într-un sertar, dar le scotea uneori și se uita la ele. Stătea ore întregi la masa din bucătărie, uitându-se la fotografiile alea. Am pozele originale într-o casetă de valori din New York. Am făcut albumul ăsta ca o copie de siguranță.

Clara studie cu atenție fiecare copie în parte. Recunoscu Salt Creek și Mesquite Flat Sand Dunes, Devil’s Golf Course și Artist’s Palette și alte câteva locuri în care fuseseră în ultimele patru zile. Cu toate astea, era surprinsă de pustiirea, de singurătatea pe care imaginile păreau să o înfățișeze. De fapt, toate pozele, deși frumoase, erau tulburător de

dezolante.

— Uau, sunt splendide. Însă profund deprimante. E mult mai plăcut să fii aici.

— De acord. Dar mai spunea şi că arată exact aşa cum se simte ea. Moartă[54], la fel ca numele.

— Dar parcă ai spus că ăsta era locul ei preferat, zise ea pe un ton întrebător, uitându-se mai îndeaproape la femeia din fotografii.

Greg îi aruncă o privire, încruntându-se.

— Duminică, în parcarea cazinoului. Asta ai spus atunci.

El strânse din buze.

— Aşa e. Ei bine, presupun că eram sarcastic. Din câte ştiu eu, a venit aici doar de… două ori.

Scutură din cap ca şi cum ar fi vrut să scape de un gând.

— Am plecat din Rusia pe când eram bebeluş. Asta a schimbat-o, cred. Era atât de nefericită. Sunt sigur că era mai mult de-atât, o depresie sau ceva de genul ăsta, însă obişnuia să spună că era tristă pentru că a trebuit să-şi lase pianina în Rusia.

Şi-a trecut mâna peste faţă.

— Într-un final, pianina a fost trimisă cu vaporul, dar până să se întâmple asta, fotografiile au fost ca un fetiş pentru ea. Spunea că panoramele arătau atât de dezolant pentru că le lipsea muzica. Chiar a născocit o poveste despre asta, despre o fetiţă, Saşa, care trăia în Siberia. Toţi erau nefericiţi şi pătrunşi de frig până când cineva i-a dăruit Saşei o pianină, şi când a început să cânte, zăpada şi gheaţa s-au topit şi tot ţinutul a început să se schimbe. Apoi s-au întâmplat nişte lucruri îngrozitoare, o căsătorie nereuşită, un negustor invidios şi, în cele din urmă, pianina a fost distrusă şi tundra a pus din nou stăpânire pe toate, iar Saşa a îngheţat într-un coşciug făcut din propriile ei lacrimi.

— E îngrozitor! spuse Clara.

Greg pufni scurt.

— Am iubit povestea asta. Probabil că nu i-aş fi cerut să mi-o spună atât de des, dacă mi-aş fi dat seama pe atunci că fetiţa nu era alta decât mama. Eram în L.A., cel mai cald loc în care fusese ea vreodată, dar în ea totul era cuprins de îngheţ.

— Chiar şi după ce şi-a primit pianina înapoi?

— Nu am fost o familie prea fericită, zise el, ridicând din umeri. Au fost perioade în care mama părea că e bine. Dar pentru ea, fericirea părea ceva, nu ştiu… fragil. Poate că, într-o anumită măsură, e la fel pentru toată lumea.

Clara înfăşură cu grijă albumul în pânza de in şi i-l dădu lui Greg, tocmai când doi motocicliști pe un Triumph Roadster se opriră în locul unde începea poteca. S-au dat jos, dezlipindu-şi picioarele lungi de rezervorul mare al motocicletei şi şi-au scos căştile. Femeia şi-a scuturat părul, iar bărbatul şi-a pus mănuşile în cutia-portbagaj. Îmbrăcămintea lor prăfuită de piele scârţâia uşor în timp ce se duseră ţinându-se de mână până la marginea craterului, suficient de departe împotriva vântului, încât să nu trebuiască să salute pe nimeni din apropiere. Clara se uită la Triumph cu invidie. Motocicleta era enormă, chiar mai mare şi mai strălucitoare decât pianina. Chiar şi aşa, oprită, părea un luptător de stradă gata să se încaiere, de parcă voia să o ia la goană în jos pe şosea, plutind deasupra asfaltului. Îşi dorea cu disperare să se lase să alunece în şa şi să simtă cum de sub ea motocicleta urlă agresiv, nestăpânit, la viaţă. Chiar şi numai uitându-se la ea, putea să-i simtă în mâini vibraţia motorului, iar în stomac senzaţia de viteză. Apoi aruncă o privire scurtă cuplului. Fericirea lor nu părea fragilă. Stăteau lipiţi unul de altul, femeia lăsându-se în spate, pe pieptul bărbatului, iar el cuprinzând-o în braţe. Clara se întoarse cu spatele, dar trăgea din când în când cu ochiul în timp ce ei arătau cu degetul spre priveliştea uimitoare a pianinei împinse de-a lungul marginii. Vântul le aduse vocile mai aproape, făcându-i oarecum intimi.

— Să fiu aici şi să văd astfel de lucruri mă face să-mi doresc să cred în Dumnezeu, a spus femeia cu un accent britanic sacadat.

Bărbatul i-a răspuns cuprinzându-i sânii în palme şi sărutând-o pe gât. Ea a râs şi au pornit în jos, pe o cărare abruptă din marginea vestică a vulcanului.

— Şi tu? o întrebă Greg pe Clara în timp ce strângea trepiedul. Tu crezi în Dumnezeu?

— Nu ştiu, zise ea. Nu chiar. Tu?

— La naiba, nu, a izbucnit el batjocoritor. Ori de câte ori cineva vorbeşte despre Dumnezeu, tot ce aud e propriul lor fanatism, dogmatism, elitism şi

bigotism. O scuză să se simtă superiori oricui altcuiva din punct de vedere moral. Mulţumesc, nu.

— Asta e religie, nu Dumnezeu.

Se gândi la ceva ce-i spusese unchiul ei cândva, într-o duminică dimineața. Ieșiseră de pe autostrada Weedpatch și o luaseră pe un drum neasfaltat, au trecut de câteva antene TV și turnuri de relee cu microunde, și într-un final au ajuns la o poartă. Au fost nevoiți să străbată la pas ultimele sute de metri, dar când au ajuns la Breckenridge Lookout, Jack și-a băgat mâinile în buzunare și a cercetat cu privirea versanții Pădurii Naționale Sequoia de sub ei. S-a uitat la ea și a zâmbit.

— Mă bucur că am putut veni astăzi la biserică, a zis el.

Greg ridică din umeri în timp ce deșuruba o lentilă telefoto de pe aparatul de fotografiat.

— Tot aia e, spuse el. Zeloții, criminalii și politicienii întotdeauna își justifică acțiunile invocând reguli inventate de un prieten imaginar. Sau nenorociții de atleți! Adoră să arate spre cer în interviurile de după cursă și să spună rahaturi ca: „Cel de Sus a avut grijă de mine.“ Ei chiar cred rahatul ăla? Că sunt atât de buni, încât să-i distragă atenția lui Dumnezeu de la cealaltă echipă și să o atragă asupra lor? Ce cred ceilalți băieți, ha? Dacă și ei sunt băgați în asta, atunci vor trebui să spună: „Oh, totul face parte din planul lui Dumnezeu“ sau vreun rahat de genu’. De ce nu spune niciodată cineva, oricine, că unii pur și simplu au lucrat mai din greu sau doar au avut noroc? De ce trebuie mereu să fie parte a unui plan divin?

Clara, luată prin surprindere de reacția lui ostilă, de faptul că obrajii lui se făceau stacojii, simți nevoia să-i risipească iritarea și să adopte o poziție mai neutră.

— Și ce părere ai de crater? Sau despre tufele acelea ciudate din spatele nostru, care arată ca niște oi care pasc. Sau despre șoimul de acolo? Despre tot misterul ăsta? Nu-i nici un plan măreț.

— Poate că șoimul acela e Dumnezeu. Și are grijă de noi.

Greg arătă spre cer , apoi făcu cu mâna.

— Hei, Tipule de Sus! Mersi pentru tot, da?

— Ce-i cu tine? îl întrebă Clara.

El lăsă din mână aparatul de fotografiat și își prinse capul în mâini, apoi

îşi coborî mâinile pe faţă de parcă încerca să şteargă ceva.

— Îmi pare rău. N-am vrut să reacţionez exagerat. Doar că au fost o groază de momente în viaţa mea când era evident că n-am cum să câştig nici unul din jocuri. Înţelegi ce vreau să zic?

În dimineaţa de după moartea părinţilor, când s-a trezit în casa prietenei ei, şi-a amintit că a avut un vis: se făcea că purta un costum mulat, albastru sclipitor, şi făcea salturi pe o podea acoperită cu un strat gros de pulbere sedimentară albă, ce te ducea cu gândul la suprafaţa lunii. Cu fiecare salt, se înălţa tot mai tare în aer, în spatele ei rămânând urme de paşi la distanţă mare unele de altele. Un vuiet asemeni unui ropot a venit dinspre spectatori, judecători şi alţi gimnaşti, un sunet ce s-a unit într-o scandare a numelui ei: Cla-ra! Cla-ra! Zâmbea când a făcut reverenţa de final, înălţată atât de sus, încât a ieşit de tot din câmpul gravitaţional şi a trecut dintr-o lume în alta, sclipind în costumul ei mulat asemeni unei stele. Pe faţa mamei Tabithei se citea durerea când a scuturat-o pe Clara de braţ şi i-a şoptit:

— Clara. Clara, trezeşte-te. S-a întâmplat ceva îngrozitor. A avut loc un incendiu.

Îşi lăsă privirea să se odihnească pe aluviunile cu aspect selenar de la baza craterului, apoi se uită sus, pe peretele zimţat, la pianina ce înainta încet spre ei, centimetru cu centimetru. Oare şoimul zbura pe undeva prin apropiere?

Nu, nu mai era acolo. Cerul era izbitor de albastru, pustiu, cu excepţia câtorva nori ca nişte dâre.

— Mda, făcu ea. Înţeleg perfect ce vrei să spui.

— Ai întrebat de ce fac fotografiile astea aici, îi zise el. Pentru că mama mea s-a sinucis când a venit a doua oară în Death Valley.

Ridică din umeri.

— Şi îmi e dor de ea.

---

54. Referire la Valea Morţii.

— Grișa?

Katia a bătut la ușa odăii lui.

— A ajuns tatăl tău acasă. Vino să iei cina cu noi.

— Scuze, mama. Nu pot veni chiar acum.

O auzi ezitând, îi simți dezamăgirea din voce.

— Atunci nu peste mult timp, da?

— După ce termin.

Oftă. Chiar își dorea să ia cina cu mama lui. Însă doar cu ea.

Acum, că aproape era adult, proaspăt absolvent de liceu, Greg – făcuse anunțul că nu mai voia să i se spună Grigori – se retrăgea în camera lui înainte ca tatăl lui să se întoarcă de la lucru; nu putea suporta să-l vadă pe Mihail aruncându-se în fotoliul uzat, cerându-i bădărăneşte tot soiul de lucruri mamei lui, cu firimituri căzându-i din gură pe pântecu-i imens. După ce tatăl venea acasă și-și relua poziția plină de înverșunare în sufragerie, Greg își petrecea serile în camera obscură pe care o amenajase în debaraua lui. Își dorea să meargă la o facultate bună altundeva și să studieze fotografia, chiar dacă se temea că asta ar însemna să-și abandoneze mama. Se înscrisese la colegiul comunitar de lângă casa lor ca să mai câștige timp înainte să facă o mișcare importantă.

Își cumpărase primul aparat foto bun, un Nikon F70, pe când era într-a zecea, cu banii pe care-i șterpelise din portmoneul lui taică-su pe parcursul a șase luni. La început, a fost puțin mai mult decât un scut împotriva vârtejului social din jurul lui. La școală, ori de câte ori se simțea stânjenit în fața aristocraților răutăcioși sau a fetelor dezinteresate, își putea ascunde îmbujorarea în spatele aparatului de fotografiat. Nu după mult timp însă, pe măsură ce își forma ochiul, fotografia a ajuns să fie mult mai mult decât o barieră între el și ceilalți. Și-a luat o slujbă cu jumătate de normă la un laborator foto, ca să învețe cât de mult putea și să câștige bani să-și ia mai mult echipament. Când nu lucra sau nu era la școală, își petrecea după-amiezele libere de unul singur în drumeții prin canioane, exersând arta fotografiatului. Se juca cu adâncimea câmpului, perspectiva, mișcări

ascendente şi descendente, expunere, distorsiune.

Pe lângă peisaje, subiectul lui preferat erau mâinile ei, mai ales când cânta la pianină, degetele ei subţiri întinzându-se mai mult de-o octavă. Îi mai plăcea şi să fotografieze interiorul curat al pianinei în timp ce ea cânta, tremurul ciocănelelor şi coardelor transpunând muzica în imagini. Fericirea mamei lui, se pare, era provizorie şi condiţionată, însă părea să fie cel mai mult ea însăşi atunci când era la claviatură. Legătura dintre ei doi devenise înspăimântător de fragilă de-a lungul anilor; acum, că era adult, Greg se temea că ea va crede că nu mai are la fel de multă nevoie de ea, şi asta nu era deloc adevărat: avea nevoie de ea mai mult ca oricând, dar nu ştia cum să o spună. În schimb, o fotografia. Avea sentimentul că dacă nu o imortalizează în timp ce compune muzică, dacă nu face ca acele momente să devină reale, să le facă ale lui, atunci ele o să dispară. Şi atunci ce o să-i mai rămână lui din ea?

În debara, sub lumina roşie a unei lămpi speciale, urma toţi paşii: developare, baia de stopare, fixare. Apoi atârna hârtiile umede pe o sfoară de rufe deasupra vaselor, ca să se usuce, şi se uita cum apar imaginile. Se simţea puternic atunci când folosea un aparat foto, făcând lucruri pe care le fac învingătorii – expunere şi captură. Era prea mult abandon în muzică. Cu fotografia putea fi lacom, putea să strângă lucrurile pe care le fotografia, ca un colecţionar, sau un prădător, sau un hoţ. Pianina dădea. Fotograful lua.

Greg auzi cum tatăl lui zbiară la ea în camera cealaltă. Chiar şi cu uşa închisă, furia din vocea lui era evidentă. Ce mai era de data asta? Cina lui era prea rece? Uitase mama lui să cumpere vodcă? Stătuse din nou prea mult la pianină, în loc să stea în întuneric cu el în timp ce el nu făcea altceva decât să bea şi să se holbeze la sitcomuri americane pe care nu le înţelegea?

Nu, acum era altceva; suna mai rău ca de obicei. Vocea lui Mihail era răguşită şi spartă. Era suficient de rău că Greg a deschis uşa debaralei în timp ce fotografiile lui erau în baia chimică, compromiţându-le instantaneu cu lumina, dar încă ezita lângă uşă. Învăţase că era mai bine pentru mama lui dacă nu intervenea când se certau, dar când Mihail a urlat „Târfă ce eşti!“ în engleză, Greg a fugit la ea.

— Târfă ordinară! Cine te crezi să-mi faci tu mie una ca asta? După tot

ce fac pentru tine?

Mihail înaintă, roșu la față și fluturând spre ea niște hârtii mototolite. Katia se feri din fața lui și se strecură în spatele pianinei ca să se protejeze.

— Ce-i asta, ha? De câtă vreme ține asta? Nici măcar nu se semnează! Ce, n-o să-mi dau seama că nevastă-mea îi o curvă când găsesc scrisoarea asta în care scrie: „Te iubesc“?

Se uită în partea de jos a scrisorii și citi cu o voce batjocoritoare:

— „Te iubesc“, zice ăsta. Te iubesc? Cineva îi zice lu’ nevastă-mea „Te iubesc“? Nimeni n-are voie să te iubească în afară de mine!

Și pumnul lui se abătu pe carcasa de abanos cu atâta putere, încât pianina săltă pe podeaua din lemn de esență tare.

— Nu, Mișa! Oprește-te! Nu-i ceea ce crezi! strigă Katia, întinzându-și brațele subțiri în față.

Greg se ținu de ea când Mihail își strânse pumnul, pregătindu-se de o altă lovitură.

— De cât timp, ha?

— Mama! țipă Greg și încercă să o tragă la o parte înainte ca tatăl lui să lovească din nou.

Nu-l mai văzuse niciodată atât de furios.

— Nu s-a întâmplat nimic, Mișa! Oprește-te, te rog!

— Nimic zici, atunci de ce-i scrisoarea asta în dulapul tău sub haine? Bag seama că o păstrezi ca pe-o comoară îngropată, așa că să nu-mi zici tu mie că nu-i nimic!

— Stai să-ți aduc ceva de băut. Niște mâncare de cină. O să-ți explic. Nu ai de ce să fii gelos, e doar un student tinerel cu sentimente confuze…

— Te aduc în America, îți dau vreme însorită în fiecare zi. Fără stat la cozi, fără cină la care să n-avem carne. Muncesc atâtea ore pe zi, că noaptea visez numai galben de la afurisitul de taxi. Și tu, ce faci tu? Toată ziua cânți la tâmpita aia de pianină sau îi înveți pe alții să cânte la tâmpita de pianină, după aia le dai lecții bonus, ha? Te tăvălești cu Romeo ăsta în patul meu?

Ochii Katiei erau uscați și imenși de frică; până și lacrimilor le era teamă să cadă.

— Vrei să știi cum simt eu scrisoarea asta, Ekaterina? După tot ce fac eu pentru tine de atâția ani? Uite așa o simt!

Mihail, cu fața umflată deasupra gulerului prea strâmt, se răsuci să smulgă vătraiul de lângă șemineu – era de decor, nu trebuiseră nici măcar o dată să facă focul în Los Angeles – și îl izbi de carcasa pianinei.

Blüthnerul răspunse cu un sunet spart, zăngănitor, însă rămase pe poziții.

— Oprește-te, Mișa! Te rog! îl imploră Katia, chiar în timp ce îl lăsa pe fiul ei să o ia de brațe și să o tragă de acolo. Nu înțelegi.

— Ce nu înțeleg? Vrei să te lovesc mai bine pe tine? La ce bun? N-o să te învețe minte. Mihail își coborî vocea, care suna acum ca un mârâit.

— O să-ți distrug pianina așa cum îmi frângi tu inima. Asta o să te învețe minte.

Ridică vătraiul deasupra capului cu amândouă mâinile, ca un tăietor de lemne care e pe cale să reteze un copac.

Greg îi dădu drumul mamei lui și se năpusti spre el, apucându-i strâns brațele groase. Moștenise pasiunile mamei sale, dar fizic era un adolescent puternic ce semăna leit cu Mihail. Nu a putut opri lovitura, dar a atenuat-o. În loc să facă țăndări rama, vătraiul a lăsat doar o adâncitură teșită. O rană, nu o catastrofă.

Mihail se răsuci și își fixă fiul cu o privire deja înceţoșată, iar ochii urduroși îi erau sticloși de furie. Greg nu-și amintea când a fost ultima oară când tatăl lui îl privise direct, oricare ar fi fost motivul, și intensitatea privirii lui clocotinde îl făcu să se gândească la un lup ce pornise la vânătoare.

— Nu! a țipat Katia.

— O aperi pe târfa de maică-ta, ha?

Mihail se mișca încet spre el, dându-i târcoale, și vocea-i coborâse acum într-un înfricoșător basso profundo.

— Ce copil tâmpit. Copil idiot, încearcă să fie adult și tot vrea să sugă la țâța maică-sii.

Hotărât să-l înfrunte, Greg a încercat să nu bată în retragere când tatăl lui s-a apropiat cu vătraiul ridicat în aer și cu furia citindu-i-se pe față. Nu s-a mișcat nici când vezica l-a trădat, și blugii i s-au udat leoarcă de urină. Apoi, cu o viteză și o putere ce păreau imposibile pentru un alcoolic îmbătrânit și supraponderal, Mihail a lovit cu brutalitate piciorul stâng al fiului său. O singură lovitură. Mama lui scoase un urlet și el își pierdu

cunoștința.

În anii care au urmat, Greg avea să se întoarcă în mod repetat la clipa aceea, de fiecare dată încercând să-l facă pe acel Greg mai tânăr să sară într-o parte, să se ferească, să-și ia mama de mână și să fugă, însă evident că nu a reușit niciodată. În schimb, amintirea tatălui lui și a vătraiului de fier, a sunetului care a reverberat peste tot în încăpere când lovitura i-a zdrobit femurul, era ca o piatră ascuțită pe care avea să o poarte întotdeauna în pantof, șchiopătând ca să atenueze durerea.

După ce au lăsat în urmă Craterul Ubehebe, Greg s-a retras într-o tăcere sumbră. Clara îşi dorea să afle mai multe, dar nu voia să-şi bage nasul. În cele câteva zile de când îl cunoscuse, decisese că peisajul emoţiilor lui era la fel de imprevizibil ca deşertul prin care treceau cu maşina. Era ca şi cum ai aştepta să treacă furtuna, având încredere că soarele va apărea din nou odată ce norii se vor risipi.

O luară spre sud, pe deal în sus, iar în locul şoselei netede şi asfaltate era acum doar pământ. După câţiva kilometri străbătuţi într-o linişte ciudat de confortabilă, au trecut pe lângă un semn care le recomanda să folosească tracţiunea pe patru roţi. Drumul nu părea chiar atât de anevoios, dar Clara a luat în seamă avertismentul.

— Camioneta pentru mutări nu are tracţiune pe patru roţi, zise ea.

— Ba bineînţeles că are, răspunse Greg.

— Nu, nu are. Nici una nu are. Şi garda la sol e destul de joasă. Cât de rău se face drumul ăsta?

— Am auzit că e accidentat, dar nu foarte tare încă vreo doisprezece kilometri după Teakettle Junction. Dar de aici până acolo o să fie în regulă. Chipurile a fost furtună ieri în partea asta a parcului, dar nu sunt stricăciuni pe şosea. O să mergem încet.

Clara luă harta National Park Service a lui Greg, cu drumurile mai puţin umblate din Death Valley, ca să vadă pe unde anume sunt. Greg încercuise vreo duzină de repere – probabil locurile unde intenţiona să fotografieze pianina, din moment ce deja fuseseră în câteva dintre ele. A găsit Craterul Ubehebe şi şi-a mişcat degetul de-a lungul rutei până la următoarea destinaţie. Conform legendei, cei 43 de kilometri pe Racetrack Road erau cu „gardă la sol ridicată“ din cauza prundişului desprins, denivelărilor şi pietrelor.

— *Penele de cauciuc sunt un lucru obişnuit pe acest drum*, citi ea cu voce tare, *aşadar asiguraţi-vă că roata de rezervă e umflată, toate piesele cricului sunt la îndemână şi banda de rulare a pneurilor este bună. Poate fi nevoie de tracţiunea pe patru roţi ca urmare a schimbării stării drumurilor*

şi a întreţinerii neregulate, prin urmare verificaţi anunţurile.

— O să fie bine, zise el.

— Ai verificat dacă roata de rezervă a camionetei e umflată? Şi dacă are şi cric? Firmele de închirieri nu se prea gândesc la lucruri de genul ăsta până ce nu e prea târziu. Aş fi verificat chiar eu dacă aş fi ştiut că o să mergem off-road.

— De ce nu m-oi fi gândit eu la asta?

Se uită la ea şi colţul gurii i se ridică, schiţând un zâmbet.

— Poţi să râzi de mine dacă vrei, dar suntem fix în mijlocul pustietăţii, şi dacă facem pană, chiar nu ştiu cum o să ne ajute cineva.

— Păi tocmai de-asta eşti aici – am dreptate, Domnişoară Repară-tot?

Clara oftă.

— Ai mai zis asta.

A privit cum pe lângă geam trec în goană tufele zburlite de pluchea sericea ce împestriţau munţii şi poalele lor. Pe hartă scria că e Last Chance Range.

Drumul se termina într-o mesa acoperită cu iarbă, presărată cu crânguri pline de arborii lui Iosua, cu frunzele lor în formă de baionetă strânse în mănunchiuri ce te duceau cu gândul la forme demne de Dr. Seuss. Apoi, când cota a început să scadă, suprafaţa drumului a ajuns rapid o suită de unduiri care o zgâlţâiau atât de tare, încât Clara avea senzaţia că creierul i se izbeşte cu putere de pereţii craniului.

— Opreşte maşina, îi zise ea.

— Mama mă-sii, înjură Greg, ţinând strâns volanul în timp ce frâna.

Clara se răsuci să vadă camioneta care s-a oprit cu un zgomot surd în spatele lor.

— Presupun că asta au vrut să spună cu *accidentat*, a mai adăugat el.

— Trebuie să dezumflăm cauciucurile camionetei, spuse Clara, deschizând portiera. Şi pe ale noastre.

Se duse în spate să-şi ia sculele.

— Cum? De ce?

— Dacă le dezumflăm până la vreo 2.75 bari, o să fie suficient de moi ca să se plieze pe suprafaţă, spuse ea. Aşa călătoria o să fie mai lină şi pianina nu o să se mai mişte în toate părţile. Dar va trebui să mergem încet.

— Și cum o să le umflăm la loc?

— Cu pompa pe care am adus-o cu mine.

Clara o ridică demonstrativ și zâmbi, savurând un scurt moment de răzbunare.

— Tu verifică pianina și eu mă ocup de cauciucuri. E un lucru bun că nu o aduci aici pentru vreun concert; dacă n-ar fi deja dezacordată, cu siguranță ar fi fost după drumul ăsta.

Juan și Beto se rezemară de camionetă, trăgând alene din țigările lor. Când ea se lăsă pe vine să deșurubeze prima supapă, Juan schiță un semn cu bărbia în direcția ei într-un gest de solidaritate. Făcu și ea la fel, drept răspuns; dovada asta de expertiză practică, manuală, părea să crească respectul lui pentru ea și să-l facă să o vadă ca pe un egal.

— *Le ayudo?*[55] întrebă el.

— Mă descurc, răspunse ea, iar el dădu din cap aprobator.

Terminase și își încărca sculele înapoi în mașină când i-a sunat telefonul. Fără ca măcar să se uite, a știut că era Peter.

— Trebuie să răspund, îi spuse ea lui Greg și o luă în josul șoselei, căutând un pic de intimitate pe întinderea aceea de kilometri întregi de teren deschis.

— Salut, zise ea în telefon.

— Salut și ție, se auzi vocea molcomă și adâncă a lui Peter. Nu vreau să te sâcâi, doar am vrut să văd dacă ești bine.

— Sunt bine.

A zâmbit.

— Mulțumesc pentru grijă. Tu cum ești?

— Eu? O, sunt bine. E aglomerat pentru o zi de miercuri.

Se uită la ceas: era aproape amiază. Mama lui avea să-nceapă curând să despacheteze mâncarea pentru ei, insistând să facă o pauză ca să mănânce.

— Într-un minut, Ma, obișnuia el să spună.

Clara auzea în fundal sunetele familiare ale atelierului: bubuitul pneumatic al pistolului de impact cu care deșurubau prezoanele roților, Teddy râzând, muzica laïko.

— Fast Relief 500 a fost duminică, continuă Peter. Mă întrebam dacă ai reușit să vezi cursa.

— Nu, n-am văzut-o.

Nici măcar nu se gândise la asta. Plănuiseră să se uite împreună la cursă, ea și Peter.

— Johnson a câștigat?

— Mda. A dominat mai toată cursa. Busch a ieșit al doilea, Kahne al treilea. M-am gândit că o să câștige Johnson, dar nu știi niciodată ce o să se întâmple, nu-i așa?

Clara dădu din cap. Privi în spate la SUV, unde Greg se uita pe o hartă, cu o mână vârâtă în buzunarul pantalonilor.

— Îmi pare rău că am ratat-o.

— Nu-i nimic. Când nu m-ai mai sunat, m-am gândit că n-o să ajungi. Dar ți-am păstrat un loc, pentru orice eventualitate.

Și-l imagină pe Peter așezat pe canapeaua părinților lui, uitându-se la cursă și stând cu mâna întinsă pe spătar ca să păzească locul promis de lângă el. Poate că Teddy sau Alex au trecut pe acolo și s-au așezat fix pe locul acela, iar el a spus:

— Nu aici. Ăsta e pentru Clara. Trebuie să ajungă dintr-o clipă în alta.

Rareori își dădea întâlniri, deși ea știa că orice femeie singură și în toate mințile s-ar îndrăgosti cu ușurință de Peter dacă el i-ar da o șansă. Clara le văzuse pe câteva încercând. Simți un nod în stomac când își imagină expresia de pe chipul lui dacă ea chiar ar fi intrat în cameră. Ar face ochii mari, buzele i s-ar deschide într-un zâmbet larg, trădându-i încântarea. Apoi, nevrând să o sperie, ar încerca să-și ascundă entuziasmul, prefăcându-se că doar era bucuros să aibă un prieten cu care să se uite la televizor.

— Clara?

— Scuze, sunt aici, spuse ea, adunându-și gândurile.

Încă se simțea puțin ofensată de ușurința cu care o încurajase să-l lase pe Greg să cumpere pianina.

— Apropo, unde mai exact e *aici*? Mi-am făcut griji când n-am primit vești de la tine duminică, așa că am trecut pe la apartamentul tău azi-noapte. Nu părea să fii acasă.

Ar putea să mintă și să-i spună că hotărâse să-și ia o mică vacanță, să-și încerce norocul la un cazinou din Vegas pentru câteva zile. Sau ar putea explica cum Greg se dovedise a fi un tip interesant, tare drăguț, și că o

invitase să-i dea o mână de ajutor cu ședința foto, ceea ce nu era întru totul neadevărat. Nu, probabil că Peter tot ar fi îngrijorat și cu siguranță un pic gelos. Își aminti cum îi cădea fața ori de câte ori mergea ea la vreo întâlnire, nemaivorbind de cum tresărise când îi spusese că se muta cu Ryan.

Oftă. Peter o cunoștea prea bine ca să creadă că e la vreun cazinou. Singurul pariu pe care l-ar face ea era să încerce neobișnuita mâncare grecească. Chiar și faptul că se mutase cu Ryan nu fusese un risc; se implicase prea puțin ca să dureze.

— Încă sunt în Death Valley.

A urmat o pauză lungă, după care el a spus:

— Clara.

— Știu, a răspuns ea.

Și-l putea imagina cum închide ochii și scutură din cap.

— Nu trebuie să spui nimic. E nebunesc și impetuos și n-ar trebui să fac asta, dar nu m-am putut opri. Îți amintești când ți-am spus că pianina mea e rară? Am aflat că pianina i-a aparținut mamei lui Greg. Îți vine să crezi? Și s-ar părea că ea s-a sinucis aici. Nu e ciudat? Bine, poate că nu e – Greg nu a zis de ce a făcut-o. Nu cred că vrea să vorbească despre asta și nu sunt sigură cum îl face să se simtă faptul că sunt aici, însă trebuie să rămân, încă puțin.

— Nu trebuie să o faci…

— Peter, pricep că vrei să mă protejezi. Mai știu și că tu crezi că-i o prostie să fiu aici. Că sunt fraieră că l-am lăsat să o închirieze în loc s-o cumpere, că așa aș scăpa de ea o dată pentru totdeauna. La naiba, eu însămi cred că sunt o proastă, însă din cu totul alt motiv. Nu știu cum de mi-am închipuit că o să am puterea să renunț la ea după toți anii ăștia, zise ea și trase aer în piept. O urăsc, dar am nevoie de ea. Aș vrea să poți înțelege asta. E singurul lucru important pe care-l am. Și acum apare tipu’ ăsta, care are un trecut cu ea…

— Clara, nu m-ai lăsat să termin, zise Peter, însă fără să sune a mustrare. Urma să spun că nu trebuie să-mi dai explicații. Înțeleg asta.

— Chiar înțelegi?

— Păi nu tocmai. Dar pe tine cred că te cunosc destul de bine. Dacă simți nevoia să fii acolo, sau orice altă chestie, fă-o. Nu zic că vreau să o faci, dar

n-o să încerc să te conving să te răzgândeşti.

Şi-l imagină stând pe întuneric la uşa apartamentului ei, cu aeroterma în mână. Era atât de bun. Atât de grijuliu.

— Mulţumesc, spuse ea încet. Apreciez asta.

Cineva din atelier l-a întrerupt, probabil că Teddy, şi Peter a murmurat ceva ca răspuns.

— Sunt puţin surprinsă că nu eşti furios, îi zise ea când s-a întors la discuţia lor.

— Furios? Clara, sunt prietenul tău. Nu tatăl tău.

Apoi, aproape imediat, a adăugat:

— La naiba, îmi pare rău. N-am vrut să spun asta.

— E în regulă.

— Nu, nu e. Îmi pare rău.

— Mă bucur că nu eşti furios. Aş urî asta.

— Nu sunt, da?

Vocea lui era serioasă.

— Dar să ai grijă. Eşti puternică, însă ai grijă cu tipul ăsta. Nici măcar nu-l cunosc, dar clar nu-l plac.

Ea lăsă să-i scape un mic pufăit ce suna aproape ca un râset, gândindu-se la cât de rece se purta Greg, la şchiopătatul lui. Era ceea ce unchiul ei, texan get-beget, ar numi cowboy închipuit, ceva de genul „numai gura e de el“. Nici gând să fie o ameninţare.

— O să am grijă, spuse ea. Promit. Şi, hei, garantat prindem cursa Fort Worth de duminica asta.

După ce a închis, a luat-o înapoi spre camionetă, unde Greg explica restul călătoriei lor spre Racetrack Playa, urmărind traseul pe hartă cu degetul. Beto a dat aprobator din cap, iar Greg a împăturit harta. S-a răsucit şi a observat-o pe Clara, după care, şchiopătând, a mers alături de ea la maşină.

— Iubitul? o întrebă el.

— Poftim?

— Era iubitul? La telefon.

— Nu. Doar un prieten. De ce?

El a ridicat din umeri.

— Felul în care vorbeai. Nu auzeam ce spui, dar părea că vorbeşti cu un

iubit.

O privi lung, insistent. Poate că exact asta îl făcea un fotograf bun – abilitatea lui de a vedea dincolo de aparențele lucrurilor. Și ale oamenilor. Clara se întrebă cum s-ar simți Greg dacă obiectivul camerei ar fi întors spre el.

— Gelos? întrebă ea.

El deschise gura ca și cum ar fi vrut să spună ceva, o închise, apoi încercă din nou.

— Bineînțeles că nu, spuse el.

— Tu ai o iubită? O soție? Sau poate un soț?

— Asta e o chestie personală, nu crezi?

— Prin urmare… nici un partener, zise ea, nu fără să fie răutăcioasă.

După ce n-o băgase în seamă și glumise fără perdea pe seama ei, era amuzant să-l vadă că se înroșește la față. De fapt, dovada aceea mică de vulnerabilitate aproape că era înduioșătoare.

Greg deschise portiera cu o smucitură și urcă în mașină fără să răspundă.

---

55. Te ajut?“ (în spaniolă, în orig.)

A doua zi, când Katia îşi aduse fiul acasă de la spital, Mihail era în dormitor, leşinat – încă? iarăşi? – după obişnuitu-i cocktail de vodcă şi furie. Katia nu ştia dacă măcar fusese la serviciu. Nu mersese cu ei în ambulanţă şi nici nu-şi făcuse apariţia la spital, asta era sigur. A presupus că rămăsese în dormitor, acolo unde se dusese, trântind uşa după el, după ce fiul lui se chircise pe podea, pentru că îi era ruşine şi poate că şi teamă că ea va spune poliţiei ce făcuse. Dar cum ar putea ea să facă asta? Dacă nu-l ţineau în închisoare şi se întorcea să le facă rău? Sau dacă îl ţineau acolo? Iubitul ei era tot căsătorit, iar ea nu câştiga suficienţi bani din lecţii ca să se întreţină singură, pe ea şi pe fiul ei. Habar nu avea cum o să se poarte Mihail când o să se trezească. Spera că remuşcările îl vor îmblânzi, pentru un timp cel puţin, până ce putea ea să încropească un plan. Dar actul ăsta recent de violenţă era cel mai brutal de până acum; chiar nu voia să-şi imagineze ce altceva era el în stare să facă.

În timp ce Mihail zăcea inconştient, iar Greg dormea pe canapeaua din sufragerie în îmbrăţişarea protectoare a calmantelor pe care i le dăduseră după operaţia menită să-i repare piciorul zdrobit, Katia luă telefonul şi formă rapid numărul, înainte să o părăsească curajul. A răspuns el, pe un ton profesional, dar când şi-a dat seama că era ea, vocea i s-a îndulcit într-o şoaptă adâncă.

— Te rog, spuse ea, tot în şoaptă. Vino repede, te rog. Cred că trebuie să-mi iei pianina de aici. Mai bine să nu fie aici când o să se trezească el.

— Katia, mai bine vă iau pe tine şi pe Greg. Asta-i nebunie curată.

— Ştii că nu pot face asta acum. Dar, te rog, măcar pianina ţine-o în siguranţă. E cel mai bine aşa.

— Pianina nu e importantă. Tu eşti cea care nu e în siguranţă. Şi fiul tău. Ar trebui să vă protejez pe amândoi.

— Nu e timp de explicaţii. Nu ştiu când o să se trezească.

— E acolo? Doamne Dumnezeule, Katia, asta-i nebunie curată. Vrei să vin acasă la tine când e el acolo?

Tonul i-a devenit din nou profesional.

— Îți dai seama ce s-ar putea întâmpla?

— Grișa e aici, doarme. Mihail e inconștient de la atâta vodcă, cred. Simt mirosul din sufragerie. Nu ar putea face nimic, chiar dacă se trezește.

În vocea lui se simțea îngrijorarea.

— Și unde vrei să o duc? Nu e ca și cum ți-aș ține poșeta cât timp faci cumpărături. O să am nevoie de ajutor. O camionetă, niște oameni pentru mutări. Ai sunat la magazinul acela? Immortal Piano, sau cum i-o fi zicând?

— Nu, nu i-am sunat. Te-am sunat pe tine.

El a oftat.

— Bineînțeles. Iartă-mă.

— Ești deștept, puternic. Știu că o vii cu cea mai bună idee. Nu-i așa?

— Da, zise el. O să mă gândesc la ceva.

— Repede, te rog.

— Bine.

Se duse să vadă ce face soțul ei, care dormea cu toate hainele pe el, pe deasupra și învelit cu plapuma. Pe pernă, păru-i sârmos și cărunt stătea zburlit în toate direcțiile, și din gura larg deschisă i se împrăștia respirația urât mirositoare. Închise ușa cât de încet putu. Apoi merse să vadă ce face fiul ei, cu fața lui schimonosită de durere chiar și în somn. Îi sărută vârful degetelor și îl mângâie pe obraz, îi atinse ghipsul. El nu se mișcă.

Într-un final, se așeză la pianină, așteptând. Era așa liniște, că putea auzi ceasul bătând secundele ca un metronom. Începu să cânte încetișor. La început gamele, din obișnuință; apoi, interpretă una câte una cele mai bune piese din repertoriul ei. Mihail dormea prea adânc ca să se trezească, dar fiul ei, spera ea, avea să le audă în visele lui. Începu cu câteva dintre piesele foarte scurte ale lui Milhaud din *La Muse Ménagère*: „La Douceur des Soirées“ și „Lectures Nocturnes“ și „Reconnaissance à la Muse.“ Mai apoi, fabulosul *Preludiu* și *Fuga nr. 24 în Re minor* de Șostakovici și *Studiul Op. 10, nr. 2*[56] al lui Chopin. Trecu la al patrulea *Impromptu în La bemol major* al lui Schubert, care-i plăcea la nebunie pentru echilibrul dintre melodia puternică pentru mâna stângă și arpegiile pentru mâna dreaptă. La final, faimosul *Preludiu în Do diez minor* al lui Rahmaninov, delicat și funebru, iar în timp ce-l interpreta, își întrevăzu propria moarte, așa cum se spune că

făcuse şi compozitorul atunci când îl compusese. Lacrimi îi înceţoşară privirea, aşa că închise ochii şi lăsă lacrimile să curgă.

Muzica era singurul ei mijloc de a face faţă durerii. Chiar şi pe vremea când era copil, Katia îşi găsise calea spre ea în fiecare zi. Se gândi la anii îngrozitori în care trăise fără să simtă pianina Blüthner sub mâini şi la anii tot mai puţin mohorâţi de când îi fusese înapoiată. Apăsarea degetelor ei pe clape – aşa se putea suporta şi putea tolera lumea, cu toate astea nu avea de ales şi trebuia să o trimită de acolo. Era insuportabil să-şi imagineze absenţa ei, însă cel puţin ştia că pianina – şi fiul ei – ar putea fi în siguranţă.

Începu să cânte iar, de data asta preferata ei absolută, *Preludiul în Mi bemol minor* de Scriabin, ritmul febril acaparându-i toată concentrarea, şi fu absorbită atât de repede în vârtejul de culoare şi energie, încât nu auzi bătaia în uşă; nici nu observă că fiul ei era treaz şi o privea cu iubire adâncă şi cu admiraţie.

— Mama, uşa, îi spuse el când a terminat de cântat.

Sări în picioare, îşi netezi rochia, se opri lângă Grişa şi îşi puse din nou mâna pe obrazul lui. El închise ochii.

— O să fie greu să înţelegi asta, zise ea, după care deschise uşa.

Preţ de o clipă stânjenitoare, Katia rămase acolo, privindu-i pe cei trei bărbaţi care stăteau în pragul casei. Faţa îi ardea şi îi săgetă cu privirea asemenea notelor staccato din *Marşul turcesc* al lui Mozart, spunând multe fără să vorbească, până ce unul dintre ei a tuşit în pumn.

— *Privet*[57], doamnă Zeldin, spuse el. Putem intra?

După scurte prezentări făcute în şoaptă, ca să nu-l deranjeze pe Greg sau să nu-l trezească pe Mihail, îi conduse la pianină şi îşi aşeză mâna pe ramă, mângâindu-i rănile făcute de vătrai.

— Iat-o, e aici, le spuse ea.

Ar fi vrut să spună mult mai multe – *aveţi grijă de ea, vă rog; păziţi-o de orice rău –*, însă nu îndrăzni să ceară mai mult decât o făcuse deja.

Unul dintre ei se întoarse spre colegii lui şi le spuse povestea inventată ca paravan.

— Frumos. Exact ca în descriere. Întocmai ce căutam.

Îi zâmbi Katiei, care se întoarse cu spatele.

— Mama! făcu Greg cu o voce gâtuită şi răguşită. Ce se întâmplă?

— Șșș-șșș-șșș. Ești confuz acum. Medicamentul. Închide ochii, dormi la loc.

În timp ce bărbații începură să manevreze pianina, testându-i greutatea, hotărându-se cum să o mute fără să se rănească, Greg se uita la ei cu ochi mari și neîncrezători.

Era somnoros și buimac, e adevărat, dar nu voia să adoarmă din nou. Îi privi cum dădeau târcoale pianinei ca niște prădători, hotărându-se cum să o prindă și să o omoare, mormăindu-și instrucţiuni unul altuia. Se uită cum mama lui a adus pături în care să o înfășoare, pături bune, pe care le foloseau în fiecare noapte, făcute de bunicile lui și pe care le luaseră cu ei cu ani în urmă, când au emigrat din Rusia. Văzu lacrimile din ochii mamei când bărbații au ridicat în cele din urmă pianina – prada lor, acum ucisă și acoperită –, apucând-o ușor cu brațele, neobișnuiţi cu un astfel de efort. S-a uitat până ce, chinuindu-se cu încărcătura lor, au trecut dincolo de prag și au dispărut și și-a privit mama stând în cadrul ușii și apăsându-și pieptul cu mâna.

— Încet, spuse ea. Aveți grijă.

Apoi strigă cu disperare în voce:

— *Я люблю тебя*.[58]

Nu pricepea dacă iubirea ei era pentru bărbații aceia sau pentru pianină, sau pentru toți la un loc. Știa însă că ea a început să plângă de îndată ce ei s-au urcat în mașină și au plecat, iar el nu putea face nimic ca să o ajute.

---

56. Studiu cunoscut în spațiul de limbă engleză cu numele de „Sunshine“.

57. „Bună ziua.“ (în rusă, în orig.)

58. „Te iubesc.“ (în rusă, în orig.)

Următorii nouă kilometri și jumătate în jos pe Racetrack Valley Road au fost cei mai răi de până atunci: plictisitori, inconfortabili și groaznic de lenți. Mergeau cam cu doisprezece kilometri pe oră și la fiecare sută de metri, când aveau impresia că mașina stă să se desfacă-n bucăți, Greg apăsa cu putere pe frână. De fiecare dată, Clara se uita în spate să se asigure că totul era în regulă cu camioneta; tot de fiecare dată, Juan îi făcea semn cu degetul mare că e în regulă. Totuși își făcea griji pentru pianină. Cei de la mutări nu puteau să vadă în spatele camionetei și habar n-aveau ce se întâmplă acolo.

Frustrată, îi spuse lui Greg:

— Știu că frânatul e o chestie de intuiție, dar dacă mergi doar puțintel mai tare peste hârtoape, n-o să ne mai zgâlțâie așa de tare. Pot conduce eu dacă vrei.

— Mă descurc, răspunse el.

Nu zise nimic de sfatul ei, dar făcu așa cum a sugerat ea. După vreo douăzeci de minute, văzură în depărtare bazinul lacului uscat și lung de aproape cinci kilometri, cunoscut ca Racetrack Playa, unde un uriaș afloriment de rocă închisă la culoare se înălța impresionant din suprafața vastă și plată, de culoarea nisipului. Au condus de-a lungul perimetrului vestic înspre capătul sudic, luând-o înaintea soarelui care cobora cu repeziciune și care se pitise devreme în spatele munților învecinați. Drumul începu să se netezească.

— Hai să ne oprim aici, spuse Clara. Trebuie să umflăm anvelopele.

— De ce? Nu o să trebuiască să coborâm iar presiunea la întoarcere?

— Păi da, atunci când o să ajungem pe porțiunea accidentată, dar acum, că drumul e neted, avem nevoie de presiune normală.

— Mai avem doar puțin până acolo. Pierdem lumina. Putem să facem asta apoi.

— Nu cred că-i o idee bună. Când este mai puțin aer în pneu, generează mai multă căldură, și asta poate slăbi cauciucul. Riscăm să facem pană dacă mergem prea mult așa.

— Și dacă ne oprim acum, o să ratez fotografia. Mai sunt încă vreo zece minute. O să fie bine.

Se așternuse deja umbra pe stâncile dinspre vest, iar suprafața bazinului părea să strălucească în fâșia joasă de lumină. Clara însă era tot mai agitată pe măsură ce mergeau fără să pară că ajung undeva.

Într-un final, ajunseră la o zonă cu nisip, unde era o parcare. Clara sări din SUV ca să verifice pneurile. Satisfăcută că nu era nici o umflătură sau semn vizibil de uzare, hotărî să le lase să se răcească vreo câteva minute înainte să le umfle din nou și se duse la marginea bazinului lacului, acolo unde stătea Greg. Cele două ore de zgâlțâit pe drumurile accidentate o făcuseră să fie încordată și își masă cu mâna sănătoasă partea de jos a spatelui, ca să relaxeze mușchii. Și Greg își masa piciorul schilod.

— Era preferata mamei, zise el cu o venerație melancolică în timp ce se uita în depărtare la *playa*. Adică era fotografia ei preferată din excursie.

Scutură din cap.

— M-am uitat la ea de o mie de ori. Nu se ridică la înălțimea locului.

Soarele care apunea lumina un straniu model hexagonal de noroi uscat.

— Privește, spuse Clara.

De la distanță părea neted, dar de aproape îi amintea Clarei de felul cum arăta dosul palmelor ei după ce le freca cu Boraxo ca să le curețe de ulei după o zi de muncă. Odată, mama lui Peter îi luase o mână într-a ei și țâțâise dezaprobator văzându-i pielea uscată și crăpată.

— Piele aspră, nu-i bună pentru femeie, îi spuse ea. Tu tot femeie ești, *koukla*[59], chiar dacă muncești aici cu băieții. Trebuie să ai mai multă grijă de mâinile tale.

În ziua următoare aduse o loțiune de hidratare intensivă pentru mâini și o puse pe marginea chiuvetei, dar Clara nu o folosea. Făcea să-i alunece sculele din mână. Acum simțea cum o mănâncă pe sub ghips pielea uscată; dacă ar putea, și-ar da pe mâini cu o sticlă întreagă din loțiunea aia.

După o clipă, Greg dădu din cap spre muncitori, instrucțiunile lui fiind comunicate doar prin niște înclinări ale capului.

— Haideți. Trebuie să ne grăbim dacă vrem să instalăm pianina la timp. Umbrele alea se apropie cu repeziciune.

Ieșiră pe *playa*, îndreptându-se spre câțiva bolovani răzleți de dolomită

neagră, Greg împovărat de echipament, Juan şi Beto flancând pianina şi împingând-o încet şi hotărât împotriva vântului.

— O să mergem întâi acolo, spuse el, arătând spre o ridicătură mică de pământ. Totuşi, când au ajuns acolo, Clara fu surprinsă de cât de mare era movila faţă de ceea ce se aşteptase ea. Un alt exemplu de cât de înşelătoare erau proporţiile parcului.

— Aceştia sunt bolovanii călători, zise Greg, după care arătă spre un promontoriu abrupt dinspre marginea sud-estică. De acolo pleacă pietrele. Se desprind şi se rostogolesc de pe povârniş şi se prăvălesc pe *playa*. Şi cumva, unele din ele încep să se mişte singure de-a lungul bazinului. E aproape perfect nivelat de la un capăt la celălalt – nici urmă de pantă, un adevărat fenomen – şi lasă nişte dâre lungi pe pământ, ca nişte brazde vălurite.

Chiar aşa era, în spatele câtorva pietre se vedeau nişte dâre care o făcură pe Clara să se gândească la urmele lăsate de limacşi pe veranda de beton a unchiului ei, în unele dimineţi ploioase. Se lăsă pe vine ca să atingă una. Deşi nu era foarte adâncă, ieşea în evidenţă printre poligoanele ce aminteau de nişte plăci de ceramică, fiindcă suprafaţa ei netezită reflecta diferit lumina soarelui.

— Cum de se pot mişca singure? întrebă ea. Trebuie să fie ceva la mijloc. Vântul, sau cutremurele de pământ, sau vreo altă forţă. Sau poate le împing oamenii.

Testă posibilitatea sprijinindu-se de un bolovan şi folosindu-şi picioarele pe post de pârghie. Nici măcar nu s-a clintit.

— Sunt tot soiul de teorii despre asta. Dar uite cum stă treaba: nimeni nu i-a văzut vreodată mişcându-se. E unul dintre marile mistere din Death Valley.

Clara se uită în jur şi nu văzu urme de maşină. Dincolo de piatra aceea erau multe altele, închise la culoare şi de mărimi diferite, toate desenându-şi dârele şerpuitoare. Erau ca nişte maşini de curse ce fuseseră oprite şi abandonate în mijlocul competiţiei.

— Ai zice că încearcă să evadeze, spuse Greg, ca şi cum i-ar fi citit gândurile Clarei. Sunt nişte refugiaţi, alunecând dintr-un loc în altul.

— Pare cumva înfricoşător, de parcă i-am fi întrerupt. Crezi că dacă ne-

am întoarce cu spatele, s-ar mişca din nou?

Greg îşi drese cu putere vocea.

— Poate. Dar o să pierdem lumina dacă mai zăbovim. Şi aşa suntem în întârziere, mama mă-sii de treabă! Cu drumurile astea de rahat, ne-a luat o grămadă de timp să ajungem aici.

Îi spuse lui Juan să aşeze pianina chiar în faţa unui bolovan mai mic, astfel încât Blüthnerul, şi nu piatra, părea să fi lăsat dâra din spate pe pământul bazinului. Era acum unul dintre obiectele acelea grele ce fugeau în tăcere de propria lor istorie.

Şi dacă pianina, se întrebă Clara, nu era doar un simplu obiect neînsufleţit, la bunul-plac al proprietarului său? Dacă era o entitate conştientă, încremenită în mişcare? Şi dacă dintr-odată, ca prin magie, ar putea să vorbească, ce ar spune? Unde ar merge dacă ar putea? Ar tânji să-şi aducă la viaţă ciocănelele şi coardele, sau ar râvni zi după zi la mlădierile abia perceptibile ale plăcii de rezonanţă? Ar tânji după atingerea unui om care să o facă să mai cânte o dată?

Şi cum rămâne cu ea? Ce ar face *ea* dacă pianina s-ar îndepărta pur şi simplu, lăsând-o în urmă pe Clara, dar şi trecutul ei? Se cutremură la gândul că ar putea pierde vreuna din cele două, pianina sau trecutul.

Îl privi pe Greg fotografiind pianina în mijlocul urmelor şi pietrelor călătoare până când umbrele aproape că ajunseră în porţiunea aceea de *playa*. Părea agitat în timp ce muncea, şchiopătatul îi era mai pronunţat, mişcările mai puţin fluide. Niciodată nu părea că ar păşi uşor, dar acum dădea impresia că era într-un adevărat marş forţat. Deşi îi admira spiritul independent, Clara recunoştea o povară când o vedea. Nu voise să mai întrebe nimic altceva despre mama lui Greg, dar simplul fapt că ştia că murise o făcu să simtă mai multă compasiune pentru el. Şi drama aceea mai părea să justifice nu doar fotografiile neobişnuite, dar şi hotărârea lui de a imortaliza în prim-plan pianina ei – şi a mamei lui. Şi dacă sinuciderea ei fusese recentă, poate că mai justifica şi stările lui imprevizibile, schimbătoare.

În timp ce Greg încărca echipamentul înapoi în portbagajul SUV-ului, Clara conectă pompa portabilă la priza auto din SUV şi umflă la loc cauciucurile celor două maşini. Când termină, le făcu semn muncitorilor că

totul era în regulă şi Beto porni motorul camionetei.

— Şi acum ce facem? îl întrebă ea pe Greg, în timp ce-şi punea centura de siguranţă, sperând să-l scoată din pasa proastă.

— Am o idee pe care vreau să o testez pe *playa*, la capătul celălalt, înainte să plecăm. Vreau să proiectez pianina ca siluetă în faţa ultimei raze de lumină, poate să mă urc pe aflorimentul acela pe lângă care am trecut, ca să am unghi mai de sus, i-a zis el, fără prea mult entuziasm.

Greg porni maşina şi o luară înapoi, pe drumul pe care veniseră.

Clara fusese foarte atentă.

— Nu o să pară mai mică dacă tu eşti acolo sus?

— Nu şi cu o lentilă cu unghi larg. Dacă sunt undeva deasupra obiectului pe care-l fotografiez şi îl centrez în cadru, lentila îl scoate în evidenţă. Iar orizontul o să pară curbat – şi ca să-i explice mai bine, contură cu mâna liberă forma unui dom – ca şi cum pianina ar fi aşezată pe culmile lumii. Dacă pot prinde ultima licărire a apusului în spatele ei, o să pară că radiază lumină.

Se gândi o clipă.

— Dar poate că o să le încerc pe amândouă. Să o redau mare şi importantă cu lentila cu unghi larg, şi apoi să o fotografiez în aşa fel, încât să pară mică şi lipsită de importanţă sub imensitatea cerului. Poate că asta e o metaforă mai bună.

— Presupun că depinde de ceea ce încerci să spui.

— Vreau să spun că toate astea au un sens.

Îşi trecu mâna peste bord arătând spre orizont, vrând poate să arate tot ce era sub soarele care apunea. Glasul i se frânse şi, dintr-odată, păru cu câteva decade mai tânăr, rănit şi disperat.

— Vreau să spun că pianina asta există în lume cu un motiv. Pianina asta *anume*. Că e ceva important legat de ea, pentru oamenii care au creat-o, pentru cei care au cântat la ea şi au pierdut-o, apoi au găsit-o şi au pierdut-o din nou, crezând că au pierdut-o pentru totdeauna. Pianina a făcut muzică din nimic, a topit gheaţa ce cuprinsese imaginaţia, apoi a fost mistuită de flăcări şi şi-a făcut din nou apariţia cu vechile-i zgârieturi şi un nou proprietar. Pianina a cântat în mintea mea toată viaţa şi nimeni nu ştie *asta*. Nimeni nu ştie cum cântă, şi cântă, şi cântă în capul meu, tot afurisitu’ ăsta

de timp, şi nu pot să o fac să se oprească, n-am reuşit niciodată să o scot din nenorocitu' de…

Un claxon a răsunat strident în spatele lor şi Greg s-a uitat în oglinda retrovizoare.

— Fir-ar să fie, zise el şi apăsă frâna cu atâta putere, încât pieptul Clarei se împinse în centura de siguranţă. Le-a explodat un cauciuc.

Ieşiră din maşină şi străbătură în fugă, Greg cu alergatul lui săltat, inegal, cei vreo cincizeci de metri până la locul unde camioneta se oprise chinuit, sacadat, într-o movilă de pământ de pe marginea drumului plin de gropi şi se înclinase pe o parte. Juan şi Beto au ieşit în grabă din cabină şi se holbau la roata din faţă dreapta, care era deja dezumflată, apoi cea din dreapta spate a scos un şuierat, scăpând aer, până ce a ajuns şi ea inutilă.

— Nu pot să cred, spuse Greg. Ce naiba s-a întâmplat?

— *Coño!*[60] înjură Juan ca pentru sine, scuturând din cap.

— Drumul e foarte rău, zise şi Beto. O mulţime de pietre.

Clara se aplecă să verifice cauciucul din faţă.

— Mda, au prins una ascuţită la ambele cauciucuri. Putem pune roata de rezervă în faţă. Poate că pe cealaltă reuşesc să o peticesc, dar nu cred că o să reziste tot drumul înapoi, peste toate hârtoapele alea. O să avem nevoie de un cauciuc nou.

— Ce zici de roata de rezervă a SUV-ului? întrebă Greg.

— N-o să se potrivească. Are alt model de butuc.

— Futu-i mama mă-sii! înjură Greg.

Îşi flutură mobilul în aer, verificându-l tot la câteva secunde să vadă dacă are semnal; cu cât avansai în parc, cu atât era mai proastă conexiunea.

— Aici, îi spuse el. Uită-te pe hartă şi spune-mi numărul de la cantonul silvic.

Era atât de agitat, încât ea făcu ce îi ceruse, deşi nu suporta să i se dea ordine. Dacă ar fi lăsat-o să umfle cauciucurile când a vrut ea, poate că ar fi fost mai puţine şanse să facă pană.

— Vă bateţi joc de mine? începu Greg să zbiere nu după mult timp. De ce plătim afurisitele de taxe de parc? Şi ce ar trebui eu să fac? Bine, măcar îmi daţi numărul lor?

A încheiat convorbirea, apăsând pe tastă atât de tare, că degetul mare i s-a

albit scurt.

— Ce-au zis? întrebă Clara.

Pentru ea, faptul că rămăseseră izolaţi în mijlocul deşertului nu părea să fie o situaţie de criză. Era o seară frumoasă şi aveau de-ale gurii. Poate că o să ajungă să vadă cum pietrele prind viaţă şi alunecă în tăcere pe *playa*. În plus, ce altceva avea ea de făcut?

— N-o să trimită pe nimeni până aici. „Nu avem suficient personal“, a zis tipa. Mi-a spus să sun la un service de tractări auto din Beatty, pentru că ei sunt cel mai aproape de noi, doar că apoi a mai spus că nimeni nu o să vină cu maşina atât de departe la ora asta. Trebuie să aşteptăm până dimineaţă ca să ajungă cineva până aici.

Se lăsă pe spate şi, ţinându-şi ţeapăn piciorul, trase un şut răutăcios într-o piatră. Piatra abia dacă s-a clintit şi asta îi spori furia.

— N-o să stau aici toată nenorocita asta de noapte. Lăsăm camioneta şi mergem în oraş.

— Nu putem lăsa camioneta, zise ea. Nu cu pianina mea înăuntru.

— Clara, spuse el, direcţionându-şi furia asupra ei şi măturând *playa* cu un gest al mâinii, nu-i ţipenie de om aici.

— Poate nu fix acum. Dar dacă o să-şi facă apariţia nişte oameni? Alţi fotografi? Era un grup întreg la hotel.

— Păi da, fotografi care o să vadă o camionetă pentru mutări cu pană la două roţi şi o să se decidă să intre în ea cu forţa, în caz că e vreo pianină acolo pe care să o fotografieze?

Sfatul unchiului ei: *Clientul are întotdeauna dreptate, Clara. Ţine minte asta.* Nu întotdeauna, se gândi ea.

— Nu, bineînţeles că nu. Doar un descreierat s-ar gândi să facă poze cu o pianină aici.

— Nemaipomenit, zise el, azvârlindu-şi mâna în sus şi lăsând-o să cadă pe coapsă. În regulă. Vrei să rămâi şi să stai de pază? Chiar te rog. Noi însă ne-am cărat de aici.

Se întoarse spre băieţii de la mutări.

— Încuiaţi camioneta.

Clara merse după el la SUV.

— Să-nţeleg că te-ai răzgândit? întrebă Greg, pe un ton înverşunat. Mai

bine stai cu nebunul pe care-l cunoşti decât cu ceilalţi pe care nu-i ştii?

— Aşi! Vin doar să-mi iau lucrurile. Și niște apă. O să mă instalez confortabil în caz că nu vă întoarceți până mâine. A trecut ceva timp de când am ieşit la campat. Poate o să fie distractiv.

A scos din portbagaj două sticle de apă, geanta ei pentru urgențe rutiere, rucsacul, apoi a căutat în lada frigorifică o sticlă de vin.

— Sunt sigură că nu te deranjează, spuse ea. Din moment ce o să conduci toată noaptea.

— Ia-l pe tot, zise el. Poate o să vrei să-l împarţi cu ceilalţi fotografi de pianine care o să-şi facă apariția.

Greg apucă lada frigorifică și o lăsă să cadă pe pământ, lângă lucrurile ei.

— Distracție plăcută. Ne vedem mâine dimineață.

Apoi se întoarse spre muncitori și făcu semn cu degetul mare spre maşină.

— *Vámonos!*[61]

Cei doi bărbaţi se uitară uitat unul la altul, apoi la Clara, ezitând să o lase singură. Ea a dat din cap și le făcu semn să plece. Beto s-a apropiat de ea și i-a dat cheile de la camionetă.

N-a fost nici surprinsă, nici jignită când Greg chiar a pornit maşina și a plecat, ridicând în urmă un nor de praf și pietricele. Clara îi privi plecând, observând prin geamul din spate, cu o detașare calmă, cum el se uită înainte, cu privirea aţintită, pasămite, doar la drum. Pe de altă parte, Juan se răsucise pe bancheta din spate ca să se uite la ea. Ea rămase acolo, pe jumătate convinsă că ei o să se oprească și o să se întoarcă, dar fără a fi deranjată la gândul că poate nu o vor face, până ce maşina a mărit distanţa dintre ei, până ce a ajuns să pară doar o altă piatră călătoare aflată în mișcare.

Clara a târât lada frigorifică și restul lucrurilor ei până lângă camionetă, pe partea dinspre *playa*, aşa încât ar fi ascunsă vederii dacă cineva s-ar apropia pe drum. Cele câteva maşini care fuseseră parcate lângă pietrele călătoare plecaseră înainte ca ei să termine ședința foto și nici o altă maşină nu mai trecuse de când plecaseră ei. Însă nu-i plăcea ideea de a fi expusă – nu doar oamenilor, ci și animalelor și forţelor naturii.

Se uită în sus: norii se adunau, pe urmă se risipeau pentru ca mai apoi să se strângă din nou la un loc, îmbrăcați în roșu și portocaliu, ca și cum cerul ar fi tot în flăcări. Umbrele se alungeau pe pământul bătătorit și crăpat, făcându-l să arate de parcă era întins și se destrăma la cusături. Cu excepția vântului, Clara se simțea înconjurată de o încremenire nesfârșită și stranie. Se gândi la cele două înțelesuri ale cuvântului englezesc *desert*[62], substantivul și verbul, și cât de bine se potrivea faptul că se simțea abandonată acolo, în mijlocul pustiului. Privi cum ultima rază de lumină dispare în spatele munților și se simți de parcă soarele lua cu el, dincolo de orizont, o parte din ea – partea vigilentă, care de regulă o proteja de trăirile înșelătoare, deșarte, care stau la pândă în adâncul ei, și pe care nu voia să le bage în seamă. Stând însă în mijlocul unui lac fără apă din Death Valley, în vreme ce văzduhul se întuneca, nu putea să ignore revenirea sufocantă a sentimentului de singurătate și frica nedeslușită că avea să fie mereu singură.

Își pierduse părinții, mătușa și unchiul, iubitul. Nu-i era atât de dor de Ryan pe cât crezuse că o să-i fie: se înstrăinase de el în tăcere cu multe luni înainte ca el să-și dea într-un final seama că venise clipa să se despartă; Clara aproape ajunsese la capătul acelei mâhniri îndoliate atunci când el i-a cerut să se mute de acolo. Simțea acum spațiul acela gol trăgând-o înfometat, lacom, implorând să fie umplut. Și totuși îi era teamă să-și dorească ceva prea tare, fiindcă odată ce ar avea acel ceva, orice ar fi fost, putea să-l piardă atât de ușor.

Se gândi la Peter. Vulnerabilitatea de acum nu o ajuta defel în hotărârea ei îndelungată de a păstra față de el o detașare emoțională de siguranță, ca să protejeze și să păstreze prietenia lor, până ce simți că se îneacă de atâta dor. Și-l imagină venind spre ea de dincolo de orizontul ce se estompa, aducând supă caldă sau o pătură să alunge frigul care o făcea să tremure. Ar aștepta să fie întâmpinat cu bucurie înainte ca zâmbetul schițat să devină unul larg. Ea ar întinde o mână spre el, ca o invitație, iar el s-ar așeza lângă ea. Apoi și-ar deschide brațele și ar cuprinde-o într-o îmbrățișare tandră, strângând-o la pieptul lui larg. S-ar cuibări acolo, căutând căldură, alinare, iar acel mic gest ar domoli insinuarea însingurării ce o amenințase mereu – mai ales atunci când era cu cineva. Se întinse după telefon să-l sune.

Zero linii pe ecran. O luă spre nord pe drum, gândindu-se că semnalul o să fie mai puternic în apropierea drumului principal. Cum reușise Greg să aibă semnal? Tot nimic. Se întoarse și o luă în cealaltă direcție. Apăru o linie, scurt, apoi dispăru din nou. Vântul prinse viață, se făcea răcoare și se întrebă dacă nu cumva se apropie furtuna. Era deja întuneric și i se făcu frică. O luă la fugă înapoi spre camionetă, căutând cheile în buzunar. Nu tu serviciu de telefonie, nu tu țipenie de om. Nici voci purtate de vânt, nici lumini de faruri în depărtare.

Scotocise prin lada frigorifică: sendvișuri învelite în hârtie cerată, un calup de brânză, biscuiți crocanți, struguri și o tabletă de ciocolată neagră. O grămadă de mâncare, și ea luase doar două bidoane cu apă. De ce nu le luase pe toate? Și în primul rând, de ce insistase, de fapt, să rămână în urmă? Trase un șut în portiera camionetei și se gândi la povestirea pe care i-o spusese unchiul ei despre bărbatul mușcat de șarpe în Death Valley. Ar putea fi acolo și alte animale periculoase în afară de reptile. Lincși, sau coioți, sau pume.

Își luă rucsacul, pătura termică și ambele sticle de vin. O să păstreze apa pentru mai târziu. Se instală în cabină, blocând portiera. Hotărî că dacă băieții nu o să se întoarcă la prima oră, o să plece pe jos. Sigur o s-o găsească cineva.

---

59. „Păpușă.“ (în greacă, în orig.)

60. „Băga-mi-aș!“ (în spaniolă, în orig.)

61. „Să mergem!“ (în spaniolă, în orig.)

62. Sensurile la care face trimitere autoarea pentru termenul englezesc *desert* sunt „deșert“, „pustiu“, „pustietate“ (subst.), respectiv „a abandona“, „a părăsi“, „a lăsa baltă“ (vb.).

— Aș ține-o minte pe aceasta. Cu siguranță. Probabil partenerul meu a lucrat la ea – acum patru ani, ziceți? Dacă ar fi ajuns la mine, mi-aș fi amintit. Le văd pe toate. Steinway, Yamaha, Melville Clark, Weber, Baldwin, câte și mai câte. Lista tot continuă. Dar nu vezi prea multe Blüthnere la noi în State, mai ales pianine, și mai ales una atât de veche. În Europa, da, bineînțeles. La fel de obișnuite ca și Kleenexul. Așa vorbesc acolo despre ele cum spunem noi Kleenex pentru șervețele. Ei spun Blüthner în loc de pian. Ei bine, cu siguranță e valabil pentru Regatul Unit. Dar ziceți că ați primit-o de la un rus? Mda, și rușii le adoră. De fapt, am auzit că fac una la comandă pentru Vladimir Putin chiar acum.

Tehnicianul ridică ușor capacul claviaturii și interpretă o melodie scurtă la o mână, apoi trecu în revistă gama, ascultând cu atenție.

— Pot să mă ocup de acordaj pe loc, bineînțeles. O să-mi facă plăcere.

Noul proprietar se lăsă de pe un picior pe altul și își drese vocea.

— Păi speram că o să o puteți lua înapoi în magazinul dumneavoastră.

La cum se încruntase soția lui când adusese pianina acasă, se întrebă dacă nu cumva fusese o idee proastă. Poate ar fi trebuit să o ducă la serviciu sau chiar să închirieze pentru un timp un spațiu de depozitare.

— O, nu, nu e nevoie. Durează doar o oră, cel mult nouăzeci de minute, spuse bărbatul.

— M-am gândit că poate ar fi mai ușor să faceți asta într-un cadru mai, nu știu cum să zic, profesional.

— Nu are sens să o mutăm pentru acordaj. Transportul ar costa mai mult decât munca în sine. Bani aruncați pe fereastră. Nu, un tehnician întotdeauna vine personal pentru acordaj.

— Păi nu mai e și altceva ce poate trebuie să faceți? Știu și eu, poate să o reparați nițel?

Tehnicianul zâmbi.

— E prima dumneavoastră pianină?

Dădu aprobator din cap.

— Atunci haideți să aruncăm o privire aici.

Deschise cutia pianinei şi aruncă o privire înăuntru.

— E un instrument frumos, un exemplu minunat de inginerie nemţească. Unul atât de vechi… staţi să verific numărul de serie – aha, probabil a fost fabricat cândva între 1903 şi 1907, la scurt timp după ce au aniversat cincizeci de ani. Blüthnerele sunt bune vreme de o sută, o sută cincizeci de ani datorită plăcii de rezonanţă. Julius avea un adevărat talent în a găsi lemnul potrivit. Legenda spune că pe vremuri călătorea până în nordul României ca să bată cu ciocanul în molizi, verificând tonalitatea. Îi alegea doar pe aceia care aveau inele foarte apropiate şi care nu se despicau, dar se spune că-şi dădea seama după felul în care cădea molidul la pământ dacă o să iasă din el o placă de rezonanţă bună. Asta aveţi aici. O placă de rezonanţă bună ca aceasta devine şi mai bună odată cu trecerea anilor. Cu cât se cântă mai mult la ea, cu atât mai flexibilă devine. E ca şi cum îşi aminteşte muzica, înţelegeţi? Cel mai probabil i s-au pus coarde noi ultima oară când a fost în magazin. Sunt încă destul de lucitoare, vedeţi?

Se aplecă deasupra sistemului de acţionare ca să-l inspecteze.

— Mda, nu s-a oxidat prea tare. E o acţionare clasică tip *birdcage*. Sună totuşi cam înfundat. Dar aşa cum văd eu acum, n-aş zice că trebuie să puneţi coarde noi. În mod obişnuit, asta se face doar o dată în viaţa unei pianine, doar dacă nu trebuie înlocuite căluşurile sau butucul pentru cuiele de acordaj. Da, aş spune că totul arată destul de bine. Dacă aţi dat-o la reparat acum patru ani, chiar cred că nu are nevoie de altceva decât de acordaj. Păcat totuşi de crestăturile astea de pe capac. Nimeni nu mai ebonizează lemnul acum. Ăsta-i meşteşug adevărat. Pe vremea aceea adăugau manual o mulţime de straturi. Acum totul e pe liniile de producţie, ştiaţi? Muncitori care apasă nişte butoane.

Îşi trecu mâna peste partea de sus a carcasei, oprindu-se la crestăturile cele mai adânci.

— Dacă vreţi, pot să o acordez acum, după aceea să duc capacul înapoi la magazin. Umplu scobiturile astea, şlefuiesc cu şmirghel ca să le nivelez şi dau cu spray pentru finisaj. Cam greu să găseşti negru care să se potrivească, mai ales când foloseşti tehnici moderne, dar o să fac tot ce-mi stă în putinţă. V-aţi uitat vreodată la artiştii de pe scenă, îmbrăcaţi complet în negru? Pleacă de acasă gândindu-se că pantalonii lor negri se asortează

cu cămașa neagră, cu jacheta neagră și ea, dar în lumina reflectoarelor toate arată diferit? Oarecum discordant? Aș putea pulveriza cu spray toată carcasa să nu arate peticită, dar în cazul ăsta vorbim de bani serioși. Depinde ce doriți și cât vreți să cheltuiți.

— Nu prea m-am gândit la asta.

Își trecu mâna peste față, scoțând pentru o clipă în evidență cearcănele negre.

— De fapt, eu trebuie doar să o scot din casă.

— Vă gândiți să o vindeți? Probabil că nu prea o să aibă căutare pe piață, sincer să fiu. Pot să-ntreb cât ați plătit pe ea?

— Nu vreau să o vând. Doar trebuie să o scot de aici pentru scurt timp. Iscă… nişte certuri între mine şi soţia mea, dacă țineți să știți adevărul.

— Hmmm, făcu tehnicianul, cutezând să arunce o privire prin sufrageria scăldată în lumina soarelui. Păi pot să zic că pe asta n-am mai auzit-o. În regulă, în cazul ăsta, cred că pot să o duc înapoi la magazin și să o țin acolo pentru dumneavoastră. În schimbul unei taxe, se înțelege. Nu am prea mult spațiu. Atelierul e destul de mic, însă acum am doar alte trei piane, toate cu coadă, unul la care fac voicingul și reglajul, două pe care le vând în regim de consignație.

— Sună bine. Și puteți să faceți orice credeți că e necesar cât timp e la dumneavoastră. Nu știu însă dacă ea ar vrea ca pianina să fie revopsită în întregime. Poate doar să retușați locurile foarte deteriorate, dacă puteți să le faceți mai puțin vizibile. Ați putea face asta?

— Absolut. Lucrez cu subcontract cu o firmă bună de transportat piane. Dacă doriți, pot să-i sun să văd dacă pot să vină astăzi până aici.

— Da, chiar vă rog. E o pianină frumoasă, dar momentan îmi cam dă peste cap viața.

Clara se trezi cu foşnetul vântului în urechi. Era încă întuneric. Se opinti să se ridice, ştergându-şi cu un plescăit depunerea albă de pe buze. Îşi verifică telefonul: bateria nu se descărcase încă, semnal tot nu avea. Îi era sete şi se gândi la bidoanele cu apă pe care le lăsase lângă camionetă, dar în loc de apă sorbi ultimele picături din sticla de vin. Vântul îi şuiera pe la urechi, trimiţându-i un fior pe şira spinării. Suna aproape ca o melodie. Îşi înfăşură pătura în jurul umerilor şi înclină uşor capul. Nu era vântul.

Cu siguranţă mintea îi juca feste; da, bine, era un pic băută, dar simţea în tâmple o altfel de pulsare, o bătaie ritmată pe care o recunoştea, fiindcă o mai auzise cu mult timp în urmă, ceva ce unul dintre profesorii ei de pian încercase să o înveţe. Chopin? Una dintre nocturne? Chiar şi aşa, încurcată cum era în ameţeala somnului întrerupt, ştia că sunetul acela nu era doar o născocire a imaginaţiei ei. Nu era nici pe departe atât de talentată ca să memoreze astfel de detalii muzicale – spre deosebire de tatăl ei sau alţii a căror minte putea să recreeze piese întregi, notă cu notă, urechelniţe ce-şi săpau tunele în lobul lor temporal. Se răsuci pe scaun, încercând să se orienteze înspre muzică. Viteza schimbătoare a vântului purta notele în sus şi le lăsa să cadă, făcând ca muzica să fie greu de urmărit şi să sune înăbuşit şi fals. Poate că încă dormea, visând pur şi simplu.

Melodia părea să o ia în jos la vale, asemenea pietrelor ce se rostogoleau de pe culme până pe *playa*; apoi un crescendo tot mai înalt şi un descrescendo îi aduseră aproape crestele zimţate ale munţilor ce se întindeau de jur împrejur, iar sunetul tremurat al notelor acute se transformă în pete de culoare pe praful aşternut pe podeaua lumii. Pe urmă melodia aceea unduitoare, asemenea unui val, dirijă mişcarea norilor ce se ondulau mohorât deasupra capetelor. Vedea ceea ce auzea.

Apoi melodia s-a oprit, îndeajuns de mult cât să-şi dea seama că muzica nu era doar reală, ci venea chiar de la pianina ei, auzindu-se înăbuşit tocmai pentru că era în camionetă. Coborî din cabină.

— E cineva? întrebă ea, sotto-voce.

Inima începu să-i bată mai repede în timp se furişă în vârful picioarelor în

spatele camionetei, care era tot închisă. Oare uitaseră cei de la mutări să o încuie?

Piesa se încheie, oricare o fi fost ea, și Clara încremeni în tăcerea abruptă. Poate că într-adevăr își imaginase asta. Își ținu respirația cât de mult putu, așteptând. Când dădu drumul aerului, aburii se văzură clar în aerul rece chiar când începu o altă piesă, tumultuoasă, viguroasă, cu un ritm continuu, aproape frenetic. Inima i-a sărit iarăși din loc, pentru că știa piesa asta. De fapt, chiar și după toți anii aceia de lecții încăpățânate și în cele din urmă eșuate, era singura bucată muzicală pe care o putea recunoaște pe loc, chiar dacă se auzea de la o pianină dezacordată, fiind piesa pe care tatăl ei o ascultase iar și iar la casetofon în ultimul an, sau cam așa ceva, al vieții lui, piesă care pentru ea se dovedise imposibil de interpretat și care de atunci îi tot bântuise visele. *Preludiul nr. 14 în Mi bemol minor* de Scriabin.

Își aduse aminte de tatăl ei, stând în biroul lui, ochii închiși și mâinile încleștate pe brațele fotoliului de parcă încerca să se țină ca să nu se înalțe în aer și să se îndepărteze plutind, ascultând piesa asta suficient de tare, încât să-și enerveze vecinii. Razele dimineții ce intrau pe fereastră îi luminau părul roșcat închis de parcă era un nimb. Mama ei plecase deja la lucru; era rândul lui să o ducă la școală cu mașina. Clara intrase în cameră să-i spună că trebuiau să plece, altfel o să întârzie, dar când i-a văzut încheieturile albite de cât de tare strângea brațele fotoliului și lacrimile care-i curgeau pe obrajii proaspăt bărbieriți, a știut că nu trebuie să-l deranjeze. Nu avea obiceiul să întârzie la școală, așa că profesoara o să înțeleagă.

Tati, se gândi ea acum, iar nesiguranța îi dispăru. Poate că stătea ea în deșert în miez de noapte, ori poate că visa, ori poate chiar fusese în pragul nebuniei, însă nu-i păsa. Împinse în sus ușa tip rulou din spatele camionetei, cumva așteptându-se să găsească interiorul transformat și pe tatăl ei stând în scaunul lui, așteptând-o. Nu o să-l lase să scape de data asta. O să se strecoare în poala lui, așa cum își dorise cu disperare în ultimii paisprezece ani și chiar și înainte, o să-și pună capul pe umărul lui, odihnindu-și singurătatea.

Însă în camionetă era Greg, așezat în fața Blüthnerului ei, pe lada frigorifică și pe un morman de pături, cântând.

Piesa era scurtă, cam un minut de explozie de culoare și fluturări de

mâini. Greg era aplecat în față, încovoiat deasupra claviaturii, piciorul schilod era întins spre stânga, țeapăn, piciorul drept apăsând pe pedale. Nu părea să fi observat ușa deschizându-se sau vântul răcoros, înveșmântat în praf, ce se grăbea să intre, nici pe Clara stând acolo cu gura căscată. Putea să vadă transpirația lucind pe fața-i lividă, congestionată, în timp ce el își croia drum printre valurile în mișcare spre un apogeu pulsatil și răsunător, apoi cadența a încetinit brusc și a încheiat abrupt cu sunet puternic, lent. Când a terminat de cântat, și-a lăsat mâinile să se odihnească pe clape și și-a așezat capul pe ele, pieptul tresăltându-i în timp ce trăgea aer cu lăcomie.

Un urlet ascuțit i s-a oprit în gât; i-a dat apoi drumul într-un hohot de plâns necontrolat, care o făcu pe Clara să se retragă la marginea ușii deschise. Poate că fusese o intruziune îngrozitoare să tragă cu urechea, să vadă cum plânge un bărbat în toată firea, dar părea o cruzime și mai mare să îl lase să o facă singur. A apucat capătul păturii în care se înfășurase ca într-o pelerină, l-a ridicat și s-a săltat în camionetă, după care s-a așezat lângă el pe bancheta improvizată, vârându-și picioarele dedesubt.

După o clipă, Greg își ridică fața ca să se șteargă cu mâneca. Mâna lui stângă rămase pe clape, inertă, înfrântă. Clarei îi răsună din nou în urechi vocea fermă a fostei ei profesoare de pian:

— Ține mâna așa, arcuiește-o ca și cum ai ține o minge.

Își ridică mâna, cea nevătămată, și o așează peste a lui Greg, un gest care îi luă pe amândoi prin surprindere.

El rămase nemișcat câteva secunde. Apoi își trase nasul o dată și, fără să o privească, își apăsă degetul mare pe degetul ei rozaliu, suficient de tare cât să transmită mesajul: *Nu te mișca, rămâi aici*.

A rămas.

— Te-ai întors, îi spuse Clara.

Ușurarea pe care o simțea o surprinse.

— De ce?

— Juan. De obicei nu spune el prea multe, dar nu-i mai tăcea gura ăstuia odată ce-am plecat, tot turuia că te-am lăsat în urmă. După câțiva kilometri pe șosea am început să-i dau dreptate, așa că m-am dat jos din mașină și le-am spus să-și continue drumul.

— Conștiință încărcată? îl întrebă ea.

— Tot timpul.

— Sunt şi ei aici?

— Nu, le-am zis să rămână în oraş până dimineaţa, dar să ajungă aici cam în zori. N-avea sens să doarmă toată lumea afară şi le-am dat bani să cumpere cauciucuri.

Făcu o pauză.

— Îmi pare rău că te-am lăsat aici.

— Îmi pare rău că te-am făcut descreierat.

— E în regulă. Probabil că-i o descriere potrivită.

Ea îşi retrase mâna, însă el o luă din nou, aşezând-o înapoi pe a lui; apoi începu să cânte încă o dată, foarte încet. Piesa asta avea o tonalitate diferită, aducea a tânjire în cea mai mare parte, dar nu în întregime. Mâna lui stângă, purtând-o pe a ei de parcă era un călător pe o plută, îşi croi drum printre arpegii regulate, repetate, în vreme ce dreapta executa fraze lungi, fluide, ce suprapuneau ritmuri nebuneşti pe metrul muzical. Aproape că părea o improvizaţie felul în care mâna dreaptă se mişca încoace şi-ncolo în contrast cu cea stângă. Piesa dădea impresia că se mişcă înainte şi-napoi în secţiuni de la fericit la trist, major şi minor, oglindind atât de bine propria ei ambivalenţă emoţională, încât îşi imagină că poate el îi citeşte gândurile. Nu era sigură ce anume se întâmpla între ei, însă cu siguranţă nu fusese niciodată atât de aproape de a înţelege ce însemna, fizic şi emoţional, să se cânte la Blüthnerul ei.

— Parcă spuneai că nu ştii să cânţi, spuse ea în şoaptă când el s-a oprit.

Era o tristeţe adâncă în ochii lui atunci când a privit-o.

— Nu. Am spus că *nu cânt*.

— Prima piesă pe care ai interpretat-o era de Scriabin?

— Ştii piesele lui Scriabin?

— Doar pe asta, zise ea. Ce şanse erau să o cânţi tocmai pe asta?

Greg a oftat.

— Destul de mari, aş spune. Era preferata mamei.

Clara se lăsă într-o parte şi îl privi, mintea ei procesând coincidenţa.

— Stai puţin. Era şi preferata tatălui meu.

— Da, spuse el încet. Nu mă surprinde.

— Ce spui tu acolo?

Acum se holba la el.

— De ce?

A prins-o în capcana privirii lui, susținând-o pe a ei fără să clipească, chiar și în cea mai albă strălucire a lunii, o atingere care poate că trecea de civilitate. Apoi el se ridică și își trecu degetele peste partea de sus a pianinei.

— Știi semnele astea? Șănțulețele care nu se văd în fotografiile pe care le-ai postat?

Clara dădu aprobator din cap.

— Ziceai că habar nu ai de ce sunt acolo. Dar cum ai putea ști? Nu ai fost acolo când tata le-a făcut.

Privirea lui a devenit sticloasă.

— Nu ai fost acolo când a luat vătraiul și a lovit cu el iar și iar, urlând la mama în tot timpul ăsta. Am crezut că o să o omoare. De fapt, chiar a făcut-o. Nu chiar atunci. Nu în mod direct. Însă a vrut să-i facă rău, așa că s-a hotărât să-și îndrepte atacul asupra pianinei ei. Nu a distrus-o pentru că am apărut eu și s-a hotărât să folosească vătraiul pe mine.

Își balansă piciorul în față, țeapăn, ca dovadă a ceea ce spusese.

— Nu s-a vindecat cum trebuia, dar cel puțin am fost eu, și nu ea.

— Doamne Dumnezeule!

— În zilele de după ceea ce noi numeam „accidentul“, tata s-a întors la obișnuita-i stupoare bahică. Eram și eu în propria-mi confuzie de la analgezice și mama era în iadul ei personal, încercând să facă față tuturor lucrurilor. Îmi amintesc foarte clar însă că a vrut să scoată pianina din casă înainte ca tata să se trezească din beție și să o facă bucăți.

— La asta te refereai când ai spus că mama ta trebuia să scape de ea.

Greg a dat din cap, aprobând-o.

— Cred că era convinsă că pianina îl înfuria pe tata. Chiar mai mult decât faptul că ea avea un amant.

Își drese vocea.

— Așa că l-a sunat – mă refer la iubitul ei – și l-a rugat să vină să ia pianina și să o țină la el pentru un timp, până ce tata avea să se calmeze sau putea ea în sfârșit să-l părăsească. Și el așa a făcut.

— Adică s-a calmat?

— Nu.

Își drese vocea din nou.

— Vreau să zic că *el* – iubitul – a venit acasă la noi. A luat pianina și a dus-o la el acasă.

Greg făcu o pauză.

— I-a dus-o fiicei lui.

Clara se ridică și făcu câțiva pași în spate, cât pe ce să se împiedice de o pătură. Prezentul începu să se estompeze și se trezi aruncată în cotloanele întunecate ale memoriei, acolo unde păstra amintirea zilelor de dinainte de incendiu. Își aminti noaptea când tatăl ei a adus pianina acasă, vocile coborâte ale colegilor lui, atitudinea reținută, precaută a mamei, tonul ei iritat când a întrebat:

— Ce faci cu pianina asta, Bruce?

Clara făcu încă un pas în spate, apoi se răsuci pe călcâie și sări din camionetă, de parcă încerca să se distanțeze de povestea lui Greg.

— E absurd. E nebunie curată.

Era mulțumită că vocea ei suna atât de lipsită de inflexiuni și hotărâtă.

— Așa să fie? spuse el cu delicatețe. Chiar tu mi-ai spus că nu știai de unde a luat-o. Ei bine, o avea de la mama, care era amanta lui, și a dus-o la voi acasă ca să o ajute să o țină în siguranță.

A simțit fiori reci urcându-i pe șira spinării, un gust metalic pe limbă. Își smulse pătura de pe umeri și o azvârli pe pământ.

— Tatăl meu mi-a adus pianina asta cadou de ziua mea. *Cadou*. Nu sunt sigură ce anume insinuezi, dar am impresia că-l faci pe tata infidel și mincinos.

Greg o urmă jos din camionetă, deschizându-și brațele într-un gest de acceptare.

— Nu încerc să-l insult pe tatăl tău. Pe vremea aceea, nici măcar nu aveam habar de relația lor. Dar din puținul pe care mi l-a spus mama înainte să moară, părea că e un tip minunat. L-a iubit. A avut încredere în el. Erau îndrăgostiți și plănuiau să-și construiască o viață împreună.

— O viață împreună! Ce naiba vorbești? Era *însurat*! Nu era îndrăgostit de maică-ta, o iubea pe mama *mea*!

— De unde știi?

Logica liniştită a întrebării lui o înfurie.

— Tu te auzi ce spui? Părinţii mei au murit împreună într-un incendiu în urmă cu paisprezece ani. *Împreună*.

Ridică vocea ca să-şi înăbuşe îndoiala. Anchetatorii spuseseră că fusese un incendiu „cu origine suspectă“. Nu au reuşit niciodată să stabilească dacă fusese provocat în mod intenţionat sau fusese un accident, aşa că ea nu a ştiut nimic altceva decât că ei nu mai erau.

— Clara, zise el cu şi mai multă blândeţe. Uite ce e. Îmi pare rău pentru părinţii tăi. Crede-mă, ştiu cât de tare doare. Îţi spun însă adevărul: tatăl tău şi mama mea se iubeau. Pianina i-a adus împreună. Nu am reuşit să luăm pianina cu noi când am plecat din Rusia. Au trecut mulţi ani până ce a primit-o înapoi. Într-un fel, tatăl tău a avut un rol în returnarea pianinei şi aşa s-au împrietenit. Aveam paisprezece ani pe atunci. Tu trebuie că aveai, cât, şapte sau opt ani? Mi-a spus că după ce s-au întâlnit, tatăl tău a început să ia lecţii de pian cu ea.

Clara scutură din cap.

— N-a luat nici măcar o lecţie de pian. Niciodată! Habar nu avea să cânte. Mi-a spus asta chiar el.

— Ai dreptate că nu putea să cânte. Mama a zis că a încercat doi ani să-l înveţe, dar tot ce putea el să cânte era *Chopsticks*, pentru că nu exersa niciodată. Dar nu-şi dădea cu adevărat silinţa să înveţe. La început, lecţiile au fost doar un paravan, ceva care să justifice timpul petrecut împreună şi sentimentele pe care le nutreau. Mama mi-a spus că de obicei doar stăteau de vorbă sau îi cânta ea lui. Piesa ei preferată era aceea de Scriabin, iar el adora să o asculte iar şi iar. Lucrurile au evoluat în cele din urmă, aşa cum evident se întâmplă când oamenii sunt atraşi unul de altul.

Greg ridică din umeri.

— Părinţii noştri au fost amanţi, Clara. Cel puţin ultimii trei ani din viaţa lui. Ăsta-i răspunsul la întrebarea ta despre motivul pentru care tatăl tău adora piesa ei muzicală preferată. Poate că sunt un nemernic că îţi spun, dar ăsta e adevărul.

Părea atât de plin de el. Ce ştia el despre viaţa tatălui ei? O înfurie insolenţa lui. Fără să se gândească, făcu un salt spre el, lovindu-l cu pumnul drept direct în piept. L-a lovit încă o dată şi încă o dată, până când Greg s-a

poticnit în picioru-i schilod şi a căzut pe spate pe pământul crăpat, iar ea a căzut cu el odată, acoperindu-l acum cu o ploaie de pumni, şi palme, şi lovituri date cu ambele mâini, chiar şi cu cea fracturată, lovindu-l în piept, gât, faţă, urechi. Şi-a folosit abilităţile de autoapărare învăţate de la unchiul ei, chiar dacă sinele pe care îl apăra nu era un adult izolat în mijlocul deşertului, ci un copil de doisprezece ani, orfan, disperat, ghemuit adânc în ea.

Katia stătea pe marginea canapelei, ținându-și spatele drept, iar piciorul fracturat al fiului ei era ridicat pe un morman de perne de lângă ea. El dormea din nou, fără să fie conștient de prezența ei sau de orice altceva, însă Katia nu voia să plece de lângă el. Ce altceva ar putea ea face, amândoi suferind cumplit, fiecare din propriul lui motiv? Dacă n-a putut să-l protejeze, atunci măcar o să-i țină companie. Mihail se trezise în cele din urmă din somnul lui bahic și plecase la lucru, bălmăjind o scuză. Dacă observase sau nu că pianina nu mai era acolo, nu spusese nimic despre asta. O singurătate adâncă pusese acum stăpânire pe casă.

Vechile polaroide din Death Valley erau împrăștiate în poala ei, și ea mângâia încet marginea fotografiei de la Racetrack Playa. Din nou nefericită, se simți aruncată înapoi în timp, în urmă cu cincisprezece ani, se uită la piatra din fotografie, singură pe *playa* aridă, îndepărtându-se încet de ea. Se întrebă unde anume era pianina ei în casa lui Bruce. Fusese acolo de câteva ori, pe ascuns. Era mai spațioasă decât casa ei, dar nu erau multe locuri mari. Să o fi pus-o oare în camera din față, așa cum ar fi făcut ea? Oare fiicei lui îi plăcea? Soției?

A sunat telefonul.

— E timpul, Katia. Au trecut fix doi ani de când mi-ai spus „încă doi ani“, zise Bruce. Nu trăim cinstit, nu așa. Ai spus că vrei să aștepți până ce termină Greg liceul și uite că l-a absolvit. Acum, că Mihail știe, nu mai ai nici un motiv să aștepți. Nu ești în siguranță. E doar o chestiune de timp până ce o să-l apuce iar pandaliile și o să-și descarce furia pe tine sau pe Greg. Sau chiar pe mine, de altfel, presupunând că o să afle cine sunt.

— Nu-ți știe numele. I-am spus că e doar o scrisoare de la un student tinerel și îndrăgostit, pe care l-am dat afară când am descoperit ce sentimente nutrește. Apoi a vrut să știe de ce am păstrat scrisoarea și i-am zis că am făcut-o doar ca să am o dovadă în caz că smintitul ăsta ar fi încercat vreo chestie nebunească.

— Bine gândit, iubire. Și da, chiar am de gând să pun la cale o nebunie.

Intenționase să fie amuzant, ea știa asta, dar erau amândoi prea neliniștiți

ca să râdă. După o clipă, el îi spuse:

— Spune-mi că o să-l părăsești.

— Da, o să-l părăsesc imediat ce pot să fac asta în siguranță.

Voia și avea să o facă; visa la asta de patru ani aproape, de la primul sărut, când stătuseră așezați la pianina Blüthner, în sufrageria ei. Încercase să rămână la sentimente platonice, și pentru un timp aproape că reușise. Curând însă a devenit de nesuportat să stea lângă el și să nu-i simtă buzele apăsându-le pe ale ei, mâinile lui în părul ei. Lecțiile de pian au devenit un eufemism: *Putem să ținem oră mâine după-masă?* Sau *A fost o lecție superbă*! Au început să vorbească despre un viitor al lor chiar după ce au făcut întâia oară dragoste. Dar acum, că venise clipa și devenise o reală posibilitate, i se făcu frică. Nici nu-și putea imagina furia lui Mihail dacă i-ar spune că-l părăsește și, în plus, trebuia să aștepte măcar până ce Greg o să se poată ține din nou pe picioare.

— Îi spun lui Alice săptămâna asta. Mai exact, o să-i spun vineri seara. O să aranjez în așa fel încât Clara să-și petreacă noaptea acasă la prietena ei și o să-i cer lui Alice să divorțăm. A bănuit ceva atunci când am dus pianina acasă. E timpul.

— O să fie greu? întrebă ea.

Cu un an înainte merseseră la un concert și apoi au luat cina la un bistro micuț și retras. Era întunecos și romantic, mâncarea era delicioasă. Bruce i-a ținut mâna într-a lui deasupra mesei în timp ce își sorbeau vinul pentru desert. Au vorbit despre cum le-ar face cunoștință lui Greg și Clarei, unde ar putea să se căsătorească, poate să-și deschidă o mică școală de muzică. A fost o noapte perfectă până în clipa în care Greg a dat cu ochii de soția lui, stând în colțul opus – cu toate că și ea se ținea de mână cu cineva. După aceea, Alice l-a convins pe Bruce să încerce să se împace de dragul Clarei, iar el se simțise suficient de vinovat și rămăsese, însă nu a durat prea mult. Patru luni mai târziu, adică în urmă cu doar cinci luni, o sunase pe Katia, implorând-o să se întâlnească la bungalow. Simțindu-se acum chiar ea vinovată, Katia s-a întrebat cum s-ar simți Alice dacă ar afla că își reluaseră idila.

El ezită și ea îl auzi cum trage aer în piept.

— Da, spuse el, va fi greu, mai ales pentru Clara.

— Crezi că va înțelege? E încă atât de mică – nici măcar nu are doisprezece ani.

— Nu știu. Cu siguranță nu imediat. Însă va înțelege în cele din urmă. Știu că te va iubi odată ce o să te întâlnească, odată ce o să ajungă să te cunoască.

— Îmi doresc tare mult asta. Întotdeauna mi-am dorit o fiică.

— Știu. Și sper ca Greg să înțeleagă.

— Sigur o va face. E foarte nefericit. El și Mihail nu se prea înțeleg.

— Evident. Mihail e o brută, un sălbatic.

— Bruce?

— Da?

— Încă o iubești pe Alice?

— Nu așa cum te iubesc pe tine.

— Ești foarte curajos, zise ea.

— Am de ales?

— Așa e.

— Și nu eu sunt cel curajos, Katia. Tu ești.

Katia se uita fix la piatra călătoare din fotografie, care arăta ca pianina ei, și începu să cânte pe genunchi la o claviatură imaginară, cu degete care tânjeau să facă ceva creativ. Auzea în minte notele absente, șoptindu-i în ureche ca niște năluci. Când luase ultima oară o decizie care urma să-i schimbe viața? Chiar și cu mult înainte de a-l întâlni pe Mihail, era obișnuită să-i lase pe alții să hotărască pentru ea. Avea să fie la fel cu Bruce? Părea că tot talentul ei nu-i adusese nici o fărâmă de independență. Cânta la pianina ei imaginară, adunându-și pierderile pe măsură ce interpreta piesa și încercând să transforme acele fragmente de nimic în ceva ce putea să interiorizeze și să păstreze în ea: speranță, sau putere, sau curaj. Degetele ei dansau pe clapele invizibile lângă fiul ei distrus, chinuit de durere, dar adevărul era că nu se simțea deloc curajoasă…

— Mama, spune-mi povestea, bâgui Greg somnoros.

Îl trezise darabana degetelor ei, chiar dacă o bătea pe materialul rochiei.

— Despre cum Sașa face tundra să înverzească.

În California era august, dar el încă mai dârdâia pe canapea. Piciorul îl

durea tot timpul – deja se obişnuia cu durerea –, dar mai tare îl durea sufletul să vadă cum ea îşi folosea poala pe post de pianină, de parcă şi ea era pierdută, rătăcind în vreun loc rece şi îndepărtat. În cele trei zile de când pianina fusese luată de acolo, ea şi-a frământat încontinuu mâinile, masându-şi degetele. Voiau oare să cânte la fel de mult cum îşi dorea el să asculte? Trebuia să o facă să se gândească la altceva.

— Te rog, mama.

— Nu vreau să povestesc despre muzica lui Saşa, îi răspunse ea. Nu mai este muzică acum.

— Poţi să-i suni pe bărbaţii aceia, să le spui să aducă pianina înapoi?

— Nu, Grişa. Nu pot.

— Dar ai nevoie de ea, mama.

— Nu. Ei bine, da.

S-a ridicat cu grijă ca să nu-i deranjeze piciorul.

— Dar dacă o aduc înapoi, tatăl tău o să o distrugă.

Nu voia să spună că Mihail ar putea face ceva şi mai rău, începând cu Grigori.

— Nu o să-l las.

— Şi o să-ţi sacrifici celălalt picior pentru asta? Nu, fiule. O să găsesc eu o cale să fim în siguranţă. Şi fericiţi, foarte fericiţi. Acum însă trebuie să aşteptăm.

Nu a îndrăznit să-i spună ce anume aşteptau.

— Cine erau bărbaţii aceia?

— Nişte oameni buni, amabili.

— Dar cine erau?

— Şşş-şşş-şşş. Asta nu-i treaba ta.

— Unde au dus-o?

Ea scutură din cap. Greg o privi cum se uită în jos la degetele ei lungi de parcă nu ar fi fost ale ei. Poate că maică-sa avusese încredere în oamenii care luaseră pianina, însă el nu avea. Şi de ce ar face-o, când nici măcar ea nu ştia unde o duseseră? Nu mai era aceeaşi fără pianina ei. Dacă nu o să o aducă înapoi? Ce o să se întâmple atunci?

Greg nu a scos nici un cuvânt. A bălmăjit ceva când Clara l-a lovit în piept, a lăsat să-i scape niște gâfâieli sacadate când l-a plesnit peste față; doar para anemic loviturile și părea mai mult să aștepte ca ea să termine, asemeni cuiva care era obișnuit să fie snopit în bătaie. Refuzul lui de a riposta o înfurie și mai tare, însă doar pentru scurt timp. Imagini ale tatălui ei au început să pâlpâie în gândurile-i înflăcărate și ea s-a mai domolit, după care s-a oprit, încă stând aplecată deasupra lui Greg, care-și acoperea fața cu brațul. L-a lovit cu pumnii în piept încă o dată, ultima, înainte să se prăbușească la pământ lângă el, trupul ei chircindu-se în jurul durerii sfâșietoare din mâna dreaptă și a întrebărilor nerostite din mintea ei, iar acum plângea în hohote.

Greg se ridică încet într-o rână – loviturile ei îi provocaseră durere, asta era sigur – și o atinse pe umăr.

— Clara, e în regulă.

Pierdută în propria-i lume interioară, nu luă seama nici la atingerea și nici la glasul lui. Întinsă pe pământ, în praf, plânse până ce nu mai putu, iar când s-a oprit, mâna lui încă se odihnea ușor pe umărul ei.

Un timp a stat întinsă pe-o parte, uitându-se lung prin întuneric la formele poligonale pe care acum le vedea din unghiul acela neobișnuit. Murise tatăl ei iubind pe altcineva în afară de mama ei? Gura îi era uscată, buzele acoperite de praf. Ar putea muri acolo, se gândi ea, toate fluidele corporale prelingându-i-se din corp, picătură cu picătură, pe bucata asta de pământ uscat din mijlocul pustietății. Și la ce-ar conta asta? Oricum, ce lucru bun făcuse ea cu viața ei până acum? Ce anume, în afară de a târî după ea pianina altcuiva, din copilăria ei într-o adolescență lipsită de însemnătate și apoi într-o vârstă a maturității fără nimic remarcabil în ea? Pianina aceea, tovarășul ei vertical cu cele optzeci și opt de clape, toate chei spre locul unde-și ținea ferecate amintirile. Poate că încercase de prea multe ori să reînvie amintirile fragile ale părinților ei, de fiecare dată schimbându-le irevocabil, până ce, la fel cum se întâmplă cu unele fotografii, nu și-a mai putut aduce aminte de trăirile originale, doar de ultima oară când se gândise

la ei. Poate că acum toate amintirile ei erau doar nişte minciuni.

— L-ai întâlnit vreodată? întrebă Clara, cu faţa încă lipită de pământ, în speranţa tot mai lipsită de intensitate, tot mai fragilă, că Greg îi confundase tatăl cu altcineva.

— O dată. Imediat după accident. În noaptea în care a luat pianina. Chiar nu eram în apele mele, dar îmi amintesc un lucru: pata de culoarea vinului de Porto de pe faţa lui. Avea semnul ăsta, nu? I-am spus asta mamei mele cam la o săptămâna după aceea, am întrebat-o cine era bărbatul cu semnul acela din naştere, iar ea a izbucnit în plâns. Asta era chiar după ce muriseră părinţii tăi, şi ea era devastată. Mi-a spus totul, nu doar puţin: când anume s-au întâlnit, că nu fusese intenţia lor să se îndrăgostească, că mult timp fusese ceva inocent. Îşi făcea griji că o voi judeca, dar nu am făcut-o. Tata a fost un monstru încă de dinainte să-mi rupă piciorul. Nu o puteam învinovăţi că tânjise după altcineva. Şi totuşi nu voia să-mi spună numele tatălui tău. Mi-a zis că ultima oară când îl rostise cu glas tare a fost când i-a spus că îl iubeşte, cu o noapte înainte ca el să moară, şi refuza să-l mai rostească vreodată. Voia să păstreze în ea muzica numelui lui.

Noaptea de dinaintea morţii părinţilor ei fusese într-o joi. Tatăl ei întotdeauna lucra până târziu joia, aşa e? Oare de ce? Mama ei ce făcea? Stătea în picioare cu o mână în şold, trăgând din ţigară şi privind afară pe fereastră, umerii cu pernuţe stând bătăioşi împotriva a orice o făcea să fie atât de irascibilă? Era o noapte pe care o puteai uşor uita, o noapte ca oricare alta. Clara nu-şi putea aminti cum fusese vremea, sau ce mâncaseră la cină, sau dacă o sunase pe prietena ei cea mai bună înainte de culcare, aşa cum făcea de obicei. Nu păruse necesar în noaptea aceea să ţină minte toate acele detalii banale, de zi cu zi. Nu ştiuse că avea să fie ultima noapte normală a copilăriei ei.

— Bruce, şopti ea.

— Poftim?

— Îl chema Bruce. Bruce Lundy. Era profesor titular de literatură slavă la UCLA. Avea păr roşcat şi ochi căprui. Şi da, avea un semn din naştere pe faţă.

Greg dădu din cap.

— Îmi pare rău, Clara. Mă simt prost că trebuie să-ţi spun eu asta.

Clara se opinti să se ridice și își șterse fața de praf de umărul ridicat. Mâna îi pulsa și se întrebă dacă nu cumva și-o fracturase din nou.

— Încă nu sunt sigură dacă să cred toate astea.

Dar chiar în timp ce rostea cuvintele, a simțit cum neliniștea pune stăpânire pe ea. Nici nu împlinise doisprezece ani când au pierit ei. Ce ar fi putut să știe ea despre dedesubturile mariajului lor? Ce știa ea, sincer, despre fiecare din ei în afară de cine erau în relație cu ea? Nu știa absolut nimic despre istoriile pe care le aduseseră în căsnicia lor sau despre secretele pe care mariajul lor le ascundea. Ce copil știe lucrurile astea?

— De ce nu mi-ai spus nimic până acum? întrebă ea.

— Nu m-am așteptat să mai văd pianina vreodată. Dă-mi voie să-ți spun că a fost un adevărat șoc. Am crezut că a fost distrusă în incendiul care ți-a răpit părinții. Dar iată că a apărut și ai apărut și tu, pusă pe harță și inocentă. Nu am vrut să-ți spun cine sunt. Sau cine ești *tu*. Tot ce-am vrut a fost să pleci.

— De-asta ai fost așa un mitocan?

— Poate. În cea mai mare parte a timpului, pur și simplu *sunt* un mitocan.

Chicoti ușor.

— Dar terapeutul meu spune că mai există totuși speranță.

A încercat pentru prima oară să privească lucrurile din perspectiva lui Greg. Cum probabil s-a simțit el când a făcut legătura între ea, Clara, și moartea mamei lui.

— Când a murit? întrebă ea.

— Sâmbăta, 4 septembrie 1999. Fix la un an de la moartea părinților tăi. Mi-a pregătit micul dejun. Apoi a spus că trebuie să se ocupe de niște comisioane. M-a îmbrățișat lung și m-a rugat să încerc să înțeleg dacă nu se întoarce curând, avea o mulțime de lucruri de făcut. Era o dimineață frumoasă de sâmbătă și a condus mașina tot drumul de la Los Angeles până în Death Valley. S-a urcat pe niște stânci…

Ochii lui Greg au strălucit în lumina lunii, dar nu a mai plâns.

— Au fost martori. Polițiștii care au venit acasă aveau nevoie de cineva care să o identifice, și cum tata nu a vrut să meargă, m-am dus eu.

A tras aer adânc în piept și a închis ochii.

— Mi-au dat cheile de la maşina ei. Lăsase sub scaun o scrisoare şi polaroidele pe care ţi le-am arătat. A scris că a încercat patru anotimpuri să vadă dacă poate trăi fără el. Mă implora să o iert.

Se ciupi de nas şi trase aer cu putere.

— Încerc să fac asta de treisprezece ani.

Clara îl studie, se uită la profilul lui aplecat spre pământ, piciorul schilod întins în faţă. Mama lui alesese moartea şi nu pe el pentru că – dacă era adevărat – ea îl alesese deja pe tatăl Clarei.

— Îmi pare rău, spuse ea.

— Nu e vina ta. Şi nici a tatălui tău. În fine, am plecat spre New York chiar atunci, nici măcar nu am trecut pe acasă să-mi fac bagajul sau să-mi iau rămas-bun. Am plecat pur şi simplu şi nu am mai privit în urmă. Nu am vorbit cu tatăl meu nici măcar o dată în toţi anii ăştia. Şi nici nu o să o fac vreodată. Nici nu ştiu dacă mai trăieşte. E prima oară când m-am întors în California de Sud de când a murit ea.

Vântul rece a început să bată şi au simţit câteva picături de ploaie.

— Haide, spuse Greg.

S-a săltat în spatele camionetei, apoi a întins mâna să o ajute şi pe Clara să urce. Ea s-a suit înăuntru şi au rămas faţă în faţă lângă uşa deschisă de parcă erau pe marginea unui hău. I-a ţinut mâna într-a lui fără să-i dea drumul. Dincolo de înfăţişarea lui rigidă, putea să vadă în el o urmă de căldură, un soi de asigurare că se înţeleg reciproc. Părea să-şi comunice propria compasiune, din adâncurile unei perspective îndelungate.

— Cum te-ai eliberat de asta? De faptul că ai pierdut-o? îl întrebă ea, încercând să citească răspunsuri pe faţa lui. Cum?

— Nu am făcut-o. Nu înţelegi? De asta sunt aici. Nu m-am eliberat.

— Atunci ce şanse am eu?

Privi dincolo de el, în întuneric, la peisajul care se întindea în toate direcţiile, la perdeaua de ploaie suficient de deasă să tulbure imaginea lunii din spatele ei.

El îi răspunse aplecându-se şi apăsându-şi buzele pe ale ei, timid, de parcă era atent ca ea să nu se retragă. Nu a făcut-o. Hăul din ea s-a deschis.

Îşi răsfiră degetele, urcându-le încet pe ceafa ei şi trecându-i-le apoi prin păr – intimitatea gestului era năucitoare – şi o sărută îndelung. Iar pentru că

el era singura persoană în viaţă care putea să-i înţeleagă sentimentul de pierdere, şi-a dorit să facă şi ea la fel, să-i atingă gâtul şi urechile, părţi pe care el nu şi le putea controla, şi ura faptul că ghipsul o împiedica să-şi mişte degetele în voie. În schimb, întinse braţele şi îl trase spre ea. Smucise de pe ax cu mai multă finețe cauciucurile maşinilor ce făcuseră pană, dar pe el nu părea să-l deranjeze. Îi dădu drumul mâinii şi îi cuprinse faţa în palme, oprindu-şi sărutul ca să o poată privi, iar în expresia lui Clara văzu ceva ce nu era doar dorinţă carnală, ca şi cum Greg încerca să transmită un mesaj tăcut, o promisiune sau o implorare, iar când ea a zâmbit, doar umbra unui zâmbet, o sărută din nou, şi ea avu senzaţia că ar putea fi absorbită cu totul şi chiar îşi dorea să fie.

În cele din urmă, cu buzele lipite de ale ei, Greg spuse:

— Putem să…?

Clara gâfâi, şoptind un *da* în gura lui. După o clipă, el făcu un pas în spate şi aruncă păturile pe jos una după alta, împrăştiindu-le cât de bine putea fără să mai irosească timp. Clarei îi părea că seamănă cu un cuib, şi Greg o conduse spre el şi se aşezară, întinzându-se în aşa fel încât capul le era în partea ridicată a camionetei, deasupra roţilor care încă erau umflate.

— Eşti bine?

— Da. Tu?

— Şi eu.

Apoi, în toiul înfierbântării lor, se strecură o imagine: dimineaţa în care s-au întâlnit pentru prima oară, Greg stând lângă maşina ei şi ţinând în mână cafeaua. Crezuse că era vreun agresor pe punctul să o atace în locul unde dormea. Îi oferise pliculeţe de zahăr şi înlocuitor de frişcă pe care le scosese din buzunar, apoi îi spusese să meargă acasă. Îi dăduse o cameră la hotel şi o ignorase aproape tot timpul în zilele ce au urmat. O invitase taman în mijlocul pustietăţii şi o părăsise printre pietrele călătoare, şi în tot timpul acela o lăsase să creadă într-o istorie lipsită de acurateţe a pianinei. Ca acea ultima piesă pe care el o interpretase, în care îşi alternase tempourile şi combinase tonurile, grăbind impetuos ritmul şi apoi încetinindu-l, grăbindu-l din nou şi acum retrăgându-se şi atrăgând-o, fermecând-o cu muzica-i neaşteptată şi cu tristeţea lui, cu buzele lui cărnoase ce tânjeau după afecţiune. Cu toate astea, furia ei, pornită din faptul că Greg fusese cel ce

deținuse controlul în tot timpul acela, își făcu din nou simțită prezența, așa că îl sărută apăsat, suficient de tare să simtă asta în dinți. Voia să-l dezbrace de puterea lui, să fie pe picior de egalitate, așa că îi spuse cu o agresivitate care nu-i stătea în fire:

— Dezbracă-te.

El făcu întocmai, și când se întinse să o ajute să-și scoată și ea hainele, îl împinse cu mâna sănătoasă.

— Ia un prezervativ.

Greg scoase două din buzunarul pantalonilor – ia stai puțin, plănuise de la bun început asta? – apoi își azvârli pantalonii și așteptă să se dezbrace și ea. Clara își scoase blugii și lenjeria intimă, dar lăsă pe ea hanoracul. Voia, din principiu, să mai păstreze ceva.

— Puneți-l.

În timp ce el se conforma, ea l-a studiat în întuneric. Avea pielea foarte palidă, iar părul de pe piept și brațe era închis la culoare și fin. Umerii și brațele erau musculoase, dar abdomenul era moale și despicat de o linie subțire de păr care o făcu să se uite în jos, privirea-i zăbovind o clipă acolo înainte să continue spre cicatricea reliefată care îi brăzda genunchiul și șerpuia în sus pe coapsă, asemenea marginilor întărite ale hexagoanelor de pe *playa*. Țesutul de sub ea părea fragil, de parcă piciorul lui era o piesă de porțelan ce se spărsese și fusese lipită la loc cu stângăcie. Furia i se potolea pe măsură ce își plimba degetul de-a lungul cicatricei; nenorocirea aceea, acea devastare sigur îl costase scump. Se lăsă pe el, punându-și mâinile pe pieptul lui. Cum o fi compensat pentru asta în toți acești ani?

Privirea îi era încărcată de o dorință animalică atunci când a sărutat-o pe gură și i-a împins capul pe spate ca să o sărute pe gât, pe ceafă, pe sâni. *Oh*, se gândi ea sau spuse, nu știa care din astea două; amândoi gâfâiau, trupurile preluaseră controlul asupra minților. Încerca să se țină strâns de aburul unei idei – că voia să fie ea cea care lua toate deciziile –, apoi însă, după ce se lăsă să alunece deasupra lui, nu-i mai păsă deloc cine o făcea, pentru că era atât de bine să fie atinsă. Ryan încetase să o mai atingă cu mult înainte ca ea să se mute de acolo, și dintr-odată Clara își dori să-și simtă inima bătând lângă inima unei alte ființe umane, așa că până la urmă își scoase hanoracul și se lipi de el, amândoi lăsându-se în voia ritmului

intens pe care-l aflaseră, genunchii ei frământând pătura aspră. Greg o fixă cu o privire disperată, apoi închise ochii și deschise gura, iar ea, simțindu-și puterea frustă asupra lui, în jurul lui, era și ea aproape, atât de aproape, și se uită cum maxilarul lui se mișcă în clipa în care el ajunse la apogeul senzației și apoi trecu dincolo de el, ca și cum s-ar prăbuși în gol de pe o stâncă.

Închise și ea ochii și îl văzu pe Peter, întinzând cablul în spatele televizorului ei; Peter, întinzând un vas cu *avgolemono*; Peter, stând lângă ea la curse. Totuși, a juisat imediat după Greg, atât de tare, încât a continuat să tremure secunde în șir. Dând la o parte imaginea lui Peter, se prăbuși pe pieptul lui Greg și încercă să-și recapete suflul în îmbrățișarea lui slabă, pulsândă.

După ce o duse pe Clara acasă la prietena ei, Bruce lăsă cheile mașinii să cadă zăngănind pe blatul de bucătărie. CD-ul lui, *Rachmaninoff Plays Rachmaninoff*, răsuna strident din camera cealaltă. Nici că se putea mai bine. Alice avea cu siguranță un simț morbid al umorului. Ei bine, măcar ea știa ce urmează. Poate că asta o să facă să fie puțin mai ușor. Își turnă două degete de burbon și dădu paharul pe gât. Apoi mai turnă două degete în paharul lui și încă într-unul și le luă cu el în sufragerie. Alice aștepta pe canapea, stând picior peste picior și cu brațele încrucișate, umerii trași în spate, o țigară în mână. Opri muzica, îi așeză în față burbonul, și-și ciocni paharul de al ei, așezându-se apoi la capătul celălalt al canapelei. Între ei, tronând pe o pernă, stătea scrumiera lui Alice, cea pe care i-o făcuse Clara într-o tabără în care fusese cu câțiva ani în urmă.

— Alice, zise el.

— Ți-am spus să-i pui capăt, Bruce. Eu așa am făcut. Nu așa ne-am înțeles?

— Alice.

— Nu te uita așa la mine, cu fața asta de cățeluș trist. Nu te preface că te simți vinovat. Și, apropo, ce-ai făcut cu pianina aia oribilă? Sper că i-ai trimis-o înapoi. Habar n-am ce naiba era în capul tău să o aduci aici. Cât tupeu!

Își scutură țigara în scrumieră.

— E mai serios de-atât.

— O, da? Presupun că vrei să divorțezi, am dreptate? Ca să poți să-ți iei tălpășița cu mica ta prințesă din Rusia?

— De fapt, chiar asta vreau.

Suflă fumul spre el.

— Bineînțeles că asta-ți dorești.

Bruce închise ochii până ce fumul s-a risipit; detesta faptul că fuma, dar acum chiar nu era momentul să o critice.

— Și de data asta de cât timp zici că-ți pui la cale evadarea?

— Uite ce e, Alice, chiar am încercat să-i pun capăt, așa cum ne-am

înţeles. I-am spus că noi doi o să ne rezolvăm problemele, că o să ne împăcăm, şi nu ne-am mai văzut timp de patru sau cinci luni. Apoi însă, şi o să fiu sincer cu tine – de ce *nu* aş fi sincer acum –, după un timp mi-a fost clar că nu o să mă ierţi niciodată şi, ei bine, mă simţeam singur.

Ridică din umeri.

— Aşa că am sunat-o.

— Singur! Asta chiar e bună. Foarte tare, Bruce.

Ea luă o înghiţitură şi îşi aprinse încă o ţigară.

— Vrei să spui că tu nu te-ai gândit din nou la tipu' ăsta al tău? Nici măcar nu te-ai gândit să pui mâna pe telefon şi să-l suni?

— Bineînţeles că m-am gândit! Şi eu mă simţeam singură. Însă te-am crezut pe cuvânt că o să trecem peste asta. Lucrurile astea au nevoie de timp, Bruce. Nu se poate să te fi aşteptat la o altă lună de miere după tot ce s-a întâmplat. Cel puţin nu la început. Nici măcar după patru sau cinci luni. Şi nu, nu am mai vorbit cu el din ziua în care ne-ai văzut la bistro, pentru că ţi-am spus că nu o să o fac.

— Îmi pare rău.

— Da, cu siguranţă că-ţi pare.

Nu-şi mai spuseseră atâtea cuvinte de luni întregi. Făcând abstracţie de ţigară, aproape că părea vulnerabilă.

— Mai vrei un pahar?

— Sigur, zise ea şi-l goli înainte să i-l dea înapoi.

De data asta îi puse paharul cu băutură direct în mână, iar degetele li s-au atins. Nu se mai atinseseră de luni întregi. Ea îşi trase mâna brusc, de parcă s-ar fi curentat.

— Îţi dai seama că asta o să-i frângă inima Clarei, da? întrebă ea, cu ochii fixaţi pe scrumieră.

— Da. Dar mai cred şi că tu şi cu mine meritărm o şansă la fericire. Trebuie să conteze şi asta pe undeva.

— Îţi mulţumesc pentru atâta generozitate, că mă incluzi şi pe mine în măreţul tău plan existenţial. Te-ai hazardat cumva să te gândeşti că s-ar putea să-mi frângă şi mie inima? Tu şi cu Tatiana trăind fericiţi împreună până la adânci bătrâneţi, în vreme ce eu rămân să peticesc viaţa Clarei şi pe a mea?

— Katia. Nu Tatiana.

— O, ce bine că am clarificat asta. Mă bucur. Ordinea priorităţilor tale e de-a dreptul impresionantă, Bruce. Tocmai ai aruncat bomba că mariajul tău de cincisprezece ani s-a dus dracului, dar ce-i cel mai important pentru tine e să clarifici numele miresei ăsteia comandate prin poştă. *Katia*. Poftim. L-am pronunţat corect?

Îşi stinse ţigara pe jumătate fumată şi aprinse alta.

— Presupun că n-are nici un sens să spun că n-am intenţionat să se întâmple asta.

— Nu e lipsit de sens să spui asta. E lipsit de demnitate.

Suflă tot fumul spre el.

— Să nu mai zic că e şi ofensator.

— Ei bine, nu am intenţionat.

— Ba bine că nu, prostuţule. Asta-i consecinţa când ţi-o tragi cu altcineva decât cu nevastă-ta.

Bruce puse paharul jos şi se duse să deschidă fereastra.

— Ar trebui să te laşi de fumat, Alice. E un obicei dezgustător.

— Închide fereastra. Chiar vrei să afle vecinii direct de la sursă despre micul tău rendez-vous? Vorbesc serios – închide-o. Sper cel puţin că ai fost discret. Aşa măcar aş putea ieşi din mizeria asta cu un pic de demnitate. La fel şi Clara. Chiar vrei să ştie că adevăratul motiv pentru care au divorţat părinţii ei e că taică-su nu şi-a putut ţine scula în pantaloni? Dacă vrei neapărat să destrami familia asta, aş aprecia dacă te-ai abţine să te afişezi cu ţarina ta în public până ce nu trece o perioadă decentă de timp. Încearcă măcar să pari întrucâtva îndurerat – dacă nu de dragul meu, măcar de dragul fiicei noastre. Nu-i nevoie să ştie ce tâmpit egocentric te-ai dovedit a fi.

Făcu un pas spre ea.

— Te-ai simţi mai bine dacă mi-ai trage un pumn?

— Nu fi ridicol. Te-ar face *pe tine* să te simţi mai bine, dar nu sunt într-o dispoziţie prea caritabilă.

Avea bineînţeles dreptate. Era egoist. În ultimul an, în loc să-şi refacă familia, profitând de şansa care i se dăduse, el a distrus-o lent. Alesese căile cele mai uşoare pentru propria-i persoană, cele care îi aduceau satisfacţii sigure. Nu fusese un soţ foarte bun pentru Alice. De ce îşi imagina c-ar

putea fi unul mai bun pentru Katia? Ei bine, măcar spera că va fi. Şi poate o să-şi dea seama şi cum să fie un tată mai bun.

— O iubesc, Alice. E foarte simplu.

Alice a dat din cap. Îşi goli paharul, apoi trase adânc din ţigară şi o puse în adâncitura pe care Clara o modelase în lut, în lateral. Apoi se ridică în picioare şi îl privi pe Bruce în ochi suficient de mult ca să-l facă să se simtă stânjenit şi, în mod neaşteptat, surprinzător, chiar puţin excitat. I-a adus aminte de vremurile când stăteau unul în faţa celuilalt dinaintea preotului şi a unui mic grup de membri ai familiei şi prieteni, la graniţa dintre două etape distincte ale vieţii, frica aceea exaltantă în timp ce aşteptau să se încheie ceremonia şi preotul să declare în mod oficial noul lor început. Alice arăta acum mai serioasă decât pe vremea aceea şi mai furioasă, dar când făcu un pas în faţă să-l sărute pe gură, Bruce nu se feri. A fost plăcut, mai puţin gustul de ţigară. Nu neapărat romantic, dar intim într-un fel confortabil, familiar. Încet, ea puse capăt sărutului şi se îndepărtă de el.

— Cândva mă iubeai şi pe mine.

Apoi se dădu puţin în spate şi îi trase un pumn în stomac, cu putere.

El se încovoie, ţinându-şi braţul strâns pe burtă şi respirând greu.

— La naiba, spuse el, rostind cu greu cuvântul.

— Ca să vezi. *Chiar* m-a făcut să mă simt mai bine, zise Alice. Acum cred că o să mai beau un pahar. Sau poate şase. Tu?

Bruce dădu din cap, gâfâind încă, şi se tolăni pe canapea. Alice se duse în bucătărie după burbon, iar când se întoarse în sufragerie, dădu din nou drumul CD-ului cu Rahmaninov, apoi umplu până la buză paharele.

— Noroc, spuse ea.

— Noroc.

Au băut şi Alice a fumat în tăcere, uitându-se în gol, până ce sticla s-a golit, iar muzica se oprise de mult, spunând doar „Noroc“ ori de câte ori îşi umpleau paharele, până ce au fost prea beţi chiar şi pentru asta. Apoi Bruce spuse, cu limba împleticindu-se, că era vremea să se culce, iar Alice îl aprobă, dând uşor din cap. Stinse ţigara şi o luară clătinându-se în josul holului, spre dormitoare.

— În seara asta o să dorm în camera Clarei, spuse Bruce. O să rezolvăm restul mâine.

Alice se sprijini de perete, încercând să stea dreaptă, și întinse mâna, iar el o luă într-a lui și o scutură.

— Noapte bună, somn ușor, șapte pureci pe-un picior, șapte și pe celălalt, să te tragă jos din pat, zise ea.

Le plăcea să-i spună asta Clarei la culcare, chiar înainte să stingă lumina.

Bruce dădu încet din cap și fiecare intră în camera sa, închizând ușa.

Țigara pe care Alice o stinsese de mântuială căzuse de pe marginea scrumierei când s-au ridicat de pe canapea și a rămas acolo, mocnind tăcut pe tapițerie, strângând căldură în țesătură; încet, căldura s-a amestecat cu aerul care circula în cameră și s-a aprins o flacără, mică de tot, care a făcut o gaură cât un bănuț în pernă, răsucind firele într-un inel negru și tare, în care, în cele din urmă, a căzut țigara.

Acolo a întâlnit umplutura din fibră de poliester și a aprins încet, treptat, materialele, insinuându-se tot mai adânc și mai tare, până ce s-a strâns destulă căldură ca să înghită toată canapeaua, o piesă de mobilier vintage de la mijlocul secolului, pe care Bruce și Alice o cumpăraseră la scurt timp după ce se născuse Clara.

În vreme ce ei dormeau duși în camerele lor, beți criță, focul s-a întins de la canapea la covor, la cele două berjere și la măsuța cu picior, care fuseseră temporar mutate ca să încapă pianina și își reluaseră locul nu după mult timp. Rotocoalele clocotinde de fum negru s-au grupat și s-au învolburat în sus, pe tavan, unde alarma de incendiu, de care nimeni nu se mai ocupase, a rămas tăcută, bateria fiindu-i scoasă cu mult timp în urmă, și înlocuirea ei dată uitării. Odată ce a umplut sufrageria, fumul s-a strecurat în celelalte încăperi, devorând oxigenul de care avea nevoie ca să ardă, până ce degetele-i fantomatice au ajuns la plămânii lui Bruce și ai lui Alice, oprindu-le bătăile inimilor înainte ca ei să-și dea seama că aerul le fusese furat, că totul în jurul lor se transforma în cenușă.

Clara a simţit lumina răsăritului încă dinainte să deschidă ochii, ca şi cum dimineaţa îi bătea în tâmple. Strânse mai tare din ochi, dar nu făcu decât să înrăutăţească lucrurile, aşa că îşi acoperi faţa cu braţul, ca să blocheze lumina cât timp trecea în revistă şi reconcilia amintirile nopţii de dinainte. *O, nu,* îşi spuse ea, când evenimentele şi-au găsit ordinea cronologică. Intra în relaţii destul de uşor, dar rareori cădea atât de rapid în patul cuiva.

Rămase nemişcată şi căută să audă respiraţia lui Greg. Tipul era genul care doarme buştean, sforăind cu gura deschisă, şi o trezise de câteva ori; o dată se uitase cum degetele lui fluturã în aer ca şi cum se mişcau deasupra unei claviaturi imaginare. Acum însă era linişte în camionetă. Îşi strecură timid mâna sănătoasă sub pături, căutând să-i simtă trupul. Neaflându-l, deschise ochii, ferindu-se de lumina rozalie a dimineţii, şi se ridică, strângând la piept o pătură. Verifică dacă o doare braţul fracturat şi fu uşurată să simtă că o durea mai puţin decât atunci când, în cele din urmă, încetase să-l mai lovească pe Greg. În schimb, o dureau toate celelalte: capul, spatele, încheieturile. I se făcu îngrozitor de ruşine când îşi aminti de dorinţa ei lipsită de inhibiţii de a domina, de chinul febril pe care genunchii ei îl înduraseră. Se lăsă pe spate şi îşi trase pătura peste cap, pretinzând, asemeni unui copil, că dacă ea nu poate vedea pe nimeni, atunci nici alţii nu o pot vedea pe ea.

În cele din urmă, nevoia de a se uşura o forţă pe Clara să se ridice şi să se îmbrace, să-şi treacă degetele prin păr, îmblânzindu-l, să scape cu câteva plescăituri de gustul acru al respiraţiei ce duhnea a vin. Închise capacul peste clapele pianinei, deşi ea era cea care se simţea expusă.

Îşi scoase capul pe uşa culisantă şi se uită în dreapta şi-n stânga. Greg era la vreo patruzeci şi şase de metri, privind răsăritul cu mâinile vârâte în buzunare. Se strecură afară din camionetă şi merse în spate, pe marginea drumului, să se uşureze. Ridică apoi un bidon cu apă şi luă câteva înghiţituri lungi, făcu gargară şi scuipă, după care se stropi pe faţă cu un pic de apă. Greg păruse foarte încrezător că băieţii se vor întoarce dis-de-dimineaţă, aşa că nu se deranjă să mai economisească apa. A găsit nişte gumă de mestecat

în rucsac şi fu recunoscătoare pentru prudenţa ei în probleme legate de călătorie şi confort, dacă nu de alcool şi bărbaţi. Apoi, când simţi că nu mai are cum să evite asta, ieşi pe *playa* şi se îndreptă spre Greg.

— Bună dimineaţa, îi zise el.

Greg zâmbi, se opri, apoi zâmbi din nou de parcă verifica dacă intimitatea dintre ei rezistase după acea noapte.

— ‘Neaţa.

Oricare o fi fost expresia de pe faţa ei, trebuie că el a luat-o drept permisiune din moment ce se aplecă şi o sărută, apoi o întoarse cu faţa la soarele ce se înălţa pe cer şi, stând în spatele ei, o cuprinse în braţe, aşezându-şi bărbia pe umărul ei. Furtuna din noaptea de dinainte fusese puternică şi scurtă. Acum cerul era senin şi pământul uscat deja.

— Crezi că tu şi cu mine am putea coborî pianina din camionetă în siguranţă? Lumina asta e perfectă. Mi-a venit ideea să o coborâm aici şi să o aşezăm pe-o parte, pe nişte pături. Ce crezi?

O strânse în braţe şi o sărută pe gât.

— Simbolic.

— Exact.

— Ascultă, Greg…

— Clara, ascultă…

— Spune tu.

— Nu, tu.

Clara oftă.

— Voiam să spun că îmi pare rău pentru noaptea trecută. Am băut prea mult şi asta m-a făcut un pic prea emotivă. Nu eram eu. Nu ştiu ce m-a apucat.

— Se pare că eu, zise Greg, întorcând-o cu faţa la el.

Îi făcu cu ochiul, apoi o sărută din nou, mai repede de data aceasta, şi îi spuse:

— Să nu-ţi pară rău. Mie nu-mi pare.

Se trase în spate, însă nu brusc; nu voia să pară nepoliticoasă.

— Nu am obiceiul să mă culc cu cineva pe care de-abia îl cunosc, îi zise ea.

— Departe de mine gândul, răspunse el. Asta face să fie cu atât mai

important.

Îi luă mâinile într-ale lui, grijuliu cu cea fracturată, ținând-o ușor pe palma deschisă. Clara se uită în jos; ghipsul i se murdărise, mai ales pe la marginile acoperite cu tifon.

— Greg, nu sunt sigură… Vreau să spun că a fost minunat – cu adevărat minunat –, dar nu sunt sigură că *important* e cuvântul potrivit.

Expresia feței lui se schimbă, sprâncenele închise la culoare se arcuiră ușor, privirea din ochii lui era a cuiva care-și pusese în cap să fie persuasiv.

— De fapt, chiar e cuvântul potrivit. Ascultă-mă, Clara. Știu că nu am fost prea amabil când ai apărut aici. Nu-mi puteam imagina ce anume te-a făcut să conduci până aici și apoi să insiști să rămâi. A fost o alegere cam nebunească, trebuie să recunoști.

— Nu te cunoșteam. Nu știam dacă pot să am încredere în tine.

— Bineînțeles că nu. N-aveai de unde să știi că vom avea ceva în comun sau că iubesc pianina asta la fel de mult ca tine. Sau că o să avem parte de o noapte ca asta.

Privirea lui încărcată de dorință exagerată o făcu să zâmbească.

— Mă bucur atât de tare că am avut parte de ea. Tu nu?

De fapt, era profund nesigură de asta – atât de brusc, de neașteptat, de dur. Însă poate că nu era un lucru rău; nu știa. Cu siguranță fusese o consolare. O eliberare, cel puțin. Dădu aprobator din cap.

— Bine.

Greg trase aer în piept.

— Dar trebuie să-ți spun ceva, zise el apoi, pe un ton grav. Ei, poate că nu trebuie neapărat să o fac, dar vreau să fiu sincer cu tine.

— Bine, spuse ea, frunzărind în minte un întreg catalog de îngrijorări: era însurat, era un infractor, avea o boală venerică.

Folosiseră un prezervativ, nu-i așa?

— Aveam de gând să distrug pianina la sfârșitul călătoriei. Pentru ultima fotografie – plănuiam să o împing de pe o stâncă și să o fotografiez căzând.

Putea la fel de bine să fi spus că avea de gând să facă la fel și cu ea. Se răsuci spre el, gata să – gata să ce? Să-l lovească din nou? Înainte să poată să zică sau să facă ceva, el ridică o mână ca într-un gest de binecuvântare.

— Așteaptă. Te rog. Atunci nu știam cine ești. Nu știam că ești atât de

ataşată de pianină. La început am încercat să o cumpăr, îţi aminteşti? Şi credeam, bineînţeles, că pianina aceasta arsese. Căutam una la fel.

— Dar de ce?

Inima îi bătea cu putere, îi veneau în minte imagini cu pianina ei prăbuşindu-se pe scări, însoţite de acelaşi sentiment de panică şi pierdere închipuită.

— De ce ai vrea să faci asta?

— Nu o să o fac, nu acum. Îţi promit, Clara. Nu-ţi fă griji; am un plan şi mai bun.

Îşi puse mâna pe ghips, deasupra încheieturii ei.

— Înainte să apari tu, am crezut că îmi doresc acea ultimă fotografie, ca să arăt cum s-a încheiat cu adevărat povestea mamei mele. Acum însă – o strânse de braţ – eşti aici. Asta schimbă totul. Mi-ai redat-o pe mama.

— Habar n-am despre ce vorbeşti, Greg. Să-ţi redau mama?

Făcu un pas în spate.

— Toată chestia asta-i prea ciudată.

— Nu, te rog. Nu e ciudat. Bine, poate că e, spuse el oftând. Am fost furios foarte mult timp. Chestii legate de abandon. Aşa le spune terapeutul meu. Când a aflat că mama s-a sinucis, nu a mai pierdut timpul şi m-a şi diagnosticat cu „un stil nesănătos de adaptare“. A fost, de fapt, ideea lui să fac ceva creativ care să mă ajute să procesez moartea ei. Ceva simbolic. Aşa că m-am gândit la asta, să reiterez fotografiile din excursia noastră în Death Valley, însă cu pianina Blüthner în ele. Singură, nimeni care să cânte la ea, nici o muzică să topească gheaţa. Exact ca în poveste. Nu înţelegi? zise el, vocea-i coborând într-o şoaptă. Pianina e mama mea. Am vrut să arăt cum m-am simţit când ea a murit. Cum s-a văzut totul atunci când muzica s-a oprit.

— Aşa că urma să o împingi de pe o stâncă? Ce sens avea? Nu ar aduce-o înapoi. Nu ar schimba nimic.

— Acum ştiu asta, mulţumită ţie, zise el. M-am trezit gândindu-mă la o interpretare total diferită a întregului proiect. Faptul că pianina apare în fotografii nu trebuie să reprezinte *sfârşitul* muzicii. Poate simboliza *potenţialul* muzicii. Ştii, ca şi cum în orice clipă cineva o să intre în cadru din afara lui. Ca şi cum muzica e încă acolo, undeva anume, chiar dacă

muzicianul nu mai e. Trebuie doar să fie percepută diferit. Aşa că acum nu mai vreau să ilustrez moartea ei imitând-o. Probabil că nu m-aş fi simţit deloc mai bine după aceea. Poate chiar m-aş fi simţit mai rău. Chiar mi se face un pic rău numai că mă gândesc la asta acum.

Închise ochii şi scutură capul. Clara îl privi cu atenţie în timp ce inima şi-a reluat ritmul obişnuit. Patosul lui te convingea; a fost probabil primul lucru care o atrăsese la el.

— Îmi place ideea, spuse ea, să ilustrezi ceea ce poate fi, potenţialul, şi nu ceea ce este.

Încă îşi mai simţea capul vâjâind, din cauza adrenalinei, a mahmurelii, a soarelui deja prea puternic. Dar mai era şi tulburată de felul în care el îi zâmbea, cu dinţii lui albi şi drepţi asemenea clapelor pianinei ei, iar când Greg vru să o ia de mână, îl lăsă să o facă.

— Gândeşte-te la asta. Dacă nu ai fi listat pianina pentru vânzare atunci când ai făcut-o, n-aş fi descoperit în vecii vecilor că supravieţuise. Poate aş fi găsit o altă pianină şi aş fi făcut lucrarea aşa cum intenţionasem la început. Şi nu ne-am fi întâlnit niciodată. Poate sună nebuneşte ce-ţi spun, dar aduce puţintel cu soarta, nu crezi? Ori *kismet*, ori noroc sau cum altcumva i-or mai zice oamenii.

— E destul de ciudat, recunoscu ea.

Ce şanse ar fi fost să se afle amândoi aici, cu pianina, taman în mijlocul deşertului. Toată viaţa ei de adult fusese înclinată spre inerţie, nu spre impuls. Cu toate astea, iat-o aici. Şi-a amintit ce-i spusese Peter când primise notificarea aceea cum că pianina fusese cumpărată*: Ştiu cât de mult îţi plac semnele. Ar trebui să vezi în asta unul.*

Au văzut SUV-ul închiriat al lui Greg apropiindu-se, soarele dimineţii aprinzând praful care se ridica în urma lui şi zăbovea în aer asemenea dârei lăsate de avioanele cu reacţie. Clara şi Greg o luară înapoi peste *playa*, spre lada frigorifică, spre camionetă şi pianină. Ea se uită în jur cu un nou sentiment de stânjeneală dat de priveliştea aceea: o sticlă de vin goală zăcând în praf, după ce se rostogolise din cabină când Clara îl auzise pe Greg cântând, nu departe de pătura ei termică, mototolită toată şi udă de la ploaie. Aducându-şi aminte de paletul improvizat din camionetă, a urcat înăuntru să facă ordine şi să scape de urmele nopţii lor fierbinţi, iar între

timp Greg s-a apucat să strângă mizeria de afară. Un ambalaj rupt de prezervativ a căzut din pături când le-a scuturat, dar unde oare era prezervativul? Pipăi ambalajul să vadă dacă nu e acolo. Spera că Greg se debarasase cumva de el. Alungă imaginea neplăcută a muncitorilor găsind prezervativul, dezaprobând fapta ei.

Era liniște înăuntru, acolo în spate. Dacă în clipa aceea i s-ar fi cerut să fredoneze orice bucată din preludiul compus de Scriabin, nu ar fi reușit. Dispăruse până și amintirea tactilă a mâinilor lui Greg: pe clapele pianinei, pe pielea ei.

Fu recunoscătoare să audă sunetul portierelor trântite și vocile hispanice în surdină. Sări din camionetă și se uită cum Juan și Beto cară din SUV două anvelope noi cu zece straturi.

— *Buenos*, spuse Juan după ce au așezat cauciucurile lângă camionetă. Avem mâncare.

Clara fu șocată de consecvența nevoilor umane elementare, chiar și pe timp de criză. Părea un paradox grosolan faptul că puteai simți și foame, și confuzie în același timp. Sau dorință carnală și furie.

— Mulțumesc, zise ea.

Se strânseră în jurul ușii din spate și Greg le împărți cafea și burrito înfășurat în folie de aluminiu, în timp ce punea metodic o suită de întrebări: de unde au luat anvelopele (service-ul din Beatty pe lângă care trecuseră când conduceau prin Death Valley, deschis non-stop), unde au stat peste noapte (Death Valley Inn), dacă au mai adus apă (*sí*). După ce-au terminat de mâncat, Greg le-a spus băieților să mute pianina pe *playa*, ca să o poată fotografia în timp ce ei schimbau anvelopele. Cu toată această rutină ce îi era familiară – Juan și Beto descărcând, împingând și poziționând pianina, Greg instalându-și echipamentul și răcnind comenzi –, preț de-o clipă, Clara a putut să pretindă că revelațiile și întâmplările nopții nu fuseseră decât un vis.

Zăbovi lângă camionetă, dorindu-și să pună și ea osul la treabă, știind însă că n-ar fi în stare să deșurubeze piulițele sau s-o ridice cu cricul doar cu o mână. Schimbase mii de anvelope de când o învățase unchiul ei cum, nu doar înăuntrul atelierelor în care lucrase, ci și în afara lor. Pentru ea era o chestie de mândrie, măruntă cum o fi fost, ca ori de câte ori trecea pe lângă

o femeie aflată la ananghie, să oprească și să-și ofere ajutorul. Să protejeze alte femei de pericolele de pe șosele o făcea să se simtă ca o eroină, chiar dacă una mai puțin importantă. De două ori se oprise să ajute și bărbați. Primul dintre ei, un profesionist tinerel îmbrăcat cu un costum ce părea incomod și care își dădea un pic prea tare silința să întruchipeze imaginea autorității, a rostit printre dinți că n-are nevoie de nici un ajutor, că un serviciu de urgență rutieră fusese deja solicitat. Al doilea, un pensionar mătăhălos asudând în tricoul lui de golf, îi acceptase oferta cu un zâmbet lasciv, dându-și la o parte de pe frunte părul alb și rar. În timp ce ea stătea aplecată, aranjând cricul sub mașină, bărbatul și-a pus mâna pe fundul ei. Clara s-a răsucit și a văzut că avea mâna cealaltă la prohab. De atunci nu s-a mai oprit decât pentru femei.

Reușise să poziționeze cricul sub puntea din spate a camionetei când Juan s-a întors după ce terminase de aranjat pianina și a luat scula pentru anvelope de la Clara.

— Ați dormit bine noaptea trecută? o întrebă el, părând cu adevărat îngrijorat.

Începu să deșurubeze piulițele de la roata din spate a camionetei cu o ușurință care o făcu geloasă pe Clara.

Încuviință dând din cap.

— Sunt bine.

Se uită în altă parte ca să nu i se observe îmbujorarea. Nu putea să-și dea seama cât din rușinea asta se datora neputinței ei de a schimba o nenorocită de anvelopă și cât era pentru felul în care își petrecuse orele târzii ale nopții în camionetă.

Sub lumina puternică a soarelui, formele poligonale ce brăzdau *playa* se contopiră încă o dată în ceea ce părea a fi un șes aproape neted, fără nici o crăpătură. Greg se învârtea în jurul pianinei ce fusese așezată pe spate pe păturile folosite pentru mutare, exact așa cum îi sugerase el mai devreme, cu capacul deschis spre cer asemeni unei guri larg căscate. Clara nu-și făcea griji pentru siguranța pianinei; o manevraseră cu atenție, cu mult mai multă grijă decât avusese ea cu Greg în noaptea de dinainte. El o fotografie din diferite unghiuri, apoi se așeză pe burtă în fața pianinei ca să o fotografieze și de acolo. Nu-i putea vedea fața de la distanța aceea, însă euforia pe care o

simțeai în mișcările lui o făcu să se întrebe la ce se gândea el stând întins lângă pianină. La mama lui oare, sau la ea? Dacă mama lui și tatăl ei ar fi trăit, s-ar fi căsătorit, și atunci ea și Greg ar fi fost frați vitregi. A reflectat la ideea asta cu indiferență.

Când în cele din urmă s-a ridicat, cu o oarecare dificultate, hainele îi erau acoperite de praf de argilă deschis la culoare. Se uită în jos la tricoul ei mototolit. Ce n-ar da să poată face un duș! A găsit trei aspirine în geantă și le-a dat pe gât cu apa din recipientul de plastic.

Câteva minute mai târziu, când Greg a ridicat mâna și a făcut cu degetul semnul acela circular, ea îi spuse lui Juan:

— Cred c-a terminat.

Apoi se cufundă mai adânc cu încă o octavă într-un soi de melancolie. Derutată, înfrântă, suferindă, murdară, uitându-se cum toți ceilalți duc la îndeplinire un scop anume, propriu sau impus.

Odată ce-au terminat de schimbat cele două anvelope, Juan și Beto au plecat să aducă pianina. O luă în urma lor, gândindu-se că ar putea cel puțin să-l ajute pe Greg cu echipamentul. Când întinse brațul nevătămat într-o ofertă tăcută, el îi dădu tripodul, după care o sărută. Nu-i răspunse la sărut, nu tocmai, în schimb aruncă o privire peste umărul lui, în caz că băieții de la mutări se uitau, și fu ușurată să vadă că nu era așa.

Greg de-abia dacă se ridicase de pe canapea în cele zece zile care trecuseră de la accident, refuzând intimitatea propriului dormitor ca să poată avea grijă de mama lui. Ori de câte ori tatăl lui trecea prin cameră, Greg îl săgeta cu privirea, însă nu spunea nimic. Katia începuse să doarmă în patul lui, anticipând momentul când va putea să-l părăsească pe Mihail şi să înceapă o nouă viaţă cu Bruce, ea şi Blüthnerul ei din nou împreună.

Îi duse lui Greg tava cu prânzul şi o aşeză pe masă. El se uita absent la televizor, unde o prezentatoare de ştiri transmitea de la locul unui incendiu ce dusese la pierderi de vieţi omeneşti.

— Grișa, de ce te uiţi la asta? E atât de deprimant.

Luă telecomanda, însă ezită când camera a panoramat casa cavernoasă, mistuită de flăcări. „Doi oameni confirmaţi morţi“, spunea femeia. „Toate bunurile au ars în întregime.“

— Îngrozitor, spuse Katia, stingând televizorul.

Îi era îndeajuns de greu să facă faţă propriei tristeţi; nu mai putea reflecta şi la a altcuiva. Se gândi la Bruce şi se întrebă dacă în noaptea precedentă îi ceruse lui Alice să divorţeze. Dacă-şi ţinuse promisiunea, oare cum o fi reacţionat ea şi când aveau să-i spună fiicei lor? Katia se uită la telefonul pus la încărcat. Sigur, o să o sune nu peste mult timp, dacă nu astăzi, atunci mâine.

Se făcuse luni şi încă nu primise veşti de la el. Nu voia să-l sune acasă – nu o făcuse niciodată –, aşa că încercă la numărul lui de serviciu de la universitate. A tot sunat, apoi a intrat mesageria – o înregistrare automată, nici măcar nu era vocea lui – şi îşi aminti că el avea un curs chiar atunci. Nu a lăsat nici un mesaj.

Marţi formă numărul lui de acasă. Dacă răspundea Alice, avea să închidă; dacă răspundea Clara, o să-i ceară să i-l dea pe tatăl ei la telefon. Însă nu răspunse nimeni.

Miercuri dimineaţa, Katia era distrusă. Trecuseră şase zile de când

vorbiseră ultima oară. Nu s-au putut întâlni la bungalow, pentru că ea refuzase să plece de lângă fiul ei, dar Bruce o sunase să-i spună că o iubește, că aranjase să doarmă Clara la o prietenă, că se ținea de planul lui. De ce nu o sunase de atunci? Poate era bolnav. Chiar și așa, trebuia să-l vadă ca să se liniștească, așa că se hotărî să meargă cu mașina până la el acasă. Dacă mașina lui era acolo, nu și a soției, poate că o să aibă suficient curaj să sune la ușă. Sau poate că doar o să treacă prin fața casei; era suficient de disperată să o facă. Dacă el se răzgândise? Sau dacă, atunci când ceruse divorțul, Alice îl convinsese să rămână, poate doar pentru fată? Așa se întâmplase ultima oară, după ce Alice aflase despre ei.

Cu inima bătând cu putere, Katia intră pe strada lui, sperând că în câteva clipe o să-i cadă în brațe. *Am fost atât de îngrijorată*, va spune ea. *Îmi pare rău, îmi pare rău*, îi va răspunde el. *Am avut gripă, dar totul e în regulă, i-am spus lui Alice, în curând vom fi împreună.* Gândul că l-ar putea pierde acum pe Bruce era imposibil de suportat. Îl iubea și avea nevoie de el. Nu-și putea imagina că o să rămână căsătorită cu Mihail, dar nu credea că era în stare să-l părăsească prin propriile forțe.

Când văzu ruinele mistuite de flăcări, acolo unde ar fi trebuit să fie casa lui, trase lacom aer în piept și încetini, apoi opri mașina. Mai erau doar niște rămășițe înnegrite, înăuntru și pe gazon mormane de moloz din care nu mai putea distinge nimic, o bandă galben țipător cu NU TRECEȚI delimitând totul de jur împrejur. Panica i se transformă în ușurare: o luase pe o stradă greșită. Da, în confuzia ei nu fusese foarte atentă. Probabil ăsta era incendiul despre care se vorbise la știri. Cât de trist, insuportabil de trist.

Katia continuă să meargă în josul cvartalului și întoarse după colț, verificând indicatoarele. Nu, nu, nu. El locuia pe strada 23, așa e? Poate nu-și amintise bine adresa. Se învârti în jurul cvartalului, dorindu-și să nu-i pară familiar. Nu greșise. Tâmplele-i pulsau; se sufoca.

Când ajunse iarăși la casa lui, deschise brusc, cu putere, portiera mașinii și fugi la marginea dezastrului. Nu, nu, nu. Îi strigă numele, și cu toate astea nici un sunet nu ieși de pe buzele ei. La știri spuseseră *incendiu cu victime, doi morți, proprietate distrusă*. Mintea i se goli de orice gânduri. Păși peste banda galbenă între dărâmăturile a ceea ce fusese odinioară sufrageria. Își aduse aminte că sufrageria dădea spre stradă și lumina soarelui se revărsa

prin fereastra panoramică.

Bruce era mort? Imposibil. Nu se putea să fie mort. Katia nu putea să cuprindă gândul că iubitul ei, iubirea ei nu mai e, așa că se gândi în schimb la pianină. Ar fi fost exact în locul în care stătea ea acum. Da? Casa era micuță, așa că acesta era singurul loc în care ar fi putut să o așeze.

— Bruce! a strigat ea, dar vocea, blocată undeva în gât, a sunat gâtuită. Bruce!

Se prăbuși în genunchi în mijlocul ruinelor camerei, lumina perfidă a soarelui scăldându-i capul și ceafa. Își trecu degetele prin pulberea gri a cenușii, căutând vreun indiciu, un răspuns. Trebuie să fie ceva acolo. Unde fuseseră Bruce și Alice? Unde era trupul lui? Și-a înfipt frenetic degetele în cenușă; încă era caldă dedesubt, jilavă pe alocuri, complet uscată în altele.

— Bruce!

Cenușa îi acoperea hainele, ridicându-se în aer și așezându-i-se pe brațe, pe față și păr, în timp ce ea săpa, căutând cu disperare ceva – dinți, clape de pian – sau orice altceva.

— Bună!

Katia și-a ridicat capul cu un zvâcnet.

— Bruce?

— Doamnă, opriți-vă. Nu ar trebui să intrați aici.

Un polițist se îndreptă spre ea, un altul era la câțiva pași în urma lui.

Katia se târî pe coate și genunchi, încă cernând cenușa, ridicând orice obiect dur peste care dădea, încercând să-l identifice, să-i dea un sens. *Bruce*.

Polițista se lăsă pe vine la câțiva pași de ea.

— Doamnă, trebuie să vă opriți. E periculos. Nu aveți voie aici.

Katia se uită în sus la ea, dar nu înțelegea ce-i spune. A simțit un nod în capul pieptului, atât de puternic, încât părea să treacă dincolo de durere, într-un soi de absență a simțurilor.

— Vreți să sun pe cineva?

Unde era el? Unde era trupul lui? Strânse un pumn de cenușă și se uită în jos la ea. Să fi fost el *acolo*? Asta era tot ce rămăsese? Polițista se ridică și o luă pe Katia de braț.

— Haideți, să vă scoatem de aici.

Dar Katia se lăsă mai jos şi începu să-şi umple buzunarele cu cenuşă, cât de multă putea să apuce, înainte ca celălalt poliţist să vină lângă ea, să o ia de celălalt braţ şi să o ridice.

Renunţă să se mai opună.

— Nu-i pune cătuşe, spuse poliţista. Vreau doar să stau aici cu ea o clipă.

Katia se lăsă dusă pe trotuar şi aşezată pe bordură, cu spatele la casa lui Bruce. Poliţista vorbea cu ea, dar suna estompat şi lipsit de importanţă, doar zgomot ambiental venind de departe. Stătea acolo, uitându-se în gol şi incantându-i numele în gând, iar şi iar. O adiere uşoară se făcu simţită, scuturându-i din cenuşa de pe haine şi făcându-i pielea de găină. Chiar şi sub arşiţa neobositului soare californian, se simţea rece ca gheaţa.

Greg a pălăvrăgit tot drumul înapoi spre hotel, trei ore de mers încet și săltat prin hârtoape. I-a povestit despre mama lui, pe care o chemase Katia, despre tatăl lui demonic, despre copilăria lui în Los Angeles. A întrebat-o despre părinții ei, hobby-uri, prietenii de pe vremea când era copil. Era uimit să afle că crescuseră doar la câțiva kilometri depărtare unul de celălalt. I-a vorbit despre fotografiile lui și a întrebat-o cum era să trăiești în Bakersfield. Deși era flatată de curiozitatea lui și de ceea ce părea a fi un interes sincer în detaliile vieții ei, Clara nu reușea să nu se gândească la părinții ei.

Mama ei se întorsese acasă după o zi lungă de predat științe politice studenților de la UCLA. Clara stătea așezată la masă, făcându-și temele, în timp ce mama ei asculta NPR la micuțul radio din bucătărie, oprindu-se din când în când din curățatul morcovilor și cartofilor ca să tragă adânc în piept din țigară și să scuture scrumul în chiuvetă. Își scosese jacheta, dar nu se descălțase; era mai cald decât de obicei în luna august în Santa Monica, și pe bluza ei de mătase se vedeau la subsuori mici pete de sudoare.

Alice închise ușa cuptorului și setă cronometrul.

— E aproape șase. Ca de obicei, tatăl tău întârzie, spuse ea, trăgând scurt aer cu nasu-i subțirel.

Clara a simțit un junghi de vinovăție, de parcă asta ar fi fost cumva vina ei.

Bineînțeles că nu era așa; habar nu avea unde se afla tatăl ei. Când a ajuns el acasă, mult după ce tocana fusese mâncată și ce rămăsese fusese pus de-o parte, Clara era în baie și se spăla pe dinți, pregătindu-se de culcare. A auzit cum ușa din față se deschide cu zgomot și pe tatăl ei spunând:

— Stați, stați, grijă mare când intrați pe ușă.

Ieși pe hol, pregătită să salute, dar se opri când îşi văzu tatăl cu doi colegi de-ai lui – tot profesori, cam plinuți și nu chiar în formă – intrând pe ușa din față, gâfâind și opintindu-se sub greutatea unei imense pianine negre.

Alice, stând la intrare între biroul ei și foaier, își împinse ochelarii de citit sus, pe cap.

— Ce înseamnă asta? întrebă ea cu voce de centurion.

Clara îngheță, cu periuța de dinți încă în gură. Chiar și cu bărbații aceia agitându-se înăuntru, simți cum se lasă o liniște adâncă, gravă. Pernițele pentru umeri tronau pătrățoase deasupra brațelor încrucișate ale lui Alice, iar ea părea furioasă și în același timp înspăimântată.

— Ce-ai de gând să faci cu pianina asta, Bruce?

Tatăl ei era cu spatele la ea și îi aruncă o privire peste umăr cu o expresie nesigură, pe care Clara nu o recunoscu. Alice însă cu siguranță o știa, pentru că exact în acea clipă avu loc un schimb de priviri între ei. În toți anii care au urmat, Clara a încercat să traducă acea conversație tăcută în ceva ce putea înțelege. Dar tot ce-și putea aminti era mama ei ținându-și respirația o clipă prea mult, trupul devenind ciudat de rigid până ce, în cele din urmă, a dat drumul aerului, încet, calculat, de parcă se elibera și de el, și de lupta ei, ca și cum oricare ar fi fost bătălia ce o aștepta era din start pierdută.

— E pentru Clara, zise el.

Apoi, cu puțin prea mult entuziasm:

— Cadou de ziua ei. În avans.

— Ziua ei e de-abia peste șase săptămâni, spuse ea pe un ton lent și amenințător.

Ajutoarele lui Bruce păreau că încearcă să se ascundă în spatele lățimii înguste a pianinei în timp ce înaintau cu pași mici și târșâiți.

Bruce îi evită privirea.

— După cum am spus, un cadou *în avans* de ziua ei.

Pianina se clătină puțin, iar unul dintre bărbați gemu.

— Oh, ți-l amintești pe Paul, nu-i așa? De la Departamentul de limba engleză?

Paul își iți capul din spatele pianinei.

— Îmi pare bine să te văd, Alice.

Era roșu în obraji.

Bruce continuă:

— Și bineînțeles că-l știi pe Ben.

— Bu-nă, salută Ben cu o voce cântată din spatele pianinei.

— Bună, răspunse Alice, sunând mai degrabă a *la revedere.*

Apoi se lăsă într-o parte şi rămase sprijinită de cadrul uşii, afişând o stăpânire de sine forţată în timp ce îi privea cum se luptau în foaierul ei cu pianina masivă, pete umede înflorindu-le şi lor la subsuori.

— Unde vrei să o pui? întrebă Ben.

— Aici, hai să o lăsăm jos o secundă.

Aşa au şi făcut, iar Bruce îşi şterse fruntea cu manşeta mânecii suflecate până la cot.

— Chestia asta cântăreşte o tonă.

Îşi flexă braţele, apoi îşi puse dosul încheieturilor pe şolduri, coatele depărtate, şi se uită în jur.

— De fapt, nici nu prea ştiu. Poate în sufragerie. Pare cel mai în regulă aşa. Am putea muta şifonierul, să o punem în locul lui, sau poate în faţa ferestrei – deşi e destul de înaltă. Ar bloca din lumină. Sau în camera Clarei? Nu ştiu, o fi suficientă lumină acolo, iubito?

Îi zâmbi lui Alice – un zâmbet stânjenit.

— Serios? făcu ea, înclinându-şi capul într-o parte la fel ca atunci când a verificat tema Clarei şi a găsit o greşeală făcută din neatenţie. Tu chiar mă întrebi chestia asta?

— Păi am crezut că, ştii, că o să-ţi dai şi tu cu părerea, din moment ce aşa faci de obicei.

Se priviră fix preţ de o clipă, o clipă lungă, timp în care prietenii lui Bruce îşi găsiră alte lucruri la care să se uite: pictura abstractă de pe perete, fibra parchetului de lemn. Clara nu se putea clinti din loc.

— Nu cred că trebuie să-ţi spun eu unde să o pui, Bruce, îi zise Alice într-un final.

Apoi, împingându-se în umăr, se desprinse de cadrul uşii şi merse în camera ei de lucru. Clara a resimţit izbitura uşii ca o lovitură surdă primită direct în piept.

El îşi trecu mâna prin părul roşcat ce încărunţea, strângându-şi creştetul capului.

— O, în regulă, zise el, ridicând din sprâncene către colegii lui. Cred că rămâne la latitudinea mea.

Clara se furişă înapoi în baie şi închise uşa cu grijă, să nu facă vreun

zgomot. Își dădu seama că gura îi era plină de pastă de dinți și de salivă. A scuipat totul afară și a dat drumul la apă la maximum, astfel că oricine ar fi ascultat ar fi știut că ea era acolo, înăuntru, apoi se așeză pe marginea căzii. Se uită în jos, la picioarele ei, și le mișcă în sus și-n jos, întinzându-le și îndoindu-le. Unghiile trebuiau tăiate. Îi auzea pe tatăl ei și pe prietenii lui cum șoptesc și mută mobilă. Până la urmă se decisese asupra sufrageriei, iar ea era bucuroasă pentru că în camera ei nu mai era loc. Avea deja acolo patul, raftul cu cărți, biroul și scrinul care fusese al bunicii ei, covorul din mijlocul camerei fiind singurul loc în care se putea întinde să-și facă temele sau să joace jocuri de masă cu Tabitha, prietena ei cea mai bună. Nu era loc pentru nici o pianină. Și oricum, de ce-o fi crezut el că și-ar dori una?

Își auzi tatăl mulțumindu-le prietenilor lui, apoi toți luându-și rămas-bun și ușa de la intrare deschizându-se și închizându-se. S-a ridicat în cele din urmă. Trase apa la toaletă și deschise robinetul la chiuvetă, încercând să mascheze faptul că se ascundea. După ce a deschis ușa, o luă în jos pe hol și se prefăcu surprinsă când îșI văzu tatăl încercând din greu să împingă pianina neagră și masivă mai aproape de peretele sufrageriei, acolo unde fusese locul în care mama ei obișnuia să stea, cele două berjere și măsuța cu picior fiind îngrămădite acum în mijlocul camerei.

— Bună, tati, zise ea.

— Bună, drăguța mea, răspunse el.

Merse spre el și își petrecu brațele pe după mijlocul lui, își lipi urechea de pieptul lui, ascultându-i puțin bătăile inimii până ce el a făcut un pas în spate.

— Am ceva pentru tine, spuse el, cu vocea pătrunsă de mister.

O întoarse cu fața la pianină.

— O, făcu ea. Oau.

— Ce, nu-ți place?

— Cred că-mi place. Dar nu știu să cânt.

— Nu încă.

Își puse o mână pe spatele ei și o ghidă în față.

— Fă o încercare.

Își trecu degetele la întâmplare pe câteva clape.

Clara făcu un pas în față și apăsă pe o clapă de la marginea dinspre ea.

— Sună superb, aşa-i? Poate puţintel dezacordat, dar se poate rezolva. La fel şi crestăturile astea de pe ramă.

Îşi trecu mâna peste partea de sus a pianinei şi chiar şi-atunci Clara a fost surprinsă de grija cu care mângâia el lemnul deteriorat.

— Şi bineînţeles că o să-ţi plătim lecţii de pian. Hei, poate că o să iau şi eu câteva. Habar n-am să cânt, dar mi-ar plăcea la nebunie să o pot face. N-ar fi distractiv?

Clara dădu aprobator din cap, mulţumită, dar şi puţin stânjenită de interesul lui subit faţă de ea. Poate că o să fie distractiv, se gândi ea. Nu prea apuca să petreacă timp cu tatăl ei, şi dacă singura ei şansă erau lecţiile de pian, atunci avea să o facă.

— Şi cum rămâne cu mama?

El îşi vârî mâinile în buzunarele pantalonilor.

— Ce vrei să spui?

Tensiunea aceea amplificată dintre părinţii ei, atât de densă şi delicată, apărea şi dispărea mereu, iar acum era din nou acolo, ca o pânză de păianjen ce fusese ţesută în toiul nopţii. Mai apăsă pe o clapă, de data asta mai tare. Nu a sunat deloc mai bine, doar mai tare.

— Pare furioasă.

— Mama doar se readaptează la serviciu după vacanţa de vară, asta-i tot. Amândoi facem asta. O mulţime de studenţi noi, toate lucrările astea de corectat şi notat. Suntem niţel indispuşi, dar totul e în regulă. Nu-ţi fă griji.

Îi ridică bărbia cu degetul şi zâmbi până ce la colţul ochilor îi apărură linii fine ca un micuţ evantai.

De ce nu l-ar crede? Mama era mereu irascibilă în primele săptămâni ale unui nou semestru. La fel şi el. Probabil că asta era problema. Clara mai apăsă pe nişte clape, şi tare, şi cu delicateţe, şi îi plăcură sunetele pe care le scotea pianina. Apoi târî un deget pe toată lungimea claviaturii, de la sunete foarte joase la foarte înalte, iar tatăl ei zâmbi.

— O adevărată virtuoză de pe-acum, zise el. În curând o să poţi interpreta pentru mine *Preludiul nr. 14 în Mi bemol minor* al lui Scriabin.

— Ce e aia?

— Oh, sunt sigur că l-ai auzit. E poezie, şi culoare, şi imaginaţie. Nu găsesc cuvintele potrivite, în nici una din limbile pe care le ştiu. O să-ţi pun

mâine la casetofon, să asculţi. O să-ţi placă la nebunie.

Îi mulţumi pentru cadou, iar el o goni de acolo, trimiţând-o în camera ei; în hol, bătu uşor la uşa camerei de lucru a mamei ei. Nu primi nici un răspuns.

În noaptea aceea fu trezită de vocile stridente ce răzbăteau din camera părinţilor ei şi se furişă afară din cameră ca să audă ce spuneau. Câteva propoziţii dure se auziră suficient de clar ca să le înţeleagă – *sub nasul meu şi crezi că nu o să aflu* şi *nu vreau să mai văd în viaţa vieţii mele chestia aia* – urmate de răspunsurile tatălui ei, la fel de furioase, dar spuse cu un ton mai coborât, aşa că nu le-a prea înţeles. A doua zi, în timp ce ea era la şcoală, pianina a fost dusă de acolo.

Nuanţate acum de noile informaţii, fragmentele certei pe care o auzise prin uşa închisă a camerei lor căpătară un alt sens, dar la momentul acela fusese prea mică să înţeleagă că cearta lor era alimentată şi de altceva, nu doar de sosirea neaşteptată a pianinei. Sufrageriei i se redase vechea-i orânduială, însă nu şi casei. În seara următoare, la cină, întrebă cu prudenţă unde e pianina şi observă cum mama ei îşi trage umerii în spate şi ridică o sprânceană uitându-se la tatăl ei, care lăsă jos ziarul pe care-l citea şi spuse:

— Era îngrozitor de dezacordată. Am aranjat să o ducă la un dealer din apropiere, ca să o poată repara pentru tine.

Ani mai târziu, a aflat că pianele se dezacordează de fiecare dată când sunt mutate şi că acordorii merg la pian, nu invers. Însă niciodată, până acum, nu pusese sub semnul întrebării explicaţia tatălui ei, fiindcă după ce el a murit a fost recunoscătoare că trimisese pianina de acolo. La vreo săptămână după ce a mers să locuiască cu mătuşa şi unchiul ei, Jack a primit un telefon de la tehnician.

— Ştii ceva de vreo pianină? a întrebat-o Jack după ce închise şi Clara i-a spus că fusese un cadou în avans, de ziua ei.

În dureroasa perioadă de după moartea părinţilor ei, uitase cu totul de asta – nefiind în posesia ei suficient de mult timp încât să simtă că era a ei şi, în primul rând, nedorindu-şi-o –, dar suspină uşurată când unchiul ei spuse:

— În cazul ăsta, hai să mergem să o luăm.

Atunci îi păruse miraculos să aibă ceva ce fusese al lor, chiar dacă numai

pentru o singură zi, când tot restul era pierdut: mobilierul ei alb de răchită; cuvertura de pat galbenă cu flori albe şi roz pe care i-o făcuse bunica; posterele cu Aerosmith, Ace of Base şi Boyz II Men; fotografiile cu ea şi Tabitha în tabără, de Halloween, la şcoală; pantalonii ei preferaţi din catifea verde reiată, care îi veneau mai bine decât orice altceva, şi noul pulover pentru care economisise alocaţia pe trei luni ca să-l poată cumpăra; cartea pe care o citea, despre o fetiţă de unsprezece ani dintr-un centru de plasament, trimisă să locuiască cu rudele ei într-un alt stat, o carte care, privind retrospectiv, a părut atât de profetică, încât rareori a mai citit ficţiune după ce s-a mutat în casa mătuşii şi unchiului ei; jurnalul ei, cu doar câteva notiţe, una dintre ele o reconstituire amănunţită a vremii când un băiat pe nume Jamie, primul care a făcut-o să se simtă puţin ameţită, a salutat-o în sala clasei a şasea; urechile de Mickey Mouse din excursia de la Disneyland de când împlinise cinci ani; desenul ei cu bufniţă ce câştigase locul trei la expoziţia de artă din clasa a patra; toată casa ei; părinţii ei; copilăria ei.

Pianina era singurul lucru care îi mai rămăsese.

Apăsă butonul de pe tabloul de bord ca să oprească muzica şi se răsuci brusc spre Greg.

— Nu o să încerci să iei pianina înapoi, aşa e?

— Ce? De ce aş face aşa ceva?

— Despre asta a fost vorba noaptea trecută? M-ai sedus ca să îţi dau pianina?

— Nu! Bineînţeles că nu. De ce ai crede una ca asta?

— Fiindcă ai spus că nu-ţi doreşti să te culci cu mine, îţi aminteşti? La hotel?

— Tu mi-ai spus asta întâi – şi destul de tare, ţin să adaug. „Te îmbeţi cu apă rece dacă-ţi închipui că o să mă culc cu tine.“ Cred că te-au auzit toţi clienţii. A fost penibil.

Reflectă puţin la asta.

— Scuze.

— E în regulă. Sunt foarte bucuros că te-ai răzgândit.

Întinse braţul spre ea şi îi mângâie mâna deasupra ghipsului.

— Şi, nu, nu încerc să-ţi iau pianina. E a ta acum. E a ta de paisprezece

ani.

— Bine, răspunse ea. Mulţumesc.

O clipă mai târziu, o privi şi îi zâmbi.

— Deşi ştii că mereu există o şansă să fim toţi împreună la un moment dat. Tu, eu şi pianina.

— Poftim?

El păru ofensat.

— Stai puţin. A fost o aventură de-o noapte?

Ea se uită afară prin parbriz – nici încercând să-l evite pe Greg, dar nici privindu-l.

— Nu ştiu. Nu m-am gândit la asta. Totul se întâmplă atât de repede. Acum cinci zile, abia aşteptai să scapi de mine.

— Ce pot să spun? M-ai luat prin surprindere.

Nu orice poveste de dragoste e o surpriză la început? Îşi aminti cum fusese atrasă de bunăvoinţa misterioasă a lui Ryan în băcănia aceea, cum a rămas năucă apoi, când el a plecat cu o plasă de cumpărături după ce au căzut de acord să o ducă cu el într-un zbor privat.

— Eu locuiesc în California. Tu în New York.

— Două state legate prin telefon, mesaje şi avioane. Ai fost vreodată în New York?

Ea pufni scurt, sacadat.

— Nu am fost la est de Nevada.

— Niciodată?

— Nu.

Călătoritul era trecut pe o listă neclară de-a ei cu lucruri de făcut în viitor, împreună cu: să înveţe să cânte la pian, să aibă o diplomă de absolvent de facultate, să înveţe cel puţin una dintre limbile străine pe care le ştia tatăl ei, să fie atentă la politica din lume, aşa cum o făcuse mama ei, şi alte câteva obiective aparent imposibile.

— Ei bine, trebuie să rezolvăm asta. O să adori New Yorkul – şi nu doar asta. Am putea merge oriunde în lume. Niciodată nu m-am întors în Rusia. Am putea merge la Sankt Petersburg, unde m-am născut, să ascultăm orchestra de acolo. Sau la Zagorsk, unde a crescut mama. Moscova. Poate ne vom opri în Paris sau Amsterdam. Amsterdam e uimitor. Odată am văzut

un tip pe jumătate dezbrăcat dându-se cu rolele pe malul râului Schinkel în toiul iernii.

Clara simți cum o duzină de motoare de mașină se turează în pieptul ei și nu era deloc un sentiment plăcut.

— Greg. Apeși pe frână puțin?

El îi aruncă o privire, observând cu siguranță că se îndepărtase de el în scaunul ei, apoi dădu din cap spre șoseaua ce se întindea în fața lor.

— Ai dreptate. Totuși, e greu să nu te lași dus de val puțin. M-ai întrebat înainte dacă am vreo iubită sau o soție, însă adevărul e că de mult timp nu mi-a mai păsat de nimeni. Știi, nu am întâlnit pe nimeni altcineva care să înțeleagă ce e cu adevărat important pentru mine. Și apari tu din senin și cred că ai putea fi cea care o face. Tu înțelegi. Iată-ne aici acum, cu pianina… toate se potrivesc.

Îi studie din profil fața palidă, strânsoarea încrâncenată a mâinilor lui pe volan, hainele de magician acoperite de praf. Purtase doar negru de când se întâlniseră, de parcă ar fi fost într-un veșnic doliu. Sau să fi fost asta uniforma artiștilor și newyorkezilor? Se gândi la pantalonii bleumarin din material rezistent pe care-i purtau ea și băieții la service, utilitatea confortabilă a acestora. Îi plăcea când firma de uniforme ridica geanta cu pantalonii murdari de ulei ce se strânseseră de-a lungul săptămânii, ai ei și ai lor, amestecați, și îi aducea înapoi curați, împăturiți și așezați frumos unul peste altul. Îi făcea plăcere să îi găsească pe cei de mărimea S printre L-uri și XL-uri, să îi îmbrace la începutul unei zile de lucru, țesătura dură devenind mai moale pe măsură ce își făcea munca. Satisfacția aceea de a aparține.

— Toate astea sunt puțin cam… pe neașteptate.

— Uite ce e, știu că se întâmplă repede. Dar te plac, Clara. Nu-ți cer să te căsătorești cu mine. Vreau doar să văd unde ar putea duce chestia asta dintre noi. Ce zici?

Nu îi răspunse imediat. Interesul lui era măgulitor, iar raționamentul logic în cea mai mare parte. Datorită părinților lor, aveau în comun o istorie pe care nimeni altcineva nu o putea înțelege. O alina oarecum faptul că el îl întâlnise pe tatăl ei, chiar și dacă numai o singură dată – că Greg știa cum arată. Avea o legătură intimă cu trecutul ei. Și spre deosebire de Ryan și de

ceilalți, Greg nu ar subestima niciodată importanța pianinei. Nu i-ar sugera niciodată să o vândă, sau să o depoziteze, sau să o lase să fie îngropată sub rămășițele vieții: corespondență, chei, jachete, cărți. Ce anume avea ea, serios vorbind, care să o țină ancorată în Bakersfield? Apartamentul ei de doi bani? Slujba? Își putea găsi una la vreun service oriunde altundeva, chiar și în New York, dacă ajungeau atât de departe.

Șoseaua s-a netezit, și Greg a accelerat. Clara se uită în oglinda retrovizoare laterală; camioneta ținea aproape, dar nu putea să le vadă fețele băieților în spatele norului subțire de praf dintre cele două mașini. Își sprijini tâmpla de fereastră. Nu se vedea nimic altceva decât cerul senin, de un albastru ca de cicoare.

Poate că, dacă ei chiar aveau să fie un cuplu, ar fi ca o căsătorie aranjată între niște străini, la început o uniune făcută din rațiuni practice. Iubirea s-ar putea înfiripa mai târziu, dacă chiar avea să se înfiripe. Între timp, cel puțin avea pianina.

Când se întoarse spre el, Greg îi întâlni privirea și ea zâmbi.

— Da? spuse el, ridicând din sprâncene plin de speranță.

Clara dădu din cap, încuviințând. Făcu la fel și el, zâmbind, și tot restul drumului o ținu de mâna fracturată.

Sâmbătă dimineața, Katia a fost în picioare devreme – e un fel de a spune, din moment ce nu se dusese la culcare noaptea de dinainte. Nici măcar nu încercase. Ultimul an fusese cel mai rău dintre toți anii îngrozitori și mulți pe care-i trăise și din care putea să aleagă. Glasul muzicii pierdute îi vorbea în șoapte sumbre aproape fără încetare. În unele zile nu putea sau nu-și dorea să se dea jos din pat, iar în cele în care o făcea, rătăcea fără scop de la o zi la alta. Nu prea mai gătea, fiindcă aromele nu-i mai aduceau nici o bucurie, așa că își hrănea soțul și copilul cu fast food american sau cu ceva ce putea fi livrat acasă la ei, cum ar fi pizza sau mâncarea chinezească. Se împleticea printre anotimpuri de parcă ar fi așteptat ceva, dar nu a știut ce anume până în noaptea în care s-a trezit trecând cu mașina pe lângă casa cea nouă ce fusese construită acolo unde murise iubitul ei. Își imagină că un cuplu tânăr, plin de speranță, poate proaspăt căsătoriți, va veni să locuiască acolo; poate își vor petrece tot restul vieții în casa aceea, dacă erau norocoși. Gândindu-se la asta îi veni o idee care, la rândul ei, îi oferi în cele din urmă un scop. Dădu din cap, încuviințându-și propriile gânduri. Nu era ceva care să o facă fericită, însă îi oferea un lucru pe care să-l aștepte cu nerăbdare.

În acea sâmbătă dimineață, Mihail a venit acasă la ora cinci, după ce condusese în tura de noapte. Credea că ceea ce-i făcuse el fiului lor în urmă cu un an o învățase minte pe Katia, iar de atunci o lăsase singură mai tot timpul. Habar n-avea că suferința ei era mult mai adâncă și nu era legată doar de furia aceea. Când văzu lumina de la farurile mașinii lui pătrunzând prin fereastra sufrageriei, se duse la canapea și se prefăcu că doarme. Însă în clipa în care dinspre dormitor se auzi sforăitul lui puternic, de om ce doarme cu gura căscată, se întoarse la partitura pe care o compusese toată noaptea, scriind-o de mână pe masa din bucătărie. Când vârfurile copacilor începură să strălucească galben-portocaliu și mierlele să-și cânte repertoriul zilnic, decise că partitura era completă.

Micul dejun pe care-l plănuise era exagerat, știa, dar vedea totul foarte limpede și era foarte hotărâtă în privința asta, acum, că ziua sosise. De atâta

vreme nu mai gătise pentru Grigori, încât n-avea de gând să se zgârcească cu meniul tocmai în dimineaţa aceea. Îşi aduse aminte de decadele în care le lipsise hrana în Rusia, de cât de des îşi întrerupseseră posturile de înfometare doar cu pâine uscată şi cafea. Katia a învăţat multe dintre reţetele tradiţionale doar după ce au imigrat în Statele Unite, fiindcă acasă nu au avut niciodată suficienţi bani ca să cumpere toate ingredientele, chiar dacă se găseau la magazin. Se gândi la mama ei, sperând că şi ea, la apusul vieţii, apucase să se bucure de o masă bună ca aceea pe care Katia urma să o prepare. I-ar fi plăcut să fi fost acolo, să o împartă cu ea.

Începu cu clătite ruseşti cu brânză dulce de vaci, *sîrniki* cu fructe caramelizate deasupra, şi *blinî* apetisante cu o lingură de smântână şi o linguriţă de caviar roşu. De obicei folosea somon afumat sau vreun alt peşte mai ieftin, astăzi însă nu o să se zgârcească. Urma *tvorog*, tot un fel de brânză de vaci, cu miere şi fructe de pădure, una dintre mâncărurile preferate ale fiului ei când era micuţ. Şi, bineînţeles, *buterbrodî*, tartine cu pâine neagră, unt, brânză şi felii de cârnat *doktorskaia*; era meniul standard, însă copios. La sfârşit, făcu un ceai tare şi dulce şi aranjă tot festinul pe masă.

— Grişa, îi şopti ea în ureche şi îi dădu la o parte părul de pe frunte. Ţi-am făcut micul dejun.

El protestă, mormăind ceva, şi se răsuci, cuibărindu-se în aşternuturi.

— Hai, te rog, să mănânci acum, înainte să trebuiască să plec.

— Unde mergi? se auzi răspunsul lui înăbuşit.

Când s-a ridicat în capul oaselor, s-a uitat la profilul lui. Până acum nu ar fi trebuit să o mai ia prin surprindere, şi totuşi încă se întâmpla asta când vedea tuleie pe faţa puiului ei.

— La cumpărături, spuse ea şi minciuna îi rămase în gât.

Tuşi ca să scape de senzaţia aceea.

— Am multe cumpărături de făcut astăzi. O să lipsesc un timp. Mai mult decât de obicei, bine?

— De ce?

— Şşş-şşş-şşş. O să-ţi explic mai târziu. Acum însă, haide să mănânci ce ţi-am pregătit.

Katia se aşează lângă el, uitându-se cum mănâncă, încurajându-l să mai ia

o a doua și a treia porție, dar din toată masa aceea îmbelșugată ea luă doar câteva îmbucături.

— Nu ți-e foame? o întrebă el. De ce-ai făcut atât de multă mâncare doar pentru mine?

— Am gustat din toate pe când găteam. Nu mai pot.

Își răsuci o șuviță de păr, cu firele încărunțite aproape la fel de multe ca cele castanii, și fredonă arpegiul noii ei compoziții.

— Pari agitată.

— Nu, nu. Totul e în regulă.

Zâmbi și își mai turnă ceai.

— Mai vrei *tvorog*? îl întrebă ea, servindu-i deja o linguriță cu vârf.

— Nu mai vreau, te rog. Sunt plin.

Ea a dat din cap și a început să strângă de pe masă.

— Mama, ești bine? E ceva în neregulă?

Katia îi aruncă o privire peste umăr, apoi se concentră pe veselă. Voia ca totul să fie curat și pus la loc înainte să plece.

— Ți-am spus, Grișa, zise ea cu veselie. Totul e minunat.

Ce chestie tipic americană să spui asta. Suna straniu venind din gura ei.

— Ți-am lăsat niște bani în camera ta. Poate vrei să cumperi niște filme noi și să faci fotografii astăzi. Sau dacă vrei să mergi la cinema. Orice-ți dorești. Ori să mergi undeva la cină cu tatăl tău.

— Nu o să ajungi acasă înainte de cină?

— Oh, spun asta doar în caz că n-ajung.

Își drese vocea din nou. Era greu, dar decizia ei fusese luată. Mai bine acum, ca să nu se gândească la asta prea mult.

— E o grămadă de mâncare aici, da? O să împachetez totul. Ce a rămas din *buterbrodî* e bun pentru cină.

Putea să-i simtă privirea ațintită asupra ei, așa cum stătea cu spatele la el, însă nu a mai întrebat-o nimic. Era un băiat bun, se gândi Katia, dar își făcea prea multe griji pentru ea. Nu intenționase să devină genul acela de mamă care își face copilul să se îngrijoreze. Grișa nici măcar nu voia să meargă la universitate, se temea atât de tare să o lase singură. Merita mai mult de atât.

Când totul a fost curat ca lacrima, Katia inspectă camera. Era la fel de

albă și luminoasă ca atunci când se mutaseră aici, dar acum avea mai multe obiecte personale pe blaturi și pe pereți. Era o bucătărie foarte drăguță. Nu o să-i lipsească.

— *Я люблю тебя, сынок.*[63]

— Și eu te iubesc, mama.

S-a uitat neîncrezător la ea.

— Ești sigură că totul e în regulă?

— Nu e nici o problemă, spuse ea și îl trase mai aproape. Promit.

Apoi își luă geanta de umăr, unde își pusese noua partitură și poșeta, și plecă de acasă fără să își ia rămas-bun.

Refuza să aibă vreo remușcare sau să se lase copleșită de tristețe, sau să șovăiască, în timp ce dădea cu spatele cu mașina, ieșind de pe alee. O luă spre nord, afară din oraș, spre Lancaster, apoi la nord-est pe 14, ocolind marginea sudică a canionului Red Rock, apoi direct spre nord de-a lungul versantului vestic al lanțului muntos Panamint. Când a ajuns la ieșirea spre Death Valley National Park, simți cum un val de euforie pune stăpânire pe ea. Iat-o din nou aici, singură de data asta, în deșertul care ei tot îi părea că seamănă cu tundra.

Cândva îi arătase lui Bruce fotografiile și încercase să-i explice ce înseamnă pentru ea. Muzica pierdută, fetița abandonată. Bineînțeles că în viața reală Bruce fusese cel care venise și o salvase de încleștarea de gheață a suferinței ei, cel puțin pentru un timp. Ajunsese să poată râde cu ușurință pe când i-a împărtășit și lui povestea pe care o născocise. Când a auzit-o, Bruce a sugerat să-și petreacă luna de miere în Death Valley, în parte pentru că era interesant, și în parte ca să risipească mitul tristeții.

— Tata ne-a dus acolo când eram copii, i-a spus el. Sora mea, Ila, era îngrozită de nume. Credea că o să murim în clipa în care punem piciorul acolo. Am o amintire vie cu noi urcând până la punctul care poartă numele de Coffin Peak, care era oarecum în afara potecii bătute de toată lumea. Toți ceilalți turiști o luau spre Dante’s Peak, deoarece e destul de cunoscut, dar tata ne-a spus că cea mai bună panoramă era din punctul de pe partea laterală a acestuia. Dumnezeule, frumos mai era acolo sus! Puteai să privești în jos și vedeai bazinul de sare, deșertul sălbatic și peisajul canionului, iar pe partea cealaltă a văii se vedeau culmile acoperite de

zăpadă.

A clătinat din cap.

— Am uitat cu desăvârşire cât de incredibil e. Până acum.

— Am vrut să merg acolo! a exclamat ea, apoi i-a întins poza în care era ea, uitându-se în sus la vârf de la sute de metri dedesubt.

Ce straniu să te gândeşti că fuseseră cândva în puncte opuse ale acelui spaţiu enorm şi pustiu.

Apoi, i-a luat mâna într-a lui, sărutându-i-o.

— Am o idee şi mai bună. Hai să ne căsătorim acolo. E un nume morbid, Coffin Peak, dar pun pariu că nimeni altcineva nu a mai făcut asta. Poate fi ceva în întregime al nostru. Ce zici?

Era aproape ora trei când ajunse la drumul lateral ce ieşea de pe CA 190 şi ducea la Dante's Peak, maşina scârţâind din toate încheieturile în timp ce urca pe panta abruptă. Nu ştia nimic despre maşini – prietena ei Ella o învăţase cu multă răbdare să şofeze, din moment ce lui Mihail puţin îi păsa dacă putea să o facă sau nu, însă niciodată nu îi plăcuse prea mult. Când a oprit să pună benzină, angajatul de acolo i-a umplut până la refuz radiatorul motorului cu lichid de răcire şi a insistat să ia cu ea o rezervă de apă în cazul în care maşina – sau ea – se supraîncălzeau în parc. Era caniculă, aproape 38°C, dar nu-şi făcea griji. I se spusese că vor fi cu vreo 6-7 grade mai puţin pe culme. Dacă vechea ei Accord se strica înainte de asta, ar putea pur şi simplu să străbată la pas restul drumului.

Era o ieşire de pe şosea care ducea la parcarea unde autobuzele trebuiau să întoarcă pentru că restul drumului era prea abrupt. A intrat pe unul din puţinele locuri de parcare, lângă o toaletă publică. Maşinile care fuseseră în faţa ei au continuat să meargă fără să oprească şi la fel au făcut şi puţinele care erau în urma ei. Pesemne tatăl lui Bruce avusese dreptate: toţi ceilalţi păreau că se duc la Dante's Peak.

Având încă o milă de mers pe jos, nu mai irosi nici o clipă. Scoase din geanta de mână vechile polaroide, învelite în prosopul de bucătărie din in, şi un plic sigilat cu numele fiului ei scris pe partea din faţă. Înăuntru era o scrisoare. Era mai scurtă decât intenţionase, pentru că nu reuşise să găsească cuvintele potrivite. În cele din urmă, îşi dăduse seama că astfel de cuvinte nu există, aşa că explicase cât putuse de bine, apoi îl implora să o

ierte. A vârât scrisoarea şi cheile sub scaunul şoferului, apoi şi-a golit poşeta pe scaunul pasagerului – portofelul cu doar câţiva dolari în el, un stilou, balsam de buze, o perie de păr, ochelarii ăia afurisiţi, dar utili, pe care Ella i-i dăduse cu aproape şaisprezece ani în urmă. Ţinea în mână compoziţia pe care o terminase în dimineaţa aceea şi lăsă pe scaun rucsacul şi poşeta, amândouă goale acum. Simţea că aşa e corect. Să lase pe altcineva să le aibă. Nu mai avea nevoie de nici una dintre ele.

Merse pe poteca dinspre est, de-a curmezişul versantului acoperit de iarbă, presărat cu cristale strălucitoare şi arbuşti pitici, se căţără apoi peste două piscuri aparente, separate de râpe, înainte să ajungă la destinaţie. Nu a fost un urcuş anevoios, deşi, odată ajunsă acolo, era transpirată şi obosită. Se odihni o clipă, apoi se mişcă cu grijă printre câţiva bolovani desprinşi, până sus în vârf, şi rămase pe marginea peretelui accidentat dinspre sud. O, era cu adevărat frumos, atât de liniştit şi senin. Bazinul de dedesubt era o întindere nemărginită de sare şi nisip ce arăta ca o vale acoperită de zăpadă. Acolo stătuse ea odinioară, în cel mai jos punct de pe partea continentală a Statelor Unite. Pe partea cealaltă, departe spre vest, putea să vadă Mount Whitney, care era cel mai înalt munte. Se potrivea de minune, mai ales astăzi, faptul că le putea vedea pe amândouă din locul acela unic în care se afla ea.

Adierea vântului îi zbârli firele de păr aproape invizibile de pe braţe, şi Katia îşi ridică faţa spre ea.

— Hei, iubirea mea, spuse ea.

Vocea îi fu înghiţită de vânt, dar ştia că el o putea auzi.

— Se face exact un an de când a trebuit să mă părăseşti.

Închise ochii. Era mult mai bine să stea pe marginea culmii Coffin Peak decât să viziteze un mormânt gol. Chiar dacă nu reuşiseră să meargă în Death Valley împreună, ştia că va veni după ea aici. Era acum peste tot în jurul ei, putea să-i audă glasul şi să-i simtă îmbrăţişarea purtată de vânt. Deschise ochii şi, din locul ce avea să fie altarul lor de nuntă, privi în zare, la golul dintre cer şi pământ. Dacă s-ar putea, i-ar plăcea să prindă un norişor strălucitor, să-l poarte ca pe un buchet.

— Când cântam la pianină, spuse ea, într-un astfel de loc voia muzica să ajungă. Sus de tot, mult deasupra neghiobiei lumii, să umple tăcerea cu

frumusețe.

Fredonă un cântecel și se uită să vadă dacă păsărelele din apropiere dansau în loc să zboare.

— Îmi place să cred că tu și pianina mea sunteți împreună acum, da? Poate că în timpul trecerii ai luat o mie de lecții de pian, toate odată, și acum, în lumea cealaltă, poți cânta chiar mai frumos decât am putut eu vreodată.

Cerul se schimba, lumina coborâse și poleia cu aur munții. Vorbiseră să se căsătorească la apus. Despături partitura noii ei compoziții, care nu era mai lungă de două pagini.

— Am scris povestea vieții mele, spuse ea și începu să fredoneze din nou. E împărțită în două secțiuni și fiecare din ele ajunge în crescendo la final. Bineînțeles că pianina mea e cu tine acum, așa că pot doar să mă prefac că voi cânta pentru tine. Te rog însă să asculți.

Continuă să fredoneze, degetele i se mișcau, expresia de pe chipul ei se schimba, în timp ce muzica trecea de la simplu la complex, de la curiozitate la îndurerare. Erau și clipe de bucurie, însă erau scurte, asemenea artificiilor ce erau aprinse doar o dată pe an. Pauza din mijlocul piesei era îndeajuns de lungă să simbolizeze o răscruce.

— O să îi spun *Die Reise,* zise ea. Înseamnă *Călătoria*. Pianina mea a fost făcută în Germania, bineînțeles, așadar cred că e o alegere bună pentru un titlu, nu?

Vântul trecu șuierând pe lângă ea și Katia înclină ușor capul:

— Chiar așa?

Dădu din cap încuviințând.

— Da, normal. Cum de n-am văzut asta până acum? Paralelele sunt foarte clare.

Râse în hohote, iar pentru auzul ei întristat sunetul a fost la fel de bogat și plin de culoare ca apusul de soare, la fel ca muzica pe care o pierduse și de care îi era îngrozitor de dor.

— Atunci va fi călătoria vieților noastre, a mea și a pianinei. Mulțumesc, dragostea mea. Îți mulțumesc că ai avut grijă de pianina mea, că ai ținut-o la tine.

Dădu încă o dată din cap.

— Da, şi mie îmi place finalul. Este exact cum trebuie.

Rupse cele două pagini în jumătate, zâmbind, apoi le îndoi şi le rupse încă o dată şi încă o dată, până ce viaţa ei a fost atât de deasă, încât nu a mai putut-o rupe. Soarele stătea suspendat deasupra orizontului.

— Te iubesc, spuse Katia.

După care aruncă bucăţelele de hârtie în aer, iar vântul le împrăştie, transformându-le în clipe, notele plutind acum însingurate şi lipsite de sens.

— Te iubesc! strigă ea din toate puterile. Te iubesc!

Apoi păşi în gol de pe marginea sfărâmicioasă a stâncii, pe urmele muzicii, în braţele lui Bruce, înfrigurate în aşteptare.

---

63. „Te iubesc, fiule.“ (în rusă, în orig.)

Se făcuse aproape amiază când opriră la benzinăria de peste drum de hotel. Ieşiră din maşină şi se întinseră să se dezmorţească; în timp ce deşuruba capacul, Greg îi spuse:

— Mie mi-e foame. Ţie?

— Eu sunt lihnită. Dar mai întâi trebuie să fac un duş. Crezi că au dat altcuiva camerele noastre?

— Sunt ale noastre cât timp le vrem. Oh, şi n-o să am nimic împotrivă dacă o să vrei să te muţi la mine în cameră.

Clara zâmbi.

— Ne vedem la restaurant în douăzeci de minute, bine? spuse ea, luându-şi genţile din portbagaj. Însă mi-aş dori să am nişte haine curate.

— Poftim, îi zise el, ia asta.

A scos un tricou din cutia aparatului de fotografiat, de parcă ar fi scos un iepure negru dintr-o pălărie.

— Întotdeauna am la mine unul de rezervă, în caz că am nevoie de un schimb de haine sau ca să-mi înfăşor echipamentul. Sau ca să-l dau altcuiva.

Îi făcu cu ochiul.

— E curat.

Traversă şoseaua în fugă, cu toate că nu era nici urmă de trafic, şi se grăbi să intre în cameră, uşurată că era singură. Duşul a fost şi el o uşurare. I-a îndepărtat praful şi transpiraţia uscată de pe piele, uleiul din păr, noaptea dintre picioare. Ţinându-şi ghipsul dincolo de perdeaua de duş, a stat sub apa fierbinte, cât de fierbinte o putea suporta, mult peste limita celor două minute, sugerată pe o plăcuţă de atenţionare de pe perete.

Tricoul lui Greg avea un iz ciudat, dacă nu chiar neplăcut – metalic, cu o urmă de săpun floral de rufe. Cum o fi mirosind apartamentul lui? Îşi gătea chiar el mesele, îşi spăla singur hainele? Faptul că îmbrăcase tricoul lui, că îşi lăsă părul ud să-l umezească la spate, era ceva prematur de intim. Încă-şi putea aminti prima oară când petrecuse o noapte întreagă cu Ryan, la o lună după ce începuseră să iasă împreună, cât de straniu şi minunat fusese să-i

folosească şamponul şi loţiunea de bărbierit în dimineaţa următoare, să se şteargă cu prosopul lui, să soarbă din cafea, purtându-i boxerii Golden State Warriors. Mai mult chiar decât săptămânile de intimitate sexuală, faptul că purta lenjeria lui preferată părea să marcheze începutul vieţii lor de cuplu. Să dezbraci de haine partenerul sexual era ceva mult mai direct, ca şi cum ai îndepărta un strat din armura identităţii. Nuditatea putea fi neutră, chiar dacă oamenii se dezvăluiau la nivelul pielii, dovadă a lucrurilor pe care adesea nu le pot controla – *uite aluniţele mele şi pistruii mei, uite aici mă gâdil, iată cicatricile mele*. Oamenii însă spuneau mult mai mult prin felul în care alegeau să-şi acopere goliciunea, fie cu propriile haine, fie cu ale altora. Clara se uită în jos, la tricoul lui Greg, care îi era prea mare, şi înţelese că făcea o alegere purtându-l.

Se îmbrăcă, îşi strânse părul în coadă cât de bine putu şi se spălă pe dinţi. Exersă un zâmbet în oglindă, dar văzu că zâmbetul se oprea mai jos de ochi. Oftând, ieşi în lumina orbitoare a soarelui şi se îndreptă spre restaurantul unde o aştepta Greg.

Doi soţi pe care-i văzuse deja de câteva ori, ambii purtând pălării sobre şi veste şi ducând cu ei tripoduri, îi făcură cu mâna când trecu pe lângă ei. Părea să existe un soi de camaraderie între vizitatorii din deşert, poate pentru că, în ciuda celor câteva oaze de civilizaţie, nu erau feriţi pe de-a-ntregul de ameninţarea elementelor naturii, a izolării. Pe pereţii camerei ei de hotel erau agăţate pagini înrămate din cărţi – *Plant Ecology of Death Valley, Desert Recreation and Survival, Struck for Gold*[64] – care scoteau în evidenţă precaritatea locului. Poate că a fi prietenos era un alt mod de a-ţi creşte şansele să scapi cu viaţă din Death Valley.

În timp ce se apropia de curtea interioară a hotelului, privirea îi era aţintită asupra lanţului muntos Grapevine; tocmai îşi imagina greutăţile pe care le înfruntaseră primii căutători de aur ce călătoriseră spre vest, străbătând lanţul muntos în urmă cu aproape două sute de ani, când observă un bărbat aproape de recepţie. Era la vreo treizeci de metri depărtare, stând cu spatele lui larg, inconfundabil, spre ea şi cu mâinile vârâte în buzunare. Neastâmpărul pe care-l trăda poziţia corpului sugera faptul că nu prea era interesat de ce vedea în vitrina magazinului de cadouri, că doar încerca să-şi umple timpul, aşteptând ceva anume. Ştia că o aştepta pe ea.

Fremătând de recunoştinţă şi uşurare, o luă la fugă înainte ca măcar să-şi dea seama de asta, traversând în goană complexul din deşert de parcă ar fi alergat spre un miraj.

— Peter! strigă ea.

Când se întoarse spre ea, văzu amestecul de surpriză şi plăcere de pe faţa lui şi se opri lipindu-se de el, cuprinzându-i mijlocul robust cu braţele şi apăsându-şi obrazul de pieptul lui. Impactul îl făcu să se clatine o clipă, dar îşi reveni strângând-o într-o îmbrăţişare ce o ferea de tot restul lumii. Chiar şi în pustiul acela aparent nemărginit, el ocupa un spaţiu impresionant.

— Clara, spuse el, vocea-i adâncă părând să călătorească nu din gura, ci din adâncul lui, tremurând din inima lui direct în auzul ei, frusteţea glasului său încălzind-o şi tulburând-o, până ce înţelese că acea clipă era o greşeală, că exista un motiv pentru care nu se atinseseră mai deloc din noaptea pe care o petrecuseră împreună.

Se îndepărtă brusc de el.

— Ce faci aici? De unde ai ştiut unde sunt?

Se crispă când ea se eliberă din îmbrăţişare şi se întoarse la o poziţie mai platonică, braţele atârnându-i stinghere.

— Am încercat să te sun, dar tot intra mesageria. Aşa că am căutat unde te poţi caza în Death Valley ca să te sun acolo, ceea ce n-a fost prea greu, cu doar două hoteluri în tot parcul. Dar tu nu erai cazată la nici unul din ele şi asta m-a neliniştit, ştiindu-te pe aici pe undeva în tot timpul ăsta. Apoi m-am întrebat unde naiba poţi să stai zile în şir dacă nu ai o cameră la hotel, aşa că pur şi simplu m-am hotărât să vin. A fost o întâmplare că am încercat aici prima oară, şi ţi-am văzut maşina…

— Dar am vorbit ieri. Ţi-am spus că sunt bine.

— Ştiu, dar după ce am închis, m-am tot gândit că asta chiar nu-ţi stă în fire, să pleci aşa, fără nici un plan serios. Eşti plecată de-o săptămână aproape. Mi-am făcut griji pentru tine. M-am gândit că ţi se strică maşina sau că ai o pană, şi cu mâna ta şi tot restul…

Încercă să-şi ascundă stânjeneala studiind-o rapid din cap până-n picioare, ca să evalueze eventualele stricăciuni.

— Cum ţi-e mâna?

Clara se uită la ea. Aspirinele pe care le luase ceva mai devreme fuseseră

de ajutor, dar încă o durea. Mintea îi fugi la pumnii daţi lui Greg, la cum se azvârlise asupra lui, doborându-l şi lovindu-l cu pumnii. *Greg*. Se gândi la *playa*, la Scriabin, sex, şi pe loc i se făcu ruşine.

— E în regulă. Cred.

— Dar tu, Clara, *tu* eşti în regulă?

— Da, sigur. Sunt bine.

— Şi cu pianina ta totu-i în regulă? Pentru asta-ţi făceai griji, nu?

Peter îşi băgă mâinile în buzunare şi se aplecă în faţă.

— De asta ai rămas?

Speranţa din glasul lui o făcu să se înfioare, ruşinată. Se uita la ea, iar privirea îi era imploratoare şi loială. Dacă expresia lui Greg putea fi la fel de lipsită de transparenţă ca suprafaţa unui lac îngheţat, faţa lui Peter îi trăda toate trăirile. Era aproape insuportabil să vezi toată acea etalare de emoţie, acea luptă cu stăpânirea de sine. Clara îşi coborî privirea, uitându-se la pieptul lui şi imită felul în care stătea, vârându-şi şi ea mâinile – cât de bine putu cu ghipsul acela – în buzunarele din faţă. Făceau asta ori de câte ori erau pe punctul de a se atinge. Un soi de încătuşare care să-i împiedice să ajungă într-un punct nerostit, de unde nu mai era cale de întoarcere. Îşi vârî mâna nevătămată mai adânc în buzunar şi dădu peste ceva de care şi uitase că e acolo. Apoi îşi aminti: ambalajul prezervativului. Se întoarse cu spatele, incapabilă să se mai uite la el.

— De asta eşti încă aici?

— Da, spuse ea în cele din urmă.

Era un coş de gunoi la câţiva metri de ei şi îndesă proba incriminatorie în el.

— Cât timp mai ai de gând să stai?

— Nu ştiu.

— Aş putea rămâne aici, cu tine. Asta dacă îţi doreşti companie.

Aruncă o privire în jur, la clădirile joase şi rustice ale hotelului şi la magazinul de peste drum, la benzinăria de acolo, la parcarea pentru autorulote şi zona pentru camping de lângă ea, care era plină, însă la fel de lipsită de viaţă ca un cimitir, cu rulotele aliniate asemenea unor pietre de mormânt.

— Pare că ajungi să te simţi destul de singur pe aici.

Clara nu avu încredere în propria voce. Se gândi din nou la vremea când începuse să se vadă cu Ryan şi-i spusese asta lui Peter, pe un ton voit relaxat, în timp ce demontau alternatorul de la un Porsche 928 de colecţie. Îşi aminti cum concentrarea lui păruse să slăbească atunci când făcuse un semn cu o bucată de cretă pe carcasa alternatorului în locul unde se crăpase la îmbinare, ca să-l poată remonta corect. Cum îi alunecase şurubelniţa în timp ce încerca să demonteze carcasa.

— Nu e ceva serios, spusese ea. Probabil că n-o să reziste mai mult de weekendul ăsta.

El nu rostise nici un cuvânt, doar dăduse din cap. Câteva luni mai târziu, când îi spusese că se mută cu Ryan, Peter o ajutase să care cutiile.

Închise ochii, sătulă dintr-odată de viaţa ei măruntă, iar când îi deschise, Greg şi muncitorii se apropiau de ei, venind din partea cealaltă a terenului. Greg îi spuse ceva lui Juan, care încuviinţă dând din cap şi apoi intră cu Beto în restaurant. Clara îl studie pe Greg cum probabil o făcea şi Peter: privirea lui rece închizând în ea întreaga scenă, mersul lui ciudat. Pas, bufnitură, pas, bufnitură, pas, bufnitură. Simţi o gheară în piept. Nu avusese destul timp să-şi facă ordine în gânduri, să înţeleagă situaţia cu Greg, cu atât mai puţin să o poată justifica în faţa lui Peter.

— Salutare, salutare! spuse Greg, uitându-se la Peter, apoi la ea, în mod clar întrebându-se cine era tipul acela, dacă era doar un alt client al hotelului, sau un posibil rival, sau ambele.

Faptul că Greg ar putea fi genul gelos nu o surprindea.

— Peter, el e Greg, fotograful.

Se răsuci.

— Greg, el e prietenul meu, Peter.

Se dădu înapoi, ca şi cum tocmai ar fi aruncat un chibrit aprins pe nişte surcele îmbibate în benzină, şi se uită cum cei doi dau mâna şi se măsoară din priviri.

— Prietenul-nu-iubitul? întrebă Greg.

— Ce anume? Peter îşi lăsă mâna să cadă.

— În urmă cu o zi sau două, Clara a vorbit cu cineva la telefon, dar a ţinut să spună imediat după aceea că era doar un prieten. Nu un iubit. Corect, Clara?

Îi făcu cu ochiul. Peter o privi, înmărmurit, deşi ceea ce spusese Greg era cu siguranţă adevărat. Nu, era aroganţa tonului lui. Clara îşi coborî privirea.

— Corect, spuse ea.

— În fine, Peter, ce te aduce pe aici? zise Greg, ca o gazdă care impune cordialitate unui oaspete nedorit. Ai venit să te alături veselei noastre trupe de hoinari? Să ne dai o mână de ajutor cu mutatul pianinei noastre?

Pianina *noastră*.

— Am venit să mă asigur că e bine Clara.

— Oh, e mai mult decât bine. Nu am dreptate?

Se mută în spatele ei – pas, bufnitură – şi îşi petrecu braţele în jurul taliei ei. O sărută uşor pe gât, fără să-l scape din ochi pe Peter în timp ce îi şoptea Clarei la ureche:

— Drăguţ tricou.

Apoi îi dădu drumul şi spuse cu veselie:

— Haide cu noi la prânz, dacă vrei, Peter. Dar trebuie să ne mişcăm, dacă vrem să facem fotografia la care mă gândesc, fotografia cu apusul. Lumina se schimbă repede aici.

Nici unul din ei nu s-a mişcat.

Greg se aplecă spre Clara şi o sărută încă o dată, de data asta repede, pe obraz.

— Tu decizi, zise el, deşi Clarei nu îi era prea limpede la cine se referă. Ne vedem înăuntru.

Îl priviră şchiopătând în sus pe trotuar şi pe scări, intrând apoi în restaurant.

Peter încremenise.

— Nu doar lumina se schimbă repede, spuse el, atât de încet, încât probabil că nici nu l-ar fi auzit dacă nu ar fi stat chiar lângă el.

Clara oftă, dar asta nu ajută cu nimic, nu reduse deloc tensiunea.

— Nu la asta mă aşteptam când am condus până aici.

— Nu?

— Cu siguranţă nu.

Peter se întoarse din nou spre vitrina magazinului de cadouri şi studie etalarea de pietre, cristale, obiecte de artizanat amerindian, apoi îşi sprijini fruntea de sticlă.

— Măcar îţi place tipul ăsta?

Ea se aşează pe zidul micuţ ce mărginea pasajul acoperit, dând cu piciorul în pietricelele de pe ciment. Se gândi la ultimele câteva zile, încercând să rezume evoluţia stranie, accelerată a relaţiei ei cu Greg. Chiar şi ei îi era greu să înţeleagă cum ajunseseră de la a fi adversari la a fi iubiţi atât de repede. *Erau* oare iubiţi?

— Nu ştiu. Nu sunt sigură. Poate.

— Ai fi putut măcar să spui ceva despre mica ta aventură ieri, când am vorbit la telefon. M-ar fi scutit de drumul ăsta cu maşina.

— Nu eu ţi-am cerut să vii.

Se răsuci cu faţa la ea, o adevărată întruchipare a unui răcnet.

— Fir-ar să fie, Clara! De ce faci asta? De ce treci de la o relaţie superficială la alta? Ştii, în tot timpul ăsta am încercat să pun cap la cap un tipar, dar nu există nici unul. Nici măcar nu ai *un gen* anume. Singurul lucru pe care îl au în comun nenorociţii ăştia cu care te pricopseşti e că nu-ţi pasă cu adevărat de nici unul dintre ei. Tu eşti maşina, ei şoferul. Te doare-n cot unde merg. Îi laşi doar să te conducă până ce le vine cheful să parcheze undeva, apoi te panichezi şi pleci.

Clătină din cap şi încleştă maxilarul ca şi cum încerca să înăbuşe un urlet.

— Ştii care-i problema ta? Nu vrei să fii singură, dar nici nu vrei o relaţie care să însemne ceva. Ţi-e al naibii de frică de intimitate adevărată. Eşti dispusă să laşi pe cineva să-ţi posede trupul, dar nu să-ţi ajungă la inimă. Ce irosire afurisită!

Niciodată nu-i mai vorbise aşa, dar nu asta îi făcea obrajii să ardă, şi nu de asta se întoarse cu spatele la el, ci de şocul şi ruşinea de a şti că avea dreptate.

— Spune-mi, tipul ăsta e diferit, sau e doar următoarea ta distracţie?

— Du-te naibii, îi zise ea, stând încă cu spatele la el.

Peter deschise gura să spună ceva şi o închise la loc. Aveau atât de puţine de care să se agaţe aici, doar câte o gură de aer.

Uşa restaurantului se deschise şi Greg scoase capul în lumina soarelui.

— Clara, vino, te rog, strigă el. Şi tu, Peter, dacă ai de gând să rămâi. O să pierdem şedinţa foto dacă nu vă grăbiţi.

Clara ridică degetul arătător, iar Greg îi răspunse făcând un semn cu

bărbia, uitându-se la ea şi la Peter preţ de o clipă înainte să dispară înăuntru. Ea se întoarse spre Peter, care se uita în jos, la picioarele lui. Un soi de suferinţă pulsa între ei în aerul uscat al deşertului, o durere pe care ea nu o mai simţise până atunci. Un sentiment al finalităţii pe care se forţă să-l accepte. Dacă ar porni la drum cu Greg, în direcţia asta neanticipată, dacă chiar aveau să fie împreună, poate în New York, poate altundeva, asta nu ar însemna doar să plece din Bakersfield şi să renunţe la slujba ei de la service. Ar însemna să-l părăsească pe Peter.

Ar mai păstra legătura dacă ar pleca? Oare s-ar mai întâlni vreodată? Se imagină într-un viitor îndepărtat, căutând printre scrisori în holul unui apartament sau într-un foaier pe undeva, dând peste o felicitare de sărbători de la Kappas Xpress Lube. În noiembrie, Anna îi punea pe toţi să pozeze în uşa deschisă a atelierului, şi apoi ducea fotografia la imprimat şi făcea felicitări – cu semnăturile lor – pe care le trimitea tuturor clienţilor lor, chiar şi celor care nu trecuseră pe acolo de ani întregi. În toate fotografiile făcute de când Clara începuse să lucreze acolo, Peter avusese grijă să stea întotdeauna lângă ea. Cum ar fi să deschidă o felicitare luna viitoare, sau anul următor, sau în fiecare an pentru tot restul vieţii ei şi să vadă că locul acela unde obişnuia ea să stea era gol?

— Greg e o legătură directă cu copilăria mea, spuse ea. Nu mă aştept să înţelegi, dar…

— Opreşte-te. *Te rog*.

Clara trase scurt aer în piept, apoi expiră încet. Lovi cu piciorul o pietricică.

— Vrei să rămâi? La prânz, vreau să spun.

Peter dădu din cap fără să se uite la ea.

— Nu prea cred. Mă duc direct înapoi.

Tristeţea din vocea lui era îngrozitoare. Peter îşi îndreptă spatele, întinzându-şi umerii încovoiaţi până ce ajunse la întreaga lui înălţime, apoi se îndreptă spre maşină. Scoase o geantă din portbagaj şi o întinse spre ea.

— M-am gândit că nu ai prea multe haine curate la tine, aşa că ţi-am adus eu câteva. Nişte pantaloni şi vreo două tricouri de la magazin. Ai acolo şi nişte fursecuri. Mama le-a făcut. Preferatele tale.

Clara închise ochii şi dădu din cap.

— Mulţumesc, şopti ea.

— Ai grijă de tine, Clara.

— O să am.

— Clara!

Greg era iarăşi la uşă.

— Vino!

— Vin! a strigat ea.

Apoi îi spuse lui Peter:

— Îmi pare rău.

— Să nu-ţi pară. E viaţa ta. Trebuie să faci orice te face fericită.

Se întoarse să plece şi apoi se opri.

— E puţin penibil, totuşi. Credeam că vin să te salvez şi să te iau acasă.

Acasă. Cuvântul îi reverberă în minte. Unde era asta? Un tărâm promis de la periferia existenţei ei, ceva ce simţise că-i fusese refuzat de când îi muriseră părinţii. Sau poate că ea însăşi îşi refuzase asta. Jumătate din viaţa ei crezuse oarecum, fără să se gândească prea mult la asta, că acasă era acolo unde îi era pianina.

Înainte ca ea să se poată gândi la ce să spună, Peter se urcă în maşină, porni motorul şi demară. Se ridică un nor de praf, umplând aerul dintre ei, şi, până să apuce să-i facă cu mâna, el dispăruse deja la orizont.

---

64. *Ecologia plantelor din Valea Morţii, Recreere şi supravieţuire în deşert, Goana după aur* (în engleză, în orig.).

Pianina se simți împinsă în sus pe poteca stâncoasă ce despica o culme zimțată a muntelui. Bătea vântul, aprig, șfichiutor, furișându-se prin golurile de deasupra bazei și dedesubtul suportului claviaturii, în canelurile carcasei, înfrigurându-i butucul de acordaj, și șina ciocănelelor, și călușul. În placa ei de rezonanță, atât de împovărată deja de melodiile păstrate, neuitate, apăruseră câteva mici fisuri din cauza uscăciunii, suficient de multe cât să aibă o consecință muzicală. Coardele groase de oțel au condus frigul și s-au întins la cuie, deformându-se, compromițând unisonul. Pâsla de pe ciocănele ajunse atât de compactă, încât, dacă cineva ar fi cântat atunci la pianină, sunetul ar fi fost la fel de aspru ca vântul.

Și totuși, înăuntru vibra de amintirea piesei ce fusese interpretată la clapele-i însingurate cu câteva nopți înainte: *Preludiul nr. 14 în Mi bemol minor* de Scriabin. Îl mai auzea cineva? Trecuse atât de mult timp de când ciocănelele îi loviseră coardele în combinația aceea unică, năvalnică. Oh, cât se mai străduise să dea glas sunetelor potrivite, recunoscătoare cum era că i se ceruse, în cele din urmă, să mai facă asta încă o dată, însă fusese atât de îmbrâncită încolo și-ncoace, încât acum era îngrozitor de dezacordată și deja se încovoiase sub povara a mai bine de o sută de ani.

Pianina Blüthner purta în ea amintirea fiecărei note muzicale pe care o scosese vreodată. Fiecare acord, fiecare gamă. Păstra emoția fiecărui preludiu, a fiecărei sonate. Absorbise toată suferința, și dorul, și bucuria, și exultarea ce primeau glas prin ea, urma fiecărei atingeri și fiecare lacrimă vărsată pe claviatură. Și rămase în parte rănită, chiar și cu trecerea timpului, de feluritele zgârieturi și crestături și ocazionalele episoade de lovituri nepăsătoare, furioase.

Se simțea de parcă ar fi de două ori mai mare decât în realitate, o povară pentru ea însăși și pentru alții. De data asta, când bătu vântul, își simți viscerele mișcându-se. În locul muzicii, scoase doar niște scârțâituri și vaiete slabe, nedeslușite. Ca o femeie foarte bătrână, o *babușka* străveche și fără copii, ce mai avea doar puține de oferit.

Mâinile care o atingeau nu erau acolo să cânte, doar să împingă. După

încă o călătorie incomodă şi plină de zdruncinături, fu coborâtă cu mult chin de pe cărucior şi aşezată pe buza şubredă a unei stânci. *Chiar acolo*, strigă careva, *cât de aproape de margine puteţi!* Cineva dădu jos păturile de pe ea, şterse cu o cârpă moale carcasa de culoarea abanosului, îndepărtând praful şi urmele de degete. Însă pedalele de alamă fură uitate. Cândva strălucitoare şi sprintene, erau acum murdare asemenea picioarelor desculţe ale unui prizonier târât spre spânzurătoare. Mâinile s-au retras şi au lăsat-o singură, fără să observe cineva că traversa de jos de pe partea registrului grav nu atingea nimic. Toate cele două sute cincizeci şi patru de kilograme – plus invizibila încărcătură emoţională şi muzicală – stăteau într-un echilibru precar la câteva sute de metri deasupra pământului ce se zărea mai jos. *Ştiu cum poţi fi liber*.

Mai multe mâini pe carcasa ei. Capacul claviaturii i-a fost ridicat, lăsând să se vadă clapele, iar lumina piezişă a soarelui făcu fildeşul să strălucească. *Vino să stai aici cu mine*. Cineva îi atinse clapele, mângâindu-le, mişcându-le de la grave la acute, după care urmă o suită rapidă de note, una după cealaltă, nu, nu muzică. Asta nu e muzică. Lăsaţi-mă să plec! O clipă de încremenire, trupuri lipite de ea, aproape de partea registrului acut, apăsând: un braţ se sprijinea fără vlagă pe partea de sus, un picior lângă traversă. Mă aude cineva cântând? Înăuntrul ei pulsa şi se învolbura tăcut o muzică scrisă de ea, o mărturie a călătoriei ei.

A simţit apoi mişcare rapidă, clară. Să fie oare muzica? Lumina? Şi apoi nu mai era nimeni lângă ea, doar aerul rece care o împingea şi vocile ce strigau peste aerul pustiu, peste neant.

Îmi pare rău.

Vântul strânse praf de pe munte şi îl împrăştie peste tot. Muzica s-a oprit; între clape erau acum sfărâmături. Pianina se clătină, se opri, apoi se legănă şi mai tare când o altă pală de vânt o împinse din echilibru-i primejdios.

Oare cum s-ar simţi zborul? Să lase în urmă piscul şi să se prăbuşească în marele abis?

Uite, aşa s-ar simţi. Capacul mare şi cel al claviaturii s-ar desprinde din balamale şi ar pluti în depărtare. Clapele ar zăngăni din octavele lor şi s-ar desprinde din sistemul de acţionare, şi toate optzeci şi opt ar pluti în albastrul cerului. Coardele s-ar descolăci de pe cuiele lor, oftând la slăbirea

tensionării. Suporturile și pedalele neîngrijite, neglijate, s-ar desprinde de pe tijă, iar călușurile și placa de rezistență ar face rama bucățele. Traversele ar ieși din sistemul de blocare a claviaturii și din partea de jos a pianinei, și singurul lucru pe care ciocănelele l-ar mai lovi vreodată ar fi pământul acela tare și plin de sare. Când placa de rezonanță s-ar face țăndări, toate notele strânse acolo ar fi în sfârșit eliberate, iar pianina ar fi din nou la fel de ușoară și pură cum fusese cu mult timp în urmă, pe vremea când era doar o idee melodioasă închisă într-un molid foarte înalt din inima munților. *Rămas-bun, rămas-bun.*

Greg nu mai aduse vorba de Peter. Când Clara se așeză la masă, îi spuse:

— Prietenul-nu-iubitul nu ni se alătură?

Ea clătină din cap, iar el încuviință, și cam asta a fost tot. Era clar că el nu se așteptase ca Peter să rămână, din moment ce deja comandase și plătise doar pentru două porții asortate – crochete de pui prăjite, cocktailuri Vodka Martini –, și acum o zorea să-și termine porția ca să pornească la drum. Luă câteva înghițituri, apoi îi împinse lui Greg paharul peste masă, pofta de mâncare îi dispăruse. El dădu pe gât martiniul și spuse:

— Hai să mergem.

Conducea repede, pare-se că voia să recupereze întârzierea. Puse un CD – o colecție cu studii, preludii și mazurci de Scriabin – și își țuguie buzele de parcă ar fi vrut să-i trimită un sărut.

— Soarta, zise el.

Trecură de dune albe dezolante, forfotind de turiști și fotografi.

— Cine-ar fi crezut că un loc căruia i se spune Death Valley va fi atât de popular printre cei vii? zise el.

Clara a zărit un băiețel care se dădea pe o cutie turtită de carton, alunecând pe o dună de lângă drum și râzând în timp ce tatăl lui îl fotografia. Se întrebă dacă la un moment dat fotografia aceea va înlocui amintirea pe care trebuia să o imortalizeze.

Cu câțiva ani în urmă, un vechi client Kappas ajunsese din întâmplare proprietarul unei motociclete Triumph Bonneville din 1966 când licitase cu succes pentru un spațiu de depozitare abandonat. Tipul nu mersese în viața lui cu o motocicletă, dar își dorea să o facă, așa că o aduse la atelier să fie reglată și le spuse că, dacă vor să dea o tură cu ea, pot să o facă liniștiți. O motocicletă frumoasă, recondiționată și lustruită, cu pistoane și segmenți de compresie mare, cu manivelă sudată și ambreiaj de curse. Peter și Clara au luat-o la o tură în pauza lor de prânz, stând cu schimbul pe locul din față. Pe o porțiune dreaptă a șoselei ce o lua spre est, afară din oraș, întinzându-se spre munți, Clara a accelerat până a prins 177 km/oră, cu Peter ținându-se de ea, brațele-i petrecute în jurul toracelui ei – cu grijă, fără să o strângă,

având încredere în ea –, când văzură în depărtare o maşină de poliţie parcată pe marginea şoselei. Ce explozie de adrenalină! Ea ştia că, şi dacă ar vrea poliţistul să-i oprească, până când ar apuca el să accelereze, ei ar fi deja la câţiva kilometri depărtare, şi chiar în clipa în care se hotărâse să nu oprească, Peter i-a strigat în ureche, vocea lui acoperind vântul care gonea pe lângă ei:

— Nu te opri!

De parcă i-ar fi citit gândurile. Dacă motocicleta ar fi avut aripi, ar fi zburat.

Când au trecut pe lângă poliţist, s-au lăsat amândoi în faţă, împreună, strigând şi râzând.

Cât de aproape de casă o fi Peter acum? Îşi sprijini capul de geamul maşinii, prefăcându-se că trage un pui de somn, ca să nu trebuiască să-şi destăinuie gândurile lui Greg.

În seara aceea, Clara se scuză de la cină, pretinzând că nu se simte bine. Şi chiar nu se simţea – nu dormise suficient în noaptea de dinainte, acolo, pe *playa*, petrecuse mult prea multe ore pe drumuri pline de hârtoape şi în general prea multe ore în maşină –, însă cel mai mult îşi dorea să fie singură. În plus, fusese ciudat la prânz, cu Greg comandând mâncare pentru ea, muncitorii privindu-i cu o conştientizare crescândă, apoi încercând să nu se mai uite la ei. Nu voia să repete experienţa aceea, cel puţin nu încă. În schimb, după ce l-a lăsat să o sărute de noapte bună, făcu un duş şi adormi imediat, ca să nu trebuiască să se gândească la nimic.

Nu merse cu ei nici la şedinţa foto de a doua zi. Greg o trezi cu o bătaie în uşă. Puse pe noptieră cafeaua şi brioşa pe care i le adusese, apoi o trase înapoi în pat.

— Încă nu mă simt prea bine, spuse ea, blocând orice propunere de intimitate.

— Atunci, hai doar să stăm aici un minut.

Se băgă îmbrăcat în pat, în spatele ei, şi se lipi de ea, cu răsuflarea lui lentă şi fierbinte pe ceafa ei. După o clipă, îi simţi bărbăţia întărindu-i-se, iar el se lipi mai tare de ea.

— Te simţi mai bine? îi şopti el.

— Poate mai târziu, zise Clara, zăcând acolo rigidă de parcă făcea pe

mortu’.

În cele din urmă, el scoase un oftat şi se dădu jos din pat.

— Urăsc că trebuie să te las aici singură, singurică.

— O să fiu bine. Trebuie doar să mă mai odihnesc.

Greg veni roată, pe partea ei de pat, şi o sărută.

— Mă întorc mai târziu să te iau, bine? O să fac câteva fotografii în apropiere şi apoi mai rămâne una singură, ultima din toată seria. O să fie incredibil, însă nu o să funcţioneze dacă n-o să fii şi tu acolo. Crezi că o să reuşeşti să vii?

Ea dădu din cap aprobator.

— Să porţi tricoul pe care ţi l-am dat, OK? Ne întâlnim în faţă la trei.

O sărută din nou.

Rămase întinsă în pat mult timp după ce Greg a plecat. Cafeaua pe care i-a adus-o s-a răcit, apoi a ajuns să fie stătută.

— O să fie minunat, zise Greg. Ţii minte că ţi-am spus că mă gândesc la ceva mai bun pentru ultima fotografie? În loc să surprind sfârşitul vieţii mamei mele, vreau să imortalizez începutul vieţii noastre.

O conduse în parcare fără să mai aştepte un răspuns. Părea că fusese anexată la viziunea lui Greg despre viitorul lui, fără măcar o urmă de aprobare din partea ei.

Au mers cu maşina de-a lungul părţii estice a văii, razele soarelui luminând firele de păr deschis la culoare de pe braţele Clarei şi furişându-se prin sticla geamului în poala ei. Timp de o jumătate de oră, Greg a vorbit întruna, în vreme ce şoseaua se ondula adânc în munţi, luând-o printre coline pitice presărate cu tufe care arătau ca nişte oi dolofane păscând. Clara se uită în oglinda retrovizoare la camionetă, la feţele lipsite de expresie ale lui Juan şi Beto.

— Mai avem puţin, zise Greg când s-au apropiat de locul unde puteai să întorci maşina şi unde erau parcate câteva rulote şi trailere.

Un semn cu ACCES LIMITAT îi avertiza pe turiştii din vehiculele cu o lungime de peste şapte metri şi jumătate să nu rişte parcurgând cu maşina ultimii kilometri abrupţi care mai erau până în vârf. Clara auzea camioneta schimbând viteza în spatele lor pe măsură ce înaintau pe panta cu o înclinaţie de cincisprezece grade şi în curbele strânse şi periculoase, lipsite

de vizibilitate, doar cu balustrade joase care să-i împiedice să se prăbușească peste margine.

Când mergeau cu mașina în excursie, tatăl ei îi arăta pe volan cât de departe erau de destinație. Punctul de plecare era la ora nouă, destinația la trei. Dacă îl întreba cât mai aveau de mers, el îi arăta undeva pe semicercul acela de sus – prima ei lecție de procentaje – și ea se așeza înapoi pe scaun, așteptările fiindu-i acum recalibrate. Greg, așa cum bătea fără încetare darabana pe volan cu degetele mari, probabil pe ritmul vreunei melodii cuibărite în mintea lui, nu-i oferea o astfel de liniște și îi dădea o stare de agitație, de parcă ar fi mers în sens invers.

Dar nu tocmai asta făcea cu Greg? Nu mergea înapoi în trecut?

— Haide, hai, spuse Greg, îmboldind mașina să meargă mai repede.

Când s-au apropiat de parcarea unde se termina drumul, munții s-au deschis către o panoramă de cer și lumină. Mai erau acolo doar două mașini, pasagerii hoinărind prin perimetrul acela, cu jachetele fluturând și ținând mâna streașină la ochi, bucurându-se de priveliște.

Era cu cel puțin șase-șapte grade mai rece decât la hotel și Clara își strânse brațele în jurul corpului, tremurând în tricoul subțire în timp ce studia peisajul. Juan și Beto au venit agale, în plimbare, întinzându-se să se dezmorțească, iar Greg a arătat spre coama muntelui ce se întindea spre sud-est și pe linia potecii care o întretăia și care ducea către adevăratul vârf, Dante’s Peak.

— Haideți să o ducem acolo, pe vârful acelei coline.

Juan a înclinat capul, calculând parcă posibilitatea, iar Greg spuse:

— E în regulă. Doar să o luați încetișor.

Conform informației de pe plăcuță, se aflau la o înălțime de 1 668 de metri, exact deasupra albelor întinderi saline ale Badwater Basin, unde fuseseră marți. Priveliștile netulburate ale lanțurilor muntoase se înălțau peste tot împrejur înainte să se estompeze în depărtare. Funeral Mountains la nord, Coffin Peak[65] la sud-est. Cu excepția vântului și a unui cuplu care încerca să se fotografieze – femeia ținându-și pălăria, să nu i-o ia vântul de pe cap, bărbatul cu aparatul de fotografiat, amândoi zâmbind în soare, cu spatele la fundul văii ce se vedea mai jos –, totul era nemișcat. Părea abandonat, ca și cum tot ceea ce se putea întâmpla s-ar fi întâmplat deja,

întregu-i potenţial fiind înlocuit de concret.

O tristeţe adâncă o cuprinse în timp ce îi privea pe băieţii de la mutări cum se opintesc împotriva vântului puternic ca să ţină pianina pe cărucior şi pe Greg ghemuit deasupra echipamentului. După ce el strânse tot ce-i trebuia, se aplecă înfruntând vântul şi, şchiopătând, îi conduse pe Juan şi Beto spre vârf.

— Vii, Clara? îi strigă el peste umăr, ea însă rămase pe loc, incapabilă să-l urmeze mai departe nici măcar un pas.

Poate că era doar o iluzie dată de aerul ce se mişca atât de repede la altitudinea asta mare sau poate că era un reflex al minţii ei de a contracara tăcerea morbidă, însă Clarei i se păru că aude muzică. Îşi înclină capul în direcţia sunetului: era piesa aceea de Scriabin, chiar dacă lentă şi funebră, departe de cum era ea obişnuită să o audă. Însă se auzea atât de clar, încât putea să jure că venea dinspre pianină, de parcă instrumentul şi muzica încercau să-i spună ceva. Şi totuşi, pianina era înfăşurată în pături şi tăcută, împinsă şi în acelaşi timp trasă prin trecătoarea stâncoasă. Se gândi la tatăl ei stând în biroul lui, cu degetele răsfirate pe frunte, ascultând casetofonul. *O să-ţi plătim lecţii de pian; o să înveţi să cânţi muzica din mintea ta*. Dacă ar fi trăit, ar fi părăsit-o pe mama ei? Ar fi mers să locuiască cu Katia şi ar fi luat pianina cu el? Ar fi locuit şi ea cu ei, cu Greg ca frate vitreg? Ar fi crescut ea oare fără frica aceea malignă, zilnică, de a fi singură?

Timp de paisprezece ani se întrebase de unde apăruse pianina, ce poveşti purta în ea când tatăl ei şi prietenii lui au azvârlit-o în viaţa ei şi au lăsat-o acolo. Diverşii dealeri, acordori şi profesori, toţi făcuseră comentarii despre pianină: cât de veche e, cât de solidă, de temperamentală, aproape imposibil de păstrat acordată. Ori de câte ori cânta cineva la ea, chiar şi numai o anacruză, mereu reverbera melancolia. Să fi fost tot melancolie pentru mama lui Greg? Şi dacă fiecare piesă cântată la pianina ei lăsa o imagine remanentă, un fior de emoţie înmagazinat undeva în carcasa ei, pe cutia de rezonanţă, sau pe ciocănele, sau pe coarde? Ce-ar fi dacă – întocmai cum un album de fotografii devine tot mai gros, mai plin de amintiri de la sărbători, din vacanţă, cu familia şi prietenii – pianina ar acumula povara fiecărui proprietar şi a muzicii lui şi a ei?

Se gândi din nou cum arătase pianina în Racetrack Playa, stând între

pietrele călătoare, toate într-un stop-cadru al plecării, cu dârele uscate ondulându-se în urma lor. Poate erau atât de nemișcate nu pentru că erau la bunul plac al gheții și vântului, ci pentru că erau, pur și simplu, prea greoaie ca să meargă mai departe. Era oare o limită pentru cât ar putea absorbi pianina ei înainte să înceapă să se dezintegreze sub propria-i greutate? Apoi se întrebă, cu oarecare vină și durere, cât de mult din propria ei inadaptare, și nefericire, și mâhnire trecuse asupra pianinei.

Înainte să fie a Clarei, fusese a Katiei. Și înainte de asta, a cui oare? O istorie lungă și plină de fantezie se derulă în mintea ei în timp ce Greg și muncitorii se opinteau de-a lungul crestei, spre Dante's View, o istorie a proprietarului sau a unui șir de proprietari, și pianiști, și profesori, și acordori înaintea lor. Cel ce fabricase pianina. Cel care a făcut-o să cânte pentru întâia oară. Oamenii care au cioplit lemnul și i-au asamblat mecanismul. Persoana a cărei imaginație a conceput-o și a păstrat-o ca gând, înainte să ia naștere, gata să compună muzica pe care era sortită sau condamnată să o facă. Și i-a imaginat ca pe niște spectre care se tot întorc, fiecare cu propriile revendicări, prinse în capcana carcasei de abanos. Într-un fel, fusese și ea o fantomă. Însă nu trebuia să și rămână una.

Greg arătă spre prăpastie și strigă:

— Chiar acolo, cât de aproape de margine puteți!

Au coborât-o de pe cărucior și au dat la o parte păturile în care era înfășurată, luciul finisajului ei gros și negru fiind asemeni unei aure în fâșia oblică și joasă de lumină. Clarei i-a stat inima în loc; fantoma preludiului de Scriabin îi bubuia în tâmple. Capul și pieptul îi zvâcneau. Păstrase pianina ca pe un talisman, singurul suvenir care supraviețuise copilăriei ei, ultimul dar pe care i-l dăduse tatăl ei. Și totuși nu fusese deloc un dar. Fusese doar un paravan.

Death, Funeral, Coffin[66] – totul era chiar acolo, pe panoul cu informații. Și ea, mereu în căutare de indicii, de semne, nu izbutise să îl vadă pe acesta până acum. Privi îndelung la fundul văii, apoi din nou la pianina care se clătina pe cărucior, Beto și Juan strigându-și instrucțiuni unul altuia cum să facă să o stabilizeze. Își imagină că s-ar opinti alături de ei pe creasta dificilă, în marșul lor forțat, împingând pianina sus, tot mai sus, așa cum a făcut Sisif cu bolovanul lui, veșnic împingându-l către ceva – ar putea fi

spre fericire sau către un *acasă* –, ca apoi s-o vadă rostogolindu-se din nou la vale. Teama de orice formă de pierdere o chinuise atât de mult timp, încât doar acum își dădu seama cât de încătușată, de împovărată ajunsese să fie de asta.

Trase aer adânc în piept când vraja din ea s-a rupt și o luă la goană spre Greg cât de repede avu curajul pe poteca aceea nesigură.

Stătea ghemuit, aplecat în față, atașând o lentilă la aparatul de fotografiat.

— Ce e? o întrebă el ridicându-se. Arăți atât de fericită. Mă bucur, pentru că am nevoie de tine în fotografia asta. Primul nostru portret împreună. Cu pianina, bineînțeles.

— Știu cum poți fi liber, îi spuse Clara, gâfâind în timp ce zâmbea larg. Amândoi, putem amândoi să ne eliberăm de asta.

Greg își puse mâna pe umărul Clarei, lăsând-o apoi să alunece pe braț în jos ca să își împletească degetele cu ale ei.

— Despre ce vorbești? Să ne eliberăm de *ce* anume?

— De pianină.

— Clara, n-am nici cea mai vagă idee despre ce vorbești. Ți-am spus, avem o șansă la un nou început, chiar acum. Trebuie totuși să ne grăbim. Totul e aranjat, am setat deja cronometrul, dar avem doar puțin timp în lumina asta.

A arătat spre aflorimentul abrupt de pe creastă, în spatele pianinei.

— Vezi stânca aceea? Acolo a murit mama. Vreau să fac o fotografie cu noi, stând amândoi lângă pianină și în fundal stânca, estompată. Un triumf asupra tragediei.

Clarei nu-i păsa că tatăl ei iubise o altă femeie. Nu avea nici o importanță. Simți chiar un val de afecțiune pentru el și pentru mama ei. Cine știe ce poveri purtaseră… Cu ce-ar ajuta-o să dea acum vina pe ei pentru eșecurile lor în dragoste?

— Nu, Greg.

Își trase mâna dintr-a lui, privindu-l încă în ochi.

— E o tragedie cumplită că ne-am pierdut părinții. Ei s-au pierdut unul pe altul. Noi însă nu trebuie să continuăm să facem asta.

— Dar vreau să o fac.

Greg părea rănit și speriat.

— Nici măcar nu mă cunoşti. Şi nici eu nu te cunosc.

— Ştim suficient.

Clara îi zâmbi. Ce spera el oare să realizeze aici? De ce credea că ar putea readuce ceva la viaţă în Death Valley? Înţelese că Greg era doar încă o modalitate prin care pianina avea să o controleze mereu.

— Ştiu doar că pianina aceasta însemna pentru mine tata. Mi-am dat seama de asta doar acum câteva clipe. Pentru tine e mama ta. Însă nu e nici unul dintre ei. E doar o pianină. O pianină veche, dezacordată, tristă şi imposibil de grea, pe care am iubit-o din motive cu totul greşite.

Făcu un pas spre el şi îşi puse uşor palma pe faţa lui. Se bărbierise pe lângă barbişon şi pielea-i era fină şi rece.

— Oricât de minunată a fost noaptea trecută, tot din motive greşite s-a întâmplat. Nu pot fi cu tine, Greg. Nu cred că am avea un viitor împreună, nu mai mult decât o reconstituire bizară a trecutului părinţilor noştri.

— Clara, eşti ridicolă, izbucni el. Care erau şansele să ne întâlnim? Asta nu înseamnă nimic pentru tine?

— Înseamnă că avem şansa să ne eliberăm de toate astea, spuse ea, făcând un gest spre orizont. Suntem literalmente în locul în care mama ta şi-a pus capăt zilelor. În afurisita de Vale a Morţii. Aşa că hai să facem ce ţi-ai propus tu iniţial să faci şi s-o împingem de pe stâncă.

A încântat-o să o spună cu voce tare şi a trebuit să se abţină să nu alerge sus şi să îmbrâncească pianina în prăpastie, ca să o vadă în sfârşit căzând, obârşia şi istoria ei, muzica ei risipindu-se în aer pe măsură ce se prăbuşea. Infinita ei greutate se clătina deja, aşa că ar fi nevoie de o singură îmbrâncitură mai viguroasă cu mâna ei sănătoasă.

— Nu! Dumnezeule, ce te-a apucat?

S-a gândit la cum s-a aruncat Katia în hăul stâncos din depărtare. Care i-a fost ultimul gând atunci când picioarele ei s-au desprins de pe pământ şi a păşit în gol? Oare durerea a adus-o acolo, sau poate speranţa? L-a găsit ea oare pe tatăl Clarei în cădere undeva? S-au înălţat împreună – mai uşori decât păsările, mai uşori decât orice – înainte ca trupul ei să lovească pământul?

— Nu mai vreau să fiu Sisif, spuse ea, ridicând din umeri şi zâmbind.

Convingerea ei era copleşitoare.

— Nici tu nu mai trebuie să faci asta.

— Te rog, Clara. Vino să stai aici cu mine. Lasă-mă să fac fotografia asta și apoi o să vorbim despre ce urmează.

Ținând-o de umeri, Greg încercă să o ghideze ca să stea în dreapta pianinei, însă ea se împotrivi. Voia totuși să atingă Blüthnerul pentru ultima oară, așa că se duse lângă pianină. Înțelegând greșit acțiunea ei drept conformare, Greg îi spuse:

— Bine. Pune-ți mâna deasupra ca să apară și ghipsul în fotografie, da? Trebuie doar să setez cronometrul, apoi o să mă întorc aici și o să stau în dreapta ta.

Ea mângâie rama, atingând crestăturile reparate, observându-i nenumăratele zgârieturi. Apoi apăsă câteva clape și ascultă notele. Chemarea ei înceată, răspunsul trist și însingurat al Blüthnerului. Apoi își trase încet degetul arătător peste câteva octave, începând de la bas și mergând către sunetele înalte. Pe urmă a ales note una câte una, făcând zigzag pe claviatură între clapele negre și albe. Nu era ceva muzical, doar o progresie mecanică a sunetului de la grav la acut. Preludiul lui Scriabin, remarcă ea, dispăruse. Nu era nici o muzică în mintea ei, cu excepția acelei piese pe care și-o putea aminti uneori, însă pe care niciodată nu a putut-o cânta. Și nici nu avea să fie vreodată. Nu așa era ea făcută.

Apoi Greg își făcu apariția, țintuind-o de pianină. Îi luă mâna sănătoasă într-a lui și o strânse.

— E perfect așa, spuse el. Acum zâmbește.

Clara văzu luminița roșie clipind din ce în ce mai repede la aparatul foto, care avea să se declanșeze dintr-o clipă în alta.

— Zâmbește!

— Nu, spuse Clara, nu pot. Îmi pare rău.

Se smulse din strânsoarea lui și tocmai ieșea din cadru când obturatorul s-a deschis și s-a închis, nereușind să o fotografieze așa cum sperase Greg. O să fie doar o siluetă neclară, o piatră călătoare în mișcare.

— Ia-ți aparatul, zise ea.

— Ce?

— Dă-l jos de pe trepied.

Aruncă o privire peste umăr către muncitori. Stăteau suficient de aproape

ca să dea fuga la o adică și să o tragă de lângă pianină. Dar au rămas pe loc, doar vag interesați de ce se întâmpla. Poate era doar în imaginația ei, însă Juan părea că zâmbește.

— De ce? Ce ai de gând să faci?

Și totuși făcu ce i-a cerut ea, iar Clara luă asta ca pe un semn de complicitate.

Se săturase să poarte hainele altor oameni, să păzească istoriile altora, să se lase locuită de fantomele lor. Nu era prima persoană care deținuse pianina, dar chiar își dorea să fie ultima.

— Ești pregătit? întrebă ea.

— Nu, așteaptă, Clara. Pregătit pentru ce?

Îi răspunse apropiindu-și mâna nevătămată de buze și depunând apoi sărutul pe laterala carcasei pianinei, în partea din spate, unde era aproape toată greutatea.

— Rămas-bun, șopti ea.

Apoi împinse cu toată puterea.

*

Pianina a trecut peste margine mult mai ușor decât se așteptase Clara. Părea să alunece pe pietrișul de sub ea și chiar, improbabil, să se înalțe puțin în aer atunci când se desprinse de stâncă, înainte să înceapă să se prăbușească. O văzu suspendată pentru câteva clipe, apoi chemată acasă de gravitație, și Clara și-i imagină pe toți – Katia, tatăl și mama ei, unchiul și mătușa ei, până și pe Greg – eliberând-o. Pianina nu a scos nici o notă, dar încă îi striga: *rămas-bun, rămas-bun*.

Lângă ea, Greg apăsă declanșatorul iar și iar în timp ce pianina se prăbușea, chiar și după ce a lovit pământul și a ricoșat, împroșcând în toate direcțiile așchii de lemn și măruntaie metalice și clape de fildeș, înainte să cadă din nou pe pământ, până când s-a desfăcut în bucăți, toate împrăștiate și nemișcate la zeci de metri sub ei.

După aceea se lăsă din nou liniștea. Greg se uită minute în șir, pierdut, la

scena crimei. Apoi se întoarse spre Clara. Nici unul din ei nu scoase o vorbă, dar se priviră o clipă îndelungată. Ea făcu un pas în faţă, se ridică pe vârfuri şi îl sărută încet pe obraz. El a dat din cap, apoi s-a răsucit să se mai uite o dată la poteca de aşchii pe care pianina o lăsase-n urma ei.

Clara se îndepărtă de el şi de buza stâncii, simţindu-se tot mai uşurată cu fiecare pas pe care îl făcea, cu octave întregi mai uşoară. Poate că aşa şi funcţiona: trebuia să-şi dea seama ce nu-şi dorea, ca să înceapă să înţeleagă ce-şi dorea cu adevărat.

— O să plec acum. Pot să fac autostopul înapoi spre hotel, le spuse ea băieţilor de la mutări, mergând încă cu spatele, simţindu-se plină de speranţă şi curajoasă pentru întâia oară de când ţinea ea minte.

Putea să-şi conducă propria maşină oriunde voia. O să întrebe cuplul acela care îşi făcea selfie-uri sau pe vreunul dintre ceilalţi turişti. Acolo, în deşert, oamenii erau prietenoşi. Îi făcu semn cu mâna lui Beto, apoi lui Juan, care înclină bărbia şi îi zâmbi din colţul gurii.

— Mult noroc, Greg, spuse ea.

Însă, dacă el a auzit-o, nu a lăsat să se vadă.

— Sper să găseşti ceea ce cauţi.

Se întoarse şi începu să alerge de-a curmezişul terenului la fel de fără efort de parcă ar fi făcut salturi pe lună. Apoi se opri să-şi scoată telefonul din buzunar. Încă nu avea semnal, dar o să aibă în cele din urmă. Îşi imagină că el îi va răspunde, că o va ierta şi îi va rosti numele – *Clara?* –, şi speranţa i-ar face numele să sune a întrebare. Se gândi la *avgolemono* şi la atelier, la fotografia de Crăciun pe care Anna o va face peste câteva săptămâni, cu ea stând lângă Peter. Se gândi la cum va merge pe motocicletă cu viteză, braţele lui petrecute în jurul ei, fără să ştie încotro se îndreaptă, fără să-i pese ce lăsa în urmă, fără să se mai teamă de cădere.

---

65. Termenii *funeral* şi *coffin*, cu echivalentul românesc „funebru“, „înmormântare“, respectiv „coşciug“ sunt folosiţi cu încărcătură simbolică în text.

66. Moarte, Înmormântare, Coşciug.

Die Reise

Andante

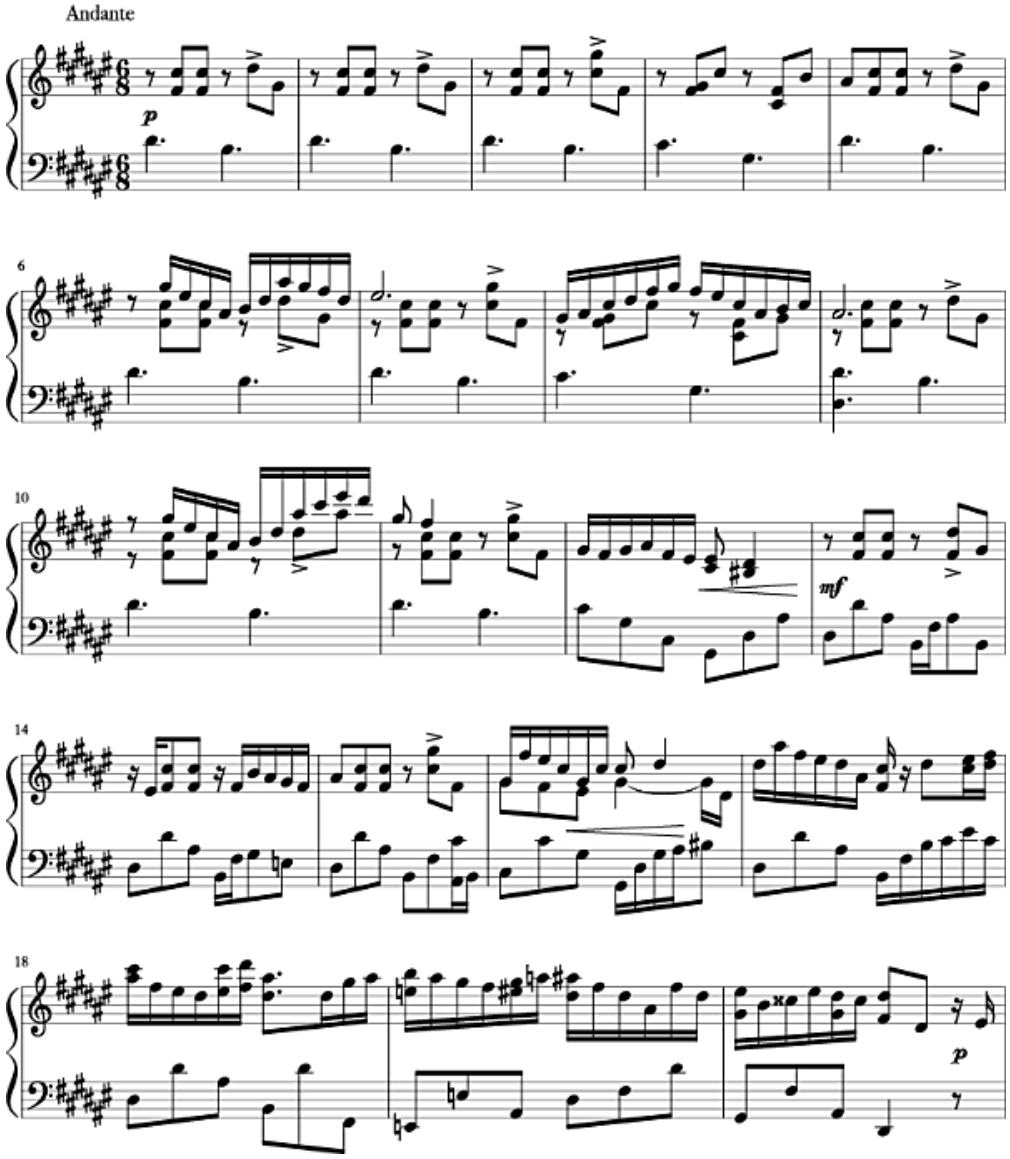

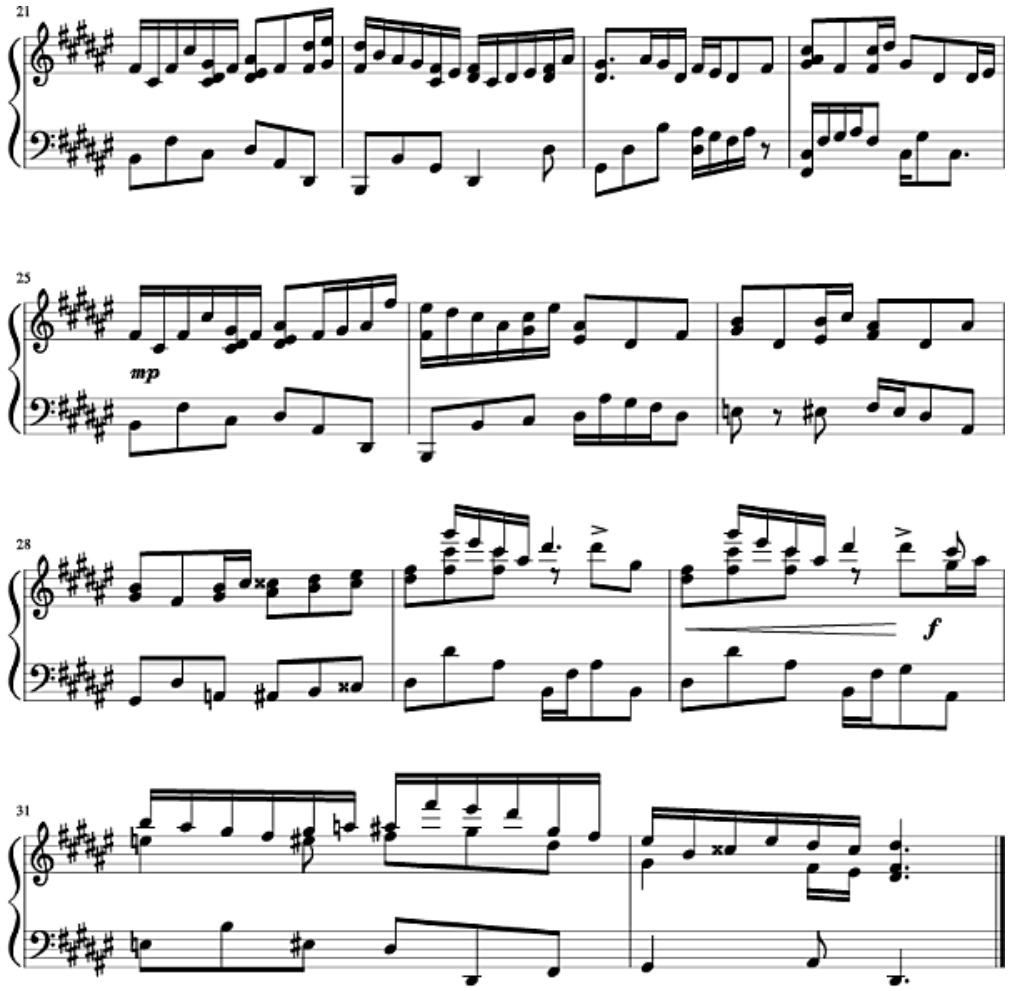
21
25
mp
28
f
31

Mulțumiri

Sunt profund recunoscătoare numeroaselor persoane care au contribuit prin cunoștințele de specialitate, perspectiva, sprijinul, încurajările și entuziasmul lor la scrierea acestui roman.

Când am căutat pentru prima oară marca eponimă a pianinei, Larry Fine, editor al *Acoustic & Digital Piano Buyer*, mi-a prezentat-o pe încântătoarea Helga Kasimoff, un dealer din Los Angeles, expert în Blüthner. Ea este cea care mi-a vorbit despre Julius Blüthner și „tonul lui de aur, fără egal“ și m-a ajutat să-mi imaginez problemele cu care s-ar confrunta Katia atunci când ar încerca să emigreze în Statele Unite cu îndrăgita ei pianină. Nu-i pot mulțumi îndeajuns Kristinei Richards de la Julius Blüthner Pianofortefabrik GmbH, care a abordat pe larg și cu mare atenție numeroasele mele întrebări despre fabricarea pianelor Blüthner și care a avut amabilitatea să verifice acuratețea unei ultime versiuni a romanului. Posibilele erori legate de acest aspect al cărții îmi aparțin în totalitate. Lui Joe Taylor de la Taylor Pianos din Oxfordshire, Anglia, îi mulțumesc pentru că mi-a „dat“ tocmai această pianină. Mulțumiri lui Maciej Brogiel și lui Mike Ello pentru indicațiile legate de întreținerea pianelor. Îi sunt recunoscătoare lui Brian Davis și dragului meu prieten Andrew Lienhard pentru că mi-au răspuns cu răbdare la întrebările despre muzica clasică și, în general, despre interpretarea la pian. Multe mulțumiri lui Konner Scott, care, în frumoasa lui compoziție *Die Reise*, a surprins tocmai tonul pe care îl căutam.

Scumpei mele *sestricika*, Irina Orlova, îi trimit dragoste nețărmurită și mulțumiri pentru ideile ei și pentru traducerile care împânzesc această carte. Îi mulțumesc lui Vladimir Tabakman pentru informațiile despre viața de evreu rus, atât în URSS, cât și în America. Lui German Gureev de la Eifman Ballet din Sankt-Petersburg îi datorez recunoștință pentru că m-a

ajutat să-mi imaginez cum ar putea fi scoasă pianina Katiei pe ascuns din Rusia. Lui Zev Yaroslavsky și Ella Frumkin, funcționari publici și ei înșiși refuznici, le trimit recunoștință veșnică pentru perspectiva lor edificatoare asupra emigrării din fosta Uniune Sovietică.

Îi sunt recunoscătoare lui Peter Georgalos și regretatei sale mame, Anna Georgalos, de la John's Xpress Lube, care au fost sursa directă de inspirație în crearea personajelor Peter și Anna, și lui Keith Grode de la Bellaire Tire & Automotive pentru indicațiile pline de răbdare cu privire la întreținerea mașinilor și terminologia de specialitate.

Mulțumiri fotografului Clayton Austin, a cărui colecție *Hammers and Strings* m-a inspirat pentru peisajul din Death Valley National Park și, de asemenea, fotografului și prietenului meu Andy Biggs, care m-a ajutat să-mi imaginez itinerariul lui Greg prin DVNP și imaginile pe care le-ar imortaliza acolo. După ce am scris prima versiune, m-am alăturat lui John Batdorff și Staci Prince într-un atelier de fotografie de patru zile în DVNP. Cu sprijinul lor avizat, am fotografiat o pianină în miniatură în exact aceleași locuri în care au fost Greg și Clara, ceea ce mi-a permis să aduc modificări importante povestirii. Barry McKay mi-a vorbit despre cum se conduce o motocicletă Triumph Bonneville din 1966, informație pe care am încorporat-o ca o amintire veselă a Clarei. Mulțumesc.

Îmi amintesc cu precizie momentul în care s-a conturat ideea acestei cărți: după ce am discutat la un club de carte despre romanul meu *11 Stories*, am auzit-o din întâmplare pe Meredith Canada spunându-i unei prietene că în sfârșit găsise un proprietar pentru pianina pe care i-o dăduse tatăl ei de ziua ei de naștere, la a șaptea aniversare. M-a impresionat faptul că el murise la câteva luni după aceea și că ea își petrecuse următoarele câteva decenii încercând să găsească o cale de a o dărui, o cale care să îi dea un sens. Îți mulțumesc, Meredith, pentru permisiunea de a explora acea idee în ceea ce avea să devină acest roman.

Sunt profund recunoscătoare prietenilor și primilor cititori ai cărții mele: Holly Wimberley, Summer Shaw, Ellory Pater, Cameron Dezen Hammond, Theresa Paradise, Sabrina Brannen, Caroline Leech, Lana Billeaud, Ali

Septimus, Shana Halvorsen, şi mai ales lui Charlie Baxter, Tobey Forney, Sarah Blutt, Louise Marburg, Lucy Chambers, Mark Haber, Emma Kate Tsai, Heather Montoya, W. Perry Hall, Heidi Creed, Michelle Gradis, Lee Ann Grimes, Mimi Vance şi Jennifer Rosner pentru sugestiile şi comentariile lor complexe, detaliate. Paginile acestea au prins viaţă prin generozitatea voastră. Multe mulţumiri lui Alexander Chee, Alice McDermott şi membrilor grupurilor de la atelierele mele de lucru din cadrul Tin House Summer Workshop 2016 şi Sewanee Writers' Conference 2016, pentru comentariile şi încurajările lor.

Sunt extrem de norocoasă să o am ca agent literar pe Jesseca Salky, ale cărei sfaturi şi sprijin m-au însoţit permanent. Ea şi echipa ei de la Hannigan Salky Getzler (HSG) Agency – în speţă Ellen Goff şi Sourneya Roberst – sunt minunaţi. Recunoştinţa mea adâncă şi umilă se îndreaptă spre extraordinara echipă de la Knopf şi spre editorul meu, Gary Fisketjon, pentru patosul pe care l-a adus în acest proiect. A fost o onoare şi o bucurie să colaborez cu el.

Nu-i pot mulţumi îndeajuns surorii mele, Sara Huffman, pentru dragostea şi prietenia ei şi pentru că îmi reaminteşte ori de câte ori mă împotmolesc că singura cale de a ieşi dintr-o situaţie este înfruntând-o. Părinţilor mei, Cindy şi John Slator, Larry şi Brenda Pullen, mulţumiri pentru dragostea şi sprijinul vostru şi pentru că sunteţi primii mei susţinători. Sasha şi Joshua sunt lumina vieţii mele. În cele din urmă, recunoştinţa şi iubirea mea neţărmurită soţului meu, Harris, pentru că îmi este mereu alături.

Raftul Denisei

„Ce frumoasă carte! Nu poți nici să o lași din mână și nici să o uiți." — *Library Journal*

CHRIS CANDER

Greutatea unui pian

ROMAN

book